

Skjenket J. S. B.

af

Oversætteren

1827

Norges Konge-Krønike

af

Snorro Sturlesøn

fordansket

ved

Nik. Fred. Sev. Grundtvig,
Præst.

Paa gyngende Bænk, under Bølgen saa sval,
Som buldrende monne henbruse,
Med Saga forlyster sig Odin i Sal,
Og tømmer de klare Guld-Kruse!

Edda.

Første Deel.

Kiøbenhavn.
Bekostet for Menig-Mand af Krønikens Danske og Norske Venner.
Trykt i det Schultziske Officin.

1818.

Hans Hoihed

Christian Frederik

Prinds af Dannemark

De gamle Kongers Søn

Heimskringlas fødte Værge

Kronikens Belynder
Dette Foretagendes
Høie Talsmand og store Befordrer
tilegnes
Norges Konge-Kronike
paa
Moders-Maalet

underdanig
af
Selskabet for Nordens Oldskrifter
ved

Pram, Etatsraad og R. a. D.
Treschov, Advokat i Høieste-Ret.
Grundtvig, Præst.

Christjan-Fredrik! til Dig stævner,
Over Stav for fulde Seil,
Snekken, som sig dristig nævner:
Norges gamle Konge-Speil;
Vimpel-Snekken af Guds Naade
For den Norske Hoved-Flaade!

Ingen veed, trods Halfreds Sange,
Hvor Kong Olav fandt sin Grav;
Ingen kvad, hvor Ormen-Lange
Kantred, eller sank i Hav;
Man kun veed: der saaes ei Mage
Selv i Gamle Hakons Dage!

Dog, i Gamle Hakons Dage
Tømret blev den Drage stolt,
Som fandt end i Nord ei Mage,
Og har mangen Storm udholdt,
Siden hin, der, uden Naade,
Sænked Gamle Hakons Flaade!

End med Kiol den Elivaga
Kløver under hvide Liin;
Søn af Odin og af Saga
Var dens Tømmermand saa fiin;
Som Skydbladner, tør man sige,
Den maa lede om sin Lige!

Reist den blev paa Banke-Stokken
Mellem Iis paa Reikaholt,
Men blev døbt i Skribla-Dokken,
Og det varme Bad har voldt,
At, skiøndt Isen er dens Grande,
Gaaer den helst i varme Vande!

Det er denne Vimpel-Snekke,
Med sit klare Konge-Speil,
Som vil ind ad Fjorden lægge
Under Fyn, for fulde Seil,
Venter der, mens andre strande,
Vinter-Lag i lune Vande!

Tømmer-Manden høit anskrevet
Staaer, o Prinds! jo i Din Hald,
Agtes, efter Maale-Brevet,
Høit som Islands Hoved-Skjald,
Og som Drost, paa Dansk at tale:
Sætte-Vært i Konge-Sale!

Vel er selv han ei om Borde,
Styrer ei med egen Haand,
Men er Snekken den han gjorde,
Staaer for Styret dog hans Aand;
Herligt er det Hoved-Stykke,
Haanden var nok haard at trykke!

Ja, naar man til Saga slinger
Tømmer efter Tunge-Maal,
Vel man til en Tommel-Finger
Trænge kan som Trække-Naal,
Men hvad godt skal gaae fra Haanden,
Skabes maa dog først af Aanden!

Men, kan og derpaa man lide,
At, endskiøndt paa anden Haand,
Snekken dog, som her mon skride,
Er et Værk af Snorros Aand,
Ei et Vrag, som nyt man sanker,
Bagvendt nok af gamle Planker!

Prinds af Danmark! ei jeg dølger:
Snekken mangt et Knug og Knæk
Fik af Nordhavs Kæmpe-Bølger;
Dog den ei blev vind og læk,
Ja, mig synes, som paa Stavnen
Jeg end skimter Odins-Ravnen!

Malet op med Danske Hænder,
Bradset op med Danske Seil,
Det jeg har, og frit bekiender,
Men hvis ei jeg tager feil,
Snekkens Avindsmand kun laster
Danske Seil paa Norske Master!

Christjan Fredrik! Dig mishage
Maatte et aftaklet Vrag,
Men Du naadig vilst modtage
Snekken under Danmarks Flag;
Hoit i Stavnen staaer det kronet,
Som Din Fader det har tonet!

Ham det var, paa Kongens Vegne,
Som til Hove Snorro bod;
Snekken Han lod fiint aftegne,
Han med Varme Isen brod,
Saa at flot nu fandtes Stavnen,
Iset ud af Flatoe-Havnen!

Dig det var, som, da jeg svæved
End i Tvivl paa vilden Strand,
Ordet tog, og Stemmen hæved,
Trøsted ringe Færgemand;
Ja, ved Bud fra Odins-Borgen
Bod jeg fik for Vinter-Sorgen!

Derfor trøstig gynger Stavnen
Over Hav og ind ad Fjord;
Thi det Skib har Brev paa Havnen,
Som har Hovdings Gods om Bord,
Og er Rammen ei forfeilet,
Dit jeg kalder Konge-Speilet!

Ja, har med Din Herre-Stamme
Saga selv ei taget feil,
Sidder jo i Danmarks Ramme
Norges gamle Konge-Speil,
Mens paa Marken vi forbinde
Christjans-Haab og Fredriks-Minde!

Ja, saalænge Saga-Snekker
Pløie Tidens vilde Hav,
Ja, saalænge Kjølen flækker
Midgaard-Slangens Mark og Grav;
Dans og Halfdans Konge-Baade
Holde venlig Fred og Flaade!

Nidinger og Hørga=Brude!
Lad dem løse, om de kan
Gamle Sagas Haarde=Knude,
Som forbinder Nor og Dan!
Til at kløve den for ringe
Var selv Alexanders Klinge!

Synke kan Hlorridas Hammer
Femten Mile under Jord,
Lege kan selv Muspels Flammer
Over Bif=Raust=Broe i Nord,
Ormen hvisle, Fenris springe,
Hanen gale, Hornet klinge;

Alle Tegn for Ragna=Roke
True kan med Blus og Brag,
Nagelfare, ført af Loke,
Prange Seil, og tone Flag;
Sammen holder Askens Norne
Dog Skydbladner og Hringhorne!

Altid banker Danas Hierte
Hoit mod Hakon Adelsteen,
Tænder fromt i Soer sin Kierte
Over Hellig=Olavs Been,
Hos Kong Trygves Søn hin Bolde:
Lynet over Torden=Skjolde!

Altid funkler Norges Oie,
Daler som et Stjerne=Skud,
Mellem Rolvs og Frodes Hoie,
Under Altret hos Kong Knud;
I Capellet, hvor det finder
Christians og Fredriks Minder!

Christjan=Fredrik! Fred i Norden!
Spade vorde hvert et Spyd!
Trolde knuser Himlens Torden,
Sjunge vi vil hoit med Fryd,
Lofte paa vor Løbe=Bane
Sagas Skjold og Korsets Fane!

Fortale.

Medens Sverre og Erling Skakke, med Staal-Handsker, og med Brikker af Bagler og Birkebener, legede Skak-Tavl om Norges Krone, i det Aar, da Saxos Opmuntrer tog Sæde paa Erke-Stolen i Lund: Aar 1178 kom, paa en islandsk Selveier-Gaard, kaldet Hvam, Snorro Sturleson til Verden. Medens Broder Diderik eller Theodorik i Trondhjem gav Norge Magen til Svend Aagesøns magre danske Konge-Liste, fødtes paa Island Manden, som skulde fredelig kiæmpe med Saxo om Rangen mellem alle Hedning-Stammers meest udmærkede Historie-Skrivere! Vel maa det synes baade sært og sørgeligt, at Norge fik sig ingen egen indfødt Historie-Skriver, men det har altid været Norges Uheld, at det gjerne af en stærk Natur lod sig afdrage: lokke eller tvinge, fra Historien, og syndes over det Nærværende at glemme reent det Forbigangne, saa det er ene et besynderligt Guds Forsyn at tilskrive, at Riget dog har faaet en saa herlig Krønike, som i de gamle Dages Aand paa Moders-Maalet skildrer dem livagtig!

Hvorledes Dette begav sig, skulde vi nu høre, og med et Ord om Island maae vi da begynde, thi der var Snorro født, der fostredes han op, der lærde han de gamle Skjaldes Viser; der skrev han sagtens ogsaa efter dem sin Bog, og der fandt han sin Død for kolde Egge.

Om Island er den Øe, som af de gamle Grækerkaldtes Thule, det veed man ei, skjøndt mange har indbildt sig selv og Andre, at de vidste det paa deres Fingre, som om det fandtes ristet der fra Hedenold. Om Island var bebygt, der Ragnaroke-Slaget stod paa Braavals Hede, det har man vel ogsaa drømt, man vidste, og gjort Nar ad Saxo, som var ei saa klog, og troede Stærk-Odders Vise bedre, end hvad han kunde giætte selv om gamle Dage; men hvem der ikke troer: man seer i Tiden Meer med Nakken end i Rummet, i hvor rask man saa end slaaer med samme, maa dog sige, at han veed det ikke. Saameget veed vi blot, at Are Præst hin Frode skriver tydelig, at dengang der kom Normænd først til Island, boede der Christne Folk, som droge siden bort, fordi de ikke leed det Naboskab med Hedninger; og hvoraf man nu skulde slutte, at disse Folks Forfædre ei havde boet der fra Arilds-Tid, det maa man være klogtig for at gjætte. Hint samme Islands Old-Folk, siger Are, og Theodorik Munk og Landnams-Bogen, efterlod sig irske Bøger, hvoraf man da har sluttet det var Irer, men sikkerst var det dog nok, deraf kun at slutte, det var irske Præster, som fordum havde omvendt Folket, hvis Herkomst da er ganske ubekjendt, med mindre man vil, efter et af Danmarks Folke-Sagn, formode, der har været gammelt Slægtskab mellem Dannemark og Island. Gjaldt det om at gjætte, da var her den bedste Leilighed, men da

det netop gjælder om at bringe i Erindring, hvorlunde Gjætninger i Kroniken saalidt er gode Vahre, som Mands Lyst er Lands Lov, saa vil vi heller slutte med, at endog det er tvivlsomt, om just alle de, der havde boet før paa Island, udvandrede, da Ingolf og de andre Normænd der opsloge deres Bopæl.

Hvad derimod er ganske sikkert, bliver det, at vi om Islands Skiebne og Indbyggernes Idrætter kun har Efterretninger fra den Tid af, da Normænd kom dertil, og Dette er, efter Alles Udsagn, skeet i Harald den Haarfavres Dage, af Lyst saavel til Eventyr som og til hvad man kaldte Frihed.

Det er vel ikke Stedet her, at tale Stort om Friheden, man fandt paa Island, men dog, om ei for Andet, saa for Snorros Skyld, maa det erindres, at blodig Kiv og Tvedragt hørde der til Dagens Orden, saavelsom og til Tingenes, thi hine klippehaarde, elvestride Kæmpe-Slægter, som just drog til Island, for at følge deres Hjertens-Lyst, og være deres egne Herrer, kunde aldrig enes, da Lige-Mand seer ud som Over-Mand, saasnart man viger ham, og lige haarde Stene male ikke godt. Hvor Alle har i Grunden Uret, maae Alle netop finde de har Ret imod hinanden, og hvor enhver storagtig kalder Landet sit, har gierne hver den Agt, som han har Magt i Haanden eller Hovedet, at vise Næsten, det er ei hans Spøg men ramme Alvor.

Selvraadighed, frit Mod og løse Hænder, det var da, hvad man kan sige alle Islands nye Indbyggere bragde Nok af med sig did, men mange Stamme-Fædre bragde ogsaa bedre Føring med: en Skat af høie Evner, og af Fortids Mindes-Mærker i en livlig Ihukommelse. Vel udkomdes, under Løbet af fire Aarhundreder,

de store Kræfter for det Meste, uden at have frembragt Andet end Blod-Strømme til Marke-Skiel, og et fiint Lovtrækkerie, hvormed Kæmpernes Dværge-Børn fornøiede sig og drillede hinanden; men det er Christen-Dommens Skudsmaal, nu igiennem sytten Aarhundreder, at hvor den fandt Indgang, tvang og lokkede den de menneskelige Evner til at yttre sig i det Mindste dog paa en høiere Maade, i en ædlere Stiil, og til varig Fordeel, om ikke for Andre, saa dog for Sandhed og for de følgende Slægter. Det kunde da ei andet være, end at, efter Christen-Dommens Indførelse paa Island, som fandt Sted i Kong Olav Tryggesøns Dage, maatte mangt et Hoved og mangen Pen komme der i Bevægelse, om aldrig for Andet, saa dog for at lette paa Hukommelsen, der snart maatte synke under Vægten af Sagn, som ved den bestandige Giæring og hyppige Udenlands-Reiser daglig forøgedes. Føie vi nu hertil, at i hine mørke, kolde, giennemskaarne, klippefulde Vinter-Egne, gaves saamange uovervindelige Hindringer for idelig Færdsel og udvortes Travlhed; forenede sig Alt, hvad der pleier at drive Menneskene til Stille-Sidden, og til ivrig Syslen med Pen og Bøger, sig selv og de forrige Dage, saa kan vi godt forstaae, at var her Evner, var her Liv og Fyrighed, da maatte det og tee sig i Skrift og boglig Kunst.

Herved er det skeet, at fra hine Aarhundreder er til de følgende Tider kommet et skriftligt Efterladenskab og Efter-Mæle, som ikke blot i Fyld, men og i Fylde udgiør en Bog-Samling, hvis Mage fra Middelalderen end ikke Angel-Saxerne, og mindre nogen anden christnet Hedning-Stamme, kan rose sig af.

De fleste Skriveres Navne ere os ubekjendte, ventelig især, fordi de Fleste ei giorde Andet end skrev op, hvad der, saa at sige, havde gjort sig selv, og gaaet alt længe fra Muud til Mund; men ligesom Norges Krønike gjør heri en mærkelig Undtagelse, er det os ei heller ubekiendt, hvilke islandske Slægter det var, som fornemmelig lagde Vind paa Old-Kyndighed og boglig Kunst, og at det da især er dem vi har for Skrifterne at takke, taaler ingen Tvivl.

Uden nu derved at tale enten Thorolf Mosterskiæg, Kjarval Ire-Konge, Ane-Rolf, Brunda-Bjalf, Ketel Hæng, eller nogen af de udmærkede Stam-Fædre og deres Æt for nær, maae vi nævne fire Slægter, som dem vi især har Bogerne at takke, det er: Biskop Isleifs, Sæmund Frodes, Are Frodes og Snorro Sturlesons.

Uagtet det nu gaaer med Traaden i mange af de islandske Slægt-Registre, som med hver en Traad der udspindes for lang, at den er ikke til at stramme eller stole paa, saa har vi dog ingen Grund til at mistroe disse Slægters Stam-Tavle, deels fordi vi veed, det var Folk, som lagde Sligt paa Sinde, og deels fordi den ei er længere, end vi maae finde, den godt kunde være. Vel sandt, at Are Frode regner sig i Slægt med Odin selv, og det gaaer vist nok vidt, men vi maae lægge Mærke til, at det er ikke egenlig Ares Stam-Tavle, men de Norske Kongers af Ynglinge-Slægten, som havde gjort sig selv i Folke-Munde, saa at naar Are kun vidste, at han nedstammede fra Kong Halvdan Hvidbeen, fulgde Resten af sig selv. Isleif Biskop gik ei længer tilbage end til sin Oldefader Ketelbjørn Ketelson fra Nummedalen, en Systersen af

den bekiendte Sigurd Jarl paa Hlade, og som opslog sin Bopæl paa Øvre-Mosfeld i Sønder-Fjerdingen. Sæmunds Slægt-Register kan vist nok blive endnu længere end Ares, thi da det føres op til Harald Hildetan, kan man forlænge det med Navnene paa alle Dannarks Konger: til Skjold og Odin, ja til Skjold og Dan, men det er mærkeligt, at Slægten selv ei synes at have gjort det, men ladet sig nøie med, hvad den godt kunde vide: at den var en nedstigende Linie af det Danske Konge-Huus. Betragte vi endelig Snorro Sturlesøns Stam-Tavle med Opmærksomhed, da skal vi finde, den er langtfra at være saa eventyrlig, som den, paa visse Steder, ved første Øiekast seer ud; thi det er ikke Sturlungerne, men Sidu-Halls og andre Slægter, med hvilke de besvogrede sig, som vil nedstamme fra Svase Jotun og den gamle Snee-Mand paa Dovre, Sturlungerne standse meget tarvelig ved Bodmod af Skut, hvis Søn: Thorbjørn Loke, nedsatte sig ved Dybfiorden i Islands Vester-Fjerding.

Med temmelig Sikkerhed tør vi da antage, at Norge var Isleifs, Sverrig Ares, og Danmark Sæmunds oprindelige Fædreneland, medens det staaer alle Nordens Folke-Færd frit for at tilegne sig Snorro, til engang Tiden viser, hvilket han i Grunden mest tilhører. Det er ingenlunde urimeligt, at han, der naaede en Høide, hvorfra han, med saa frit og roligt og sikkert et Blik, overskuede vort hele Norden, var en Blods-Forvandt af de ypperste Slægter i alle tre Riger, og det kan neppe feile, han jo var det; thi lad være hans Fædrene-Linie taber sig i det Ubekjendte, og hans Moders Gudny Bodvars-Daatters Stam-Tavle ikke er i Alt at lide paa, saa er det dog ganske sikkert, at Gudny kunde regne sig i Slægt med My-

re-Mændene, med Rognvald Møre-Jarl, og med Regner Lodbrok; at Snorros Farmoder: Vigdis Svertings-Daatter, nedstammede fra Helge hin Magre er der ingen Grund til at tvivle om, og er end Helges Slægtskab med Danner-Kongerne: Frode og Ingild, temmelig usikkert, saa er hans Herkomst fra Gothland, hvor hans Fader Eivind Østmand kom fra, desmere upaatvivlelig; og endelig tør vi ei nægte, at Snorro var i Slægt baade med Sæmund og Are Frode; thi det Sidste er klart nok, og det Første omtales i Landnams-Bogen, som en vitterlig Sag.

Fæste vi nu nogen Troe til det gamle Ordsprog, at man slægter gjerne paa, hvad man er kommet af, et Ord som, ret forstaaet, kan aldrig slaae Feil, da det kun er en Anvendelse af den utvivlsomme Grund-Sætning om Ligheden mellem Aarsag og Virkning; da kan vi forstaae, at, var Snorro et opvakt Hoved, da maatte han og slægte store Folk paa, og være særdeles skikket til med passende Farver at afskildre de Høvdingers Levnet og Idræt, som havde brugt det Danske Tungemaal, og besiddet Ære og Magt og Værdighed trindt i de Nordiske Lande.

Hvad vi nu skulde see, var den Vei, paa hvilken Islands Dressel, samt Værktøiet og Øvelsen til deraf at danne det gyldne og klare, kongelige Mon, som man kan kalde hvad man vil, kom i Snorros Haand, eller med andre Ord: hvorledes det herlige, mageløse Værk i Norges Historie, hvortil han kjendtes dygtig, udvortes kom i Stand; og, skjøndt vi ei formaae, saa at sige, paa Rune-Lagets og det videnskabelige Samfunds historiske Kaart, tydelig at betegne denne gamle Konge-Veis Løb, saa have dog Bølgerne levnet os saamange dybe Hjul-Spor og Fod-Spor i Sandet,

at vi kan aldrig tage Feil ad Veien, naar vi, med spændt Opmærksomhed, kun følge dem.

Uden saaledes her at ville afgiøre det dunkle Spørgsmaal: enten blot enkelte Christne nedsatte sig paa Island tilligemed de hedenske Normænd, eller om tillige Nogle, som deres Formænd, bleve boende iblandt dem, og uden at kunne her, hvad ellers nok var Umagen værdt, giennemgaae de vedkommende Old-Sagn; vove vi vist ikke Noget ved den Forudsætning, at, lige fra Harald Haarfagers Dage af, har der paa Island været enkelte Slægter, hos hvilke der fandtes Levninger af Christendoms-Troe og Kundskab, skiøndt blandede med, og hardtad ganske overvældede af, Overtroe og Eventyr. Hvormegen Indflydelse dette kan have havt paa de Hedning-Kvad og Sagn der giennem Islændernes Haand ere komne til os, vil der Tid og Lykke til at opdage; men hos saa livlige og ihukommende Slægter kan man ikke tænke sig noget venligt Bekiendtskab med Pen og Bøger, uden Lyst til Efterligning, og det vorder da rimeligt, at, om man saa maa sige, Christendommens yderste Finger-Spidser har, ligefra Begyndelsen, ovet den islandske Barne-Haand paa Tavlen, til strax, naar Skriver-Tøiet kom, at gribe efter Pennen, og i Sammenskrift udføre, hvad den alt med løse Bog-Staver havde betegnet, og ligesom giemt til det Samme.

Dog, herom dømme nu hver, som han vil, og har Forstand, Nok er det, at Ketelbiørns Sønnesøn: Gissur hin Hvide paa Skalholt, en af de Første som lode sig døbe af Thangbrand, udsendte, eller, som Andre fortælle og maa findes rimeligt, bragde selv sin Søn: Isleif, til Erfurt, for at han der skulde optugtes til Præste-Lærdom og boglig Kunst. Nu var vel sagtens den Skole

i Erfurt ei slet saa hoi, da Isleif, som da Morten Luther, henved 500 Aar efter, besøgde den, men kan være, den stod nok saa fast; og tør man, som er intet Vove-Stykke, slutte fra Frugten til Stammen: fra Virkningen til Aarsagen, da maa Isleif være kommet ud af Skolen som en, efter den Tids Maade, saare vellærd, ja vel høilærd Mand. Hvad han i Øvrigt tog sig for, til han fyldte sit halvtredsindstyvende Aar, er ei bekjendt; men da udvalgdes han til Islands første Biskop, blev dertil, efter en Romer-Reise, indviet af Erke-Biskop Adelbert i Bremen, og drog saa atter hjem til Skalholt, hvor han i 24 Aar med Berømmelse forestod sit Embede, og døde saa, omtrent fiirsindstyve Aar efter Kong Olav Tryggesøns Fald, og da vel samme Aar som Hellig-Knud blev Konge i Dannemark, medens Olav Kyrre stod for Styret i Norge.

Med Isleif, kan man sige, kom boglig Kunst ret aabenbar til Island, thi ikke blot var han den Første, som deri blev indviet, men han forplantede den ogsaa, som en Mand, baade paa sine egne Sønner: Gissur og Teit, og tillige paa, man veed ei hvormange, andre lærelystne Unger-Svende; thi, siger Are Frode, der Landsens Høvdinger og gode Mænd det saae, at Isleif var anderledes dygtig, end ellers Lærerne de havde, saa var der mange, som lode deres Sønner gaae i Skole hos ham, og indvie til Præster.

Isleifs ene Søn: Gissur, blev Biskop efter ham, og den Anden: Teit, som var opfostret paa Haukadal eller Høgedalsgaard, hos Hall Thorarensøn, blev der Are Frodes Lærer.

Paa Hvam, i Breedfiord, havde Ode hin Rige fra Irland, med lidt Christendom, og sin Sønnesøn: Olav Fæilan, først opslaaet Bopæl, og der boede Olavs Søn Thord Geller, da Harald

Blaakan lod Island bespeide. Samme Thord Geller var Tipoldefader til Are, som blev født to Aar efter Harald Haardraades Fald, udentvivl paa Otradal i Bardestrands Syssel, og kom, efter sin Farfaders Død, som en syvaars Dreng, til Haukedal, hvor han hørde mange gamle Sagn af Hall, der i sjette Led nedstammede fra den Nadodd Viking, der først skal have bragt Efterretning til Norge om det øde Island, som han kaldte Sneeland. Meget hørde Are ogsaa fortælle af Teit, af sin Farbroder Thorkel Gelleson, af Snorro Godes Daatter Thurid, og Andre; hvilket Alt han samlede, som det synes, i tvende Bøger: Islænder=Bogen nemlig og Norges Kronike. Det er ikke nemt at sige, Hvormeget af Ares Værk vi endnu besidde, men ved at sammenligne den Islænder=Bog, som bærer hans Navn, med Snorros Ord i sin Fortale, see vi, at den maa være hans, og samme Fortale lærer os, at Ares Norske Kronike, skjøndt den fandt Manges Bifald, dog slet ikke huede Snorro. Grunden hertil er let at opdage, da Snorro selv har angivet den, thi han peger tydelig nok paa, at Are har overseet Skjaldenes Kvad, og kun anseet de Beretninger for ret hjemlede, som han kunde følge Skridt for Skridt gjennem lutter sanddrue og forstandige Folks Mund, lige tilbage til Tid og Sted, og Begivenhed, som Talen var om. Heraf var det en nødvendig Følge, at Ares Skrift blev dunkelt, magert og tort, som den Fortælling vi har af ham om Island, ogsaa virkelig er; istedenfor at Snorro vilde, Kroniken skulde være udførlig, klar og fornøjelig, som den vi har om Norges Konger af ham. Er nu Ares Kronike forkommet, da kan vi trøste os med, at Meget kan vi derved ikke have tabt, og, skulde jeg end feile i den Formodning, at Theodorik Munks

latinske Norges Kronike, paa Stafferingen nær, er en blot Oversættelse af Ares Bog, saa kan det dog vist aldrig feile, at denne, der, ligesom Theodoriks, maatte slutte med Sigurd Jorsalafar, har omtrent været ligesaa kort og fattig.

Ares største Fortjeneste af Nordens Historie er da udentvivl den, som Snorro hjemler ham, at han brod Isen, og viiste, at man ligesaavel paa Norsk, som paa Latin, kunde skrive en fortløbende Rigs-Kronike.

For nu fra den rette Side at komme til Snorros, maae vi begive os til Odde, en Gaard paa Sønder-Landet, i Rangaarvalle Syssel, som var bygt af Thorgeir Asgrimson fra Tillemarken, men kom, ved hans Daatters Giftermaal med Svart Ulfson, til de siden saakaldte Odverier eller Sæmund Frodes Slægt. En Sønneson af Svart var Sigfus Præst, en Samtidig med Isleif, og i det Aar denne indviedes til Biskop, kom den berømte Sæmund Sigfusson til Verden.

Saare faae ere vel de Efterretninger, man har om Sæmund, men dog veed man, at han alt i sine tidlige Aar fulgde den Vei, Isleif havde viist, og begav sig udenlands for at slukke sin Torst efter Kundskab, samt at han, efter sin Hjemkomst fra Paris, gjaldt for et Vidunder baade af Lærdom og Viisdom, saa man ikke gierne enten i geistlige eller verdslige Ting foretog sig noget Vigtigt, uden at spørge ham til Raads, ligesom da ogsaa Are Frode nævner ham alene, ved Siden af Landets Biskopper, mellem de Mænd, han lod sin Bog bedømme og rette af. Om Sæmund selv har efterladt sig Skrifter, kan der tvistes om, da klare Vidnesbyrd fattes, men dog er Rimeligheden derfor, og da han er den Eneste, man paa

Island har vidst at nævne som Forfatter eller Samler af de gamle hedenske Viser, der med eet Ord kaldes Edda, tør vi deraf i det Mindste sikkert slutte, at han har havt Ord for at være en særdeles Kiender og Velynder af de gamle Skjaldes Vers og Digt.

Sæmund døde et Par Aar efter Kong Sigurd Jorsalafar og hellig Knud Lavard; hans Sønneson Jon Loptson, hvis Moder var en uægte Daatter af den Norske Kong Magnus Barfod, holdt Huus paa Odde som en lille Konge, af ham blev vor Snorro opfostret, og sikkert har han paa Odde hverken manglet Leilighed til at kiende eller Anviisning til at skatte de Kvad om Konger og Kæmper hvorpaa hans Fædreneland var saa rigt.

Dette indseer man let, vilde kun hiulpet lidt, dersom Snorro ei selv havde været en aandelig Frænde af Fortidens Helte og Skjalde, men derfor maae vi ligefuldt erkiende det for en besynderlig Styrelse, at han i sin Barndom flyttedes fra Fædrenehusets vilde Larm til det roligste og blideste Fristed for Vidskab og Konst, der dengang vel fandtes paa Island; thi uden denne Forflyttelse, vilde han uden-tvivl manglet baade Dannelse, Kundskab og Sind til det herlige Værk. Vist nok var hans Fader: Hvamm-Sturle, noksom bekiendt for sin Snildhed og Veltalenhed, og, siden man sagde om ham, at han i alle Ting vilde ligne Odin, kan vi ikke tvivle om, han jo gjerne laande Øre til Kvad om ham, saavelsom til Sagn om hvem han kunde lære Noget af, men da hverken han eller nogen af hans Fædre, saavidt man veed, havde lagt sig efter boglig Kunst, og da det er aabenbart, at Snorro kun havde alt for meget Anlæg til Selvtægt og Rænkespind, for hvilke Ting hans Faders Huus var en Høiskole, saa maae vi nok tilstaae, at han, i det mindste for os, blev

reddet, som en Brand af Ilden. At nu dette heller ikke skedte, uden ved en besynderlig Omstændighed, maa man bekiende, naar man veed, at Jon Loptson ingen Ven var af Hvamm-Sturle, men tilbød sig kun ædelmodig at opfostre Snorro, for, ved denne Æres-Beviisning, at stille den brydske Sturle tilfreds, og redde sin Ven: Povel Sølvesøn Præst paa Reikholt fra videre Ulæmpe.

Jon Loptson døde fire Aar for Erke-Bistop Absalon; ei længe efter blev Snorro gift med Berse Præst hin Riges Daatter fra Borg, og der opslog han, efter Berses Død, sin Bopæl, samme Aar som Kong Sverre i Norge og Knud den Siette i Dannemark døde. Det var Eigil Skallagrimsøns Gaard, som Snorro, der ogsaa paa sin Moders Side var Eigils Ætmand, nu beboede, men her fandt han sig ikke fornøiet, og flyttede snart til Reikholt i Borgafiord, paa Grændserne af Sønder og Vester-Landet. Denne Gaard ombyggede han paa det Prægtigste, bekostede en Vandledning fra den nærliggende varme Skribla-Kilde, og indrettede ved Hielp deraf den berømte Badstue, bygget af Toph-Stene, som endnu er til; men uagtet han ogsaa befæstede Gaarden paa det Omhyggeligste, blev han dog der ved Natte-Tide overrumplet af sin Svigersøn: Gissur Thorvaldson, og myrdet den 22de September 1241: Aaret efter at hans store Velynder Hertug Skule i Norge var dræbt, og samme Aar som den Danske Kong Valdemar Seier døde.

Saa ynkelig en Hedenfart fik den mærkværdigste Mand, som Island har frembragt; vel faldt han ei saa uskyldig som Nial paa Bergthorshval, eller saa heltemæssig som Gunnar paa Hliderende; men dog maa man sige: at de samme Heklas Luer i tilfrosne Hierter forgreb sig her paa Islands lyseste Hoved, som hist paa

Sammes ædleste og frommeste Hjerte; ei heller kan man nægte, at en sjelden Høihed omsvævede Snorro i hans sidste Øieblikke, thi Alt hvad han sagde til Arne Beisk med Morder=Staalet, var: vov ei at hugge! vov det ikke!

Forties maa det ikke, at Snorro skildres os almindelig som en af de sorteste Sjæle man har kjendt: som en herskesyg, umættelig, trædsk og trættekjær, troløs og hjerteløs Niding, men, uden at ville paa mindste Maade besmykke de store Pletter som sagtens have skjæmmet og vanhælde hans Levnet, maa man dog ved alvorlig Eftertanke finde, at han er blevet høist letsindig, ubarmhjertig og uretfærdig bedømt. Først maa det nemlig bemærkes, at Sturlunge=Saga er den eneste Hjemmel for alle Beskyldninger mod Snorro, og uden dermed paa nogen Maade at ville nedsætte et Skrift, der synes ganske troværdigt, maae vi erindre, at dog Ingen veed enten naar eller af hvem det er forfattet. Det nytter kun lidt, at Mænd med store Navne have været enige om at gjætte paa Brand Sæmundsøn, som var Bisp i Holum fra 1164 til 1201, og paa Snorros Brodersøn: Sturle Thordsøn, ja Gjætningen er, med de store Navnes Tilladelse, endogsaa latterlig, da det Eneste, hvortil den hælder sig, kaster den omkuld, thi det er Stedet i Bogen selv, hvor Forfatteren beraaber sig paa Sturle Thordsøn, og priser hans Fortjenester af Islands Historie. Uvist er her da Alt, undtagen vel det, at Bogen er skrevet efter Sturles Tid, og sammendraget, saavidt man kan skjønne, af en heel Deel enkelte Levnets=Beskrivelser, saa Fortællingens Rigtighed ei alene beroer paa Samlerens Ærlighed, der neppe kan omtvivles, men paa Manges Nøiagtighed og Sanddruehed, som man, uden Tviv=

lesyge, tør mene ei har været lige stor. Dog, selv naar man troede sig sikker paa, at Alt hvad der vidner mod Snorro, havde sig i Sandhed aldeles som det fortælles, vilde vi dog ei være berettigede til at bryde Staven over ham, da det meest kun er om nogle faa Dage af 63 Aar vi have Efterretning; thi aldenstund at Selvtægt, Kivagtighed, Nærighed og Snedighed altid var hyppig paa Island, og almindelig i Snorros Dage, saa indseer man let, at han kan stundum have ladet sig henrive af Folkets Skiødelyster, og den fordærvede Tidsalder, og kan dog have hørt til de Bedste i sit Folk og sin Tid; istedenfor at man har skildret ham som et Uhyre. At man nu, under lige Omstændigheder, skal altid heller troe det Bedste end det Værste, veed man, og da der nu er stærke Grunde til at formode det Bedste om en Snorro, saa maae det have været usle Dværge som først fandt paa, med Helved-Soed at sværte hans Ihukommelse: Dværge, som ved at træde paa hans Hjerte, meende, at kunne hæve sig over Kæmpen, hvis Hoved de end ikke paa Stabler af Folianter mægtede med Finger-Spidserne at naae! Snorro var et syndigt Menneske, det vidste vi, om vi saa ikke kunde nævne en eneste af hans Forseelser; Islænderne var ei af Natur noget kiærligt og tugtigt, ydmygt, enigt og uegennyttigt Folk, men netop det Modsatte; kun i hint gode Aarhundrede: fra Midten af det ellevte til Midten af det tolvte, lode de sig nogenlunde bøie, styre og raade af de Christnes Troe; Sandhed fordømmer al Synd, haardt blev Island og haardt blev Snorro straffet; men ligesom vi, der ikke hovmodig drømme os rene, vogte os for at kaste den første Steen paa et Folk, som har efterladt os saa mange og saa store Vidnesbyrd, ei blot om udmærkede Evner, men til-

lige om ædle, ophøiede Følelser, og dyb Ærefrygt for Sandhed; saaledes maae vi og vel vogte os for at bryde Staven over den Mand, i hvis efterladte Værk alt det Herlige, vi veed om Islands Folk, lyslevende og høiroftet aabenbarer sig! Alt Ondt hos Andre og hos os selv skal vi i Sandheds Navn baade hade og fordømme, men hvem der ikke aabenbar antastede Sandhed og spottede Ret, skal vi, som de der leve selv kun af Naade, gierne undskylde, og Snorro: den Mand der saa villig med sit lyse Hoved og sin klare Stemme tjende Sandhed; om hvem vi veed at han var agtet og elsket af sin Tids og sit Folks de ædleste Mænd: af sin Broder, Thord den Fromme, med hans giæve Sønner: Sturle og Olav; ja, Snorro som end ikke hans erklærede Fiendes Søn vilde være med at myrde, ham bør vi tænke om, at han var meget bedre end hans Rygte i en dybt fordærvet Tid, ham skal vi inderlig beklage, men aldrig sværte og fordømme, for hans Feil!

Dog, efter disse Forsvars-Ord, som jeg troer, paa alle sanddrue og kiærlige Dannemænds Vegne, at skylde Snorro Sturlesons, af Islændere og Normænd, mishandlede og sværtede Ihukommelse, vende vi os til at betragte Snorros og de følgende Slægters Fortjenester af Norges Historie.

Om Snorro har skrevet den efter ham opkaldte Edda, som er en Samling af Fortællinger om det hedenske Nordens Afguderie, er et Spørgsmaal, der i det Mindste endnu ikke lader sig bestemt afgiøre, men vist nok kunde det ligne ham, paa en saa forstandig Maade at benytte de ældgamle Sange, der maatte være udelukkede af den Historie, han skrev, men som dog maatte kiendes, endogsaa blot for at kunne forstaae saamange af Skjaldenes historiske

Vers, thi ogsaa i hans Oine maatte jo Edda udgiore en nødvendig Indledning til Norges Kronike. Da man nu heller aldrig paa Island har vidst at nævne en anden Forfatter til Skriftet, bør han ansees derfor, til det Modsatte bevises.

Giætte kunde man end videre med Rimelighed paa, at Snorro er Manden for den mellem Sagaerne udmærkede Eigla, eller Eigil Skallagrimsons Liv og Levnet, men vi vil holde os til det Sikkre: at han har forfattet Norges Kongers Kronike til Sverres og hans egne Dage. Sverres Kronike derimod tillægges ikke ham, men Carl Jonesøn, Abbed i Thingore Kloster, som døde 1213. Da nu imidlertid Carls Arbeide, eller, som vi læse, hans Opskrift af Sverres egen Fortælling, ikke gaaer længer end til Magnus Erlingsøns Død, kan man aldrig vide, om ikke dog Snorro har havt nogen Deel i den videre Udførelse, især da vi læse i Flatøe-Bogen: at Sverres Saga er indført deri efter en Haandskrift af Styrmer Præst hin Frode, thi samme Styrmer har udentvivl været Snorros Præst og Haand-Skriver.

Om Kong Inges Kronike er skrevet paa Island eller i Norge, veed man ikke, dog synes det Sidste rimeligst; men Hakon den Gamles tillægges almindelig Snorros fornævnde Brodersøn: Sturle Thordsøn. Vist nok fristes man til at tvivle om dette Foregivendes Rigtighed, naar man seer: at Sturle nævnes, og hans Vers anføres som Hiemmel, i Gamle Hakons Saga, men da det er sikkert nok, ei alene at Sturle skrev historiske Bøger, men at han ogsaa omtrent var den Sidste, der forstod at skrive dem nogenlunde godt, bør man neppe tvivle om: at Bogen er i Grunden hans Arbeide, skiøndt ikke ganske som det kom fra hans Haand.

Man tillægger ogsaa Sturle en Krønike om Magnus Lagabæter, som, paa et Par Blade nær, er forkommet, men sikkrere er det, efter Sturlungas Vidnesbyrd, at han har arbeidet Meget paa Islands Historie. Sturle døde 1284, hans Broder Olav Hvitaskald, som rimeligviis har forfattet Knytlinge-Saga, var alt længe for hensovet, og med disse Snorros Disciple sluttes Rækken af Islands berømte Sagamænd; dog maa vi endnu nævne Lands-Dommeren Høg Erlandsen: ventelig paa Fædrene-Side en Normand, som i Begyndelsen af det fiortende Aarhundrede sammendrog den udforligste Landnams-Saga: af Sturles og Andres Bøger, thi ventelig har ogsaa han sammendraget Sturlunga, og maaskee indskudt Sturles Vers i Gamle Hakons Saga.

Derpaa have Mange høilig forundret sig, at saa høit imod Nord kunde i de kolde Vinter-Egne tee sig sligt et Liv med Fyrighed i Aanden, med Klarhed i Synet og i Røsten, ja de har derfor ikke villet troe deres egne Øine, men indbildt sig: at Vidunderet paa Island var ikkun et Blændværk, som sneeblinde Nordboer vel troede paa, men som overseete Tydskere, blot ved at blæse paa, kunde gjøre til Vind. Nu, sandt er det, at for en selvklog Tydsker, som mener han har slugt al Verdens Viisdom, maa det være tungt: at see hist i det høie Norden, hvad man i Tydskland neppe drømde om: et Sprog, der for sex Aarhundreder siden var udviklet i sig selv til en Grad af Fasthed, Skjønhed og Bestemthed, som det Tydske ikke: selv ved Hjelp af femten Tungemaal og femten tusinde Forfattere, har kunnet opnaae; ja at see paa dette Nordens gamle Maal Historie-Bøger i Sneesetal, udstrømmede fra Lægmands Læber, saa listige, saa klare og forstandige, at selv den sprænglærdeste Tydsker kan ei

efterligne dem! Vist er det tungt, og tungere endnu, at mellem hine Bøger findes een, ja findes Norges Kongers Krønike af Snorro Sturlesøn, mod hvilken Herodots er kun som et første Forsøg, og Johannes Müllers en Feiltagelse. Dog, Sligt er og kun tungt for opblæste, selvkloge Tydskere, for alle Andre derimod, som har Syn og Sind og Hjerte for det Høie, hvor det saa findes, er det glædeligt, at der dog i Norden fandtes en Vraa, hvor Aanden var klarøiet nok til at skjelne Christen-Dommens Lys fra Latinens tomme Lygte, kraftig nok til med boglig Kunst at gjennembryde Munke-Buret, og bevæge sig frit under Guds aabne Himmel i Fædrene-Landet!

Lad dem da kun fare, de Daarer, som, fordi deres Fædre sank tause i Graven, vil formene vores Tungens Brug: Brugen af Børnenes Tunge til et livligt Efter-Mæle! Lad dem kun fare, de blinde Veiledere, som bogstavelig kalde det Viisdom: at føre deres Efterfølgere i Graven, og forblinde deres Øine, saa de see kun Gravens Mørke ruge over det Forbigangne og det Tilkommende! Vi, vi vil følge vore Fædre, som, selv i Hedenskabets Vinter-Nat, saae ved Nord-Lysets Skin, at der var dog en Broe over Mal-Strømmens brusende Hvirvler, saae det, og reiste, som dens Billede, en talende Steen over Fædrenes Grave; forplantede, som Vidnesbyrd om Sagen, fortløbende Sandsagn om Helte-Stammen, som det store, udødelige Menneske, der vandrede med Kæmpe-Skridt over Gravene, hensov vel stundom; men stod op igien, til nye Bedrifter; som hine Einherier paa Vigrids Mark!

Danske forundrer det ikke, hvad der meldes os fra Nordens gamle Dage, thi det er talt udaf vort eget Hjerte, men snarere un-

drer det os, hvad vi maae bedrøves over: at der selv i Norden kom en Tid, da Bauta-Stenen sank i Graven, og da Alt hvad Tungen mægtede, var at fortælle: hvormange Snese Aar det nu var siden, men sidst kom Fædrene v æ r d e l i g ihu.

Megen Snak er forduin fort om det: at Tungen vel maatte forstumme, da Friheden tabdes, og Island kom under Norges Krone, som skeedte i Gamle Hakons og i hans Sons: Magnus Lagabæters, eller i Snorros og Sturles Dage. Vist nok laae der noget meget Sandt til Grund for den dunkle Følelse, at det var intet Slumpe-Træf, at Island, saa godt som paa een og samme Tid, blev tomt for store Hoveder, og Norge underlagt; men det er sært, at man ved denne Leilighed, og ellers saa tit, har kunnet glemme den soleklare Sandhed: at som man er til, saa gjør man til, og at Islænderne altsaa ikke bleve forandrede ved at komme under Norge, men kom derunder fordi de var forandrede: fordi det ikke længer var i Kraft og Sinds Høihed de gamle Islændere, men deres vanslægtede, nedsiunkne Børn, som da ogsaa umuelig kunde blive ved i nogen Ting at gjøre deres Fædres kraftige Gjerninger.

Heraf følger ingenlunde, at man ei: med endnu langt mere Kraft og Sjæle-Adel, end de gamle Islændere besad, kunde være en Konges rolige og lydige Undersaatter; men et Folk, der bestod af lutter Mænd, som udvandrede for at være deres egne Herrer, det kunde umuelig bøje Nakken under et udenlandsk Spir, før Kræfterne vare hardtad udtømte, og de fleste Levninger stode i den laveste Egennyttes Tjeneste.

At man hverken behøver at være kongeløs eller at raade sig selv paa et Al-Thing, for at skrive en god Historie, det trænger vist

nok ikke til Beviis, men hvem der troer, at Lysten og Dygtigheden til at skrive, forgik med Islændernes Lyst og Lov til at trækkes i Haare paa Thingstæden, maa det dog falde underligt for, at netop Snorro, hvem man beskyldte for at ville forraade Landet til Kongen af Norge, og Sturle Thordsøn, som var den Norske Konges Embeds-Mand og villige Undersaat, at de netop vare de største og flittigste Historie-Skrivere, Island frembragde.

At Islands Kraft var da omtrent udtømt, og Levningen mest lav Egennyttes Tjener, det kan saa meget mindre omtvivles af hvem der ei er aldeles vankundig i hin Tids Historie, som vi veed: Landet ei med Magt blev undertvunget af de Norske Konger, men faldt i deres Hænder, da Mængden til enhver Priis ønskede Skyts mod de enkelte Vældiges Rovgierrighed og Overmod, og hine Enkelte gierne kastede sig i Støv for Norges Konge, naar de derved kunde vente Magt til at knække Halsen paa hinanden, og Leilighed til at rane ustraffet. Hvem veed det ei, at Sturle Sighvatsøn, Snorros Brodersøn og arrigste Fiende, og Gissur Thorvaldsøn, Bisp Isleifs Ætmand og Snorros Banemand, vare Lands-Forrædere; og dog var det kun Spørgsmaalet hvem af dem der skulde vinde Seier. Sturle sank, Gissur vandt, som den Norske Konges Jarl, Snorro faldt for Morder-Staalet, og i ham dræbde Island sin Historie, med ham begroves Fædrenes aandige og levende Ihukommelse. Vil man vide mere, da læse man om Gudmund Aresøn, Bisp i Holum fra 1202 til 1237, ja, da læse man Islands Kirke-Historie i Slutningen af det tolvte og Begyndelsen af det trettende Aarhundrede! da lægge man Mærke til, at to Aar før Snorro Sturlesøn blev myrdet, og 25 Aar før hele Landet villig

underkastede sig Norges Konge, bestege, uden Modsigelse, to Udlændinger: Abbed Sigurd og Botolf Munk fra Norge, begge Islands Bispe-Stole! man betænke, hvad det vil sige, og skal da vist finde baade den verdslige Underkastelse, og den paafølgende Taushed ligesaa naturlig: som Stilhed og Taushed i Graven!

Dog, havde man endnu mere Vidnesbyrd behov derom, at ingen af de udvortes Ting eller Omskistelser, men kun Mangel paa indvortes Liv og Kraft, lammede Islands Tunge, da findes ogsaa det, thi at Islænderne beholdt Lysten til at skrive, see vi jo deraf, at de saa flittig og omhyggelig afskrev de gamle Bøger, bleve end ikke standsede af den sorte Død, men holdt ved indtil det sidste Glimt af deres Fædres Aand udslukdes; ja, Flatøe-Bogen er jo endt Aar 1387, det samme Aar, da Olav Hakonsøn: det sidste svage Skud af Norges gamle Konge-Blod, sank under Muld!

Nu syndes det, som Norge end var lige blottet for Historie, thi vel vedblev man paa Island at læse de gamle Bøger, stundum da vel ogsaa Norges Krønike, men, hvordan det saa end er gaaet til med Norges Tungemaal, saa er det vist, at i det femtende Aarhundrede var der kun Faae i Norge som forstod hvad Snorro kaldte Norsk, og Snorros Norske Bog var da for Normænd endnu fastere forseiglet, end Saxos latinske Bog for de Danske. Boglig Kunst havde aldrig slaaet Rod i Norge, der udkom ingen Riim-Krønike, som kunde opfriske Ihukommelsen af de gamle Dage, der opstod ingen Christen Pederson, og gammelt Norsk var desuden ei Noget man turde byde Parisiske Bogtrykkere.

Imidlertid, Norge vedblev fra Margretes Dage at være forenet med Dannemark, Morten Luther lærde Folkene tilligemed

Guds Ord at sætte Priis paa boglig Kunst, paa Kroniken og Moders-Maalet; den Lærdom blev udbredt fra Dannemark over Norge og Island, og nu kunde man haabe, der vilde opstaae Mænd, som bragde Norges Kronike igien for Lyset og til Live.

Aldeles slog ei Haabet feil, men dog gik det underlig seent med dets Opfyldelse, hvortil vist nok mange Ting bidroge, men hvori dog fornemmelig de Norske Boglærdes uforsvarlige Ligegyldighed maa findes at være Skyld.

Vel har man Efterretning om: at Heimskringla, som man af dens første Ord, kalder Snorros Bog, skal temmelig tidlig af Adskillige være fordansket, men, i hvilket som er, fik Danske Læsere den første Mundsmag deraf, da en sællandsk Præstemand: Mester Jens Mortensøn i Slangerup, Aar 1594, udgav den lille Norske Kronike, som heeligiennem er taget af Heimskringla og de dermed forbundne Sagaer om Sverre og om Gamle Hakon, med hvis Død og Begravelse den slutter. Naar og af hvem dette Udtog er gjort, det vidste ikke selv Jens Mortensøn, som kun beretter, at han havde det fra Arild Hvitfeld, og siger ei engang udtrykkelig, om han har selv fordansket det, men det har han dog nok uden Tvivl, og i det Mindste er det ganske sikkert: baade at Ole Worm giætter feil, naar han mener, det Danske Udtog er af Peder Clausen Undal, og at Fordanskningen er skeet ved en ægte indfødt Dansk; thi det Sidste lærer Skrive-Maaden, og det Første er alt deraf klart, at dette Udtog er trykt 1594, da Peder Clausøn dog først efter 1599 vilde til at giøre sit.

Denne liden Bog lod Mester Jens, for at bruge hans egne Ord, Norske Mænd til Ære, udgaae, efterdi han havde formær-

ket: at ingen Norsk Kronike endnu var trykt og udgangen, uagtet dog adskillige mærkelige Gierninger vare ved Norske Mænd udrettede. Synderlig Tak forlangde han ikke, fordi han, ved at lade Kroniken udgaae paa Dansk, magede det saa, at den kunde komme hver Mand til Hænde og til Bedste, thi Takken, siger han, skyldes mest den Mand, som Bogen gjorde; for megen Tak har Mester Jens ei heller faaet, men hvad han vilde helst, det skedte dog: den Bog blev Norske Mænd til Ære, den blev, som Ole Worm beretter, strax ganske opkiøbt, og den gjorde, at der blev megen Søgning efter Saadant.

Det var i den første Halvdeel af det syttende Aarhundrede at hos os levede den vidtberømte Ole Worm, som vel egenlig var en Læge paa sin Konst, men befattede sig tillige meget og heel gierne med Nordiske Oldsager: baade Bøger og Bauta-Stene, og han havde, med saa meget Andet, forskaffet sig adskillige Haand-Skrifter, hvori Norges Kongers Kronike var paa Dansk udlagt: Mellem disse var eet særdeles, som han havde faaet fra Lister-Lehn i Norge, og som han sluttede sig til maatte være af den vellærde Mand Peder Clauson, barnfødt i Egersund, siden Præst i Undal, samt Provst over Oddernæs og Lister, i hvilket Embede han 1623 var hensovet. Grunden for denne Slutning var, at i en Norges Beskrivelse af samme Herr Peder, som Worm ogsaa besad, stod skrevet: Snorro Sturlesøns gamle Norske Kronike haver jeg udsat paa Dansk Anno Christi 1599, efter Begiæring af den Velbaarne Herre, Axel Gyldenstjerne, som den Tid var Kongelig Majestæts Statholder over Norges Rige. Da nu Worm tillige saae, at somme Steder i Norges Beskrivelse

var Stykker af Kroniken anført med samme Ord, som i det Haand-Skrift fra Lister, samt at i begge Bøgerne var gjort Antegnelser med en Haand han kiendte for Herr Peders egen, saa kunde han ei længer tvivle, og vi maae slutte, at det har været Mester Jenses Bog, der gav Axel Gyldenstjerne Lyst til noiere at kiende Norges gamle Kronike, ligesom det vitterlig var den, der hjalp Peder Clausøns frem for Dagens Lys. Dette skedte nemlig derved, at den bekiendte Boghandler Joachim Moltken, da han saae, hvilken Søgning der var efter den liden Norske Kronike, tit og ofte bad Ole Worm, at lade den store, som han i Haand-Skrift havde seet hos ham, gaae i Trykken, hvilket Worm, ihvor nødig, som han siger, han ellers befattede sig med Fremmedes Arbeide, ogsaa endelig samtykkede udi, i Betragtning af, at det kunde være disse Riger til Berømmelse, og Andre, som agte at skrive vore Historier, til stor Underretning.

Aar 1633 udkom da Norges Kronike paa Dansk, tilegnet Herr Christopher Urne: Statholder i Norge, og det var ingen liden Gave, for hvem derpaa vidste at skionne, thi vel har Peder Clausøn hverken været saa høit udrustet og begavet, eller det Danske Tungemaal saa mægtig, som Anders Vedel, men den længe tillukkede Bog var dog her opladt, saa Normænd deri kunde læse og forstaae, hvad der sig fordum i deres Fædreneland havde ladet til Syne, gjort Indtryk og Opsigt. For at giøre Bogen desmere gavnlig, tilføiede Udgiveren, Ole Worm, en kort Underretning om de Konger, som regierede i Norge, indtil samme Rige blev, under Dronning Margrete, forenet med Dannemark, og skiøndt han om dette Tidsrum fandt ikke meget Mærkeligt at for-

tælle, var Umagen dog ikke spildt, aldenstund Normænd deraf vilde see, at af sig selv var de gamle Kongers Mands-Linie, og den næste Kvinde-Linie uddød, de kraftige Gierninger ophørte, og Riget nedsiunket i Afmagt, før den Calmarske Forening, saa den ei kunde være Skyld i Norges Nedfald, men var snarere Begyndelsen til Sammes Opreisning.

Det kan med al Foie overlades Efterkommerne at bedømme, hvad Samfundet med Dannemark og Snorros fordanskede Konge-Bog har virket paa Norge; men forties bør ei, hvad der er unægteligt, at man i det syttende og Begyndelsen af det attende Aarhundrede, spurgde Tidender fra Norge, og saae med Forundring Norske Bedrifter, som man maatte gaae langt tilbage i Rigens Krønike for at finde Magen til, og som da ogsaa formodenlig fkyldtes de gamle Dages opfriskede Ihukommelse. Det maa, til Beviis, være nok at nævne Skotte-Krigen, Cort Adler og Peder Tordenskjold, Frederikshald, Thore Houland med det gamle Slag-Sværd, og Anne Colbjørnsen, som alle viiste, at det var ikke blot til Stads den Norske Løve med sin Hellebard oploftede paa Fjerde Fredriks Skue-Mynt sit Hoved; at, var det Bram, var det dog ikke Pral, hvad derhos stod:

Mod, Troskab, Tapperhed, og hvad der giver Ære,
Den hele Verden kan blandt Norges Klipper lære!

Forties bør det heller ikke, at med dette Sprog sluttede Anne Colbjørnsens Mand: Mester Jonas Ramus, den første Norriges Kongers Historie, som, siden Theodorik Munks Dage, er skrevet af en indfødt Normand. Vel havde Ramus sine svage Sider, og lod sig af de nye Islændere forlede til at ville øge Konge-Rækken

med Nor og Gor og den gamle Snee, men for det Meste er dog Bogen et velskrevet Udtog af Snorro, med passende Tillæg af andre Skrifter, og det er meget vel betænkt af ham, at lade den Norge uvedkommende Snak om Upsals Ynglinger fare, og i dens Sted opsamle de Sagn om Norske Konger og Handler, som findes hos Saxo.

Endelig maa det, for Fuldstændigheds Skyld, anmærkes, at samme Anders Godike, som hjemsøgde Dannemark med en Forhutling af Saxos Bog, besørgede ogsaa en ny Udgave af Snorros, og det maa man lade ham, at derved tabdes i det Mindste Intet, thi, paa Lidet nær, beholdtes Peder Clausons Stiil, og Tab kan man da ikke kalde det, at hvad som fattedes i første Udgave, her fulgde daarlig med.

Saaledes stod det til med Norges Krønike paa Dansk, da Gerhard Schønning tog sig for, fra Grunden af, at udføre sit Fædrenelands Historie paa Moders-Maalet, men før vi tale meer om ham, maae vi høre, hvad der imidlertid ved Islændere var skeet til Sagens Fremme.

Det var at vente, at paa Island, hvor man fordum skrev saa flittig, vilde man ei heller vorde seen eller doven til at trykke Bøger, naar samme Konst blev der bekiendt; men dog maatte man ogsaa formode, at denne Handtering vilde blive et Tvistens Æble mellem de Mægtige paa Øen, aldenstund det ei kunde betale sig for Mange, men særdeles godt for Een at drive den.

Den første Grund til et islandsk Bogtrykkerie lagde Holums sidste catholske Biskop, den berygtede Jon Aresøn, der udledte sin Slægt fra den bekiendte Thord Bjørnsøn paa Hofde, og da,

med ham fra den svenske Kong Bjørn Jernside. Paa Bredebolstad trykdes den første Bog omtrent 1530 af en boglærd Svensker, ved Navn Jon Matson, der var Jon Aresons Haand-Skriver, men det havde dog ingen Art, før den berømte Gudbrand Thorlakson 1571 blev Biskop i Holum, og indrettede der et fuldstændigt Trykkerie, hvorfra, alt i hans Dage, foruden den islandske Bibel, udgik mange Bøger.

Af de gamle islandske Skrifter udkom imidlertid ingen, selv Arngrim Jonsens berømte Skrift om Island, Crymogæa kaldet, tryktes i Hamborg, og skiøndt der nu snart kom en Mand paa Skalholts Bispestoel, hvis Fortjenester af den gammelislandske Bogsamling ere uforglemmelige, hindrede dog Andres Nærighed, og maaskee hans egen Verdslighed, ham i at blive saa afgjort en Gienføder af den Nordiske Oldgrandskning, som han syndes at være skabt og skikket til.

Det var nemlig Bryniolf Svendsøn, paa Modrene-Side en Ætmand af fornævnte Biskop Jon Areson, som, efterat have været Rector i Roeskilde, blev 1639 Biskop i Skalholt, og anvendte særdeles megen baade Bekostning og Umage paa at samle gode Haandskrifter af de gamle Bøger. At befordre en Deel af disse i Trykken synes i det Mindste at have været hans Hensigt, thi med stor Besværlighed udvirkede han Kongeligt Forlov til i Skalholt at anlægge et Trykkerie, hvor især Oldskrifter og andre historiske Bøger skulde præntes, men Gudbrand Thorlaksons Daatter-Søn: Thorlak Skuleson, som da var Biskop i Holum, foregav at have et udelukkende Bogtrykker-Privilegium, og vidste hos den nærmeste Øvrighed at anføre saa vægtige Grunde for den meer end tvivl-

somme Sag, at Konge-Brevet mistede sin Kraft. Nu kan det vel neppe omtvivles, at Bryniolf jo gierne kunde faaet Oldskrifter trykt i Holum, og det er ganske rimeligt, at han ved Standhaftighed kunde seiret over Thorlaks Indvendinger; men i slige Ting var Bryniolf sær og vægelsindet, saa det er et stort Spørgsmaal: om Historien vilde vundet noget selv ved hans fuldstændigste Seier. Under Bryniolfs Eftermand og Biskop Thorlaks Søn: Theodor Thorlacius, kom vel Bogtrykkeriet til Skalholt, og det ei ganske uden Nytte for Historien, thi nu udkom Landnams-Bogen, Are Frodes Islænderbog, Olav Tryggesøns Saga, og lidt Mere, men derved blev det ogsaa, og først meget seent udkom paa Island en Stump af Snorros Bog.

Men, hvad der ikke skedte paa Island, skedte dog for en Deel udenlands ved Islænderes Hjelp, og i Slutningen af det syttende Aarhundrede udkom Heimskringla, hvor man sidst skulde ventet det: i Stokholm. Tingen var den, at Carl Gustav 1659 erobrede Jørgen Seefelds værgeløse Bogsamling i Ringsted, hvorved Svenskerne fik Meer end de selv kunde læse. Aaret for havde de opkapret Jonas Rugman, som var løbet ud af Skolen i Holum; Drosten Peter Brahe tog sig af ham, og strax efter Freden med Dannemark blev Jonas sendt til Island, for at sanke gamle Haandskrifter, hvorpaa der 1667 oprettedes et Antiqvitets-Collegium i Stokholm. Nu var det vel meest kun islandske Eventyr, hvori de svenske Antiqvarer fandt Behag, og som de, ved Rugmans og andre Islænderes Hjelp, har udgivet jammerlig, men dengang Karl Gyllenstjerna afhentede den Danske Prindsesse Ulrike Eleonore til Karl den Ellevte, fik han Lov til at tage Islænderen Gud-

mund Olavsøn, hvis Sprog-Kyndighed han havde beundret paa Rundetaarn, med over til Sverrig, Gudmund oversatte, iblandt Andet, Heimskringla paa Svensk, og dette Arbeide var det Peringskjold forøgede med en Fortale, der røber hans Vankundighed, og med en latinsk Overſættelse, som paa sine Steder kunde friste til at mene, at Udgiveren forstod ligesaalidt Svensk, som Islandsk. Hermed skal det blot i Korthed være sagt, at hvad der i Sverrig blev gjort for den gammelislandske Literatur, fortjende knap at nævnes, dersom ikke Heimskringlas Text var der kommet første Gang for Lyset; at nedsætte denne Fortjeneste under sit Værd, vilde være dobbelt uretfærdigt, da Leilighed til at giøre Uretten god igien, turde blive vanskelig at finde.

Dog, gik det hos os med Heimskringla, som hardtad med Alt, i Langdrag, saa gik det og desbedre, og man kan ikke Andet sige, end at Texten her kom Tids nok ud, aldenstund man ei kan nævne nogen Oversætter eller Norsk Historiker, som har savnet den.

At enkelte Danske allerede i det sextende Aarhundrede have lagt sig Noget efter det Islandske eller Norske Sprog, maa man slutte af foromtalte Jens Mortensøns Bog, saavelsom af Hirdskraaen, Arild Hvitfeld lod udgaae, og hvem der kiender Noget til Saxos anden, og til den oversatte Snorros første, Danske Udgiver: til Stephanius den Yngre og Ole Vorm, veed, at i det Mindste to Danske Lærde, førend Midten af det syttende Aarhundrede, baade havde Øie paa, og skikkeligt Bekiendtskab med de gammelislandske Historie-Bøger.

Dette anmærkes ingenlunde, enten for at nægte, at disse Mænd havde deres Kundskab i dette Stykke fra Islændere, eller

for at giøre stort Væsen af hvad de dermed udrettede, men kun for at erindre om den Sandhed, at det var Danske Lærde, som først satte Priis paa Islands Skatte, og opmuntrede de Indfødte til at drage dem for Lyset. Trængde Sligt til videre Beviis, var samme nemt at give, men tilstrækkelig er vist den Anmærkning, at da Stephanius døde 1650, kaldte Frederik den Tredie, Høilovlig Ihukommelse, Bryniolf Svendsøn til Kongelig Dansk Historiograph.

Bryniolf vilde ei forlade Island, Ole Worm døde, Det med Mere, især den ulykkelige svenske Feide, foraarsagede en Standsning, men dog udgav Runolf Jonsøn i Kiøbenhavn den første islandske Grammatik 1652, dog udkom sammesteds 1658, ved den dertil beskikkede Oversætter: Thoraren Eriksøn, Halvdan Svartes Saga paa Latin, og da Torfæus Aaret efter løb fra Svenskerne, som annammede hans Føring, savnede han i Kiøbenhavn ingenlunde Velyndere, men udnævnedes 1660 til Thorarens Eftermand.

Thormod Torfæus eller Torfesøn, en Ætmand af Snorro selv, var født 1636 og døde først 1719 paa Karmen i Norge, hvor han havde tilgiftet sig en Odelsgaard; i næsten fulde halvhundrede Aar lønnedes han med Gunst og Gaver af de Danske Konger, for at udtolke de gamle Bøger, og skrive Norges Historie, og med ham begynder gierne Talen om den nordiske Oldgrandskning i Dannemark. Vel kunde man fristes til, heller at slutte med ham, thi egenlig videre end han, bragde neppe siden nogen indfødt Islænder det i Forklaringen og Benyttelsen af den gamle Bog-Samling, men det seer man let, forringer ingenlunde hans Fortjeneste, og

selv om det skulde befindes, at denne ei ganske svarer til Roesen, hvormed han naturligviis er overvældet, bliver det dog lige vist, at den er anseelig.

Torfæus skrev en vidtløftig Norges Historie paa Latin, hvori findes Udtog nok saavel af eventyrlige som af rimelige og troværdige islandske Sagaer, og deraf havde rigtig nok Folket for det Første ingen Nytte, men derved gjordes det dog mueligt saavel for fremmede, som indenlandske Boglærde, der ei kunde Islandsk, at giøre sig nogenledes en Forestilling om Nordens Oldskrifter. Herved opvakdes dog hos Endeel Lysten til nærmere at kiende dem, og det blev aabenbart, at uden fortroeligt Bekiendtskab med dem, maatte enhver nordisk Historie blive Fuskerie.

Til nu at forberede et saadant Bekiendtskab, skedte ved Torfæus og Brynjolf Svendson et vigtigt Skridt, thi Torfæus blev 1662 sendt til Island af Kongen, for at samle vigtige Haandskrifter, og da var det især Brynjolf, der med Raad og Daad saa kraftig understøttede ham, at han anseelig kunde forøge den Islandske Skat i Kongens Bogsamling, hvortil Brynjolf alt havde lagt Grunden, ventelig ogsaa med den af ham opdagede Sæmunds Edda, hvoraf Dannemarks Konge eier endnu, som hans Gave, det eneste gamle Haandskrift man kiender.

Ogsaa for de bedste Haandskrifter af Heimskringla have vi Brynjolf at takke, men den store Samling af islandske Haandskrifter, som bevares paa Runde-Taarn, er først siden kommet did, og mest bragt i Stand af en anden Islænder: den blandt os navnkundige Arnas Magnæus.

Samme Arnas Magnæus eller Arne Magnussen, en Ætmand af Snorro og Biskop Jon Areson, blev født i 1663, hjalp Thomas Bartholin at skrive sit med Ret berømte Værk om Hedenskabet i Norden, blev siden Professor i de Nordiske Oldsager, og døde 1730 som Universitets-Bibliothecar i Kiøbenhavn. Kun Lidt af Arnes Skrift er trykt, og, efter det at dømme, er Skaden ikke stor, men stort maa man tænke Tabet var, som Oldgranskningen leed hos ham i Ildebranden 1728, thi stor er den Samling af islandske Haandskrifter han efterlod, og dog vidner Biskop Fin Johnsøn, ogsaa en Ætmand af Snorro, der selv udrev dem som en Brand af Ilden, at det er kun halv saa meget, som hvad der brændte. Arne havde nemlig, foruden hvad han kiøbde efter Torfæus, sammendynget næsten alt hvad gammelt Skrift der endnu 1702 forefandtes paa Island, thi han overbragde da en Kongelig Befaling om, at alle Indbyggerne skulde levere ham deres gamle Haandskrifter, eller gode Afskrifter deraf, det Sidste kunde hardtad Ingen skaffe, Arne, som i et andet Kongeligt Ærende reiste fra Gaard til Gaard, brugde baade sine Øine og sin Magt, Eierne afspiistes med tomme Løfter om snart at faae deres Klenodier igien, og Arne rugede over dem, til han blev røget ud.

Som en Slags Bod for den Skade Island og Videnskabeligheden herved leed, kan man ansee den Stiftelse Arne oprettede til Udgivelse af gammelislandske Skrifter, og noget Godt er derved unægtelig stiftet, skiøndt Stiftelsens Historie indtil denne Dag er langt fra at være dens Lovtale. Først var nemlig Stiftelsen i fulde fyrretyve Aar som død og magtesløs, intet Trykt kom derfra, end ikke Knytlinga-Saga, som dog kom trykt dertil,

og et Konge-Bud maatte der til at afnøde den Livstegn. Det kom 1772, som et Forvarsel om det Guldbergske Ministerium, men naar man undtager den første Deel af Sæmunds Edda, som udkom 1787, var et Par smaae Fortællinger: om Christendommens Indførelse paa Island (Christni-Saga) om de første Skalholtske Biskopper (Hungurvaka) og om en vis Gunlaug Ormetunge, saavidt jeg veed, Alt hvad man, lige til Aarhundredets Slutning, kunde overkomme. Sammenligner man dette med hvad Suhm imidlertid lod trykke paa sin Bekostning, da mindes man kraftig om, hvormeget sundere det dog er at betænke Videnskabeligheds Tarv i sit Liv end i sit Testament, thi Stifte-Retten er kun Lidet mod SkifteRetten.

Medens nu saaledes Landnams-Bogen, Orknøe-Saga, Eirbyggia og andet Mere udkom paa Suhms Bekostning, satte Arve-Prinds Frederik en Ære i at lade Snorros Heimskringla med hvad dertil hører, oversætte og udgive paa sin: et Fyrste-Træk, som hverken Danmarks eller Norges Historie nogensinde kan glemme ham af.

Det var Normanden Gerhard Schønning, født 1722 paa Skatnæs i Lofoden, først Rector i Trondhjem, siden Historisk Professor i Sorøe, og endelig, efter Langebeks Død 1775, Geheime-Archivar i Kiøbenhavn, som Arveprindsen og Guldberg udsaae til at bestyre Værket, og til Medhjelpere havde han Islænderne: Grim Thorkelin og Jon Olavsøn, af hvilke den Første skulde, hvad dog allerede for det Meste var skeet af Gram og Molmann, sammenligne Haandskrifterne, den Sidste forklare Versene, samt udfylde og skaansomt rette Peder Clausøns Danske

Oversættelse. Det var altsaa egenlig den Latinske Oversættelse Schønning skulde give, og med hans Fortale udkom 1777 det første Bind, som slutter med Olav Tryggesøn. Aaret efter udkom andet Bind, som indeholder Hellig-Olavs Saga, men under tredie Binds Trykning, som indeholder Resten af Snorros Værk, til Magnus Erlingsons Thron-Bestigelse, døde Schønning 1780, saa hans Arbeide ei gaaer længer end til i Begyndelsen af Magnus Barfods Saga; hvor da Islænderen Skule Thorlacius, en Sønnesøns-Søn af Biskop Theodor i Skalholt, tog fat, men blev ei færdig førend 1783, da fornævnte tredie Bind endelig udkom.

Vel skulde nu Sverres og Hakon den Gamles Saga uophøldelig fulgt efter, men her slap Grams og Molmanns Arbeide, Thorkelin reiste udenlands, og, hvad nok især forsinkede Værket, Guldberg kom bort, og det laae i hine Dages Aand, ei at bryde sig om gamle Historier. Det nittende Aarhundrede blev da Fuldførelsen forbeholdt, og derom skal siges et Par Ord, naar vi først have kastet et Blik paa Schønnings andre Fortienester af Norges og Nordens Historie.

Naar man siger, at den Mand, der i Norden ansaaes for Mønstret paa en Oldgrandsker og Historie-Skriver, hvis Værk er kaldt mageløst, og hans Tab uerstatteligt, naar man siger at hverken udrettede han Stort, ei heller tabde Historien Noget ved at hans Værk saa tidlig blev afbrudt, da løber man vist nok Fare for at udskriges som en nidsk Forkleiner af store Mænds Fortjenester; men naar det er en Sandhed, man er vis paa vil blive erkiendt af Efter-Slægten, da maa man ikke bryde sig om Skriget i en selvklog, uhistorisk Tid, som efter Lyst og Lune rask ophøier og ned-

sætter hvad den ikke kiender. Paa eget Ansvar for Historiens Domstol maa jeg da paastaae, at Gerhard Schønning, med al sin Læsning, Kundskab, Flid og Betænksomhed, var aldeles uskikket til at skrive en Norges Historie, som kunde hædre, gavne eller glæde Folket, og ligesaa uskikket til ved Grandskning at opklare Oldtidens Dunkelhed; thi han fattedes hvad dertil er uundværligt: Liv og Aand, og var desuden lettroende, hvor det gjaldt Islændernes og hans egne Indfald, vantroe, hvor det gjaldt Andres Vidnesbyrd, høist partisk for hvad han kaldte Norsk, og høist ubillig mod Saxo, hvem Norges Historiker nødvendig maa have til Ven, om hans Værk fra første Færd skal lykkes. Beviserne for eller imod denne Paastand kan man, med behørige Forkundskaber, finde i de tre Bind af Norges Riges Historie, hvori Schønning har fortalt os, hvorledes han forestillede sig Tilstanden i Norge fra Arilds-Tid til Hakon Jarl hin Riges Død, samt i de Afhandlinger om Folkets Oprindelse og om Grækers og Romeres Kiendskab til Norden, som han har efterladt. Man gjorde da sikkerlig vel i, at indskrænke Schønnings Lovtale til den Roes, der aldrig med Rette kan frakiendes ham: Roesen for at være den første indfødte Normand, der prøvede paa at skrive en Norges Historie, og den første lærde Normand, efter Videnskabernes Gienfødelse, som lagde sig efter gammelt Norsk eller Islandsk, saa man i alle Maader kan sige: det var først ved ham, at Norge tilegnede sig Snorro Sturlesøns udødelige Værk. Føier man hertil, at Schønning ei blot var Suhms Lærer i Islandsk, men at Suhm neppe, uden hans Tilskyndelse og Opmuntring, enten havde anvendt de store Bekostninger paa islandske Bøgers Trykning, som

dengang hardtad Ingen brød sig om, eller anvendt sin Tid og Formue paa de store, uundværlige Samlinger til Nordens Historie; da seer man vel, at Schønning altid bliver en saare mærkværdig Mand, hvis hæderlige Ihukommelse kan aldrig uddøe, saalænge Nordens Historie elskes, kiendes og fortsættes. Hans Værk tilhører den bagvendte, aandløse Tid i de Boglærdes Verden, der omgav ham, og vil glemmes med den; men hans Villie og grundige historiske Tragten hæver ham heit over den, og indhugget i Speilet paa Snorros Hav-Skib, er hans Navn sikkret for Undergang i Tidens Bølger. Saa lykkelig blev ikke Suhm, thi hans Navn vil vel engang, trods Alt hvad han giorde, kun hyskes af de Lærde, men vi maa sige, at det var hans egen Skyld, thi hvorfor ærede han ikke Saxo, som Schønning ærede Snorro; da skulde deres Navne fulgdes ad bestandig som hidindtil, og som deres Hjerter fulgdes ad i Verden!

Dog, endnu skal Begge ihukommes med levende Taksigelse, thi derfor har deres næste Efterkommere sørget, ved Intet at giøre for Nordens Historie, som er værdt at nævne, derfor har hele det attende Aarhundrede sørget, i hvilket de skinne som Stjerner af første Størrelse paa Nordens historiske Himmel, ja som et vel svagt men dog troe Sindbillede af det Tvillingens Himmel-Tegn, hvorunder Dansk og Norsk historisk er født og uadskillelig forbundet.

Det attende Aarhundrede forgik, forgik i et Blodhav, i afmægtig Trods mod Himlen og Historien, mod Alt hvad Gammelt var i Troe og i Tanke, i Purpur og paa Prænt: paa Verdens og paa Aanders Throne! Omvæltningens Aarhundrede var et

af de Navne, det elskede, er Navnet, det har hiemlet sig, og skal beholde; Oplysningens Aarhundrede var hvad det ogsaa gierne vilde kaldes, men saalænge man kalder Lys, hvad der skinnende, varmende straaler fra Himlen, saalænge man kalder Oplysning hvad der forklarer Mennesket til en Skabning i Guds Billede og til en Borger i Lysets evige Rige, ja saalænge det troes paa Jorden, at Jesus Christus er Sandheden, Lyset og Livet; saalænge skal, uden at derfor nogen troelig higende, ærlig kæmpende Mand i hine Dage haanes eller forurettes, det attende Aarhundrede kaldes Løgnens og Mørkets og Dødens!

Det er Løgn, at vi er af os selv og har Lov til at raade os selv, og kan hjelpe os selv; vi vandre i Mørket, naar vi ei have Gud og Fædrene for Øine; vi ere døde Lemmer paa Menneske-Slægtens store, aandelige Legeme, naar vi affondre os, naar vi ikke elske og fortsætte Menneske-Livet i Historien; i det attende Aarhundrede uddøde hardtad Troen paa Gud og Hans Ord, samt Fædrenes Ihukommelse, med Kiærligheden dertil; Historien som er den eneste levende Videnskab, og ene kan give de øvrige Kundskaber Liv, den sattes tilside for Politik, Oeconomie og hvad Andet man syndes Legemet kunde have Nytte af, og en saadan Tidsalder har da i Historiens Øine fordømt sig selv.

Fra 1783 til 1795 var det ei kommet videre med fjerde Bind af Norges islandske Historie, end at Sverres Saga var trykt, 150 Exemplarer af den fortæredes da i Kiøbenhavns Ildebrand, og 50 tolv Aar efter i Bombardementet, saa man maa sige, den er gaaet giennem Ilden. Da Arveprinds Frederik døde 1805, havde vel Majestæten paataget sig Udgifterne, og 1808 havde Værket i Geheime-Archivar Thorkelin faaet en ny Bestyrer, men det var

Alt forgiæves, og først ved Jon Olavsons Død 1811, kom der atter Liv i Arbeidet, da Professorerne: Børge Thorlacius: en Søn af Skule og Ætmand af Snorro, og Erik Verlauf, tilbød sig at fuldføre Værket.

Kong Frederik den Sjette sad nu paa Thronen, og det skal Fremtiden sande, at med Hans Thron-Bestigelse kom Nordens Historie atter til Live, den skal nævne Ham som sin levende, kiærlige Foster-Fader, og det er høistmærkværdigt, at samme Aar, som Han stiftede Norges Hoiskole, befoel Han at Norges Historie skulde paa Hans Bekostning i alle Maader uopholdelig fortsættes. Det skedte da og saaledes, at Fjerde Bind udkom 1813, og Femte, som indeholder Gamle Hakons Saga, 1817, saa nu er Værket endt, naar man undtager de nødvendige Oplysninger, som nu skal følge.

Imidlertid havde der i begge Rigerne dannet sig et udbredt Selskab for Norges Vel, og uagtet Samme saae mest paa Oeconomien og Sligt, hvoraf der neppe er kommet Noget ud, fandtes der dog ogsaa Normænd, især i dets Kiøbenhavnske Afdeling, som grandt indsaae, at naar man vilde fortsætte Norges Historie, maatte man komme Begyndelsen ihu; naar man vilde virke med Fædrenes Kraft, maatte man have Fædrene med deres kraftige Gierninger levende for Øine. Det blev derfor besluttet at foranstalte en Folke-Udgave af Norges gamle Historie i en nye, men dog gammeldags jævn og syndig Oversættelse; det egenlige Arbeide overdroges til en Islænder, og jeg lovede, saa godt jeg kunde, at fordanske de ypperste Vers. Siden blev hele Arbeidet mig overdraget, men nu indtraf den politiske Skilsmisse, tilfældige Om-

stændigheder gjorde, at jeg maatte troe, Selskabet aldeles havde glemt dette Foretagende, og aldrig kunde jeg heller underkastet min frie Virksomhed de Betingelser, man i Christiania fandt for godt at foreskrive. Arbeidet havde jeg imidlertid fattet inderlig Kiærlighed til, jeg saae i Haabet velsignede Virkninger af Fædrenes oplivede Ihukommelse, og besluttede at oversætte baade Dannemarks og Norges Old-Kroniker, dersom Folk kunde enes om, ved et frivilligt Sammenskud, at bekoste Udgaven. Desaarsag udgav jeg 1815 Prøver af begge Krønikerne i en nye Oversættelse, med en Indbydelse, til Sammenskud, fra Selskabet for Nordens Oldskrifter. Prøverne vandt Bifald, og mangen enkelt Mand og Ungersvend gav sin Skiærv med Glæde, men det var for det Meste Folk der havde Meer i Hiertet end mellem Hænderne, og da det her syndes mig upassende at anraabe den Kongelige Gavmildhed, vilde Foretagendet sandsynligviis strandet, dersom ikke Hans Høihed Prinds Christian Frederik havde i Fyens literaire Selskab med Varme talt de gamle Krønikers Sag. Fyens betydelige Bidrag gjorde nu for saavidt Udslaget, at vi fattede Mod til at begynde, og Sagen gik nu blot i Langdrag ved Vanskelighederne som mødte os fra de Bogtrykkeriers Side, til hvilke vi fandt det rimeligst at henvende sig. Endelig overvandtes dog ogsaa disse Vanskeligheder, og Trykningen begyndte med Nyaaret 1818, men det synes at være som en fat Ret, at i Dannemark skal ingen Ting ret kunne lykkes, uden Kongen tager Selv en kraftig Haand i med; af mange Grunde burde jeg ikke af Sammenskuddet beregne mig noget Honorar, og dog var det soleklart, at en fattig Mand uden Levebrød, der alt havde anvendt megen Tid og Flid paa Arbeidet, umuelig kunde, hvad der nu var nødvendigt, lægge alt

Andet tilside, og dog leve uden Understøttelse. Ved Paaske-Tider saae jeg mig da nødt til at søge Majestæten paa Haand, og hvad saa end Efter-Slægten vil dømme om mit Arbeide, om Frederik den Sjettes Kongelige Varme for en Sag, Hoisamme troede var en historisk Folke-Sag, skal Stemmerne blandt ædle, ægte Dannemænd og Normænd vist aldrig blive deelte.

For Efter-Slægtens Domstol nedlægger jeg her Begyndelsen af mit Arbeide, og der maa det tale for sig selv; men et Par Ord nødes jeg til for den nærværende Slægt at tale om en Deel deraf: om Versene nemlig, som findes her fordanskede.

Det blev mig nemlig, da Prøverne kom ud, gjort til en Brøde, at have fordansket de gamle islandske Vers, omtrent paa samme Maade, som jeg her har fulgt, og man sagde, det var ingen Oversættelse, men en Forvanskning og Forbytning jeg tog mig for. Det nytter ikke herom at tvistes med Folk, der have et ganske andet Begreb om Poesie og poetiske Oversættelser end jeg, og rolig overlader jeg det til Efter-Slægten at dømme os imellem; det nytter saameget mindre, som jeg her maa gientage, hvad jeg, foran Prøverne, meldte, at mangt et Vers er mig dunkelt, saa det er ingen Sag at giøre mig Spørgsmaal, jeg ei kan besvare. Det Nemmeste havde nu vist nok været, kun at oversætte de Vers, jeg fuldelig forstod, men deels vilde man ligefuldt paastaaet jeg forvanskede dem, ved at forandre Udtrykkene, udmale de Billeder, ellers kun Oldgrandskere fattede o. s. v., deels vilde man i Norge sikkerlig meent, det var af Magelighed eller Partiskhed, at jeg oversprang saamange af Snorros Vers, men ingen af Saxos, og endelig saae jeg, at Snorros Bog vilde tabe Meget af sin Eiendommelighed, naar den ikke, ved Siden af sin klare, lette Prosa,

havde et Billede af sine tunge, dunkle Vers. Disse Hensyn har bevæget mig til at fordanske alle Versene, saa godt jeg kunde, uagtet jeg mangen Gang, naar jeg hele Dage piinde mig med nogle faae Linier, maatte giøre Vold paa mig selv, for at vedblive et saa utaknemmeligt Arbeide. At jeg af den nærværende Slægt faaer Skam til Takke, er høistrimeligt, men jeg venter heller ikke Andet, og trøster mig ved, at der, med Guds Hjelp, komme Dage efter disse, da man vil skionne paa, at jeg brød Isen, gjorde med al Anstrængelse det første Skridt til at fordanske de gamle norske Skjaldes Vers som Vers i deres eget forklarede Billed-Sprog. At det første Skridt er her som allevegne langt fra Maalet, behøver Ingen at lære mig, men kan man lære mig at komme det nærmere, skal jeg takke oprigtig baade paa Skjaldenes og egne Vegne. Den lærde Islænder John Olavsons Arbeide, har Professor P. E. Müller tilbudt og laant mig med en Beredvillighed, der maa glæde mig dobbelt, da denne agtværdige Videnskabsmand er saa misfornøiet med min Behandling af Versene; Arbeidet har jeg flittig og troelig benyttet, og havt megen Hjelp af, men, med al min Agtelse for Olavsons Sprogkundskab, har jeg aldrig kunne ansee hans Ord for Hjemmel, og derfor kun fulgt ham, hvor jeg enten kunde see, han havde Ret, eller hvor jeg fandt hans Giætning rimeligst.

Dog, kan man ikke finde, hvad jeg troer, at mangt et Vers er lykkedes mig temmelig godt, og at det Hele da, som første Forsøg, er upaaklageligt; vil man ansee den hele Fordanskning af Versene som en forulykket Prøve, avlet af en Grille og vrang Indbildning, da skal jeg dog være fornøiet, naar man kun vil huske, at det er en Bisag, huske, at ikke et eneste Vers er oversat hos

Peder Clauson, huske, at Snorros Fortælling er Hoved-Sagen, og at, dersom der ikke er Andet i Versene, end hvad man kan see af de forrige Oversættelser, da er det, for Andre end Sprog-Grandskere og Critikere, lige godt hvor de blive af! Kun saamegen Billighed forlanger jeg, for det besværlige og tit kiedsommelige Arbeide, Versene have kostet mig, og den veed jeg, ingen skikkelig og forstandig Mand kan eller vil nægte mig. Skulde man derimod kunne blive enig om, at Versene heller maae udelades, end behandles paa min Maneer, da skal jeg gierne i Fortsættelsen gaae udenom et Arbeide, der er mig det meest trættende jeg kiender, og som er Aarsag i at jeg i dette Bind kun har kunnet levere Halvparten af hvad jeg havde bestemt.

Lyst kunde jeg vel have til at anstille nogle Betragtninger over det Værks Fortrin og Mangler, jeg her oversætter, over den inderlige Sammenhæng mellem Dannemarks og Norges Historie, jeg saa tit har omtalt, og over Nødvendigheden for boglærde Normænd, dog herefter anderledes flittig end hidindtil at lægge sig baade efter Fædrenelandets og den almindelige Historie; men Fortalen er vel alt blevet de Fleste for lang, og jeg vil desuden ikke her forøge Tallet paa Dannemarks politiske Forbrydelser mod Norge, ved at give mine Norske Frænder et godt Raad, som de foragte eller misforstaae. Mit Arbeide kan desuden, i de Præsters Øine, som nu giøre Nogelse i den saakaldte Norske Sagas Tempel, være Forbrydelse nok, thi jeg vover jo her at oversætte en Norsk Bog paa Dansk for Normænd, som ei maae kunne Dansk, og jeg nødes til at indrømme, at for hvem der kan godt N o r s k, er min Fordanskning overflødig!

Dog, ingen ædel, ægte Normand troe, at jeg herved stikler paa Andre, end dem jeg betegner; det Norske Folk har sine Feil saavel som andre, Forsømmelsen af Landets og af Verdens Historie er uforsvarlig, Grillen at kalde det Danske Sprog Norsk, er, da man har et Norsk Sprog, som Normænd ikke nu forstaae, latterlig; men efter en Udvandring som den Islandske og Normanniske, kan jeg godt forstaae, det maatte vare længe, forend Norge igien fik historiske Slægter, og efter den udvortes Skilsmisse fra Dannemark, er det meget begribeligt, at Mange krympe sig ved at kalde Sproget Dansk. Men, Normænd! haarde vare Eders Fædre, dog lode de sig slaae af Sandhed; og ere I deres ægte Børn, da giøre I ligesaa; da erkiende I, at det er Blindhed og Daarskab at vende sig fra Historien, og at det var Galenskab ei at vende om til den, fordi det raades Eder fra Dannemark af, hvorfra det dog ei vel kan nægtes, Eders Fædre tit fik gode Raad; og at det endelig er en barnagtig Forfængelighed at omdøbe et Sprog, der ei kan forandres, uden at fordærves! Kan Østerrigere og Preusser, Baiərer og Vyrtembergere være bekiendt at skrive Tydsk, saa kan dog vel Normænd ogsaa være bekiendt at skrive Dansk, saameget mere, som Snorro selv indslutter baade Norsk og Engelsk under Navnet af den Danske Tunge! Vil I have Ord for at skrive Norsk, da lærer det af Snorro og Eders andre gamle Frænder, og seer da, hvad I vinde; men kalder enhver Ting med sit rette Navn, thi det hører Gud og Sandhed, det Andet hører Djævelen og Løgnen til!

Gud velsigne og bevare Gamle Norge! Sandhed gienlyde fra Klipperne, og, trods dem, forene Kiærlighed Dalene!!!

Kiøbenhavn
den 19 October 1818.

N. F. S. Grundtvig.

Snorros Fortale

til

Norges Konge-Krønike.

I denne Bog har jeg ladet opskrive gamle Frasagn om Hovdinger, som have brugt det Danske Tungemaal, og havt her i Norden Magt og Myndighed. Jeg skriver om dem og Somme af deres Frænder, saa godt som jeg kan, efter hvad jeg har hørt af kyndige Mænd, og Noget har jeg fundet i Landsfædgatal, som er en Stam-Tavle over Kongernes og andre hoibyrdige Mænds Herkomst og Slægt; Noget har jeg ogsaa taget af gamle Sange og Kæmpe-Viser, som Folk har havt deres Morskab af. Nu veed vi vel ikke saa lige om det just Alt er sandt, men at det er holdt for Sandhed af gamle fornuftige Folk, det har vi dog al muelig Sikkerhed for.

Hvad nu Viserne angaaer, da har man for det Første en, som kaldes Ynglinge-Tal, og som Harald Haarfagers Skjald, Thjodolf Old-Kynding fra Hvine, har gjort til Rognvald Himmelhoi. Denne Rognvald var en Son af Halvdan Svartes Broder: Kong Olav paa Eierestad, og i den Vise regner Thjodolf alle hans Forfædre op i tredivte Led, med samt

en Fortælling om deres Død og Begravelse, og han begynder med en Søn af den Ynge-Frey, Svenskerne i saa langsommelig Tid troede paa, nemlig med Fjølner, af hvem Ynglinge-Slægten har faaet sit Navn, fordi Yngling vil sige saameget som Ynges Søn. Efter denne Thjodolfs Vise er Ynglingernes Levnets-Løb først fort i Pennen, men nu er det forøget med andre sagnkyndige Mænds Fortællinger.

Den anden mærkværdige Vise kaldes Haleigia-Tal, og er af Eivind Skialde-Spilder, som gjorde den til Ære for Hagen Jarl den Stormægtige, og regnede der alle hans Forfædre op, lige til Sæming, en af Odins Sønner, ligesom han da heller ikke glemde at melde om deres Død og Begravelse.

Med Liig-Begjængelse har man ellers i gamle Dage havt forskiellige Sædvaner, og derefter inddeler man Tiden i Brand-Old og Høi-Old. Brand-Olden var den første, og kaldes saa, fordi da var det Skik at brænde de Døde og sætte dem Bauta-Stene, dog fandtes ogsaa mangen Høvding, som, efterat Frey havde ved Upsal staaet i aaben Begravelse, baade lod sætte Stene og opkaste Høie til sine Frænders Ihukommelse.

Den egenlige Høi-Old begyndte imidlertid i Dannemark, hvor Dan Mykillati befalede, at man skulde begrave ham i en Høi, han dertil havde gjort, i hans fulde Rustning, med hans Konge-Smykke, hans opsadlede Hest, og mange Klenodier, thi den Skik toge mange af hans Ætmænd op efter ham; men i Sverrig og Norge blev man endda længe ved at holde paa Brand-Olden.

For nu igjen at komme til Skjaldene, da maa man vide, at i Harald Haarfagers Dage blev Island bebygget, og de Viser, som hans Hof-Skjalde digtede, saavelsom Viserne om alle de følgende Norske Konger, dem kan Folk udenad endnu den Dag i Dag; men paa Island har

vi for Skik, især at agte paa hvad der staaer i de Viser, som ere sjungne for Hovdingernes egne eller for deres Sønners Øren; og Alt hvad der i dem kommer for om de samme Hovdingers Kamp og Idrætter, det tage vi for gode Vahre. Vist nok har Skjalde for Skik at rose tilgavns den Herre, de giæste, men at komme til ham selv med en Fortælling om hans egne Bedrifter, som baade han selv og alle Tilhorerne vidste var Sludder og Snak, det turde dog Ingen vove; thi det var jo kun Lov med Munden, og Last og Skam i Grunden!

Den første Mand her til Lands, som førde en Kronike om Gammelt og Nyt i Pennen paa Norsk, var en Præst, ved Navn Are Oldkynding, en Søn af Thorgils Gelleson, og hans Bog er saaledes indrettet, at først tales der en Hob om Islands Bebyggelse og Stats-Indretning, og siden om Lands-Dommerne, hvorlænge hver af dem havde sit Embede, og om Tids-Regningen baade før og efter Christendommens Indforelse. Der findes imidlertid ogsaa mange andre Fortællinger, saavel om Konger i Norge, Danmark og Engelland, som om mærkværdige Begivenheder her paa Landet, og mange fornuftige Folk giore allermest af hans Fortællinger. Det er jo ikke heller urimeligt, eftersom han baade var en gammel, klarsynet Mand, fodt Aaret efter Harald Haardraades Fald, og havde gode Kilder at øse af. Sin Kundskab om de Norske Konger havde han, efter sit eget Vidnesbyrd, af Odd Kolsøns Mund, og Odd, som var en Sønnesøn af Sida-Hall, havde det igien fra Thorgeir Afradskoll, som baade var en snild Mand, og saa gammel, at da Hagen Hlade-Jarl blev dræbt, boede han ved Nide-Næs, hvor Olav Tryggesøn anlagde Kiobstæden Nidaros, som staaer endnu. Desuden kom Are Præst i sit ottende Aar til Hall Thorarensøn i Haukedal, hvor han blev i fjorten Aar, og Hall var baade et opvakt Hoved, og havde en Heste-Hukommelse, saa han kunde

huske at Thangbrand Præst døbde ham, som et treaars Barn, den Vinter forend Christendommen blev lovfast paa Island. Hall foer ogsaa meget til Soes, og Hellig Olavs Konge-Idrætter maatte han sagtens kiende, thi med ham var han i Fælleskab paa Handelens Vegne, og det var det, der hjalp ham i Veiret. Han var, efter Ares Beretning, fjorten Aar paa den femte Snees, da han døde, og det var ni Aar efter Bisko Isleifs Død, altsaa ni og fiirsindstive Aar efter Olav Tryggesons Død, og i Ares to og tyvende Aar, thi han var tolv Aar, da Biskop Isleif døde. Isleifs Søn, Teit, var ogsaa opfostret hos Hall i Haukedal, hvor han blev boende, og han gjorde ikke alene Are præstelærd, men fortalde ham tillige mange af de Frasagn, som han siden skrev op. Endelig saa fik Are ogsaa megen Underretning af Snorro Godes Daatter Thurid, thi hun havde baade Forstand og Eftertanke, og kunde godt huske sin Fader Snorro, som var noget nær de fem og Tredive, da Christendommen blev indført, og døde Aaret efter Hellig-Olavs Fald. Naar man saaledes betænker, hos hvilke gamle, erfarne, fornuftige Folk, Are Præst havde gaaet i Skole, og veed, at han selv var baade letnem og skiønsom og Karl til at huske, da maa man jo finde det ganske begribeligt, at han kunde være vel underrettet om gamle Begivenheder, baade her og andensteds; men ikke desmindre, saa holder jeg dog for, at Viserne er, hvad der sidst gaaer af Lave, naar de først ere sjungne ret, og nemmede tilgavns.

Ynglinge-Saga
eller
Sagn om Ynglinge-Slægten
fra
Odin til Halvdan Svarte.

Første Kapitel.
Om Magle-Sverrigs Beliggenhed.

Jordens Kreds og runde Bold, som Menneske-Slægten beboer, er saa beskaffen, at den har Skaar ved Skaar, fordi at fra Verdens-Havet skiære sig store Vande ind i det faste Land. Saaledes veed man, at Havet bryder ind igiennem Njorvesund eller Strædet, og danner det store Middel-Hav, som gaaer i Øster lige op til Jodeland, og dette Hav slaaer en stor Bugt ind i Landet mod Norden, som kaldes det Sorte Hav, og skiller imellem to Verdens-Dele, hvoraf den ene hedder Asien, og den anden Europa, eller Enea. Norden for det Sorte Hav ligger det store eller det kolde Sverrig, som man vil sige, skal være ligesaa stort som Serkland, men Andre vil heller ligne

det ved Morland, af den Grund, at ligesom Morland i den søndre Ende er ubeboelig for Hede, saa er den nordligste Deel af Sverrig det ikke mindre for Frost og Kuld. I dette Magle-Sverrig eller Tatterland ere mange Bygder, og allehaande Folk med alskens Tungemaal, og tildeels heel underlige, thi der er Jetter og der er Dværge, ja endogsaa Morianer eller Blaamænd; ligesom der da ogsaa er gruelige Drager og andre store Udyr. Norden for alle Bygderne ligge store Fjelde, og derfra udspringer en Elv, som løber igiennem Sverrig, og hedder med sit rette Navn Tanais, men blev i gamle Dage kaldet Tana-Kvisl eller Vana-Kvisl, denne Elv, som falder ud i det Sorte Hav, giør Skiel imellem Asien og Europa, og imellem dens Arme ligger et Land, som kaldes Vane-Land, eller Vane-Hjem.

Andet Kapitel.
Om Odin og hans Selskab.

Østenfor Tana-Kvisl, inde i Asien, laae et Rige, som man kaldte Ase-Land eller As-Hjem, og Hovedstaden i Riget kaldte man Asgaard, og han som var Hovedmand for det Hele, hedd Odin. I Asgaard var der et stort Offersted, og tolv Hof-Goder eller Afguds-Præster, som efter Landsens Skik skulde have Fortrin i Alt, bestyre baade Ofringerne og Retter-Gangen; for dem skulde alle Mand stræbe og bukke, og kalde dem Dier og Drotter, eller Guder og Herrer.

Odin var en vældig Kæmpe, som foer vide om Land, var seiersalig i allen Stund, og indtog mange Riger, og det gik saa vidt, at hans Folk troede han havde forpagtet Seieren eengang for Alle. Dertil hjalp ogsaa meget den Skik han havde, naar han udsendte sine visse Bud, det være sig enten paa Reiser eller i Krig, da at lægge sin Haand paa deres Hoved,

og lyse Velsignelse over dem, thi saa meende de, at de havde Lykken i Lommen, og stødtes de i nogen Fare til Lands eller Vands, da paakaldte de hans Navn, og syndes det var dem en Trøst, thi al deres Liid sloge de ene til ham.

Odin gjorde tit lange Reiser, som kunde vare adskillige Aar, og saa bestyrede Ve og Vile, to Brødre han havde, Riget i hans Fraværelse, men eengang blev han saa længe borte i fremmede Lande, at Aserne ventede aldrig at see ham mere. Derfor deelde hans Brødre alle hans Skatte, og vilde være halvt om hans Dronning Frigge, men imidlertid kom dog Odin tilbage, og tog sin Dronning igien.

Iblandt Odins Krige er den han førde med Vanerne særdeles mærkværdig, thi Vanerne toge godt imod ham, og da Lykken var ustadig, kom der ikke andet ud af Seirene, som Hærene skifteviis vandt, end Ødelæggelse paa begge Sider. Tilsidst bleve derfor begge Folkene keede af Legen, gik paa Forlig og sluttede Fred. Til ydermere Stadfæstelse gav man hinanden Gidsler, Aserne skikkede en høi og deilig Mand, ved Navn Hæner, som de sagde var ret skabt til Hovding, og den hoivise Mimer; til Giengield sendte Vanerne dem deres fornemste Mænd: Niord hin Rige med Frey, hans Søn, og Kvaser som var den største Viismand i deres Land. Saasnart Hæner kom til Vanehjem, tog man ham til Hovding, og han havde en dygtig Raadgiver i Mimer, men naarsomhelst der paa Thinge eller Stævne kom nogen vanskelig Sag for, og Mimer var ikke ved Haanden, da havde Hæner altid det Mundheld at sige: i Dag maae I nok raade, Godtfolk! Deraf formodede Vanerne, at Hovding-Byttet var gjort paa Bedrag, og for paa een Gang baade at hævne sig og komme til Vished, halshuggede de Mimer, og sendte Aserne hans Hoved. Odin tog Hovedet, balsamerede det, saa det ikke kunde raadne, goel Galder over det, og

fik det ved Trolddom saaledes indrettet, at det kunde tale med ham, og aabenbare ham mange hemmelige Ting. Niord og Frey gjorde Odin til Offer-Præster og Dier i Asgaard, og Niords Daatter Freya, som først lærde Aserne den vaniske Trolddom: Seid, satte han til Præstinde. Baade Frey og Freia havde Niord avlet med sin egen Søster, thi hos Vanerne var Ægteskab imellem Sødskende tilladt, men hos Aserne agtedes det for Blod-skam og var forbudt.

Magle-Sverrig er skilt fra andre Lande ved en stor Bjerg-Kjæde, som løber fra Nordost til Sydvest, og strækker sig hardtad lige ned til Tyrkiet, hvor Odin ogsaa havde store Besiddelser. Nu var det i de Dage, da Roms Høvdinger overfoer den halve Verden, og satte alle Folkefærd Foden paa Nakken, saa at mangen en Høvding maatte frelse sig med Flugten og lade Riget i Stikken. Odin, som var fremsynet og troldklog, vidste at hans Afkom skulde faae Raaderum i Norden, og overlod derfor sine Brødre, Ve og Vile, Herredømmet i Asgaard, men udvandrede selv med alle Dierne, og en talrig Skare af Folket. Han gik først vester ind i Garde-Rige, og derfra sønderpaa til Saxland, hvor han indtog store Lande, og satte sine Sønner til Statholdere; men selv drog han sin Kaas lige op til Øster-Søen, og nedsatte sig paa en Øe, som nu hedder Odins øe i Fyen. Derfra sendte han Gefion nordenom over Sundet, for at see Landenes Leilighed an, og hun kom til Kong Gylfe, som forærede hende saameget Agerland, som een Plov kunde riste; men Gefion forstod uret, og reiste til Riseland, avlede fire Sønner der med en Jette, og spændte dem i Tyre-Ham for Ploven. Paa den Maade pløiede hun hele det Land, som nu kaldes Sælland, ud i Havet vester over mod Odinsøe, og hvor det havde ligget, blev et Kjær eller Morads, som kaldes Logren, og har et Huk

for hvert Næs i Sælland. Herom har man et Vers af Brage hin Gamle, hvoraf Meningen er denne:

Kong Gylfe han aatte vel Bunker af Guld,
I Kiste, i Skab, og paa Hylde,
Men Gefion pløied en Fure i Muld,
Som der vilde Meer til at fylde:
Den Plov gik saa giennem Flint og Kamp,
At Kullen skjuldes i Røg og Damp.

Saa gik hendes Plov, som man seiler i Søe,
Hvor nu ganger Helten med Smelten,
Hun pløied fra Gylfe den yndige Øe
Med tvende Par Kalve af Vælten;
Med otte Øine de saae den Gang,
Den Holm de lagde til Dane-Vang.

Gefion blev i Sælland, giftede sig med Odins Søn Skiold, og opslog tilligemed ham sin Bopæl i Leire; men da nu Odin hørde, at der var saa god Tid paa Land hos Gylfe, saa drog han østerover til ham, og de to Karle prøvede ret Styrke med hinanden i Koglerie og Øine-Forblindelse. Imidlertid kunde Gylfe dog ingenlunde hamle op med Aserne, og da han havde lært at kiende dem for sine Mestere, stak han Piben ind og gik paa Forlig. Nu tog Odin sit Sæde ved Laugen, hvor nu Gammel-Sigtun ligger, og indrettede der, efter Asernes Skik, et stort Offer-Stæd. Tillige bemægtigede han sig hele Omegnen, under det Paaskud, at den hørde til Sigtun, og der anviste han Hofgoderne Bopæl: Niords Gaard hed Noa-

tun, Freys Upsal, Heimdals Himlingbjerg, Balders Breideblik, og det var prægtige Herre-Gaarde allesammen.

Det er sagt for Sandhed, at den Tid As-Odin og hans Dier kom til Norden, da indforde de og udbredte der adskillige Kunster, som Folk siden efter havde længe at fare med, men dog var Odin selv Mesteren for dem alle, thi Alt hvad de andre kunde, havde de lært af ham, og Adskilligt havde han sig selv forbeholden. Naar man da nu skal fortælle, hvorfor der blev gjort saadan en Hoitid ad ham, saa var det ikke for een, men for mange Tings Skyld. Forst, saa naar han var iblandt sine Venner, havde han saa englemildt og deiligt et Ansigt, at Hjertet maatte hoppe i Livet paa En og Hveranden; og naar han derimod gik sine Fiender i aaben Mark under Dine, da saae han ud til at æde Folk; thi Sagen var den, at han forstod den Kunst at skabe og skikke sig, hvordan han vilde. Dernæst saa kunde han tale saa snildt, og tillige saa hjerteligt, at aldrig Nogen, som horde ham tale, kunde troe, der var et usandt Ord i hans Mund, og Alt hvad han sagde, det gik paa Vers, saa at for ham var det Hverdags-Brug, hvad der nu kun er Skjalde-Kunst. Den Kunst kom altsaa til Norden med Odin og hans Hofgoder, og derfor kalder man dem Skjalde-Magere. Odin kunde ogsaa en anden Kunst, som var et artigt Krigspuds, thi han kunde tage baade Syn og Horelse og Dristighed fra sine Fiender, og forgiore deres Vaaben, saa de beed ikke meer end de saae, men hans egne Kæmper gjorde han haarde og stærke som Tyre og Bjorne, saa de skyede hverken Ild eller Sværd, slængde Brynien, beed i Skjoldet, foer frem som sultne Ulve og gale Hunde, med Mord og Mandslæt, og det er hvad man kalder Bærsærke-Gang. Fremdeles kunde Odin ogsaa skyde Ham, lade Kroppen ligge, som dod, eller dog som i Dvale, og imidlertid være enten Fugl eller Fisk, eller Orm, eller hvad Dyr han vilde, og saaledes i en Haan-

devending udrette sit eget eller andres Ærende i langtbortliggende Lande. Ydermere, saa kunde han dølge Ild, stille Søgang, og dreie Vinden efter sit eget Hoved, saa han havde Medbør hvor han foer paa Skibbladner, hans kunstige Skib, som kunde gaae paa det vilde Hav, men ellers lade sig lægge sammen som en Dug. Vi maae heller ikke glemme, at Odin havde Mimers Hoved, der gav ham megen Besked om den anden Verden, og naar han vilde vide meer, manede han de Døde op af Jorden, eller besøgde dem i Høiene, hvorfor han ogsaa kaldes Giengangen-Drotten eller Jord-Drotten. Desuden havde han ogsaa to Ravne, som han havde skaaret før Tungebaand, de fløi Verden rundt, og bragde ham mange Nyheder, saa han havde godt ved at være høilærd. Alle sine Kunster lærde Odin fra sig med Runer, og med et Slags Viser, som kaldes Galder, og derfor er det man kalder Aserne Galder-Smede; men den kraftigste af alle sine Kunster lærde han kun Præstinderne, fordi der følger en saa forbistret Ærrighed med, at Mandfolk maatte skamme sig ved at bruge den. Odin brugde den imidlertid dog selv, til at udforske Skiebnens Raad, og tilkommende Ting, saavelsom til at forgiøre Folk, stille dem ved Liv eller Lykke og Helsen, eller tage Vid og Styrke fra En, og give til en Anden, og denne fule Trolddom kalder man Seid. Endelig saa vidste Odin paa en Prik, hvor under Jorden der fandtes skjulte Liggendefæ, kunde med sine Hexerier faae Høie og Bjerge, Jord og Steen til at lukke sig op, bandt saa Draugerne kun med et Ord, og gik ind, og tog hvad han vilde. See, for saadanne Evners Skyld blev Odin saa overmaade berømt, en Skræk for sine Fiender, men en Tilflugt for sine Venner, som stolede ene paa ham og hans Kraft. Hofgoderne vare de, der lærde mest af ham, og kom ham nærmest i Videnskab og Trolddom, og derfor bleve de forgudede tilligemed ham, saa at i mange Tider troede Folk paa de tolv Aser, og offrede til dem. Man kaldte ogsaa sine Børn op efter

dem, thi saaledes er Auden det Samme som Odin, og Thors Navn har man brugt paa mange Maader, snart forlænget det lidt, som i Thore og Thor-Aren, snart hængt det bag ved et andet Ord, som i Steen-Thor og Hav-Thor, og saa videre fort.

Odin indførde i Sverrig alle Asgaards Love, og deriblandt ere disse at mærke: alle Liig skulde man brænde, og enten kaste Asken i Stranden, eller grave den ned i Jorden. Paa Baalet skulde man kaste den Afdødes Klenodier, thi med hvad Udstyr han lagdes paa Baal, sagde Odin, stod han op i Valhald, dog skulde man der ogsaa nyde Godt af Alt hvad man havde nedgravet. Naar en Herremand døde, skulde der giøres en Høi til hans Ihukommelse, men en Bauta-Steen skulde der reises for hver mandhaftig Kæmpe, hvordan saa ellers hans Kaar havde været, og det var en Skik, som gik seent af Brug.

Om Efteraaret skulde man offre for Frugtbarhed, om Julen for Velstand, og om Vaaren for Seier, og for hver Næse i hele Sverrig skulde Odin have en Styver i Skat, hvorimod han skulde beskiærme Landet mod Ufred, og bekoste Offer-Gildet om Høsten.

Odin døde Straadød i Sverrig, at sige i det lille Sverrig, som Aserne kaldte Mandhjem, til Forskiel fra Magle-Sverrig, som de kaldte Gudhjem og havde mange underlige Fortællinger om. Saaledes, da Odin fornam, at han havde sin Hel-Sot, da lod han sig mærke med Spyds-Odd, og sagde, at han reiste til Gudhjem, og at der skulde alle staalbidte og sværdslagne Mænd komme til ham og finde en kiærlig Modtagelse. Nu tænkde da Svenskerne, at han var kommet til Gammel-Asgaard, og skulde leve der evindelig, og derfor begyndte de da paa Nye at sætte Troe til Odins-Navnet, ja Svenskerne har siden tit bildt sig ind, at de saae ham, naar stor Blodstyrtning var for Haanden, og hørde ham love Som-

me Seier, og Somme Plads ved sit Bord, saa Ingen havde Noget at klage. Odins Liig blev lagt paa Baal, og der blev hverken sparet paa Ved eller Medgift, thi ligesom man troede, at man blev feed i Valhald, af hvad Ilden fik, saa bildte man sig ogsaa ind, at jo høiere Røgen steeg, des høiere kom man i Himlen.

Niord havde taget sig en Kone, som hedd Skade, men hun tog fra ham, og giftede sig med Odin, med hvem hun avlede mange Sønner, og deriblandt en, som hedd Sæming. Fra ham var det, Hagen Hlade-Jarl udregnede sin Herkomst, og Eivind Skaldespilder nævner ham derfor i sin Vise, hvor det hedder:

Den Herre god,
I Kamp ei vov,
Af Ase-Rod,
I Jette-Skov,
Oprandt i fordum Tide.
Der Skade glad
I Mandhjem sad
Alt ved Valfaders Side;
Der Bod hun vandt,
Der Bjerg hun fandt,
Den Skridfins-Dis hin snare,
Og, Odin kiær,
Hun fødte der
Saa prud en Sønne-Skare.

Paa Herre-Sædet blev Niord derimod Odins Efter-Mand, tog Skat og Skyld, holdt Offer-Tjenesten vedlige, og førde Navn af Sverrigs Drot. I hans Dage havde man dyb Fred der til Lands, og god Tid i alle Maader,

hvorover Svenskerne kom i den Troe, at Niord raadte for Aars-Tiderne og Folks Velstand. Mens han sad i Høiheden, døde hardtad alle de andre Diar, som da bleve brændte og forgudede, og selv døde han Straadød, efterat at have mærket sig med Odins-Tegnet, blev brændt og bitterlig begrædt af svenske Mænd.

Efter Niord kom Frey til at staae for Styret, og Svenskerne skattede til ham, som til hans Fader, under Navn af Sverrigs Drot. Han arvede tillige sin Faders Lykke og Livsalighed, og det var ham, som gjorde Upsal til Hovedstaden, og byggede der det store Afgudshuus, hvortil han lagde al sin Formue, baade Landgods og Løsøre, og det er Oprindelsen til den saakaldte Upsals Dressel, som er end for Orde. I hans Dage tog Frode-Freden sin Begyndelse, og der var gode Tider overalt, en Ting, som Svenskerne tilskrev Ingen uden Frey, og fandt, at han burde dyrkes fremfor alle Guder, da der aldrig havde været saa gode Tider, og saamegen Rigdom iblandt Folk, som under ham.

Frey var gift med Gimmers Daatter, Gerde, og avlede med hende Fjolner, Stam-Faderen til de svenske Konger, der, som sagt, satte en Ære i at kaldes Ynglinger, fordi Frey havde Ynge til Binavn.

Frey fik imidlertid ogsaa sin Helsot, men da hans gode Venner mærkede, at det lakkede mod Fæld-Enden, fandt de paa det Kneb, Ingen at lade komme til ham, medens de fik gjort en stor Hoi med en Dør, og tre Vinduer paa, der bare de hemmelig Frey ind, saasnart han var død, og bildte Svenskerne ind, at han levede endnu, og vilde have sin Skat ind i Hoien til sig, Guldet igiennem det ene Vindue, Sølvet igiennem det andet, og Kobber-Pengene igiennem det tredie. Saaledes holdt man da Haand over Liget i tre Aar, der blev imidlertid ved at være Fred og Frugtbarhed i Landet, og Freya, som nu var ene tilbage af Odins Selskab,

forestod Offringerne. Da nu Svenskerne tilsidst opdagede, at Frey var død, men saae, at de gode Tider alligevel holdt ved, saa faldt de paa den Tanke, at det vilde vare, saalænge Frey var i Sverrig, derfor vilde de ikke have ham brændt, men kaldte ham Verdens Gud, og offrede, bestandig siden, fornemmelig til ham for Fred og Frugtbarhed.

Der blev ellers ogsaa gjort megen Høitid ad Freya, saa hendes Navn blev en Æres-Titel for alle fornemme Kvinder, som vi endnu kalde Fruer, paa den Maade at sige: Frue frit kaldes hver over Sit, men Hus-Frue hvem der har Huus og Hjem, og hvem der har Frue-Rykker, slægter ogsaa Freya paa. Hendes Mand hedd Odder, og hendes Døttre, Hnos og Gørsum, af hvis Deilighed der gik saadant et Rye, at man siden brugde deres Navne til at betegne Ædel-Stene og andre Klenodier.

Tredie Kapitel.

Om Fjølner.

Fjølner var, som sagt, en Søn af Ynge-Frey, og arvede hans Herre-Domme med samt Upsals Dressel, hans Lykke og Mildhed. Paa den Tid raadte Frode Fredegod i Leire, og med ham holdt Fjølner godt Naboskab og venlig Omgang, men hans sidste Sællands-Reise kom ham dyrt at staae, thi da maatte han betale Gildet. Det var imidlertid ikke Frodes Skyld, han tog imod ham med et stort Giæstebud, hvor det gik lystigt til, og da Fjølner havde drukket, saalænge han kunde see en Flue paa Væggen, blev han, tilligemed sine Mænd, fulgt til Roe, og fik sit Herberge i andet Stokværk. Men nu traf det sig om Natten, at han vaagnede og maatte ud paa Svalen, og da han skulde tilbage, og var endnu ør i Hovedet, gik han feil af den rette Dør og ind i et andet Kammer, hvor der var et Hul

i Gulvet, for at øse i et Miødkar, gjort af svære Planker, og mange Alen høit, som stod i Kielder-Stuen neden under. Der gled Foden fra ham, og han faldt i Karret som var smækfuldt af stærk Drik, og det blev hans Død. Saa siger herom Thjodolf af Hvine:

Da saae i Sale
Man, hvad betød
Den mørke Tale
Om Fjølners Død;
Udgangen viiste:
Ham vog ei Sværd,
Men han forliiste
I vindløst Kiær.

Fjerde Kapitel.
Om Svegder.

Efter Fjølner kom hans Søn, Svegder, til Regieringen, og han gjorde det Løfte, saafremt der var nogen Mulighed i, da at lede Gudhjem og den gamle Odin op. Desaarsag drog han, selv trettende, i fem Aar, saa at sige Verden rundt, og var baade i Tyrkiet og i Magle-Sverrig, hvor han fandt mange Frænder, men ingen Odin. Saa reiste han da tilbage, og var hjemme enstund, medens hans Kone Vane, som han havde faaet i Vanehjem, fødte ham en Søn der kom til at hedde Vanland. Nu gav Svegder sig atter paa Reiser for at finde Gudhjem, men kom ikke længer end lidt østenfor Sverrig til en stor Herregaard, som hedder Steens-Gaard, af en Steen den ligger ved, saa stor som et Huus; thi der traf det sig en Aftenstund,

efter Soels Nedgang, da Svegder kom fra Ølsmaal og gik til sit Herberge, at hans Øine faldt paa Stenen, og han blev en Dverg vaer under den. Baade han og hans Folk havde sig en dygtig Ruus, og foer da lige hen til Stenen, hvor de fandt Dvergen i Dorren, som kaldte ad Svegder, og bad ham komme indenfor, om han vilde tale med Odin. Svegder løb ogsaa derind, men saa lukkede Stenen sig lige paa Timen, og man saae ham aldrig meer. Derfor hedder det i Ynglinge-Visen:

Drotten var dristig,
Dværgen var listig;
Lys-Fjenden lokked,
(List trykker Vælden)
Ynglingen togged
Or ind i Fælden;
Giæk gik til Jetter i Blinde,
Gudhjem at finde!

Femte Kapitel.
Om Vanland.

Svegders Søn Vanland, som efter ham arvede Riget og Upsals Dressel, var en vældig Kæmpe, og drog i Herrefærd vide om Land. Nu traf det sig en Vinter, at han lagde sig til Borgeleie, hos Kong Sneeden Gamle i Finland, og giftede sig med hans Daatter Drive, men lod hende, da han reiste om Vaaren, blive tilbage, under det Løfte, at komme igien inden to Aar, og hente hende. Der gik imidlertid tre Aar, og der gik ti, og Vanland kom ikke. Drive havde en Søn med ham, som hedd Visbur, ham sendte hun til Sverrig, og skikkede saa Bud efter Huld Seid-Qvinde, hvem hun betalde for, enten at hexe Vanland til Finland, eller, om han stod imod,

da at tage ham af Dage. Vanland var i Upsal, da Hexeriet begyndte at virke, og ligesom han stod, kom det over ham, at han skulde til Finland, men det formeende hans Raad og gode Venner ham, og sagde, at den Lyst var ikke andet end en Folge af Finne-Gand. Han lod sig ogsaa overtale, men blev med Eet saa tung i Hovedet, at han maatte lægge sig til Sengs. Da han nu havde sovet lidt, raabde han og sagde, at Maren reed ham, hans Tjenere lob hen og vilde hjelpe ham, men da de lettede ved Hovedet, værkede det i Benene, saa de vare nær ved at brækkes, og mens de greb til Fodderne, foer Utingen til Hovedet, og kvalde ham paa Timen. Svenskerne toge hans Liig og brændte det ved Skutaa, hvor de ogsaa reiste ham Bauta-Stene, som Thjodolf siger i Visen:

Hexe-Hænder
Og Dværge-Spor!
Sært de Frænder
Til Odin foer!
Hexe-Svøbe
Og Mare-Rid!
Sverrigs Løve
Gik reent fra Vid;
Faldt i Aske
Paa Skutaas Bredd!
Bølger vaske
Hans Leie-Sted!

Siette Kapitel.
Om Visbur.

Visbur var Vanlands eneste Arving, og giftede sig med Ode hin Riges Datter, med hvem han avlede tvende Sønner: Gisel og Onder, men

forskiod hende saa for en anden, og nægtede hende sin Morgen-Gave, som var et Guld-Smykke og tre Herre-Gaarde. Hun tog da hjem til sin Fader igien, med samt sine Born, og lod med Seid føre Ulykke over Domald, som var Visburs Søn med hans anden Kone. Imidlertid vorde hendes Sonner op, og da den Ene var tolv, og den anden tretten Aar gammel, kom de til Visbur og æskede deres Moders Morgen-Gave; men ligemeget fik de. Da spaaede de, at Guld-Smykket skulde koste den bedste Mands Liv i hans Æt, og reiste saa hjem, at lade trylle paa Ny, saa de kunde faae Magt som Agt, og deres Fader taget af Dage. Ja, sagde Huld Seidhex, det kan gaae an, men dog ikke anderledes, end at siden bestandig Frænder er Frænder værst, og myrde hinanden i Ynglinge-Slægten. Det samtykde de i, og sankede Folk, og overfaldt Visbur om Natte-Tide, og brændte ham inde, som Thjodolf siger:

Kloge Høns giør og i Nælder,
Kløgt kun lidt mod Ilden giælder,
Vis-Bur er: den kloge Søn,
Vand-Had sveed ham dog i Løn!

Trætyv trænger ei til Glugge,
Gjør kun Nar ad Laas og Lukke!
Ledt af Søn til Faders Huus,
Levned han kun Soed og Gruus!

Ingen Drot kan stoppe Munden
Med al Magt paa Helved-Hunden;
Med sin Ildtand, bindegal,
Beed han Drot i egen Sal!

Syvende Kapitel.
Om Domald.

Domald arvede sin Faders Rige, men i hans Dage blev Sverrig hjemsøgt med Misvext og Hungers-Nød. Da gjorde Svenskerne om Høsten et stort Slagt-Offer af Kvæg i Upsal, men da Tiderne ikke derfor bleve desbedre, saa toge de næste Aar deres Tilflugt til Menneske-Offringer. Det blev imidlertid derpaa snarere værre end bedre, og da Svenskerne nu det tredie Aar strømmede paa Høitiden i Flokketal til Upsal, holdt Høvdingerne en egen Herredag, for at raadslaae om Rigens Bedste. Der bleve de enige om, at Ulykken maatte være Kong Domalds Skyld, og at man desaarsag skulde offre ham for et godt Aar. Som sagt, saa gjort, de gik ham paa Livet, slog ham ihjel og smurde hans Blod paa Afguds-Bænkene. Derfor siger Thjodolf:

Det var før i Fjor,
At Sverrigs Jord
Fik Regn af Blod,
Til Tørke-Bod,
Ved Konge-Mord;
Kong Domald faldt,
(Den Dom var haard)
For Meel og Malt,
I Manddoms Aar!
At Folket der
Har Høsten kiær,
Man kan forstaae,
Dog er det Gru,
Med Sværd til Rug
At riste saa!

Ottende Kapitel.
Om Domar.

Efter Domald fulgde hans Søn Domar, som herskede længe, i Fred og Frugtbarhed, men for Resten veed man ikke andet om ham at fortælle, end at han døde Straadød i Upsal, blev ført ud til Fyrisvold, og brændt ved Aaen der, hvor man seer hans Bauta=Steen. Derfor siger Thjodolf:

Jeg fritted mange,
Som nemmed Sange,
Om Domars Død?
De sagde: Værk;
Om hvor ham brød
Den Ild=Tang stærk?
De sagde: Fyr.

Først nys jeg fandt,
Det Alt var sandt:
Han Værk ei drev,
Den blev hans Død,
Han Aske blev
Paa Fyrens Gløð.

Niende Kapitel.
Om Dygge.

Dygge var sin Faders Søn og Eftermand, og døde Straa=Død, og det er hele hans Eftermæle. Derfor siger Thjodolf:

Tungt for Dygge!
Tynd var hans Lykke!
Fenris=Ulvs Syster
Fro sig forlyster,

Helheste-Disen,
Hun gav ham Prisen,
Ham har til Latter
Lokes Datter.
Hæder fik Ingen,
Hel fik ham;
Det er da Tingen:
Tam fik Skam.

End er at melde om Dygges Moderne-Folk, at Drotte, hans Moder, var Syster til Kong Dan Mykillati, som gav Danmark sit Navn, og en Daatter af Dop, og Dops Fader, Rig, var den Første, som kaldtes Konge paa Dansk. Alle hans Ætmænd satte en Ære i at hedde Konger, og Dygge var den Første af sin Stamme, som bar det Navn, thi hans Formænd kaldtes Drotter, deres Koner Dronninger, og deres Huusmænd Drætten, hver Enkelt kaldtes bestandig med Binavn Ynge eller Yngvin, og hele Stammen Ynglinger.

Tiende Kapitel.
Om Dag hin Vise.

Kong Dygges Søn og Eftermand hedd Dag hin Vise, han forstod sig paa Fugleskrig, og havde en Spurre, som fløi vide om Land, og bragde ham mange Nyheder. Nu traf det sig imidlertid en Gang, at Spurren var fløiet til Rid-Gylland, og sad ved en Bye, som hedd Voraae, paa Marken og pillede Korn, og saa kom Bonden ud, hvis Ager det var, og tog en Steen, og slog Spurren ihjel. Kong Dag huede ilde til, da Spurren blev ved at være borte, og gjorde et Sone-Offer, for at faae Spørgdom paa den, som han da ogsaa forsaavidt fik, thi Svaret blev, at

Spurren havde faaet sit Livsbrod ved Voraa. Strax fik sig Kong Dag en stor Krigshær paa Benene, og seilede til Gylland, hvor han da gjorde Landgang ved Vøraa, og foer saa grummelig affted, at Indbyggerne flydde, hver sine Veie. Efter nu at have slaaet mange, og fanget Fleer, vilde Kong Dag i Tusmorket tilbage til sine Skibe; men da de gik over en Aa ved et Stæd, som kaldes Skytte-Vad, eller Vaaben-Vad, kom der en Træl farende ud af Skoven, op paa Brinken, og skiod en Jern-Tyve ind imellem dem, og den ramde Kongen saaledes i Hovedet, at han faldt død ned af Hesten.

Paa de Tider kaldte man en Ledings-Konge: Gram, og hans Kæmper: Grammer, som man ogsaa kan see af hvad Thjodolf siger:

Kong Dag saa klog,
Han drog paa Tog,
(Al Hevn er sød)
For Spurre-Død!
Om Æren gik
Den ædle Drot,
Men Skam og Spot
For Spurv han fik:
Ved Vøraa-Vad
Et Valplads-Bad!

Fra Vaaben-Færd
I Vester-Leed,
Kom Drottens Hær,
Med den Beskeed,
At Sleipners Gaffel,
Som skyldes Tak,
Ved Ganger-Taffel,

Nu Grammen stak;
Den Høe-Tyv drev
Med Helten Spot,
Græs-Rytter blev
Den raske Drot!

Ellevte Kapitel.

Om Agner.

Kong Dags Søn, Agner, som ogsaa blev hans Eftermand, var en mægtig og mærkværdig Konge, en vældig Kæmpe, og i alle Maader saa strap en Mand, som Nogen. Nu var det en Sommer, at han drog i Herrefærd til Finland, og da Finnerne, mens han plyndrede, flokkedes i Mangfoldighed til deres Høvding, som de kaldte Froste, saa kom det til et varmt Slag, men Agner vandt, og Froste faldt med mange af hans Folk. Nu foer da Agner grummelig afstæd, undertvang Landet, og gjorde et umaadeligt Bytte, hvoriblandt var Frostes Datter: Skiælv, og hendes Broder: Lue. Dermed styrede han hjemefter, gik i Land ved Stoksund, og slog sin Leir der sønder paa Fiddet, hvor dengang var Skov, og vilde strax holdt Bryllup med Skiælv, men hun overtalde ham til, først at drikke Arveøl efter hendes Fader. Desaarsag gjorde han et stadseligt Giæstebud for alle de Store, som boede i Nærheden, og der glemde man hverken at drikke Skaaler, eller med fuld Mund at berømme hans Finlands-Tog. Kong Agner gik just med den Guld-Kiæde om Halsen, som havde hørt Visbur til, og var spaaet saa ilde, og da han nu blev rusende, bad Skiælv ham dog vare Klenodiet vel, hvorfor han tog fat, førend han gik til Sengs, og snærede Kiæden ganske stramt om Halsen. Kongens Telt stod

lige op til Skoven, under et høit Træ, som skulde skygge for Solen, og saasnart han var faldet vel i Søvn, tog Skiælv en Snor og bandt i Kiæden, og lod saa sine Folk giore Resten. De reev da Telten omkuld, kastede Snoren over en Green, og hidsede saa Kongen op i Træet, hvor han da hængde og døde, medens Skiælv og hendes Folk sprang ombord paa et Skib, og seilede bort. Fiddet, der østenfor Tornum og vestenfor Stoksund, hvor Agner blev hængt, og siden brændt, hedder fra den Tid Agne-Fidd; og om denne Begivenhed siger Thjodolf:

Jeg gad nok vidst,
Om Grammers Hær
Dog havde kiær
Den Kvinde-List,
Hvad heller om
J Hu den kom:
J Skiælves Daad
Var Skiæbnens Haand,
Da grum, til Haad,
J gyldne Baand,
Til Livs Forliis,
Den Lue-Diis
Drog Agner op,
Til Ege-Top,
J Luft at ride,
Ved Lokes Side,
Alt uden Bøile,
J Immer-Blæst,
Med kort Guld-Tøile,
Den kolde Hest!

Tolvte Kapitel.

Om Alrik og Erik.

Agner havde to Sønner: Alrik og Erik, som begge bleve Konger efter ham, vare mægtige Herrer, vældige Kæmper og drevne i alskens Hof-værk, men hvad de dog meest havde ovet sig i, var at ride Heste til, baade i Pasgang og Trav. I den Kunst kunde Ingen maale sig med Nogen af dem, men selv trættedes de immer om, hvem af dem der reed bedst, og havde den skrappeste Hest, og saa tilsidst en Dag, reed de, ene to, paa deres bedste Heste, bort fra det øvrige Selskab, og kom aldrig igien. Folk maatte da ud at lede efter dem, og saa fandt man dem paa en Slette, hvor de laae døde begge To med braadne Pander. Vaaben havde de ingen med, undtagen Bidslerne af deres Heste, og Folk sluttede da, at de havde slaaedes med dem. Thjodolf siger:

Da Alrik faldt,
Det Erik gjaldt,
Lige skrappe
De slog ihjel,
Lige rappe
De reed til Hel!

Frænder af Dag
Filed i Mag
Hul paa hinanden,
Huller i Panden
Med Hoved-Lag.

Frænder af Frey
Før nok ei

Hørdes at file
Med Heste-Mile
I Hildurs Leeg!

Trettende Kapitel.
Om Alf og Ynge.

Alriks Sønner: Ynge og Alf, bleve nu Konger i Sverrig, og de vare ikke hinanden for lige, thi Ynge var en vældig og seierrig Kæmpe, stor og stærk, deilig for Øine, lystig og gavmild, hvas, hvor det gjaldt, og vis overalt, og derfor baade berømt og livsalig; derimod var hans Broder, Kong Alf, en Hjemfødning, som aldrig drog i Herrefærd, og kaldtes derfor Alf Askefiis, og var desuden en mut og indbildsk Brante-Pose. Alfs Moder, Dagrød, var en Datter af Doglingernes Stamfader: Kong Dag den Store, og Alfs Dronning: Berre, var en deilig, munter og høihjertet Frue. Nu, kort at fortælle, saa var det et Efteraar, da Ynge, efter Sædvane, kom hjem fra Tog, til Upsal, at han tit sad oppe ved Drikke-Bordet til seent i Kveld, og Alf gik gierne tidlig til Sengs. Ynge var netop nu i sin høieste Glands, og Dronningen havde sin store Fornøielse af, at sidde oppe og holde ham med Selskab, til langt ud paa Aftenen; men det kunde Alf ikke lide, og sagde, at hun skulde gaae før til Sengs, og ikke saaledes forstyrre hans Søvn. Hun svarede ham imidlertid hverken værre eller bedre, end, at hvem der kunde bytte Alf bort, og faae Ynge igien, var en lykkelig Kone, og det Svar, som han tit maatte høre, ophidsede Alf saaledes, at en Aften, da Ynge og Berre sad og talede sammen i Høisædet, og Giæsterne vare saa rusende, at de ændsede ikke stort hvad der skedte, da kom Alf ind i Salen, med Kaarden under

Kappen, gik lige til Hoisædet, og giennemborede sin Broder. Ynge, som havde sit dragne Sværd liggende paa Skivdet, sprang imidlertid op, og gav Alf sit Bane-Saar, saa de sank begge døde til Gulvs, og bleve siden hoilagde paa Fyrresvold. Herom siger Thjodolf:

Den Mandhjems-Thor,
Som slog paa Stand,
Ved Drikke-Bord,
Sin Avindsmand,
Han selv og drak
Den samme Skaal:
Til Døde stak
Ham Døgling-Staal.

Verres Skiebne,
Seer man godt,
Var at væbne
Drot mod Drot;
Thi for Kvinden,
Begge kiær,
Blegned Kinden,
Rødmed Sværd,
Randt for Egge
Broder-Blod,
Faldt de Begge
Fod mod Fod!

Fjortende Kapitel.
Om Hugleik.

Ynges Sønner havde endnu ikke traadt deres Børneskoe, da Brødrene faldt, og Alfs Søn, Hugleik, fik da Riget at raade; og han vilde helst sidde i Aske-Krogen og skrabe Penge sammen, thi han var baade pengestærk, og pengesyg. Krig var da ikke hans Sag, og hans Huus-Trop bestod for det Meste af allehaande Spillemænd og Trold-Folk, saa det gik lystigt med Giger, Harper og Fioler, saalænge til der kom selvbudne Giæster. Der var nemlig paa den Tid to Brødre og navnkundige Søhaner: Hake og Hagbard, som havde Folk i Mængde, og snart fulgdes ad, snart droge hver sin Kaas, uden at fattes for Følge-Svende. Konger lod de sig kalde, og nu kom Kong Hake til Sverrig at hjemsøge Hugleik. Hugleik gik ham i Møde med hvad Folk han kunde faae sanket, og deriblandt var dog to navnkundige Mænd og vældige Kæmper: Brødrene Svipdag og Beigad; men Hake han havde Tylvden fuld af saadanne Kæmper, hvoriblandt var Stærk-Odder hin Gamle, og han gik selv for En med de Bedste. Hærene mødtes og Slaget stod paa Fyrresvold, men Hugleiks Folk kunde ei holde Stand, og da nu Svipdag og Beigad gik frem i Spidsen med Kæmpe-Skridt, mødtes de flux af Hakes Kæmper, som gik sex imod hver, og tog dem til Fange. Derpaa brød Kong Hake selv ind i Hugleiks Skjoldborg, og slog ham der, tillige med begge hans Sønner; saa toge Svenskerne Flugten, og maatte taale, at Hake undertvang Landet, og blev deres Konge.

Femtende Kapitel.
Om Erik og Jorrun.

Tre Aar igiennem var Sverrig i Hakes Vold, og imidlertid foer Ynges Sønner: Erik og Jorrun, til Søes, og dannede sig til dygtige Krigsmænd. Deres navnkundigste Bedrift i denne Tid var Seieren over den norske Kong Gudlaug fra Helgeland, med hvem de stødte sammen en Sommer, da de hærgede paa Danmark, thi det blev Enden paa Legen, at de gjorde klart Dæk paa hans Skib, toge ham selv til Fange, og hængde ham, saasnart de kom i Land, paa Stromsøe-Næs. Her opkastede Gudlaugs Mænd en Høi til hans Minde, og Eivind Skjaldeskikker siger om ham:

Sværd-Thinget dømde,
Og Svenskerne vandt,
Dækket de tømde,
Og Drotten de bandt,
Lod ham saa ride,
Den Herre saa bold,
Høit under Lide,
Den Luft-Hest saa kold;
Hel-Hesten nikker
Paa Næsset endnu,
Vingler, og drikker
Af Vigen saa rue!
Alt under Grenen,
Som Ordet gaaer,
End Bauta-Stenen
Paa Strømsøe staaer!

Af den Bedrift gik der megen Blæst, og Ynges Sønner, som nu syn=des at være blevet mange Tommer høiere, fik Mod paa Meer end før, især da de spurgde, at Kong Hake havde slaaet sig til Roe i Upsal, og at hans Kæmper, som ikke huede det Kværsæde, vare ude omkring paa Fri=Bytterie. De satte derfor Kaasen til Sverrig, og saasnart det rygtedes, at der var Ynglinger i Farvandet, strømmede der Folk til dem fra alle Sider. Ved Mæleren gjorde de Landgang, og agtede sig til Upsal, men Kong Hake vilde spare dem Veien, og tog mandelig imod dem paa Fyrresvold, uagtet hans Følge i Tal var fattigt mod deres. Hvast gik det til, Hake, den haarde Hals, gik selv i Spidsen og huggede ned hvad der kom ham nær, ja fældte tilsidst Kong Erik selv, og kastede Brødrenes Banner til Gulvs. Nu flydde Kong Jor=run med hele sin Hær ad Skibene til, men Kong Hake havde faaet saa Me=get, den Dag, at han saae, der var ikke langt tilbage med ham, og tænkde da kun paa en hæderlig Hedenfart. Han befoel sine Mænd at sætte hans Konge=Snekke i Søen, ladt med Vaaben og faldne Kæmper, stable Ved til Baal, lægge ham derpaa, sætte Roret i, vinde Seil i Raa, stikke Baal i Brand, og lade kun Snekken saa drive. Som sagt, saa gjort, man veed ikke ret, om Hake var ganske død eller ei, da han lagdes paa Baal, men Nok er det, at den blussende Snekke gik for en strygende Vind, om Oerne, ud i det vilde Hav, og at der blev talt om den Ting i langsommelig Tid, med stor Forun=dring.

Nu blev da Jorrun Konge i Upsal, og Herre i Landet, men drog om Sommeren jævnlig paa Vikings=Tog, og saaledes var han engang kommet over til Dannemark, plyndrede paa Jyllands=Kyst, og løb om Efter=Aaret op i Limfjorden. Der brugde han det gamle Handværk, men imidlertiid han laae i Oddesund, kom Gylaug, formeldte Kong Gudlaugs Søn, fra Hel=geland, seilende med en betydelig Styrke, og gav sig i Kast med ham. Aldrig

saasnart nu mærkede Jyderne det, forend de vare ved Haanden, og kom allevegne fra, Somme med store Skibe, og Somme med smaa, Kong Gylaug til Hjelp, saa Kong Jorrun blev overmandet, og vidste ikke anden Udvei, da hans Skib var bespændt, end at springe over Bord. Ikke desmindre blev han dog fanget, og ført i Land, hvor Kong Gylaug lod reise en Galge, og hængde ham i, som Thjodolf siger:

Hvo hænges skal,
Han drukner ei,
Paa Jydske Vall
Gik Jørruns Vei
Vel høit i Hast;
Paa Flygtnings-Hesten
Han blev for Resten
Nok sadelfast!
Hvad Habor levned
End hjelper tit,
Og Gylaug hevned
Kong Gudlaugs Ridt.

Sextende Kapitel.

Om Kong An eller On.

Efter Jorrun blev hans Søn, An eller On, Konge i Sverrig, det var en snild Mand og en stor Afguds-Dyrker, men Krigen lod han andre om, og havde Hjemmen kiærest. Til al Uheld for ham, var det anderledes fat med den danske Kong Halvdan, og her maae vi da komme ihu, at, imens foranførte Konger herskede i Upsal, raadte over Dannemark: først Dan Mykillati,

som blev ældgammel, saa hans Søn Frode Fredkiær, og nu Frodes Sønner: Halvdan og Fridlev, som begge vare dygtige Krigsmænd, men Halvdan især, han var baade ældst, og ypperst i Alt. Han gik til Sverrig med en Krigshær, og sloges seierrig med Kong On, saalænge, til han maatte tage Flugten ind i Vester-Gylland, og lade Halvdan herske til sin Dødsdag i Upsal. Dengang havde On alt regieret i tyve Aar, og Halvdan regierede i andre tyve, men da han var lagt i Høien, kom On tilbage til Upsal i sit tresindstyvende Aar, og gjorde strax et blodigt Offer, for at leve længe endnu. Det var hans egen Søn han offrede til Odin, og fik derfor det Løfte, at han skulde blive ligesaa gammel til, som han var, men Riget beholdt han heller ikke dette Sæt længer end tyve Aar; thi saa kom Kong Fridlevs Søn i Dannemark, Ole Bravkarl, med sin Krigshær, slog On baade sønder og sammen, og nødte ham til atter at tye til Vester-Gylland. Nu gik der igien tyve Aar, men saa myrdede Stærk-Odder hin Gamle Ole Bravkarl, og strax kom On tilbage til Upsal, og herskede sine tyve Aar paa tredie Omgang. Han vilde dog leve længer endda, og offrede Odin sin anden Søn, hvorfor han fik Løfte paa at leve i ti Aar, og saa fremdeles ti for hver Søn han gav Odin, dog paa det Vilkaar, at han hvergang skulde give et Herred samme Nummer, som den Søn han offrede. Nu blev han ved, og da han offrede den syvende Søn, kunde han ikke længer styde paa Benene, saa han maatte bæres i en Stoel, men ikke desmindre offrede han den ottende med, og kunde i de følgende ti Aar ikke komme op af sin Seng. Endda offrede han sin niende Søn, og maatte, for at holde Livet, som et Pattebarn, die af et Horn. En eneste Søn havde han endnu, og ham vilde han ogsaa have offret til Odin, med samt Upsal og Herredet deromkring, som skulde hedt Tiende-Land, men det formeende Svenskerne ham, saa der blev Intet af, og An maatte finde sig i at døe, og blive høilagt ved Upsal. Siden har man kaldt det Anne-Søet, naar

Nogen, uden at være hjertesyg, døde af Alderdom, og derom siger Thjodolf:

Den Upsals Drot,
Han droges godt
Med Anne-Sot og Ælde!
Seilivet, An,
Som ingen Mand,
For Hel var haard at fælde.

Af Helte-Sværd
Og Herre-Færd
Han var ei Ven i Grunden,
Men Stude-Spyd
Han stak med Fryd
Som Dægge-Lam i Munden.

Mod Anne-Sot,
Med Sønne-Blot,
Han kæmped mat i Senge;
Som Barnet laae
Den Bolviis graa,
Og patted alt for længe.

Syttende Kapitel.

Om Eigil Tønne-Hader.

Efter An Seilivs Død kom Sønnen Eigil til at staae for Styret i Sverrig, og han var heller ingen Krigsmand, men huede Kværsæde bedst. Imidlertid var der en Træl, ved Navn Tønne, som havde været Potte og

Pande hos gamle Kong An, og havt alt hans Gods under Hænder, men som Eigil, saasnart han blev Konge, lod gaae for en Træl som han var. Herover blev Tonne da hoilig fortornet, fik en heel Hob Trælle i Ledtog med sig, og lob sin Vei, men gik ikke tomhændet bort, thi saasnart Kong An var dod, havde han taget og gravet en stor Mængde Solv og Guld ned i Jorden, det tog han nu op og deelde med Trællene, som derimod gjorde ham til deres Hovding. Siden sankedes der Skarns-Folk til ham i Hobetal, de havde deres Smuthul i de store Skove, og passede Leiligheden til at overfalde Bygderne med Rov og Mord. Da det kom Kongen for Øren, tog han Folk til sig, og gik paa Spor efter Roverne, men som han en Nat laae i Leir, kom Tonne bag paa ham, og dræbde mange af hans Folk. Vel kom Eigil paa Benene, da han mærkede Uraad, og rykkede frem med flyvende Banner, men Tonne med Trællene beed saa hvast, at mange af Kongens Folk tog Fod i Haand, og der blev tilsidst ikke andet for, end at flygte i Tide. Det gjorde da Eigil, og Tonne forfulgde ham lige til Skoven, men vendte saa om til Bygden, hvor han ingen Modstand fandt, men skiændte og brændte og tog hvad han vilde, og Alt hvad han saaledes fik, lod han sine Hjelpere dele, derved blev han baade afholdt og mandstærk. Nu tog Kongen sig Tid, og gik mod Tonne med en ordenlig Krigshær, men Tonne vandt, og Eigil tog Flugten, og han kom aldrig saa tit igien, at han jo vendte om med Folke-Forliis og samme Besfeed. Tilsidst kunde Eigil ikke bjerge sig i Landet, men saa drog han over til Dannemark, til Frode Bravkarl i Sælland, og fik Lov at laane hans Kæmper og Krigshær, imod siden at skylde og skatte til ham af Sverrig, og saaledes kom han tilbage igien. Da nu Tonne horde det, gik han ham imode med væbnet Haand, og det blev en ganske alvorlig Dyst, men her maatte Tonne dog bide i Græsset, og dermed var Eigil indsat i sit Rige igien; de Dan-

ske reiste den Vei de kom, og aarlig sendte Eigil Kong Frode kostbare Gaver, men Skat gav han aldrig til Danmark, og ikke desmindre blev Frode og han dog ved at være Venner.

Tre Aar efter Tonnes Fald gik det imidlertid i Sverrig ganske underligt til. Der var nemlig en Tyr, som man havde fedet til Offer-Nød, men foret saa skrapt, at den blev uvane, og da man vilde have den fat, løb den til Skovs og blev mand-olm, gik der længe, og tog Livet af mange Mennesker. Nu var Kong Eigil en dygtig Skytte, og der gik snart aldrig nogen Dag forbi, uden han var paa Jagt i Skoven, og nu traf det sig engang, da han saaledes var ude, at han kom fra sit Følge, i det han forfulgde en Hjort langt ind i Skoven. Her blev han Tyren vaer, og reed til for at give den sit Livsbrød, men i det Samme han stak, snoede Tyren sig, saa Spydet skar sig selv ud igien, og saa rendte den sine Horn ind i Lysken paa Hesten, saa han styrtede med Kongen. Vel kom Kongen igien paa Benene, og vilde trække sit Sværd, men i det Samme stødte Tyren ham for Brystet, saa han stod paa sin Hals, og uagtet nu hans Folk kom til, og slog Tyren ihjel, saa havde han dog faaet saa Meget, at det blev hans Død. Han blev ogsaa høilagt ved Upsal, og Thjodolf siger:

Med Tønne fik
Kong Eigil Bugt,
Da selv han gik
Af Land paa Flugt,
Alt uden Skam;
Men sært det gik:
En Flygtning fik
Og Bugt med ham!

Det Jette-Dyr,
Den galne Tyr,
Som gik paa Rov,
Og Bremse-Stænge
Var alt for længe
I Øster-Skov;
Han kom selvbuden
Den Drot imod,
Og farved Snuden
I Konge-Blod,
Ja stak med Fryd
Den Skilfing god,
Med Tyre-Spyd,
Til Hjerterod!

Attende Kapitel.

Om Otter Vendel-Krage.

Eigils Søn og Eftermand hedd Otter, men han holdt ikke Venskabet ved Lige med Kong Frode, og derfor sendte Frode Bud, og lod ham kræve for den Skat, som hans Fader havde udlovet. Da nu Otter kun svarede studs, at aldrig havde Svensken givet Dansken Skat, og det vilde han ikke heller, saa tog Frode, som var en ypperlig Krigsmand, sig for en Sommer at hjemsøge Sverrig. Det gjorde han da ogsaa, saa det sveed til Svensken, thi han foer frem med Ild og Sværd, slog mange ihjel, tog Somme til Fange, sveed Gaardene af, gjorde al den Fortræd han kunde, og drog saa hjem med umaadeligt Bytte. Næste Sommer var

Frode paa Tog i Øster-Leden, og da Otter horde, at Frode var borte, vilde han hevne Skade, og stak i Søen for at plyndre i Danmark. Det gjorde han ogsaa strax, men dog kun i Forbigaaende, thi saasnart han hørde at Folk i Sælland var oppe, gik han nordenom ud af Øresund og over til Jylland, hvor han løb ind i Lim-Fjorden, og gjorde Vendsyssel den Skade han kunde med Mord og Brand i en Hast. Imidlertid fik Frodes Jarler: Vætte og Faste, som skulde vogte Landet, mens Kongen var borte, Tidende om hvad den svenske Konge bestilde, og foer afsted over Hals og Hoved med Skib og Mandskab over og op af Fjorden. Der kom de bag paa Kong Otter, og sagde ham strax hvad de vilde, rigtig nok fik de Svar som Tiltale, og der vankede Smæk paa begge Sider, men de Danske havde Landet i Ryggen, naar Een faldt, kom der To i Stæden, alle de Skibe, som laae saa nær, satte Kaasen did, og Enden blev, at Svenskerne for det Meste gik neden om, og Otter selv fik sit Banesaar. Hans Liig tog de Danske med sig i Land, og lagde det op paa en Hoi til Føde for Ravne og Krager, og saa lod de gjøre en Krage af Træ, og sendte til Sverrig, med den Hilsen, at saadan en Karl var Kong Otter nu. Deraf kommer det, at man kalder ham Otter Vendel-Krage, og Thjodolf siger:

Svensken han var ikke Dansken god,
Paa Danmark havde Kong Otter Mod,
Frode var draget saa langt af Leed,
Men Danmark havde dog Noget der beed!

Odderen svømmed i Limfjord ind,
Og slog med Halen saa fro i Sind,
Ørnen, det veed man, har Neb og Klø'r
Han brugde dem ogsaa, som det sig bør!

Griffen han kom fra Østre-Skov,
Han foer saa fage, han fløi paa Rov,
Krager og Ravne er Fugle som han,
De hakked hans Øinē i Vendelbo-Land!

Vel det var, at saa ilde det gik,
Det var den Hilsen i Sverrig man fik,
Vætte og Faste var Mai-Grever to,
De skaffed og Marken for Græshopper Roe!

Nittende Kapitel.
Om Adils.

Kong Otter fik sin Søn Adils til Eftermand, som levede længe og samlede Penge, meest vel hjemme, men somme Tider dog ogsaa paa Vikings-Tog. Saaledes seilede han en Sommer til Saxland, hvor der regjerede en Konge som hedd Gerthjov, men han var ikke tilstæde, saa Adils gik lige op og plyndrede Konge-Gaarden, og lod Fæet han fandt fore ombord til Skibskost. Trællene, baade Karle og Kvinder, maatte følge med Kvæget, som de havde vogtet, og iblandt dem fandt man til sin store Forundring en overmaade deilig Pige, som hedd Yrse. Hende skildte man strax fra Trællene, da man kom hjem med Byttet, og mærkede snart, at hun havde ogsaa baade Omløb i Hovedet og Munden til Tjeneste, og fine Fingre til Kvinde-Gierning, hvorfor da alle Mandfolk gjorde meget af hende, men dog Ingen saa meget som Adils, thi han tog hende til sin Husfrue, og gjorde dermed en Dronning af hende, som alle og fandt hun var skabt til at være.

Nu hændte det sig imidlertid, at Helge, Kong Havldans Søn i Leire, giæstede Sverrig med saa overlegen Magt, at Adils vidste ikke bedre Raad, end at flye, og lade Alting i Stikken. Helge gik da i Land ubehindret, plyndrede vidt og bredt, og førde, tilligemed meget andet Bytte, Dronning Yrse hjem med sig til Leire, hvor hun blev hans Dronning, og Moder til Rolf Krage. Men, hvad skeer! da Rolf var tre Aar gammel, kommer Kong Gerthjovs Dronning Olufa, der ikke, det man veed, havde nogen Børn med sin Mand, reisende til Danmark, og aabenbarer, at hun er Yrses Moder, og Kong Helge hendes Fader. Flux drog nu Yrse tilbage til Kong Adils, og var hans Dronning, som før, til sin Dødsdag, og fem Aar efter faldt Helge i Strid. Rolf, som da kun var otte Aar gammel, blev Konge i Leire, og i Skjoldunge-Saga har man en lang Fortælling, baade om Rolfs Besøg hos Adils i Upsal, da han saaede Guld paa Fyrresvold, og om det store Iis-Slag paa Væner-Søen, som Kong Adils holdt med sin gamle Avindsmand: Ale Oplænder fra Norge, som faldt i det samme Slag.

Adils var en stor Nar efter gode Heste, og havde dem ogsaa, trods Nogen i hans Dage. Hans egen Ridehest hedd Slungner, men det var ogsaa en dygtig Hest, den han fik, da Ale faldt, og den hedd Ravn, og blev Fader til en anden Hest, som ogsaa hedd Ravn, og blev foræret af Kong Adils til Kong Godegiæst i Helgeland, men løb løbsk under ham, saa han faldt af, og slog sig ihjel, og det skedte paa Zmd i Helgeland. Adils fik ogsaa afridt, thi da han engang ved et Offer-Gilde, reed rundt om Dise-Hallen, snublede Hesten, og Kongen faldt forover, med Hovedet lige paa en Steen, saa Skallen knak, og Hjernen flød, og der laae han. Svenskerne begrov ham i Nærheden af Upsal, og kaldte ham den Store, men Thjodolf siger:

Atter en Ætmand af Frey,
(Fik jeg at vide)
Helheste-Vei
I Hast maatte ride!
Bragninge-Barnet
Bod fik for Mod,
Blanded med Skarnet
Hjerne og Blod!
Før maatte Ale
For ham neddale!
Synke paa Stand
Nu selv maatte han:
Hesten slog af,
Han sank i Grav!

Tyvende Kapitel.
Om Eisten.

Da Adils var død, blev hans Søn Eisten Konge i Sverrig, og i hans Dage var det, at Rolf Krage faldt i Leire, og det gik ham selv ikke bedre.

Sverrig blev nemlig paa den Tid hjemsøgt og hardt medtaget af mange baade danske og norske Konger, thi man maa vide, at der var mange Sø-Konger, som eiede ikke en Fodsbred Land, men havde Folk nok, og hvem der var en ægte Sø-Konge, sov aldrig under sodet Bjelke, og tømde aldrig Horn ved nogen Arne. Nu var der iblandt andre en Sø-Konge ved Navn Solver, Hognes Søn fra Marsøe, som ellers ogsaa havde et

Rige i Jylland, han havde været paa Tog i Øster-Leden, og kom seilende til Sverrig, jüst da Kong Eisten var paa Giæsterie i Lofund-Herred. Der overfaldt Sølver ham ved Natte-Tider, brændte ham inde med hele hans Hird, og drog saa til Sigtun, for at lade sig hylde til Konge; men Svenskerne vilde heller drive ham ud af Landet, og mødte ham med Vaaben i Haand. Han maatte da holde et stort Slag med dem, som, man vil sige, skal have varet elleve samfulde Dage, og først efterat have vundet det, blev han Konge i Sverrig, en god Stund, men tilsidst tog dog Svenskerne Livet af ham med Forræderie.

Om Eisten siger Thjodolf:

Naar Luen leger,
Af Lynet tændt,
I brune Eger
Paa Bjerge-Skrænt;
Da føler Skoven
Den Feber-Glød,
Som, efter Loven,
Blev Eistens Død.

Ja Skiebne-Loven
Udskifted saa,
At Tofte-Skoven
Til Brændsel laae,
De jydske Svende
Da gjorde Baal,
Af Tørre-Brænde
I Favne-Maal.

Den Tofte=Snekke
Fortøiet laae,
Og under Dække
Sad Ulke graae,
Dog mod den Brænding
Var Bord som Gavl,
Den sank i Vending
Med Top og Tavl!

Et og Tyvende Kapitel.

Om Ingvor.

Efter Solver kom Eistens Søn, Ingvor, til Regieringen; han var en drabelig Krigsmand, og maatte jævnlig til Orlogs; thi nu en Stund havde baade de Danske og Folk fra Øster=Leden faaet Vane paa Sverrig, og gjort megen Overlast. Han naaede ogsaa virkelig at skaffe Landet Fred for de Danske, men da han derpaa begyndte at hjemsøge Folkene i Øster=Leden, traf det sig en Sommer, da han feidede paa Estland, at Esterne modte ham paa Steensved i Adelsyssel, med overlegen Magt, slog ham ihjel og jog hans Folk paa Flugt. Svenskerne vendte, efter dette Nederlag, Næsen hjem, men Ingvor blev liggende paa Strand=Bredden i en Grav=Høi, og Thjodolf siger:

Bølgerne sjunge
I Øster=Hav:
Ingvor hin unge
Er lagt i Grav,
Hviler i Vang
Paa Estlands Kyst,

Hører vor Sang
I Høi med Lyst!

Lysøiet Kæmpe
Paa Estlands Kyst,
Sank i Ulæmpe
Til Havets Bryst!

To og Tyvende Kapitel.

Om Ønund Vei-Mester.

Ingvors Søn og Eftermand hedd Ønund, og han hevnede sin Faders Død ved et Tog til Estland, hvor han en heel Sommer hærgede og plyndrede, og bragde meget Bytte hjem med sig. Saavel herved, som ved det, at Svenskerne i hans Tid hostede godt, og hjemsogdes ikke med Ufred, blev han overmaade riig, men han var tillige saa afholdt, som nogen svensk Konge kunde være, og gjorde Landet meget Gavn.

Sverrig er nemlig et meget forgroet Land, og har store Strækninger af Øde-Skove, det sogde Ønund at raade Bod paa, og sparede hverken Umage eller Bekostning, for at faae ryddet og bebygt, og i det Mindste hugget ud og lagt Vei igiennem Øde-Skovene. Da der nu ogsaa laae mange bare Pletter inde i Skovene, og Landet havde Folk nok, saa blev paa den Maade store Strækninger bebyggede, og Vei blev der banet og lagt alleregne, baade over Moser og Bjerge, derfor var det, at Kongen blev kaldt Ønund Veimester.

Ønund havde ladet sig bygge en Hovedgaard i hvert Amt, og reiste Landet rundt paa Giæsterie; men som han nu engang om Efteraaret saale-

des reiste imellem sine Gaarde, og havde sin Huustrop med, hændte det sig, at han kom over Himlinge-Hede paa en Tid, da det havde regnet overmaade stærkt. Der gaaer en snever Huulvei, med hoie Fjelde til begge Sider, og oppe paa Fjeldet laae der Snee, som nu havde løsnet sig, og ligesom Kongen var i Huulveien, rullede der en stor Snee-Drive ned med Steen og Gruus, som slog baade Kongen og mange af hans Folk ihjel. Thjodolf siger:

Kong Ønund mødte
Paa Mark en Steen,
For tung at flytte
Til Ager-Reen;
Ja under Vægten,
Som Gjukung-Slægten,
Han sank i Knæ.

Sig Bjerge hevned,
Ved Himling-Fjeld,
Paa ham, som jævned
Dem tit med Held!
Den Este-Dæmper
Af døde Kæmper
Nedkuet blev!

Ja, Hilde vinker
Jo Steen paa Nye,
Naar Sværdet blinker
Til Vaabengnye.
Sig hevne vilde
Paa Ven af Hilde,
Nu Jordens Been!

Tre og Tyvende Kapitel.

Om Ingild Uraad.

Fra den Tid af, da Odin fik Magt i Sverrig, og lige til Agners Død, regierede Kongerne i Upsal ene over det Hele, men saa begyndte man, som sagt, at dele Riget mellem Konge-Sønnerne, og siden bleve der ligesaa mange Riger, som Grene paa Konge-Stammen, og somme af dem var ikke endda saa smaa, fordi Kongerne havde ladt øde Skov-Strækninger rydde og bebygge. Saaledes var der da i Ønund Veimesters Dage mangfoldige Nisse-Konger, saa han var ikke Ene uden om Tiendeland, men der laae Upsal, og hvormange Konger der end blev i Riget, var Han i Upsal dog altid Hoved-Manden for dem alle. Der, i Upsal, holdtes da ogsaa det svenske Stor-Thing tilligemed det store Jule-Offer, og ved den Leilighed indfandt sig gierne en stor Deel af Kongerne. Nu traf det sig engang om Julen, at Kong Ingvor af Fjadrund var iblandt Andre kommet til Upsal, og havde sine to Sønner: Alf og Agner, med sig. Alf var lige gammel med Kong Ønunds Søn: Ingild, og disse to sexaars Drenge anførde i Leeg, hver sin Trop, og skulde brydes med hinanden, men Ingild kom til Kort, og græd derover sine modige Taarer. Det saae hans Staldbroder Gotved, og trak ham ud af Legen hen til hans Foster-Fader: Svipdag Blinde, hvem han da fortalde den Ulykke der var paa Færde, at Ingild var hverken saa stærk eller saa smidig som Alf Ingvorsen. Det fandt Svipdag var en stor Skam, og lod Dagen efter tage og stege et Ulve-Hjerte, som Ingild maatte æde, og deraf var det han blev saa magelos grusom og ondskabsfuld. Da nu Ingild blev voxen, friede Ønund for ham til Kong Algotes Daatter: Gotilde, og denne Algote var en Søn af Kong Gotrik hin Milde, hvis Fader: Gote

har givet Gotland sit Navn, men hans Dronning hedd Alof, og var en Daatter af Kong Oluf Kat-Oie i Nerike. Kong Algote syndes, det var ligefrem, at hans Daatter kunde aldrig fare bedre, end at faae Kong Onunds Son, hvis han vilde slægte sin Fader paa, og skikkede derfor Pigen til Upsal, hvor Ingild da ogsaa holdt Bryllup med hende.

Da nu siden Onund døde, fik Ingild Riget, men man husker nok, at der var mange Nisse-Konger, og det tog Ingild i Betænkning, da han skulde drikke sin Faders Aereol, thi foruden alle øvrige Anstalter til et kongeligt Giæstebud, lod han bygge en Sal, der var alle Dage lige saa stor og stadselig, som Konge-Hallen, og der, i Syvkonge-Salen, som han kaldte den, lod han giøre syv Høisæder. Derpaa lod han indbyde alle Konger, Jarler og andre store Herrer i hele Sverrig, og havde den Glæde, ved Gildet at see baade sin Svigerfader: Kong Algote, og Kong Ingvor af Fjadrund, med begge hans Sønner: Alf og Agner, og Kong Sporsnild af Nerike, og Kong Sigvat af Ottendeland. Disse sex Konger bleve tilligemed alle deres Folk bænkede i den ny Sal, og der var da en Konge til hvert Høisæde, undtagen til det ene, som maatte staae ledigt, fordi Kong Granmar af Sødermanland blev borte. Kong Ingild selv med alle hans Hofsinder og Uplændingerne holdt derimod Gilde i Konge-Hallen, og der blev Arve-Øllet drukket efter de Tiders Skik, som var, at Arvingen, det være sig nu Konge eller Jarl, skulde blive siddende paa Trappen til Høisædet, indtil den Skaal blev drukket, som man kaldte Brage-Bægeret, da skulde han reise sig, giøre et Løfte og tømme Bægeret, og da først, som retmæssig Arving, bestige sin Faders Høisæde. Da nu Brage-Bægeret kom ind, og Ingild havde reist sig, gjorde han paa staaende Fod, med Horn i Haand, det Løfte, at enten vilde han lade sit Liv, eller udvide sit Riges Grændser saa, mod alle fire Verdens

Hjørner, at Halvt kom til Heelt. Derpaa stak Ingild Hornet ud, og saa om Aftenen, da Ruus gik rundt, sagde han til Svipdags Sønner: Folkved og Hylved, at de og deres Trop skulde bevæbne sig efter Aftale. De gik da ogsaa ud, toge Ild, og satte paa den ny Sal, saa den stod snart i lys Lue, og der bleve de sex Konger indebrændte med hele deres Følge, paa de Enkelte nær, der netop kom udenfor og fik deres Bane-Saar.

Da nu Ingild saaledes havde faaet Livet stjaalet af de sex Konger, gjorde han sig deres Riger skatskyldige og underdanige, og da Kong Granmar hørde hvad skeet var, tvivlede han ikke paa, at jo samme Skaal var ham iskiænket, saa det var Tid at tage sig vare. Nu traf det sig, Sommeren efter, saa vel, at Søkongen Hjorvard Ylfing kom seilende til Sverrig, med sin Flaade, og løb ind i Mørke-Fjorden under Sødermanland. Saasnart Granmar fik det at vide, sendte han Bud, og bad ham med alle hans Stalbrødre til Giæst, og da Hjorvard ikke havde plyndret paa Granmars Enemærker, tog han til Takke, og kom. Der blev da gjort megen Høitid ad ham: paa den Bænk hvor han sad med alle sine Folk var der lavet et Høisæde til ham ligeover for Kong Granmars, og om Aftenen sagde Granmar til sin Daatter: Hildegun, som var en overmaade deilig Pige, at hun skulde lave sig til, og skiænke for Vikingerne. Nu maa man vide, at hos Land-Konger var det Skik baade ude og hjemme, naar der om Aftenen skulde drikkes Skaaler, at hver tog sin, som vilde, og drak saa Skaal med hende, men de Mandfolk, som bleve siddende sammen, drak gierne rundt, og Vikinger havde altid for Skik, selv naar de var til Gildes, at blive saaledes siddende, og drikke tilpæls. Imidlertid da Hildegun kom til Kong Hjorvard, drak hun ham til med de Ord: Ylfingerne leve! Rolf Krages Skaal! og rakde ham Sølv-Bægeret, da tog han hende i Haanden med det Samme, og bad hende sætte sig hos ham! Men, sagde hun, det strider jo imod

Vikingers Vedtægt at sidde og drikke med Piger i Bunterad! Ja, svarede Hjorvard, men naar man skal lade en af Delene fare: Dig eller Vikinge=Vedtægt, saa er der dog vel intet Spørgsmaal om hvad man maa vælge. Nu satte da Hildegun sig hos ham, de havde Nok at snakke om den hele Aften, og Dagen efter, saasnart Hjorvard saae Granmar, beilede han til Hildegun. Granmar raadforde sig nu derom med Hilde sin Dronning og Rigets Herrer, og forestillede dem, at Hjorvard var en Mand, som man kunde vente sig nogen Hjelp af, og da de nu alle med een Mund stemmede i, og gav deres Bifald tilkiende, saa blev det klappet og klart: at Hjorvard fik Lovning paa Hildegun, holdt Bryllup, og blev hos Kong Granmar, fordi han trængde til en Medhjelper, og havde ingen Sønner. Det varede heller ikke længere end til om Efteraaret, førend Ingild begyndte at samle Folk af alle de Landskaber, han raadte nu over, for at hiemsøge Svogrene, og da de horde det, rustede de sig ogsaa af alle Kræfter, og fik Hielpe=Tropper fra Granmars Sviger=Fader: Kong Hogne i Øster=Gylland, som, tilligemed sin Søn Hilder, kom dem til Undsætning. Nu kom Ingild og gjorde Landgang med hele sin Hær, og det kom til et hidsigt Slag; men det hjalp kun Ingild lidt, at han havde faaet mange Folk, thi Slaget var knap vel begyndt, førend Hovdingerne fra Fiadrund, Vester=Gylland, Nerike og Ottendeland, vendte Ryg med alt deres Mandskab og søgde Skibene. Nu var Ingild ilde deran, og maatte være glad, han slap, og naaede Skibene, med endeel Saar, efterat have mistet, iblandt andre, sin Fosterfader: Svipdag Blinde, og begge hans Sønner: Gotved og Hylved. Heraf lærde da Ingild, at man tager ikke mange Harer med de Hunde man driver til Skovs, og han var meget ilde tilfreds med at komme saa hovedkulds hjem til Upsal. Der blev imidlertid grumme længe ved at være Ufred imellem Ingild og Granmar, indtil endelig deres gode

Venner paa begge Sider lagde sig derimellem, og fik dem forligte, saa de kom sammen, og afgjorde, at der skulde være Fred imellem de tre Konger: Ingild, Granmar og Hjorvard, saalænge de levede. Med Eed og Underpant blev det Forlig beseiglet, og Vaaren derpaa reiste Kong Granmar til Upsal til Offer-Hoitiden, som Skik var, naar Riget var i Rolighed; men der blev det Granmar spaaet, at han skulde doe med det Forste, og han levede da heller ikke meer end Sommeren over, thi om Efteraaret, da han og Hjorvard vare ude paa Giæsterie, og opholdt sig paa Den Sil, paa Konge-Gaarden, da kom Ingild med en Hær bag paa dem om Natten, omringede Huset og brændte dem inde. Nu underlagde Ingild sig ogsaa dette Konge-Rige, og lod det bestyre ved sine Landshovdinger; men det var en farlig Sag at være hans Statholdere i de Egne, thi alt imellem faldt Hilder og Hogne derind, og slog dem ihjel, og hvor forbittret Ingild end var og blev paa de Frænder, maatte han dog nodes til at lade Hogne beholde sit Rige alle sine Livsdage. Det var nu otte Konger, Ingild tog af Dage, og alle med Forræderie i Fredens Skiod, men Ordet gaaer, at saaledes skal han have baaret sig ad med hele tolv, hvorved han bekom den største Deel af Sverrig, og Binavnet: Ingild Ildraade eller Uraad.

Ingild var ellers, som sagt, gift med Gotilde, og avlede to Børn med hende, hvoraf Sønnen: Oluf, var yngst, og blev af sin Moder sendt til Vester-Gylland, til hendes Fosterfader: Bove, og der blev han opfødt tilligemed Boves egen Son: Saxe Fletter. Daatteren Aase, som var sin Fader op ad Dage, blev gift med Kong Gudrod i Skaane, og skaffede sig der samme Lov og Legn, som Ingild, ved det hun først fik Gudrod til at slaae sin Broder: Halvdan, ihjel, og hjalp saa derpaa sin egen Husbond ud af Verden. Efter dette Mester-Stykke reiste Aase Uraad hjem til sin Fader, men saasnart Gudrod var borte, kom Halvdans Son: Iver

Vidfadme til Skaane, og fik en stor Hær paa Benene, hvormed han strax rykkede ind i Sverrig. Ingild med samt Aase var til Giæst paa Ronninge, da han hørde, at Iver var i Nabolaget med sin Krigshær, og hverken troftede han sig til at gaae ham under Oine, heller ikke syndes han, det kunde hjelpe at flye, aldenstund han maatte vente, der sprang en Fiende ud fra hver en Busk. Han og Aase bleve derfor enige om, at drikke alle Giæsterne under Bordet, og saa stikke Ild paa Huset. Som sagt, saa gjort, Huset brændte over Hovedet paa Ingild og Aase, og alle deres Folk; der gik Røg af den Brand baade vidt og bredt, og Thjodolf siger:

Alt for den Tømmer-Hader
Kong Ingild Livet lod,
Ham traadte Røgens Fader
Ihjel med Lue-Fod!
Der fik den Gude-Frænde
En heel mærkværdig Ende!

Om Ingild Ordet falder
Som saa, i Sverrigs Land:
Trods nogen Drot, sin Alder
Udlevede dog han,
Han leved, om, og ilde,
Saa længe, selv han vilde!

Med Ingild Uraad endes Rækken af Ynglingerne paa Upsals Throne, som vi, for Afkommens Skyld, maatte opregne, og hele Sverrig, saavelsom Dannemark, Øster-Leden, Meget af Saxland, og Femte-Parten af Engelland maatte nu underkaste sig Iver Vidfadme, som blev Stam-Fader til de følgende Ene-Konger baade i Dannemark og Sverrig.

Fire og Tyvende Kapitel.

Om Oluf Træ-Snitter.

Saasnart Ingilds Søn, Oluf, spurgde sin Faders Afgang, og saae at Almuen var i Oprør, og vilde være Ingilds Slægt og Venner kvit, forføiede han sig, med hvem der vilde følge ham, til Nerike, men der kunde han heller ikke være i Roe for Svenskerne, og satte derfor sin Kaas vester efter, igjennem Skovene, til Elven, som kommer norden fra og falder i Væneren. Her satte de sig ned, og gav sig til at brænde af, og rydde op, og da det spurgdes til Sverrig, hvordan Oluf fældte Skove, rynkede man Næse, og kaldte ham i Spot Oluf Træ-Snitter, men han og hans Folk fik imidlertid et godt og velbebygget Land, som de kaldte Vermeland. Nu giftede Kong Oluf sig med Solvig, Syster til Sølver, og Daatter af Halvdan Guldtand paa Solløer, og med hende avlede han to Sønner: Ingild og Halvdan, hvoraf Halvdan, som siden fik Øge-Navnet Hvidbeen, blev opfødt hos sin Morbroder paa Solløer.

Imidlertid gjorde Kong Iver mange Folk fredløse i Sverrig, og da de hørde, at Oluf Træsnitter havde god Leilighed i Vermeland, tyede de alle til ham, men derved fik Landet flere Folk, end det kunde føde. Heraf fulgde nu Dyrtid og Hungersnød, og Kongen skulde have Skylden, thi det er Svenskernes gamle Vane, at tilskrive deres Konger hvad dem times: baade de gode, og de gale Tider, Da nu Kong Oluf desuden var knap til at offre, som Svenskerne ikke kan lide, saa sagde de reentud, at deraf kom den dyre Tid, stimlede sammen, og indebrændte Kongen som et Offer til Odin for bedre Tider. Dette gik for sig ved Væneren, og Thjodolf siger:

Fra Offer-Gruen
Vel Oluf drog,
Men Offer-Luen
Ham langed dog;
Da en Ved-Brænder,
Med hvasse Tænder,
Den Anden beed!

Nu løste Kaare
Den Lofdungs Belte,
Formered saare
De muntre Helte;
I Storm paa Gløder
Sig saa gienføder
Fornjoters Æt!

De Svenskere, som havde bedre Forstand, fandt at det var Folke-Mængden som var Landet overlegent, og gjorde den dyre Tid, hvorfor de greb til det Raad at sanke en Krigshær og vandre ud. De gik da igiennem Ødeskov til Solloer, hvor de kom bag paa Kong Solver, slog ham ihjel, og fik Fingre paa Halvdan Hvidbeen, som de gjorde til deres Hovedsmand og gave Konge-Navn. Solver var som sagt, en Søn af Halvdan Guldtand, og en Sønnesøn af Solver Solversen, og Solver var igien en Søn af Solver hin Gamle, som først havde ryddet og opdyrket Solloer, men nu indtog Halvdan Landet.

Fem og Tyvende Kapitel.

Om Halvdan Hvidbeen.

Halvdan Hvidbeen blev en mægtig Konge, thi han indtog strax Rommerige med Sværdslag, og efterhaanden kom han tillige i Besiddelse af Toten og Hadeland, og fik et stort Stykke af Hedemarken og Vestfold. Dertil hjalp, at han kom i Svogerskab med Oplands-Kongen, Eisten Haardraade paa Hedemarken, hvis Daatter, Aase, han ægtede og avlede to Sønner med hende: Eisten og Gudrod.

Men ogsaa udenfor Norge strakde sig Halvdans Herredømme, thi da hans Broder Ingild døde, som var Konge i Vermeland, gjorde han Riget skatskyldigt og satte en Jarl til sin Statholder over det.

Halvdan oplevede i Øvrigt en høi Alder, og døde saa Straadød paa Toten, men blev siden ført til Vestfold, og jordet i en Høi paa Skiærs-Odde ved Skirings-Hald, som Thjodolf stadfæster, naar han siger:

Ingen spørger,
Hvi Opland sørger,
Thi Mand og Muld
De maatte nu savne
Den Fryd at favne
En Drot saa huld!
Det var paa Toten,
At Hel med Soten
Tog Støtte-Staven
Fra Gubben kiær;
Men Konge-Graven
Er ikke der;

I brede Skygger,
Ved Skirings-Sal,
Der Halvdan bygger
I dyben Dal!

Sex og Tyvende Kapitel.
Om Eisten.

Halvdan Hvidbeens Søn, Eisten, blev Konge efter ham i Rommerige og paa Vestfold, thi Halvdan havde tilsidst faaet hele Vestfold, derved, at Eisten blev gift med Hilde, Daatter af Kongen der: Erik Agnersen, som døde førend Halvdan, og efterlod sig ingen Sonner. Denne Erik var ellers en Sønnesøn af Kong Sigtryg i Vendsyssel.

Paa Værnaa boede dengang en Kong Skiold, som var en stor Troldmand, men dog vovede Eisten sig til, med nogle Snekker at giæste hans Land, og tage hvad han fandt, ligesaavel Klæder og Mark-Redskaber, som Kvæg og Klenodier. Han slap ogsaa virkelig om Bord med Byttet, og over Fjorden, førend Skiold med sine Krigsfolk naaede Stranden, men Skiold kunde dog øine deres Seil endnu, og saa tog han sit Kjortel-Skiød, og viftede med, og blæste ad dem. Da de nu seilede ind om Jarlsøe og Eisten sad selv ved Roret, da gik der stikkelig stærk Strøm, hvorved det Skib der seilede næst ved, kom til at løbe paa Kongens, og ramde ham med Raamulen, saa han styrtede over Bord. Det blev hans Endeligt, men paa Liget fik hans Folk dog fat, og seilede saa ind til Borre, hvor de kastede en Høi op over det, paa Strand-Kanten ved Vædle. Saa siger Thjodolf:

Kong Eisten holdt
Paa Bølge-Ploven,
Dog Aasen voldt,
Han faldt i Voven!
Nu Havets Been
Maa Helten bære,
Som fordum treen
Paa Hav med Ære!
Dys, kolde Vædle!
Imens du slummer,
Den kolde Ædle
I stille Slummer!

Syv og Tyvende Kapitel.
Om Halvdan Guldrund og Madknap.

Efter Eisten blev hans Søn Halvdan Konge, og ham kaldte man baade Guldrund og Madknap, fordi han, efter Sigende, gav sine Folk ligesaameget Guld i Løn, som andre Konger gav deres Sølv, men gav dem Sulte-Føde.

I Øvrigt veed man ikke Andet om ham, end at han skal have været en drabelig Krigsmand, som tit gjorde Vikings-Tog, at han var gift med Hlife: Kong Dags Daatter paa Vestmore, døde Straadød paa Vestfold: paa sin Hovedgaard Holte, og ligger begravet i en Høi ved Borre. Thjodolf siger:

Hel fik Mod
Paa det Blod,

Hun fik Ram,
Aften Skam,
Rask væk!
Tre i Træk!

Halvdan paa Holte
Tog Hel nu fra Norge,
Steen for den Stolte
Dog staaer paa Borre.

Otte og Tyvende Kapitel.
Om Gudrod Konge-Næse.

Efter Halvdan kom hans Søn Gudrod Konge-Næse, som man ellers ogsaa har kaldt Skarp-Skytten, og han havde sit første Giftermaal fra Alfhjem, som er Landskabet imellem Glommen og Got-Elven. Der regierede dengang Kong Alforn, og med hans Daatter, Alfhild, fik Gudrod Hælvden af Vingull-Mark. Alfhild blev Moder til Alf eller Olav paa Giereſtad, men derpaa døde hun, og saa beilede Gudrod til Aase, Kong Harald Rødskiægs Daatter paa Agde, men fik Nei. Da nu hans Sendebud kom hjem med den Besked, biede han lidt, stak saa i Søen med en stor Hob Folk, og seilede til Agde, hvor han kom saa uventet, at Kong Harald vidste ikke af, han havde Fienden i Landet, før han stod for Porten ved Natte-Tide. Da han nu imidlertid mærkede Uraad, foer han ud med hvad Folk han havde, og bød de Fremmede Spidsen, men mange Hunde er Harens Død, og han, ſdavelſom Gjord, hans Søn, maatte bide i Græsset. Derpaa reiste Gudrod hjem igien, med meget Bytte, og med Kon-

gens Daatter som han da nu tog til Dronning, og avlede en Søn med, som han kaldte op efter sin Fader, men levede ikke uden eet Aar med. Det gik saaledes til, at om Efter-Høsten var Kong Gudrød reist ud paa Giæsterie, og laae i Dæmmesund, hvor han gjorde et stort Drikke-Gilde ombord, og fik selv en dygtig Ruus. Om Aftenen i Mørke vilde Kongen i Land, men ligesom han satte Foden paa Broen, kom der En løbende til, og jog et Spyd igiennem ham, saa han faldt om, og var død. Morderen fik imidlertid ogsaa strax Løn som forskyldt, og om Morgenen saae man da, det var Dronning Aases Skopudser, og hun dulgde heller slet ikke, at det var hendes Aande. Derfor siger Thjodolf:

Hevn i Sind,
Smiil paa Kind!
Aase Raad oplagde;
Langt gik om,
Før det kom:
Tak for Sidst paa Agde.

Natte-Tid!
Nidings-Iid!
Lumskerie mod Vælde!
Brygge-Rand!
Drukken Mand!
Nem var han at fælde!

Ni og Tyvende Kapitel.
Om Olav paa Giereſtad.

Olav var deilig af Aasyn, stor og stærk og drabelig, og blev en mægtig Mand. Efter sin Fader fik han imidlertid kun Vestfold, thi han maatte

dele med sin Broder Halvdan, og Kong Alforn tog ikke alene Vingullmark igien, hvor han satte sin Søn Gandalf til Konge, men indtog tilligemed ham ogsaa største Delen af Rommerige; Kong Hogne paa Oplandet, en Søn af Eisten hin Rige, bemægtigede sig Hedemarken, Toten og Hadeland, og Vermeland gjorde sig selv skatskyldig til Kongen af Sverrig.

Hvad man ellers veed om Olav, er at han var tyve Aar, da hans Fader døde, fik sin Helsot af Fodværk, og blev høilagt ved Giereſtad, hvor han havde havt sit Herre-Sæde. Om ham sang Thjodolf saa:

En Elv udrandt
Af Kraftens Væld,
Og Snee den fandt
Paa Norges Fjeld;
Den Strøm fra Thor,
Den Elv blev stor,
Alt mellem Norges Fjelde.

Det var Kong Alv,
Saa bold, saa brav,
For ham man skjalv
Til Vester-Hav;
Ja stout og vidt
Med Kæmpe-Skridt,
Gik frem den Drot i Vælde.

Ei Sværd og Piil,
Men Sot i Taa,
Den Herres Iil
Man hemme saae,

Det mægted Værk
Den Kæmpe stærk
Paa Havets Bred at fælde.

Saa vendes Blad
I allen Stund!
Paa Gierestad,
Med Muld i Mund,
Nu ligger løi
Den Helt i Høi;
Forgangen er hans Vælde!

Tredivte Kapitel.
Om Røgnvald Himmelhøi.

Olavs Søn Røgnvald, som man kaldte med Tilnavn: Himmelhøi, blev Konge paa Vestfold efter ham, men ellers er han kun derved mærkelig, at det var for hans Skyld, Thjodolf fra Hvine rimede Ynglinge-Tal, som ender saa:

Men Søn dog har
Den Konge-Mand,
Og Ingen bar
Et Navn som han,
Det bedste Navn,
Hvoraf gaaer Savn,
Saavidt som Himlen blaaner.

Af Brand gaaer Røg,
Af Kongen Ord,
Og Himmelhøi
Jeg kalder stor;
I Kæmpe-Stavn,
Det Kiendings-Navn
Har Røgnvald Rune-Raader!

Halvdan Svartes Saga.

Første Kapitel.

Om Halvdans Arve-Gang.

Halvdan var, som sagt, kun Aar gammel, da hans Fader, Kong Gudrød faldt, og Aase reiste strax paa Timen med ham til Agde, hvor hun kom til at staae for Styret i sin Faders Rige. Her voxde da Halvdan op, og trivedes godt, saa han blev snart baade stor og stærk, og da han var atten Aar, antog han selv Regieringen paa Agde. Kort derpaa drog han til Vestfold, og skiftede Arvegods med sin Broder Olav, paa den Maade, at han skulde have de øvre og østre Lande, men det var Sagen at faae dem. Nu brød han da først ind i Vingullmark og sloges med Kong Gand-Alf, og det gik op og ned med dem saalænge, til de bleve enige om, at Halvdan skulde igien have den Deel af Vingullmark, som Fader for ham havde eiet.

Derpaa gik Halvdan ind i Rommerige, som Sigtryg, en Søn af Kong Eisten, havde revet til sig, men da Sigtryg spurgde det Nyt til Hedemarken, hvor han boede, rykkede han i Marken, og holdt et stort Slag med Kong Halvdan. Halvdan vandt imidlertid Seier, og Sigtryg blev

skudt i Flugten af en Piil under den venstre Arm, saa han faldt, og Rommerige kom i Halvdans Vold, men det vilde Sigtrygs Broder, Kong Eisten paa Hedemarken, ikke taale, og aldrig saasnart var Halvdan gaaet tilbage til Vestfold, forend Eisten var inde i Rommerige, og gjorde megen Fremgang. Da det nu rygtedes til Vestfold, at der var Ufred i Rommerige, saa var Halvdan ikke seen til at faae en Hær paa Benene og gaae Eisten i Møde, som ogsaa vovede et Slag, men tabde det, og maatte flygte hjem til Hedemarken. Dog, Halvdan vidste ogsaa Vei til Hedemarken, og der stod da nok et Slag, som Eisten tabde, og nu maatte han videre fort, op i Guldbrands-Dalen, hvor han søgde Hjelp hos Gudbrand Herse. Han fik den ogsaa, og om Vinteren hjemsøgde han Hedemarken, fandt ogsaa Halvdan paa den store Øe i Mjøsen, og holdt et Slag med ham, som kostede Blod nok paa begge Sider, men Halvdan vandt dog Seier, og Eisten maatte igien tye op til Gudbrand, hvis Søn Guttorm, den deiligste Karl i Oplandene, var faldet i det samme Slag. Nu havde Eisten faaet sin Fornøielse, og skikkede sin Frænde, Halvor Skalk, til Kong Halvdan, for at mægle Forlig, som Halvdan ogsaa, for Frændskabs Skyld, indgik, paa det Vilkaar, at Eisten skulde have Hælvden af Hedemarken, men det Øvrige, saavelsom Toten og Hadeland, og Land i Valdres, det vilde Halvdan beholde, som han ogsaa gjorde, og var nu en stormægtig Konge.

Andet Kapitel.

Om Halvdans første Ægteskab.

Halvdan Svartes første Dronning var en Daatter af Kong Harald Guldskiæg i Sogn, og hedd Ragnild. Med hende avlede han en Søn,

som Morfaderen gav sit Navn, og tog til sig, og fodte op som sin egen, og beskikkede til sin Eftermand i Riget, fordi han var selv en bedaget Olding og havde ingen Sonner. Kort efter at Ung-Harald var hyldet, døde baade den Gamle, og hans Daatter i een Vinter, og saa varede det ikke længer end til om Foraaret derefter, saa blev Ung-Harald syg og døde da han var ti Aar gammel. Aldrig saasnart spurgde Halvdan Svarte sin Sons Dødsfald, forend han fik en stor Hær paa Benene, og drog afsted til Sogn for at paatale sin Ret, som Ung-Haralds Arving. Baade han selv og hans Ord blev ogsaa holdt i Æren, saa han underlagde sig Riget uden al Modsigelse, og da han fandt for sig en synderlig god Ven af gamle Kong Harald, nemlig Atle Jarl hin Smalle fra Gaulem, saa satte han ham til sin Jarl over Sogn, for at skifte Lyd og Ret efter Lands-Loven, og indkræve Landskyld paa Kongens Vegne. Derpaa reiste Kong Halvdan med velforrettet Sag hjem igien til Opland.

Tredie Kapitel.

Om Striden med Gand-Alfs Sønner.

Da nu Halvdan var kommet hjem, tog han, om Efteraaret, ind til Vingullmark paa Giæsterie, men som han nu allerbedst laae en Nat, kom hans Udrider farende ind i Gaarden, og meldte, at der kom en stor Trop Krigsfolk ude paa Marken. Kongen sprang da strax ud af Sengen, lod sine Folk gribe til Vaaben, og stillede dem op i Gaarden, det bedste han kunde. Nu kom Gandalfs Sønner: Hising og Helsing, dygtig mandsterke, og det gik paa Livet løs, men ihvorvel Halvdans Folk slog til som Karle, saa maatte de dog bukke for Overmagten, og efterat Halvdan, for-

siden mange Andre, havde mistet sin Foster-Fader, som kaldtes Kloge-Olver, saae han sig nødt til at søge Skoven. Saasnart han imidlertid der havde faaet Forstærkning, gik han atter i Marken for at lede Gandalfs Sønner op, og hevne Skade. Han traf dem ogsaa rigtig paa Eide ved Eina-Skiær, og huggede saaledes ned, at Hising og Helsing glemde at staae op, og deres Broder Hake frelste kun Livet ved at tage Flugten til Alfhiem, og lade Halvdan raade i Vingullmark.

Fjerde Kapitel.

Om Halvdans andet Giftermaal.

Der var i de Dage en Konge paa Ringerige, ved Navn Sigurd Hjort, en Søn af Helge hin Hvasse, og paa Modrene-Side en Aetmand af Regner Lodbrog, thi hans Moder, Aslaug, var en Daatter af Regners Søn: Sigurd Snog-Oie. Denne Sigurd Hjort var ikke alene en meget smuk Mand, men tillige baade større og stærkere end Folk er fleest, og Ordet gaaer, at da han var tolv Aar, gik han i Kreds med Hildebrand Bærsærk og hans elleve Folgesvende, og levnede ikke Liv i en eneste af dem. Han gjorde siden mange Karle-Stykker, som der er gjort en heel lang Saga om, men her er at melde, at han var gift med Thyrne, Kong Harald Klaks Daatter fra Jylland, og altsaa Svoger til Enevolds-Kongen i Dannemark, Gorm den Gamle, som var gift med Thyrnes Syster: Thyre Dannebod, og med Thyrne havde Sigurd to Børn: en Daatter Ragnild, som nu var tyve Aar gammel, og en Dronning i sit Væsen, og en Søn: Guttorm, som endnu var en Knøs. Sigurd havde gierne meget for Skik, at ride ene paa Jagt i Ode-Skovene, og gjorde sig megen Umage for at ødelægge store

Rov-Dyr; men nu traf det sig en Dag, da Sigurd saaledes reed ene ud, efter Sædvane, at han kom dybt ind i Skovene, hen til et Raadd, paa Grændsen af Hadeland, og der kom Hake Bærsærk ham i Mode med tredive Mand. Det gik paa et Slagsmaal los, og det var ægte, thi Sigurd fældte Tolv, og gav Hake tre Saar, foruden et, der tog Haanden med, men tilsidst fik han dog ogsaa selv sit Banesaar. Derpaa drog Hake med samt sine Svende til Kongens Gaard, tog hvad han vilde, og deriblandt ikke allene mange kostbare Ting, men ogsaa baade Ragnild og Guttorm, som maatte folge med ham hjem til Herre-Gaarden, han eiede paa Hadeland. Her lod han lave til Gildes, og agtede at holde Bryllup med Ragnild, men det gik i Langdrag, fordi hans Saar vilde ikke til at læges, og Hade-Bærsærken maatte ligge af den Skade hele Efteraaret, og ud paa Vinteren. Alt dette var kommet for Kong Halvdans Øren, og da han nu om Julen var til Giæst paa Hedemarken, saa var det en Morgen tidlig, saasnart han var kommet i Klæderne, at han lod Harek Gand kalde, og gav ham det Ærende, at fare over til Hadeland og hente ham Sigurd Hjorts Daatter: Ragnild. Derpaa lavede Harek sig til, drog afsted med hundrede Mand, og indrettede sin Reise saaledes, at han kom over Vandet, og op til Hakes Gaard om Morgenen for det dagedes, besatte alle Dorrene, omringede Karle-Kammeret, og gik saa til Hakes Herberge, hvor han brækkede Doren op, og tog ud med sig, hvad han syndes om, og da fornemmelig Ragnild og Guttorm. Efter nu at have sat Ild paa Karle-Kammeret, og brændt dem inde der laae, gjorde han en lukt Slæde pænt i Stand til Ragnild og Guttorm, og kiorde saa af Stæd ned til Soen, og over Isen. Hake stod imidlertid op, og gik efter dem et Stykke, men da han kom til Isen, vendte han sit Sværd, og lod sig falde paa det, saa det gik igiennem ham, og endte hans Dage, og han ligger begravet i en Hoi paa Bredden af Soen. Saasnart nu Kong

Halvdan, som havde Falke-Oine, saae den lukde Slæde paa Isen, sluttede han strax, at Reisen var lobet lykkelig af, lod dække Bord, og gaae Bud om i Boigden at byde Giæster. De kom, og det ikke blot til et godt Gilde, men ogsaa til et stort Bryllup, thi samme Dag tog Halvdan Ragnild til sin Dronning.

Femte Kapitel.

Om Ragnilds og Halvdans Drømme.

Dronning Ragnild var en meget dybsindig Kone, og havde forunderlige Drømme, hvoriblandt een især er mærkværdig. Hun dromde nemlig, at hun var udenfor i Abildgaarden, og tog en Torn af sit Skiort, og, som hun nu stod med den i Haanden, gav den sig til at groe, og blev et heelt Træ, slog Rodder i Jorden, og lob med Toppen hoit op i Veiret. Et Oieblik efter, syndes hun Træet var blevet saa hoit, at hun kunde knap see over Toppen, og tykt derefter, fuldt var det med Grene, baade oppe og nede, og bredte sig med dem, syndes hun, ud over hele Norge, og meget videre omkring. Rodkiævlet paa det samme Træ var blodrodt, høiere oppe var Stammen deilig gron, og sneehvid i Toppen.

Kong Halvdan syndes, det var underligt, at han dromde aldrig Noget, og spurgde derfor en klog Mand, som de kaldte Thorleif Grandsker, hvad Raad der kunde være for det. Ja, sagde Thorleif, jeg kan sige, hvad jeg gjør, naar jeg har Lyst til at drømme om Noget, saa lægger jeg mig til at sove i et Svine-Leie, og gaaer da aldrig Glip af en Drom. Nu gjorde Kongen det Samme, og havde saa i Dromme følgende Syn: det kom ham for, at han havde et Haar som var mageløst, og som hængde altsammen i Lokker, lange og korte, somme af dem naaede lige ned til Jorden, andre

kun til Læggene, somme stumpede ved Knæet, somme ved Hoften, somme paa Halsen, og somme var kun smaa bitte Krøller, der pippede ud af Hovedet. Hver Lok havde for Resten sin Farve, men en af dem bar Prisen for alle de andre baade i Størrelse, Lyshed og Klarhed. Denne Drøm udtydde Thorleif, hvem Kongen fortalde den, saa, at hans Æt og Afkom skulde vorde talriig, og herske trindt i Landene med Priis og Ære, men dog med Forskiel og saa, at En af Ætten skulde vorde størst og ypperst iblandt alle sine Frænder; hvilket Folk har siden sluttet, skulde sigte til Hellig-Olav.

Efter disse Drømme fødde Ragnild et stort og deiligt Drengebarn, som blev vandøbt og kaldt Harald, vorde godt, blev stor og smuk, vittig, og nem til alskens Hofværk, og var sin Moders, men ikke just sin Faders Øiesteen.

Siette Kapitel.

Om Jule-Nadren.

Engang da Kong Halvdan holdt Juul paa Hadeland, hændtes ham en underlig Ting, thi om Jule-Aften, da han havde stort Selskab, og man netop havde sat sig til Bords, blev Alt hvad der var paa Bordet, baade Øl og Mad borte lige med Eet. Alle Giæsterne stode nu op og gik hiem, hver til Sit, og Kongen sad som en Støtte, men siden vilde han dog vide, hvem der havde spillet ham det Puds, og lod derfor en troldklog Fin gribe, og vilde pint Sandheden ud af ham, men han holdt tæt. Imidlertid vilde Finnen dog gierne være fri for den Slags Fritten, og søgde Harald Kongesøn paa Haand, som ogsaa gik i Bøn for ham, og, da

det ikke hjalp, skaffede han ham Leilighed til at komme bort, Kongen uafvidende, og fulgde selv med. Som de nu reiste, Finnen og Harald, kom de til en Herremand, som havde stort Selskab; vare, som det lod, meget velkomne, og forbleve der den hele Vinter; men saa strax om Foraaret, kom Herremanden til Harald en Dag, og sagde: din Fader syndes, jeg gjorde ham en stor Skade med den Smule Mad, jeg tog fra ham i Vinters, men nu skal jeg da giore det godt igien imod dig, med en glædelig Tidende, thi jeg kan fortælle dig: nu er din Fader død, saa du kan reise hjem naar du vil, og du skal ikke alene blive Konge over Alt hvad han har havt, men over hele Norges Land.

Syvende Kapitel.

Om Halvdans Endeligt og Eftermæle.

Da Halvdan Svarte om Foraaret kiørde fra Hadeland, hvor han havde reist om til Giæstebud om Vinteren, faldt hans Vei over Rand-Søen, og da han kom til Rikensvig, var der et Sted, hvor man havde vækket til Kvæget om Vinteren, Kvæget havde giødsket paa Isen, og nu da Solen begyndte at brænde, var den bleven falsk, saa den brast under Kongen, hvorved baade han og mange af hans Tjenere satte Livet til.

Kong Halvdan var ikke uden fyrgetyve Aar da han kom af Dage, og havde været overmaade elsket, men han var ogsaa en meget fornuftig, retfærdig og ordholden Konge, som gav retvise Love, holdt dem i Hævd, og holdt dem selv, og satte, for at Magten ikke skulde gaae for Retten, Straf og Bod for enhver især efter hans Stand og Vilkaar. At man kaldte ham den Svarte, eller sortsmuttede, det kom kun deraf, at han havde kulsort Haar.

Der det nu rygtedes at han var død, da fik man at see hvilken Priis Folket satte paa ham, thi hans Liig var fort til Ringerige, og skulde der været begravet, men saa kom der fornemme Sendebud baade fra Rommerige, fra Vestfold og fra Hedemarken, som vilde have Liget med tilbage, og jorde det inden deres Grændser. Det var da et Spørgsmaal hvem der skulde faae sin Villie, og de kunde ikke blive enige paa anden Maade, end at man skiftede Liget i fire Parter, saa kun Hovedet blev begravet ved Steen paa Ringerige, for Resten tog hver Stridsmand sin Part med sig hjem og jordede, og der blev da hele fire Halvdans-Høie.

Harald Haarfagers Saga.

Første Kapitel.
Om Haralds Arve-Gang.

Harald var, som sagt, stor og stærk, smuk og klog, og modig var han tillige, men han var endnu kun ti Aar gammel da han blev Konge efter sin Fader, og derfor maatte han have sin Morbroder, Guttorm, til Formynder, saavel i Rigens indvortes Bestyrelse, som i Anførselen af Hirden og Hæren. Der kunde ogsaa behoves en Mand til at staae for Styret, thi saasnart Halvdan Svarte var død, spidsede mange Hovdinger deres Næse paa hans efterladte Rige: saasom: Kong Gandalf, Kong Eistens Sønner fra Hedemarken: Hogne og Frode; samt Hogne Kaaresen.

Gandalf var den der begyndte, og skikkede sin Søn Hake nordenom med tre hundrede Mand for at komme bag paa Harald, medens han selv lavede sig til at sætte over Fjorden, saa de kunde mødes paa Vestfold, men Rygtet kom først, og strax besluttede Harald og Guttorm, med hvad Folk de i en Hast kunde samle, at møde Hake paa Halvveien. Det lykkedes dem ogsaa baade at møde og stække ham der, thi han, tilligemed Broderparten af hans Følge, faldt i Hakkedalen, som deraf fik sit Navn, og Frænderne vendte seierrige tilbage. Imidlertid var Gandalf kommet over

til Vestfold, men han blev ikke gammel der, thi det gik strax paa Livet los, saasnart som Frænderne kom hjem, og uagtet han gjorde sit Bedste, saa maatte han dog give tabt, da hans fleste Folk vare faldne, og være glad, at han selv slap hjem til sit Rige.

Saasnart Eistens Sønner fik Tidende herom, ventede de sig Besøg, og sendte Bud, baade til Hogne Kaaresøn, som havde feidet paa Ringeriget, og til Gudbrand Herse, om de vilde mødes med dem til Konge-Stævne paa Ringsager, oppe paa Hedemarken. De kom ogsaa ganske rigtig, og ret tilpas for Harald og Guttorm, som efter Seieren over Gandalf, rustede sig af al Magt, og skiød markeslos over ad Oplandet til; thi da de hørde hvor Oplands-Kongerne havde deres Stævne-Møde, skyndte de sig, og kom der ved Midnats-Tid, uden at Vagten mærkede dem, forend de havde omringet baade Hogne Kaaresøns og Gudbrands Herberger, og begyndte at stikke dem i Brand. Kong Eistens Sønner: Hogne og Frode, fik netop Tid til at slippe udenfor med deres Folk, men faldt dog begge, efter en Stund at have værget sig. Da nu disse fire Høvdinger vare af Veien, hjalp Guttorm sin Frænde Kong Harald, baade med Raad og Daad, til Herredømmet over Ringeriget og Hedemarken, Hadeland og Guldbrands-Dalen, Rommeriget og Toten, samt hele den nordlige Deel af Vingullmarken. Fremdeles saa bleve de Frænder ved at feide paa Kong Gandalf, og holde Slag paa Slag med ham saa længe, til han omsider fik i et af dem sit Banesaar, og maatte tie til, at Kong Harald udstrakde sit Spir i Øster og Sønder, lige til Glommen.

Andet Kapitel.

Om Gydes Dronning-Mod, og Haralds Kæmpe-Løfte.

Kong Erik paa Hordelandet havde en Daatter, ved Navn Gyde, som blev opfostret hos en fornem Bonde paa Valders; til hende sendte Kong Harald Bud, og vilde havt hende til Frille, fordi der gik Ord af hendes Deilighed, men hun var anderledes knipsk, og da Kongens Bud var kommet, og sagde hende, hvad deres Ærende var, svarede hun dem hverken værre eller bedre end saa: daarlig Jomfru maatte jeg være, om jeg vilde kaste mig saaledes hen, endogsaa at ægte en Konge, som er, ihvor det gaaer, dog kun en Nisse-Konge i Grunden; men det, maa jeg sige, forundrer mig, at her ikke kan findes en Konge, med Hjerte til at ligne Kong Gorm i Dannemark, og Erik i Upsal, ved at samle Riget, og giere sig til Enevolds-Konge i Norge.

Kongens Sendebud fandt, at det var et grumme storagtigt Svar, og satte hende i Rette, hvor hun dog vilde hen med saadant et Svar, aldenstund Harald var saa fornem en Konge, at han, i det Mindste, dog alle Dage var hendes Ligemand, men ihvor ilde end Jomfruens Tale smagde dem, saae de dog ingen Udveie til at føre hende bort, imod sin Villie, og maatte da lave sig til Hjemreisen. Der nu Gyde saae, at de vare reisefærdige, og man fulgde dem ud, sagde hun til dem: nu maae I hilse Kong Harald fra mig, at kun paa det Vilkaar vil jeg sige ham Ja, at han gior mig til sin Dronning, vel at mærke, naar han først, for min Skyld, har undertvunget hele Norge, og raader derover, saa frit og frank, som Kong Erik i Sverrig, og Kong Gorm i Dannemark, thi først da, mener jeg, fortjener han Stolkonge-Navnet. Da nu Sendebudene kom hjem

til Kong Harald, og havde fortalt ham Jomfruens Svar, som det lod, lagde de til, at hun var en næsviis, tosset Tos, saa det var slet ikke for meget, om Kongen skikkede saaledes anden Gang Bud, at hun blev nod til at følge med, og gjorde hende saa hvad Tort, han vilde. Nei, sagde Kongen, det var Synd at straffe hende for det, thi der er jo slet intet Ondt i Alt hvad hun har gjort og sagt, tvertimod skal den lille Pige have saa mange Tak for sit gode Svar, thi hun minder mig paa en Ting, som jeg nu maa undres over, ikke for er faldet mig ind. Men, blev han ved, nu gior jeg ogsaa det hoitidelige Lofte, og kræver den Gud til Vidne, som mig haver skabt, og Alting haver at raade, at aldrig skal jeg bruge Sax eller Kam til mit Haar, forend hele Norges Land med Skat og med Skyld og med Øvrighed vorder mig underdanig, og vil det ikke lykkes, vil jeg ikke leve. Hertug Guttorm takkede ham hjertelig for slig mandhaftig Tale, men foiede til, at Konge-Ord er Konge-Lov!

Tredie Kapitel.

Om Orkedalens Erobring.

Nu var det kun Frændernes Sorg at faae en dygtig Hær paa Benene, saa snart som mueligt, og med den drog de afsted, fra Oplandet af, igiennem Dalene, immer i Nord, og op over Dovre-Fjeld. Saasnart de kom til hvor der var Folk paa hin Side Fjeldet, slog de ihjel, og stak i Brand for Fode, og da det rygtedes, foer alle op, som kunde enten krybe eller gaae, og hver sine Veie: Somme til Orkedal, Somme til Guldal, Somme til Fjelds, og Somme til Harald at bede om Fred, og den fik hver som bad, og bukkede for ham. Der var da slet Ingen som satte sig til Modværge,

forend i Orkedalen, hvor Folk havde sanket sig under Anforsel af en Kong Grytting, og her holdt da Frænderne det förste Slag paa denne Reise, som ogsaa blev vundet. Kong Grytting selv blev, efterat have mistet mange Folk, en fangen Mand, men frelste dog Livet, ved at give Kiob, og sværge Kong Harald Troskabs-Eed, og det samme Raad greb nu alle Orkedolerne til, saa de blev Haralds Undersaatter, og han Mester af Landet.

Fjerde Kapitel.

Om Haralds Folke-Ret.

I alle de Landskaber, som Kong Harald vandt med Sværdslag, gjorde han det til en Lov, at alle Bonder, baade rige og fattige, skulde svare deres Land-Gilde til ham, som den eneste Odelsmand til alle Gaarde. Til at opkræve saavel Landgilde som Sagefald, og til at holde Dom og Styr efter Lov og Lands Ret, satte han en Jarl i hvert Fylke eller Fogderie, og gav ham Tredie-Delen af Skat og Skyld til sin Huusholdning, og sine ovrige Udgifter. Under Jarlen skulde der igien være fire Herser, hvoraf hver fik aarlig tyve Mark Solv i Giæsterie, og skulde derfor i Leding paa sin Bekostning udruste tyve Mand. Jarlen skulde, ligeledes, udruste tresindstyve Mand, og det kunde han sagtens, thi Kong Harald havde saaledes skruet baade Skat og Landgilde op, at nu havde Jarlen meer i Indkomster end Kongen for, og da det rygtedes i Trondelagen, kom de Store til ham i Hobetal, og traadte i hans Tjeneste.

Femte Kapitel.

Om Guldalens og Trøndelagens Erobring.

I Orkedalen kom Hakon Jarl, Grotgaardson, fra Yrje eller Orlandet, til Kong Harald med en stor Hob Folk, og blev hans Mand, og med denne Forstærkning rykkede Kongen ind i Guldalen, hvor han maatte slaaes med to Konger, men fældte dem begge, og bemægtigede sig deres Land, som bestod af Guldalen og Strind, og Strinds Fogderie lagde han under Hakon Jarl.

I Stordalen, som nu laae for Haanden, holdt Kongen det tredie Slag, vandt det, og tog Fogderiet, men nu flokkedes Ind-Trønderne under deres fire Konger: ham af Værdalen, ham af Skogn, ham af Sparboe, og ham fra Inderøen, under hvem Ytterøen ogsaa laae. Dog, det hjalp ligemeget, Harald vandt Seier, Nogle af Kongerne faldt, de Andre flydde, og efter sex eller syv Fægtninger, hvori otte Konger kom til Kort, maatte hele Trøndelagen underkaste sig Harald.

Sjette Kapitel.

Om Nummedalens Overgivelse.

Oppe i Nummedalen havde man to Brødre: Herlov og Hrollov, til Konger, og de havde været tre Aar om at giore en stor Hoi som var muret op, og indvendig, som en Stue, beklædt med Planker. Ret nu som Arbeidet var færdigt, kom den Tidende, at Kong Harald var under Veis med sin Hær til Nummedalen, og strax lod Kong Herlov age hele Vognlæs af Mad og Drikke til Hoien, hvorpaa han, selv Trettende, gik der-

ind, og lod sig levende begrave. Hrollov derimod gik op paa Hyldinge-Høien, hvor Kongerne pleiede at sidde, og lod sig berede et kongeligt Hoisæde, som han nu vilde sidste Gang beklæde, thi han lod lægge Puder paa Underbænken, hvor Jarle-Sædet var, væltede sig saa derned fra Hoisædet, og gjorde sig selv til Jarl. Derpaa reiste han Kong Harald i Møde, fortalde ham hele sin Adfærd, opgav ham Landet, og tilbod sin Tjeneste. Da tog Kong Harald et Sværd og bandt ved hans Lænd, hængde et Skjold om hans Hals, udnævnede ham til sin Jarl, ledte ham til Sæde, og satte ham over Nummedals Fogderie.

Syvende Kapitel.
Om Toget til Nord-Mør.

Nu reiste Harald tilbage til Trondelagen, blev der om Vinteren, og kaldte det siden sin Hjemstavn, thi fra nu af var Hlade hans ypperste Hoved-Gaard, og samme Vinter giftede han sig med Aase, en Daatter af Hakon Jarl paa Øire, som nu blev den fornemste Mand i det hele Landskab. Om Foraaret lod Harald udruste sit store Drage-Skib, som han havde ladet bygge og prægtig indrette om Vinteren, og det blev ene bemandet med Kongens Huustrop og Bærsærker. Nu var Stavngiemmerne vel de mest udsøgte Karle, thi det var dem, der skulde føre Banneret, men det hele Mandskab var dog overordenligt, baade i Styrke og Mod og alskens Hofværk, thi hvem der ikke var det, kom aldrig til at tjene i Kongens Gaard, og nu havde han godt ved at vrage, aldenstund han kunde pille sig en Huustrop ud hardtad af hele Norge. Bærsærkerne havde deres Plads ud fra Bagstavnen, hen til Øserummet, og det kaldte man Stor-

stadet. Foruden Dragen havde, som man nok kan vide, Harald mange andre Skibe med en stor Hær og mange Herremænd i sit Følge, og dermed seilede han da ud af Trondhjems-Fjorden og sønderpaa, ad Møre til.

Paa Nordmør herskede dengang Kong Huntthjov, der, saavelsom hans Søn: Solver Klove, var en dygtig Krigsmand, og gift med en Daatter af Kong Nokke i Romsdalen. Disse Frænder rustede sig ivrig, saasnart de fik Nys om Haralds Færd, og mødte ham med en stor Flaade ved Solskiel, hvor det kom til et stort Søslag, som Harald dog ogsaa vandt, Om dette Tog og Slag taler Hornklove i Glyms-Drapen, og det saaledes, at man kan see, det maa være forefaldet efter Slaget med Orkedølerne i Opdals Skov. Blandt Andet siger han:

Harald først i Hede-Skoven,
Saa paa Voven
Konge-Veie overskar,
Hakked op hos Orke-Dølen,
Som, med Kiølen,
Nokkens nu han kløvet har!

Gny han vakde først i Skoven,
Saa paa Voven:
Kiærling-Graad og Kæmpe-Sang;
Helte tog i Skov sig Heste,
Reed at giæste
Blæsen-Borg i Bølge-Vang!

Hisset fra, hvor Ulve bygge,
Drage-Rygge
Helte bar til Himmel-Blaa,

Hvor de stærke Tyre brumle,
Vildt sig tumle,
Trættes om, hvem for skal gaae!

Ved det store Døgling=Møde
Ord ei løde,
Som de boe i Mande=Bryst:
Torden=Skyer Tungen rørde,
Ordet førde,
Alt som røde Skjoldes Røst!

Nøkke og Hunthjov faldt, Solver flydde, og Harald underlagde sig da begge Rigerne, anvendte det Meste af Sommeren til at indrette Tingene efter sit Hoved, og seilede saa om Efteraaret tilbage til Trøndelagen, hvor han tog sit Vinter=Sæde. Endeel, saavel af Skibene, som af Mandskabet, baade Bønder og Herremænd, havde han imidlertid ladt blive efter sig, til Bestyrkelse for Rognvald Møre=Jarl, som havde svoret ham Huldskab, og var nu hans Lehnsmand og Landeværge baade paa Nordmør og i Romsdalen. Denne Rognvald var en Søn af Eisten Glumre eller Bulder=Basse, og Somme kaldte ham Rognvald Herremand, men Andre Rognvald Goderaad, og man kan ikke andet sige, end at han svarede til hvilket af de Navne han fik.

Ottende Kapitel.

Om Toget til Sønd=Mør.

Solver Klove holdt for det Meste Søen hele Vinteren, og gjorde hyppig Landgang paa Nordmør, hvor han slog mange af Kong Haralds

Venner ihjel, plyndrede og stak i Brand, og gjorde al den Fortræd han kunde. Forresten havde han sit Tilhold hos Kong Arnved paa Søndmør, som var af Slægten, hos ham var han om Vinteren alt imellem, og da de om Foraaret spurgde, at Harald var stukket i Søen med en stor Flaade og sagde selv, at han agtede sig til Søndmør, saa var de ikke sene med at samle Folk, og dem kunde de sagtens faae, thi der var Nok, som syndes, de havde en Høne at plukke med Harald.

Ved denne Leilighed drog Sølver ned i Fjordene eller Ryefylke til Kong Odbjørn for at søge Bistand, og søgde, med følgende Tale, at formaae ham til at giøre fælles Sag med sig og Kong Arnved. Kun to Ting, sagde Sølver, har vi nu alle at vælge imellem: enten maae vi, med forenede Kræfter, reise os til Modstand, som har Noget at betyde, og lade saa Lykken raade for Seieren, eller vi maae, med Skâm at melde, lade os træde, som Trælle, paa Nakken af Harald, som er slet ikke høiere paa Straa, end Nogen af os, der bære Konge-Navn! Min Fader valgde, heller at falde i standende Strid for sit Rige, end, som Nummedals Konger, at krybe i Lye for det kolde Staal, eller kaste sig selv i Støv for Kong Harald! Talen gjorde sin Virkning, saa Odbjørn gav sit Ord, sankede Folk, og stødte med sin Flaade til Kong Arnveds.

Nu var der en skiønne Samling, og da man spurgde, at Harald var i Farvandet, gik man til Seils, og mødte ham indenfor Solskiel.

Efter den Tids Krigs-Brug i Søslag, lagde nu Skib imod Skib og spændte Belte, thi man bandt Stavnene sammen, og sloges saa i dem. Kong Harald lagde saaledes sit Skib imod Kong Arnveds, og her gik det alvorligt til, saa der vankede braadne Pander nok paa begge Sider, men derover blev Kong Harald tilsidst saa rasende vreed, at han sprang selv frem, førrest paa Herre-Skandsen, og huggede løs, af Hjertens-Grund,

paa dem der stod i Kong Arnveds Stavn. Somme faldt og de Andre ryggede sig tilbage til Masten, men strax var Harald hos dem om Bord, og hvem der ikke tog Flugten, faldt. Mellem de Faldne i dette Slag vare begge Kongerne, baade Arnved og Odbjørn, men Sølver flydde paa Nye, og fristede siden, som Viking, Livet endnu langsommelig Tid, til ikke liden Skade for Haralds Land, som han jævnlig besøgde. Harald mistede ellers i Slaget to af sine Jarler: Asgaut og Asbjørn, samt sine Svogre: Grotgaard og Hrollov: Sønner af Hakon Jarl, og Hornklove synger:

Der holdt Han med sin raske Hest
I Regn og Blæst,
De Vild-Giæs kiækked høit i Flok,
Og, djærve nok,
De hakked mangen Brynje bold
Og mangt et Skjold!

I Skøguls Blæst, og Regn af Blod
Kong Harald stod,
Paa Herre-Skandsen foer han frem
Med Fynd og Klem,
For ham i Knæ de Kæmper sank,
Men han stod rank,
Med Seir i Haand, og Seir i Fod,
Og Seir i hvert sit Ledemod!

Nu bemægtigede Kong Harald sig Søndmør, men til Ryfylke kom han ikke den Gang, da det gik saa langt ud paa Aaret, at man ikke fandt det raadeligt at seile Stat forbi.

Niende Kapitel.

Om Indtagelsen af Ryfylke.

Oddbjørns Broder, Vemund, agtede at forsvare sig i Ryfylke, men Røgnvald Jarl, som nu ogsaa havde faaet Søndmør i Forlening, og, selv efter Haralds Hjemreise, vedblev at være mandstærk, var ham for klog. Røgnvald havde nemlig hele Vinteren sine Speidere ude, og da han fik at vide, at Vemund var til Giæst i Nøstdalen, drog han over Manseidet, kom bag paa Kongen og brændte ham inde tilligemed halvfemsindstyve Mand. Her kom den navnkundige Bærsærk: Berdlu-Kaare til ham med et godt Langskib, og efterat Røgnvald havde annammet Vemunds Skibe, og hvad Løsøre han fandt, fulgdes de ad til Møre, men saa drog Kaare videre fort, op til Kong Harald i Trøndelagen, og traadte i hans Tjeneste.

Om Foraaret kom Harald selv med sin Flaade ned til Fjordene, tvang Landet under sig, og seilede saa sin Kaas østerefter ind til Vigen.

Tiende Kapitel.

Om Jarlerne: Hakon og Atle.

Harald lod Hakon Jarl Grotgaardson forblive i Ryfylke som sin Befalingsmand, og, da Kongen var reist, sendte han Bud til Atle hin Smalle, at han skulde rømme Sogn, og nøies med Gaulum, som han havde havt før, da Kong Harald nu havde lagt Sogn og Ryfylke sammen. Dertil svarede Atle, at han vilde nok beholde baade Sogn og Gaulum, saalænge til han selv fik talt med Kongen, og Enden paa Trætten blev da, at begge

Jarlerne sankede Folk og prøvede Styrke. De mødtes da ved Fjole i Stavnæsvaag, hvor de sloges drabelig saalænge, til Hakon faldt, men Atle havde ogsaa faaet sit Bane-Saar, og døde paa Atløe, hvor hans Folk havdeført ham i Land. Herom melder Eivind Skjaldespiller:

I Hildurs Leeg,
Hvor at staae det gjaldt
Der Hildurs Eeg,
Der Hakon faldt;
Ei Stormen skaaned
Det Skud af Frey,
Den Steen-Eeg daaned
Paa Bølgens Vei!

Hvor Venne-Armen
Af Odins Blod,
I Odins-Larmen
Fik Bod for Mod;
Der Stavnæs-Voven,
I Vaaben-Leeg,
Ved Gny fra Oven
Blev rød og bleeg!

Ellevte Kapitel.

Om Haralds Kiv med Kong Erik i Sverrig.

Kong Harald var, som sagt, seilet til Vigen, og lagde nu ind ved Tønsberg, hvor Kiøbstæden var, efterat han i fire Aar havde opholdt sig

der nord, og slet ikke været i Vigen. Her spurgde han da Nyt, og fik at vide, at Kong Erik Emundsøn i Sverrig havde bemægtiget sig hele Værmeland, og paastod, baade at Vester-Gylland gik lige til Svinesund, og at hele Søkysten vesterind hørde til hans Rige, ja, eftersom man sagde, skulde Erik ladet sig forlyde med, at han dyede sig ikke, førend han fik ligesaa meget af Vigen, som Sigurd Ring og Regner Lodbrog havde havt, men det var hele Vingullmark med hvad der laae søndenfor, Rommerige og Vestfold lige ud til Granmar. Over Landet imellem Svinesund og Gotelven havde Erik sat en mægtig Mand, ved Navn Rane Gotske til Jarl, og rundt om i Vigen havde mange, baade Store og Smaae, givet sig under Sverrig.

Alt Dette var som en Brand i Haralds Næse, og han stævnede strax Folket der paa Folden til Things, og beskyldte dem for Landsforræderie. Nogle af Bønderne rensede sig, men en Deel gik Sagen paa, og de maatte bøde, deels med Pungen, og deels med Kroppen. Saaledes reiste Kongen om i Fylket hele Sommeren, og drog om Høsten til Rommerige, hvor han bar sig ligedan ad, og nødte Alle til at gaae ret om igien.

Nu hændte det sig, lige i Vinterlaget, at Kong Erik tog til Værmeland med sin Hustrop paa Giæsterie, og aldrig saasnart fik Harald det at høre, for han lavede sig til, drog over Ødeskoven østerind i Værmeland, og lod bestille Giæstebud for sig, hvor han kom frem.

Nu var der i Værmeland en gammel kalkunsk Bonde, ved Navn Aage, som var den bedste Hane i Kurven, og havde Penge nok, han sendte Bud, og bød Kong Harald til Giæst, men han bød ogsaa Kong Erik og det til paa en og selvsamme Dag, og han fik Ja hos dem begge. Aage havde en stor Gildeskaal eller Giæstestue, men som var gammeldags, og nu lod han sig bygge en ny, ligesaa stor, og meget prægtig, den gammeldags lod han

beholde sine gamle Klæder, men den nye blev betrukket med Splinternyt, og da saa Kongerne kom, ledte han Erik med hans Folge ind i den gamle Stue, og Harald med hans i den nye. Paa Mad og Drikke var der ingen Forskiel, men paa Dække-Toiet den samme, som paa Stuerne og Boskabet, saa Erik og hans Folk havde lutter gammeldags Horn og Skaaler, som imidlertid var meget pæne og forgyldte, Harald og Hans derimod havde lutter nye Drikkekar, lueforgyldte, udgraverede med Billedværk, og saa blanke, at man kunde speile sig i dem.

Saa blev da Gildet gjort, Tiden gik, Dagen kom, da Kongerne skulde reise, og Hestene stode alt for Dorren. Da tog Aage sin Son Ubbe, som var en tolvaars Knos, ved Haanden, gik for Kong Harald at staae, og sagde: synes I, Herre, at jeg har forskyldt noget Godt med det Gilde, hvorved jeg har villet vise Eder min gode Villie, da lad nu min Son det nyde! ham sætter jeg nu ud at tjene i Eders Gaard. Kongen sagde ham mange smukke Ting om den kiærlige Modtagelse han havde fundet, og forsikkrede ham til Giengiæld om sit fulde Venskab, hvorpaa Aage kom frem med store Foræringer, som Kongen tog venlig imod og kyste ham ordentlig for.

Derpaa gik Aage til Kong Erik, som alt stod med Toiet paa og var reisefærdig, men saae temmelig surt. Aage kom frem med gode Foræringer, men Kongen var meget knap med sin Tak, og stod strax til Hest. Aage blev gaaende ved Siden af Veien og talde med Kongen, men nu laae der en Skov tæt ved Gaarden, som Veien lob igiennem, og saasnart de kom derind, sagde Kongen til Aage: hvorfor gjorde du saadan en Forskiel paa os to Konger, at Harald skulde have alt det Bedste! Veed du da ikke, at du horer mig til! Hum! sagde Aage, jeg vil dog haabe, Konge, at hverken I, eller Eders Folk har lidt nogen Mangel i mit Huus, og for

Resten skiftede jeg, som jeg skionnede, saa I, der nu selv er til Aars, fik det Gamle, og Harald, som derimod er i sin blomstrende Alder, det Nye, men hvad det angaaer, som du siger, at jeg horer dig til, da har det netop lige saameget at betyde, som naar jeg vilde sige: du horer mig til! Da trak Kongen sit Sværd, huggede til, og reed sin Vei, og det blev Aages Endeligt, der, vel at mærke, havde tjent, som Hirdmand, i Halvdan Svartes Gaard.

Imidlertid havde Kong Harald gjort sig reisefærdig, og vilde just stige til Hest, men bad dog forst at kalde ad Aage Bonde, og i det man nu ledte rundtomkring efter ham, gik Nogle til den Side som Kong Erik reed, og fandt Aages Liig. De kom da strax tilbage med den Besked, og saasnart det blev meldt Kong Harald, raabde han strax til sine Folk: op, alle Mand! Aage Bonde maa hevnes! Saa foer de da afsted, Kong Harald og hans Folk, ud ad Veien, som Erik tog, og kom snart saavidt at man paa begge Sider fik hinanden i Sigte, men saa reed Svenskerne alt hvad Remmer og Toi kunde holde, og skiondt Normændene gjorde ligesaa, saa havde de Andre dog Forspringet, og da Erik slap ind i den Skov som gior Skiel mellem Gylland og Værmeland, vendte Harald tilbage, og noiedes med at bemægtige sig Værmeland, og slaae alle dem han traf, af Kong Eriks Betjente, ihjel. Derpaa drog han op til Rommerige, og efter nogen Tids Forlob, ned til Tonsberg, hvor han indskibede sig, og satte over Fjorden til Vingullmark; men ogsaa efterat han der havde befæstet sit Herredomme, blev han ombord hele Vinteren, og gjorde hyppige Anfald paa Ranes Grevskab, saa Gotherne maatte hele Tiden have Folk under Vaaben. I Anledning af denne Haralds Vinter-Seilads siger Thorbjorn Hornklove:

Ham Jule-Øllet smager bedst
Om Bord til Vands,
For Frey han leger helst i Blæst
Og Bølge-Dands,
Ham bedre huer Aareslag,
End Arne-Brag:
I Svane-Reden stor og kold,
Paa Herre-Skjold,
Langt heller end i Reden luun,
Paa Svaneduun,
Den raske Drot til Hvile gaaer
I Ungdoms-Aar!

Da nu Foraaret kom, og Isen brød op, vare Gotherne bange for, at Harald skulde løbe ind ad Elven op i Landet, det vilde de sætte en Pind for, og ramınede Pæle ned i Løbet, men Harald kom alligevel, bandt sine Skibe ved Pælene, og aflagde Besøg med Ild og Sværd paa begge Sider af Elven. Derfor siger Hornklove:

Som halv forlegen Ræv i Vaar
Om Hule gaaer,
Saa gik Hav-Hesten om en Stald
I Gymers Hald;
Men Ære med den Norske Drot!
Han sørged godt
For Heste og for Kudske!

Ja klog i Sind og kiæk til Daad,
Han fandt paa Raad,
I Gøthe-Gyden stod en Lind,
Der reed han ind,

Og bandt sin Brinsker der i Læ
Ved Fjendens Træ,
Som skulde for ham gienne!

Siden modte vel Gothe-Hæren ham med Vaaben og Værge, og holdt et Slag som kostede Stromme af Blod, men Enden blev dog, at Harald vandt, som Hornklove formelder:

Det runged rundt i Bjerg og Dal
Af Støi paa Val,
Hvor vrede Tyre brøled høit,
Og sparked drøit,
Og stanged med det blanke Horn:
Med Bane-Torn;
Det var Stol-Kongens Tyre!

Hvor Gothers stolte Avindsmand
Holdt Stik og Stand,
Der saae man filtret Nakke-Haar,
Og røde Saar
Paa Studene, som Bræmsen stak,
Saa Huden sprak;
Da var det Tid at bisse!

Det blev imidlertid ikke det eneste Slag, Kong Harald maatte holde med Gotherne, thi de modte ham hyppig paa begge Sider af Elven, hvor han overfoer Landet med Herreskjold, men for det Meste vandt han dog Seier, og fældte tilsidst Rane Gotske. Derpaa undertvang han hele Værmeland, og Alt hvad der ligger norden for Gotelven og vesten for Vxneren, satte Hertug Guttorm der til Landeværge, med en betydelig Styrke,

og vendte saa tilbage til Oplandet, hvor han dog ikke blev længe, men søgde over Dovre op til Trøndelagen, hvor han slog sig til Roe en god Stund paa Nye.

Tolvte Kapitel.

Om Slaget i Bukke-Fjorden.

Nu rygtedes det i Trøndelagen, at sønderpaa havde Horder og Ryger, Agder og Telleboer skudt Folk og Skibe sammen til Herrefærd, og havde en anseelig Magt til Strid mod Kong Harald. Ophavsmændene til denne Giæring vare Kong Erik af Hordeland, Kong Sulke af Rogeland, med Sote Jarl, hans Broder, Kong Kiotver hin Rige af Agde, med samt hans Søn: Thore Langhage, og fra Tellemarken Brødrene: Roald Stivstikker og Hadd hin Haarde. Saasnart Kong Harald blev vis paa, at det var Alvor, sankede han en stor Hob Folk, gjorde sin Flaade flot, og seilede sønderpaa under Landet. Kong Erik fik det strax at vide, da han seilede Stat forbi, og havde da samlet Alt hvad han turde vente, undtagen de gode Venner, der skulde komme sønden og østen fra, og dem seilede han nu i Møde. Han mødte dem ogsaa endnu, før han kom til Jædderen, og fulgdes saa med dem igien tilbage til Bukkefjorden, hvor Harald laae, og ventede paa dem. Det var et Slag, der stod, som havde Noget at betyde, haardt kneeb det, og haardt hold det, før Nogen gav tabt; der faldt Kong Erik, og der faldt Kong Sulke, med samt Sote Jarl, men Thore Langhage, den vældige Bærsærk, han holdt endda Stand, og laae med sit Skib klodsop til Kong Haralds, hvor det tilgavns gik paa Livet løs. Endelig faldt Thore Langhage dog, som sidste Mand paa hele sit Skib, og nu var Seieren Haralds. Kong Kiotver

flygtede op paa en Holm, hvor der var en forsvarlig Skandse, og saa flydde hver sine Veie, Somme til Søes, og Somme til Lands, og Alle i Sønder, ad Jædderen til. Hornklove siger:

Veed du Nyt! ja har du spurgt
Rygtet, som sig selv har gjort;
Rygtet om den varme Dag,
Sagnet om det hede Slag,
Hvoraf skal, som Blus, gaae Ord:
Bulderet i Bukke-Fjord!

Snekker hid fra Østerleed
Brammende paa Bølgen gleed,
Praled med bestukne Seil,
Pænt udhugne Agterspeil,
Lovede i Drage-Hamm
Trønde-Kongen Last og Skam!

Vestens Kæmper løfted her
Hvide Skjolde, vælske Sværd;
Lysten efter Hildurs Leeg,
Brølende Bærsærken skreeg,
Hilsed høit paa Ulve-Maal,
Sprang i Flint og beed i Staal!

Prøve vilde Kæmper nu
Klippe-Drot, om han var dru,
Vidt gaaer af hans Viisdom Rye:
Kæmper lærde han at flye;
Thore vel var studs, og stod,
Svømmed dog fra Bord i Blod!

Ugle-Hovdet om sig beed,
Tyre-Hals deraf blev kied,
Kiøtver han var pengestærk,
Krøb i Skjul bag Plankeværk;
Harald han er dyrebar,
Seiren han med Æren har!

Det var Løier, der man saae,
Folk som Sviin i Lasten laae,
Næsen stak ei meer i Sky,
Under Bænk den søgde Ly,
Hvad man har til andet Brug,
Satte de i Veiret nu!

Blinkende paa Kæmpe-Bag
Saae man Valhals blanke Tag,
Steen og Kæmper fløi omkap,
Flygtning gierne faaer en Rap,
Skjold paa Ryg i slig en Færd
Er al Roes og Ære værd!

Bukkespring fra Bukke-Fjord,
Kæmpeskridt til Drikkebord,
Skrutter under buklet Skjold
Saae man her saa mangefold,
Jæddrens Mjød, man tænke kan,
Søgning tog fra salte Vand!

Trettende Kapitel.

Om Haralds Enevolds-Magt.

Efter dette Slag fandt Harald ingen videre Modstand i Norge, som er værd at nævne; thi nu vare de haardeste Halse iblandt hans Uvenner knækkede, og alle hans Medbeilere faldne; mange Herremænd hyldede ham, gik i hans Tjeneste og blev i Landet, og hvem der ikke vilde bukke for ham, gik af Veien. De Sidstes Antal maa imidlertid have været overmaade stort, efter de store,' øde Strækninger at regne, som fik nu Indbyggere; thi ikke alene befolkedes nu Jæmteland og Helsingland, hvor alt forhen enkelte Normænd havde sat sig ned; men under den Giæring, mens Harald tilkæmpede sig Overmagten, var det, man opdagede og bebygde hine affides Lande: Island og Færøe. Der var tillige paa samme Tid megen Færdsel mellem Norge og Hetland, og mange Herremænd, som Kong Harald gjorde fredløse, nærede sig siden med Søroverie i Vester-Havet, laae paa Orkenøe og Syderøe om Vinteren, og gjorde om Sommeren megen Fortræd med Plyndring paa Norges Kyster.

Det maae vi dog ogsaa fortælle, at da Harald var blevet enevældig i Norge, kom han de Ord ihu, som den storagtige Jomfrue fordum lod falde, og lod hende nu baade hente og ligge i sin Arm.

Ligeledes, saa da han nu en Dag var til Giæst hos Røgnvald Jarl paa Møre, gik han i Bad, og lod rede sit Haar, hvorpaa Jarlen klippede det, efterat det i hele ti Aar havde været ukæmt og ubeskaaret. Imidlertid havde man kaldt ham Harald Ugle-Hoved, men nu gav Røgnvald ham et kionnere Binavn, og kaldte ham Harald Haar-Fager, og hvem der saae ham, kunde ikke andet sige, end at det var et sandt Ord, thi han havde et Haar, saa langt og saa deiligt, at det var en Lyst.

Fjortende Kapitel.

Om Haralds Tog til Vester-Leden.

Saasnart Harald mærkede, at Vikingerne, som vintrede over paa Øerne i Vester-Havet, gjorde om Sommeren en Vane af at plyndre, især midtveis paa de Norske Kyster, gik han hver Sommer med en Flaade i Søen, og randsagede Farvandet under hver Øe, og hver Pynt, men han fandt aldrig Nogen, thi saasnart Vikingerne mærkede, der var Skytter efter dem, fløi de bort med Vild-Giæssene, helst ud i rum Søe. Den Jagt blev Harald da tilsidst kied af, og tog sig for en Sommer, ogsaa at gaae i rum Søe, og over til Rederne paa den anden Side, og der fandt han Flokken. Først tog han til Hetland, og de Vikinger, som ikke flygtede i Tide, fik der deres Helsot. Derpaa rensede han Farvandet langs med Orkenøe, og lige ned til Syderøe, hvor han traf mange mandstærke Vikinger, som han ordenlig maatte slaaes med, men for det Meste satte de dog Pelsen til, og han vandt. Siden plyndrede og sloges han paa Skotlands Kyst, og satte saa Kaasen til Manøe, men der var hans Rygte kommet i Forveien, og havde sat saadan en Skræk i Øeboerne, at de flygtede over til Skotland, saa der var ikke et levende Øie, og det hverken af Folk eller Fæ, thi Alt hvad flyttes kunde var reist med. Derfor, da nu Kong Harald gjorde Landgang, og ledte om Bytte, fik han kun en lang Næse. Hornklove siger:

Rasken Drot med Træ og Jern
Kom fra Bye tilbage:
Med sit Skjold, det gode Værn,
Og sin Banner-Stage!

Ei saa blanke før til Strand
Kom af Strid de Bolde;
Men af Strid mod hviden Sand
Skinne altid Skjolde!

Fugle-Flugt giør Reden tom,
Saa giør Romning Stadet;
Strømmen tog, før Snekken kom,
Hvad den skulde ladet!

Paa dette Tog faldt i et Slag Rognvald More-Jarls Son: Iver, og til en Slags Erstatning forærede Kong Harald, ved Hjemreisen, Rognvald baade Hetland og Orkenoe, men Rognvald overlod strax begge Landene til sin Broder: Sigurd, som opslog sin Bopæl der, og blev gjort til Jarl af Kongen forend han reiste. Med Sigurd gav sig i Ledtog en Søn af Olav Hvid og Ode Huul, ved Navn: Thorsten Rod, og de feidede i Samling paa Skotland, hvor de indtog Katnæs, Suderland og Alt norden for Ekkelbjerg, hvor Sigurd fandt sin Grændse, og snart sin Grav. Sin Helsot fik han, da han havde hugget Hovedet af den skotske Jarl: Melbrik Hugtand, thi det hængde han i sin Stigrem, og gnavede Hul paa sin Læg med Hugtanden, som stak ud af Munden, hvorpaa der gik Koldbrand i Benet, og tog Livet af ham. Aaret efter døde hans Søn Guttorm, og nu blev Øerne igien en Rover-Rede baade for danske og norske Vikinger.

Femtende Kapitel.

Om Gange-Rolf.

Rognvald More-Jarl var gift med Hilde, en Daatter af Rolf Lange-Næse, og havde med hende to Sønner: Rolf og Thore. Rolf var saa

svær, da han blev voxen, at ingen Hest kunde bære ham, saa han nødtes til at ride paa Blak Skinnebeen, og derfor kaldte man ham Gange-Rolf. Viking var han med Liv og Sjæl, og plyndrede meget i Østerleden; men da han en Sommer kom seilende derfra til Vigen, gik han i Land og begik Markran, for at faae Skibskost. Kong Harald, som just befandt sig i Vigen, og fik dette at høre, blev forskrækkelig opbragt, thi han havde strængelig forbudet alt saadant Ran i Riget selv, og uagtet Rognvald Jarl var hans Hjertensven, og overordenlig høit anskrevet hos ham, saa lod han dog tinglyse, at Rolf skulde være fredløs, hvor i Norge han fandtes. Saasnart Rolfs Moder fik det at vide, reiste hun ned til Kongen og gik i Bøn for ham, men Kongen var saa bister, at der hjalp hverken Løn eller Bøn. Da kvad Hilde:

Gamle Rolfs den prude Ravner
Dømmer du til Ulve-Kaar,
Mener du, din Hjord det gavner,
At til Skovs med Ulv han gaaer?

Naar med Ulv man færdes længe,
Lærer man hans Tungemaal;
Rør ei, Konge, ved de Strænge,
Er end Øret dit af Staal!

Gange-Rolf gik da nu over Havet til Syderøe, og satte saa Kaasen ad Valland eller Frankerige til, hvor han brugde Sværdet, og forhververede sig et heelt Hertugdom, som for en stor Deel bebygdes med Nordmænd, og fik derfor Navn af Normandiet. Fra Gange-Rolf nedstammede Vilhjelm Høreunge, som blev Konge i Engelland, og det i femte Led, saa Rækken er denne: Rolf, Vilhjelm, Rikard, nok en Rikard, Robert

Langspade, Vilhjelm Horeunge eller Bastard. Saa blev da Rolf Stamfader baade til Kongerne i Engelland og Hertugerne i Normandiet.

Sextende Kapitel.

Om Kong Haralds Koner og Børn.

Kong Harald havde baade Koner og Børn i svære Mængde.

Først saa havde han Sigurd Jarls Daatter i Trondelagen, Aase, og med hende fire Sønner, nemlig: Guttorm, et Par Tvillinger: Halvdan Svarte og Halvdan Hvide, og Sigurd eller Sigfred, og de bleve med megen Omhyggelighed opfødte i Trøndelagen, undtagen den Ældste, som Hertug Guttorm havde vandøbt, givet sit Navn, og knæsat, thi han fulgdes med Hertugen til Vigen, hvor han var Statholder, saavelsom da ogsaa over Oplandet, naar Harald var ikke selv tilstæde.

Med Gyde havde Harald ligeledes fire Sønner: Norik, Sigtryg, Frode og Thorgils, samt en Daatter: Alof, som var den ældste.

Iblandt andre havde Harald ogsaa giftet sig med Svanhild: en Daatter af Eisten Jarl, som fødte ham tre Sønner: Alf eller Olav paa Giereſtad, Bjørn, og Regner Rykkil eller Rynkebryn.

Ydermere var han gift med Ashild: Ring Dagsøns Daatter paa Ringeriget, og havde med hende tre Sønner: Dag, Ring og Gudrød Skiria, samt en Daatter: Inger.

I Alt skal Harald have havt ni Koner, da han beilede til Kong Eriks Daatter i Jylland: Ragnild hin Fornemme, som blev Moder til Erik Blodøxe; men da Harald fik hende til Dronning, skal han, efter Sigende, have ladet alle ni fare, og dertil sigter Hornklove, naar han siger:

Hordelands Møe, samt den rygiske, trøndske
Ikke det gik efter Ønske:
Ikke nu længer de Harald behaged,
Norriges Piger han vraged,
Da han fra Dannemark førde med Glæde
Høibaarne Jomfru til Dronninge=Sæde!

Dronning Ragnild levede imidlertid ikke uden tre Aar, siden hun kom til Norge, og ligesom alle Haralds andre Børn vare ude omkring, for det Meste hos deres Modrene=Folk, saa blev nu Erik, efter sin Moders Død, ogsaa sat ud, og opfostret hos en Herse i Fjordene, som hedd Thore Roaldsen.

Nu var det en Vinter, at Kong Harald drog om til Giæst paa Oplandet, og holdt Juul paa Toten. Jule=Aften, som Kongen sad over Borde, kom der en vis Svase udenfor Dorren, og sendte Bud ind, at Kongen skulde komme ud til ham. Kongen blev bister, og Utak var hvad Tjeneren fik for sin Umage, og bar ham som bød, men Svase lod sig ikke forknytte, og bad Tjeneren kun rygte sit Ærinde nok en Gang, med det Tillæg, at Finnen herudenfor var netop ham, der havde sin Hytte hist omme bag Aasen, og som Kongen havde lovet at besøge. Nu kom Kongen ud, fandt Lyst til at følge med, og gjorde det virkelig, uagtet der var dem af hans Hofmænd, der raadte ham ligesaa ivrig fra det, som Andre styrkede ham i det. Saasnart han nu kom ind, stod Svases deilige Daatter, Snæfrid, op, og gik Kongen i Møde med et fuldt Miød=Horn. Kongen tog saa trofast om det, at han lod Snæfrids Haand følge med, og aldrig saasnart havde han drukket, førend der gik ligesom Ild i ham, og han vilde sove hos hende endnu den samme Nat, men Snæfrid sagde, at det skulde aldrig skee med hendes gode Villie, uden saa var, at

Kongen vilde fæste og ægte hende paa en ærlig Maade. Det fandt da Kongen sig ogsaa i, tog hende til sin Dronning, og blev saa rasende forelsket i hende, at han glemde baade Land og Rige, og Alt hvad kongelig Værdighed fordrer. Frugten af dette Ægteskab var fire Sønner: Sigurd Rise, Halvdan Langbeen, Gudrod Glat, og Rognvald Stilkebeen, og efterat have født dem, døde Snæfrid, men skiftede slet ikke Farve, og laae der ligesaa rød og hvid, som hun gik her i Verden. Kongen sad derfor endnu bestandig og hængde over hende, og ventede paa, hun skulde slaae Øinene op, og saaledes gik hele tre Aar om: han sørgede over, at Aanden var gaaet af hende, og alle hans Undersaatter sørgede over, at han var gaaet fra Forstanden. Nu tænkde man da, som sandt er, at der skal kloge Folk til at hjelpe Tosser, og skikkede Bud efter Kloge-Thorleif, som ogsaa kom, og gjorde sit Mester-Stykke, thi han vidste, at skal man komme nogen Vei med gale Folk, maa man snakke dem efter Munden, og tog derfor Tingen saaledes, at han sagde: det er sært, hvor Nogen kan undres over, at Kongen kan sidde og fornøie sig over saa deilig og høiadelig en Kvinde, og holder hendes sidste Ord i Ære, saa hun faaer Lov at ligge klædt i Gylden-Stykke og hvile sig paa Edder-Duun; men derimod er det sikkerlig baade din og hendes Ære for nær, at hun skal ligge saa forskrækkelig længe eensdan, saa det var nok det Rimeligste, at man puslede lidt under hende, og lod hende skifte engang. Det fik man nu ogsaa Lov til, men, hvad skeer! saasnart hun kom ud af Sengen, blev der saadan en Lugt og Stank af Liget, at Ingen kunde nære sig, og man var da ikke seen med at anrette Baalet, men imidlertid revnede hun dog midtad, og det mylrede ud af hende, med alskens vederstyggeligt Utøi: baade Orme og Maddiker, og Fiirbeen og Skrubtudser i Mængde. Saa blev hun da brændt, og man kan sige, at Kongen kastede sin Daarlighed paa Ilden, og fandt saa i Asken

igien sin Forstand, thi nu lod han Grillerne fare, tog fat hvor han slap, og stod for Styret igien; atter havde hans Hofmænd Gavn og Glæde af ham, som han af dem, og hver Mand i Riget af deres Forening.

Da nu Kongen saaledes var kommet efter Bedrageriet, blev han de Børn, han havde avlet med Snæfrid, saa gram, at han jog dem bort, og vilde ikke see dem mere for sine Dine, men saa reiste Gudrod Glat hjem til sin Fosterfader: Thjodolf Skjald fra Hvine, som var en gammel god Ven af Harald, og bad ham geleide sig til Kongen, som opholdt sig dengang paa Oplandet. Det gjorde Thjodolf ogsaa, og de kom til Kongens Gaard en Aftenstund, da det alt var silde, gik hen og satte sig ved Dørren, og lode sig ikke mærke med hvem de var. Kongen, som holdt et lille Gjæstebud, gik imidlertid op og ned ad Gulvet, skottede hen til Bænken, hvor Folk sad og gottede sig med Mioden, og alt som han gik, gav han sig til at mumle i Skiægget, og sagde:

Kiæmpen nok bliver med Sværdet nu rusten,
Mine de Gamle maae holde af Mosten,
Siden de komme her, hvide som Duer,
Een i det Mindste for mange, som Fluer!

Thjodolf svarede:

Een i det Mindste jeg mener for faa,
Skulde det løs nu paa Hoveder gaae,
Skulde med Høvdingen, vittig i Huen,
Vi nu paa Mark lege Høg efter Duen!

Med det Samme tog Thjodolf sit Hætte-Slag af, hvorpaa Kongen kiendtes ved ham, og bod ham velkommen, og dernæst bad Thjodolf Kongen, at han dog endelig ikke maatte see skiævt til sine Sønner, for deres slemme Moders Skyld, thi, sagde han, havde du faaet dem en bedre,

vilde de nu med største Fornøielse seet lige paa dig. Det slog Kongen, saa han bad Thjodolf at tage Gudrod hjem med sig igien, og fostre ham som før, og sørgede tillige for de andre, saa Sigurd og Halvdan kom til Ringeriget, og Rognvald til Hadeland at være og opfostres. De voxede ogsaa godt alle fire, bleve store og stærke og vel skikkede til alskens Hofværk.

Syttende Kapitel.

Om Rognvald Jarls Sønner: Hallad og Torv-Einer.

Rognvald Jarl havde, som sagt, kun to Sønner med sin Kone: Rolf og Thore; men han havde tre udenom: Hallad, Einer og Rollov, og de var meget ældre end hans ægtefødte Børn. Saasnart nu Rognvald fik Tidende om sin Broder Sigurds Død, og om hvordan Vikingerne nu drev deres Væsen paa Orkenøe, saa lod han Hallad antage Jarlenavn, udrustede ham godt og skikkede ham over til Øerne. Han kom der ogsaa, men laae og solede hjemme, medens Vikingerne baade Sommer og Vinter gik i Land og plyndrede paa Kysterne lige for hans Næse. Vel blev han snart kied af den Uro, det dog immer førde med sig, men Følgen var kun den, at han smeed Greve-Dragten, trak Bonde-Koften paa igien og seilede saa hjem. Da Rognvald Jarl hørde det, holdt han et slemt Huus over Hallads Vende-Reise og sagde, at de Sønner slægtede ikke deres Fader paa. Nu kunde du jo dog prøve, sagde Einer, at lade mig reise derover, thi jeg gaaer her dog som et Skumpelskud, saa der er Ingen som skal græde efter mig, og vil du nu bare hjelpe mig lidt paa Glid, saa tør jeg love dig, at du skal have overmaade megen Glæde af mig, thi det veed jeg, du har,

naar jeg kun bliver borte, og jeg skal vist aldrig komme til Norge meer. Saamænd, svarede Rognvald, jeg skal ikke græde over, at du bliver borte, thi Træl fra Træl kommer Træl igien i hele din Moders Stamtavle, og den Ære vi kan vente af dig, skal vi da vist ikke længes efter.

Derpaa lod Rognvald Einer reise om Efteraaret, med et velbemandet Langskib, og forend han endnu satte Fod paa Orkenøe, mødte han, der under Landet, Vikingerne: Kalv Skurv og Thore Træskiæg med to Skibe, gav sig i Kast med dem, og vandt Seier. Begge Vikingerne faldt, og det har man spøget med, ved at sige:

Dengang Torv-Einer han Skurv slog af,
Tillige han Troldene Træ-Skiæg gav!

Derpaa blev Einer en mægtig Mand, og Jarl over Øerne, styg var han, og kun eet Øie havde han, men det var ogsaa des bedre, saa han fik ikke nær Alt hvad han kunde see. At man kaldte ham Torv-Einer, det kom af, at da han ingen Skov fandt paa Orkenøe, begyndte han med at lade skiære Torv, og bruge til Brændsel.

Attende Kapitel.

Om Kong Eriks og Hertug Guttorms Dødsfald.

Hertug Guttorm opholdt sig for det Meste i Tønsberg, havde, som sagt, Øie med Oplandet, naar Kongen var borte, men ellers altid Vigen at passe og værge, og det var ikke saa nemt, thi Kysterne der hjemsøgdes meget af Vikinger, og desuden vidste man sig aldrig sikker fra Svenske-Siden, saalænge Kong Erik Emundsen levede. Han døde endelig nu, da Harald i ti Aar havde behersket Norge, og fik sin Søn, Bjørn, til Eftermand, som

regierede i halvtredsindstyve Aar, og var Fader baade til Erik Seiersalig, og til Styrbjorns Fader: Oluf, men nu fik Hertug Guttorm ogsaa sin Helsot og døde i Tonsberg. Hans Navner, Kong Haralds Son, som han havde opfødt, fik ogsaa Æren og Bestillingen efter ham.

Nittende Kapitel.

Om Røgnvald Jarls Endeligt.

Nu havde der en Tidlang været Stilhed i Norge, Alting havde slaaet godt til, og Enhver holdt sig paa sit Eget; men der blev Andet af, efterhaanden, som Kong Haralds Sonner blev store, og allerede da han var fyrretive Aar, var en Deel af dem løbet dygtig i Veiret. De kom allesammen tidlig til Skiels-Alder, og stødte sig meget over, at Kongen ikke gav dem noget Raaderum, men lod hele Riget bestyre ved Jarler, som i deres Oine kun vare Smaafolk imod Konge-Born.

De Første som sloi op og gjorde Spil, var Halvdan Langbeen og Gudrod Glat, de fik sig en dygtig Trop paa Benene, kom bag paa Rognvald More-Jarl, og indebrændte ham tilligemed hans Huustrop, som bestod af tresindstyve Mand. Efter denne Heltegierning bemandede Halvdan Langbeen tre Langskibe, og gik til Soes, vester efter, og Gudrod satte sig i Besiddelse af Rognvalds Lehn, men der fik han snart afsiddet, thi saa saare Kong Harald spurgde Nyt, giæstede han More saa mandstærk, at Gudrod fandt, der var ikke andet for, end at give Kiob, og lade Kongen raade. Derpaa skikkede Harald Gudrod tilbage til Agde, gav Rognvalds Søn: Thore Tavs, sin Daatter: Alof Aarbod til Ægte, og lod ham beholde hele Faderens Lehn og Værdighed.

Tyvende Kapitel.

Om Halvdan Langbeen og Torv-Einer.

Da Halvdan, ganske uventet, kom til Orkenoe, flygtede Einer Jarl strax over til Katnæs i Skotland, men kom igien om Efteraaret, da Halvdan heller ikke ventede ham. De modtes en Aftenstund, og tog strax fat, men efter en kort Modstand maatte Halvdan flye. Om Aftenen forend Einer lagde om Borde med ham, kvad han:

Skiøndt hverken Rolv eller Rollov er her,
Hjelper med Spyd eller blinkende Sværd,
Fattes os dog hverken Mod eller Evne
Fader at hevne;
Thore han sidder paa Møre i Kveld
Tavs over Miødens det rolige Væld,
Høirøstet følger
Bulderet os over rullende Bølger!

Einer blev liggende om Natten med klart Skib, og saasnart det begyndte at dages, tog han afsted om under Oerne paa Jagt efter Flygtuinger, og hvem de fandt, han blev hvor han var. Som de nu seilede, sagde Einer: er det Folk eller Fugl jeg seer histhenne paa Rinansoe, snart kioger og snart dukker det! Det maae vi dog vide! Da de nu kom derhen, fandt de Halvdan Langbeen, og fik Fingre paa ham, hvorpaa Einer gik til, og ristede ham en Orn paa Ryggen, det vil sige, at han skar Hul paa Ryggen, skar saa alle Ribbenene løse, og trak Lungen ud. Det blev da Halvdans Endeligt, og Einer kvad:

Nornerne styrede billigt og smukt:
Jeg med en Kongeborg-Sule fik Bugt!

Hver gjøre Sit nu, som jeg gjorde Mit,
Bedre da hevnes en Greve ei tit!
Langbeen, I Karle, kom lidt til for Kort,
Giver en Davre ham nu som forslaaer,
Brødet paa Orkenøe falder lidt haardt,
Steen maa han bide, før Kage han faaer!

Nu bemægtigede da Einer sig Øerne igien, men da Halvdans Skiebne spurgdes til Norge, bleve hans Brodre meget opbragte og sagde hoit, hvad da ogsaa mange holdt med dem i, at det skulde ikke gaae ustraffet af. Da nu Einer fik det at hore, kvad han:

Mange, jeg veed, efter Livet mig staae,
Somme af dem sidde høit nok paa Straa,
Grund de vel har, men hvad ikke de vide,
Før de mig Næsen i Veiret har lagt,
Er: paa hvem Kragen det lyster at ride,
Det skulde helst de da lade usagt!

Kong Harald bod nu Leding ud og seilede med en anseelig Magt over Havet, men Einer turde ikke bie ham, og flydde, da Kongen nærmede sig, over paa Næsset. Ved denne Leilighed qvad han:

Fredløs saa Mangen for Kiør og Faar
Gjordes af ham med det favre Haar,
Mærked jeg Søn af den Drot med Staal,
Maa jeg vel drikke den samme Skaal.
Mange det kalde et Vove-Spil,
Hvad jeg mod Drotten mig dristed til;
Skal jeg da frygte den Herre bold,
Fordi jeg hugged ham Skaar i Skjold!

Imidlertid gik der saalænge Bud med Besfeed mellem Kongen og Jarlen, at de tilsidst bleve enige om at afgiore Sagen i Mindelighed, og Einer fandt sig i at møde, og underkaste sig Kongens Dom. Harald dømde da Jarlen og alle Orkningerne, Een for Alle, og Alle for Een, til i Mandebod at betale halvtredsindstyve Mark Guld. Bønderne syndes, at det var en urimelig stor Udgift paa eet Bret, men saa bød Jarlen sig til, at han vilde betale det Hele, naar alle Mand vilde afstaae ham deres Odels-Ret, og det Tilbud toge de alle imod, især for den Sags Skyld, at de Fattige havde ikke Meget af Jorden; og de Rige tænkde, det var som et Pant, de kunde løse, naar de lystede. Følgen blev imidlertid, at Jarlerne beholdt Odels-Retten over hele Landet, lige til, efter mange Aars Forløb, Sigurd Lodversen gav Folket den igien.

Saa lagde da Einer Mandeboden ud, og dermed reiste Kongen hjem om Efteraaret.

Et og Tyvende Kapitel.

Om Guttorms og Halvdan Hvides Fald.

Kong Haralds Søn, Guttorm, var, som sagt, Lande-Værge i Vigen, men da han nu engang løb udenskiærs, og laae med sine Skibe i Elv-Mundingen, fik han Besøg af Sølver Klove, og faldt i Fægtningen mod ham.

Halvdan Svarte og Halvdan Hvide var paa Vikings-Tog i Østerleden, og der havde de en haard Dyst i Estland, som kostede Halvdan Hvide Livet.

To og Tyvende Kapitel.

Om Erik Kongesøn og hans Giftermaal.

Kong Haralds Søn, Erik, blev, som sagt, opfødt hos en Herse i Fjordene ved Navn Thore Roaldsen, og han var sin Faders Kiæle-Dægge. Saasnart derfor Erik blev tolv Aar gammel, gav Kong Harald ham fem Langskibe, hvormed han drog paa Tog, først i Østerleden, og siden under Dannemark, Saxen og Frisland. Den Reise varede i fire Aar, og derpaa satte han Kaasen vesterefter og drev Handværket under Skotland og Bretland, Irland og Valland. Dermed gik andre fire Aar, og nu maatte Norden holde for, saa han løb op om Finmarken, lige til Bjarmeland, hvor han, efter et hidsigt Slag, vandt en betydelig Seier. Da han nu seilede hjemad, og laae under Finmarken, traf et Par af hans Folk, i en Finne-Gam eller Hytte, en ung Pige, saa deilig, at de syndes, de havde aldrig seet Magen. Hun kaldte sig Gunnild, og fortalde dem, at hendes Fader hedd Adser Tote eller Tryne, og boede i Helgeland, men havde skikket hende derop i Marken, for at lære Konster af to Finner, som man holdt for de klogeste. Nu er de ude paa Jagt, sagde hun, og det har de godt ved, for de kan støve op, trods nogen Hund, og Næsen staaer dem lige godt bi, enten det saa er Frost eller Tøe; paa Skier kan de feie saaledes af, at det kan aldrig nytte enten Folk eller Fæe, at ville løbe fra dem, og de veed aldrig hvad det er, at skyde uden at ramme, det har alle de faaet at finde som gik dem i Veien; ja, naar de blive arrige, saa løber Alting rundt for dem, og er der da noget Levende de fæste Øie paa, det døer lige paa Timen. See, derfor maae I nu ingenlunde komme dem for Øine, men jeg vil see, om jeg kan hæle jer herinde i Gammen, og saa vil det komme an paa en Prøve, om vi kan liste Livet af dem. Da nu Svendene samtyk-

kede, skjulde hun dem, og tog saa Noget af en Lærreds-Pose, som de ikke kunde ligne ved Andet end Aske, og det gik hun med i Haanden og dryssede overalt baade inde i Gammen, og udenom i en Runddeel. Nu varede det kun et Dieblik, saa kom Finnerne, og spurgde strax, hvad Nyt der var paa Færde? Gunnild svarede, at hun havde ingen Ting seet. Det er ogsaa løierligt, sagde de, vi havde dog Sporet lige til her tæt udenfor, men nu er det rigtig nok borte. Nu gjorde de Ild paa, og lavede Mad, og da de havde faaet Nadre, redte Gunnild sin Seng. Nu maa man vide, at de var begge to skudt i Pigen, og, tre Nætter i Træk, mens hun laa og sov, havde de sidt oppe og vaaget, for at holde Øie med hinanden; men nu sagde hun til dem: kan I ikke komme og lægge jer hos mig begge to, saa har jeg En i hver Arm. Det syndes de var et ypperligt Indfald, og sov med største Fornøielse ind i hendes Arme, men lidt efter vakde hun dem, og da de strax sov ind igien, gav hun sig igien til at vække dem, og det var knap nok hun kunde, men da de saa faldt i Søvn, var det dem ikke muligt at vaagne. For dog at være vis i sin Sag, reiste hun dem op paa Benene, men da de sov lige godt for det, saa tog hun to store Sælskinds-Sække, puttede dem deri og bandt Sækkene stramt nedenom Hænderne. Derpaa gav hun Eriks Folk et Tegn, de kom springende med deres Vaaben, og dængede Finnerne saaledes til, at de reiste sig aldrig meer. Selv skyndte de sig derpaa ud af Gammen, men turde dog ingensteds reise den Nat, da det bestandig rumlede, som en stærk Torden, og først da det blev Dag gik de ned til Skibene og havde Gunnild med sig. Saasnart nu Erik kom til Helgeland, lod han Adser Tryne hente, og sagde at han vilde have hans Daatter til Kone. Det havde Adser intet imod, og hun fulgdes da med Erik ned i Landet.

Tre og Tyvende Kapitel.

Om Udskiftningen imellem Haralds Sønner.

Dengang Kong Harald naaede de Halvhundrede, da var mange af hans Sønner voxne, og Somme allerede døde, men der var Nok levende til at giøre Optøier i Landet, baade med Hærværk og indbyrdes Kiv, og Haralds Jarler vare ilde deran, thi Somme toge Konge-Sønnerne Lehnet fra, og Somme toge de Livet af. For at raade Bod herpaa, holdt Harald et stort Thing sønder paa Oplandet, hvor han for det Første gav alle sine Sønner Konge-Navn, og forordnede at paa Sværd-Siden skulde Værdigheden bestandig nedarves i hans Æt, men hvem der nedstammede fra ham paa Spinde-Siden, skulde hedde Jarl. Dernæst deelde han Riget saaledes med sine Sønner, at Olav, Bjørn, Sigtryg, Frode og Thorgils fik Vingullmark, Rommerige, Tellemarken og Vestfold, Dag og Ring og Ragnar gav han Ringeriget og Guldbrands-Dalen, og Snæfrids Sønner lod han dele Hadeland og Toten, med hvad dertil hører, imellem sig. Guttorm havde Kongen alt forhen givet Bestyrelsen af Landet mellem Gøtelven og Svinesund, med hele Ranrige, og det tilfaldt efter hans Død Broderen Olav; men Selv opholdt Harald sig for det Meste midt nede i Landet, og havde jævnlig Rærek og Gudrød hos sig, hvem han gav store Indkomster af Sogn og Hordeland. Kong Erik hvem han baade holdt og giorde Mest af, fulgde ham bestandig, og havde ellers for sin Deel Helgeland, Nordmør og Romsdalen; Trøndelagen blev deelt imellem Halvdan Svarte, og Halvdan Hvide og Sigrød, og overalt hvor hans Sønner havde Lehnene, deelde de halvt med ham af Indkomsterne, og skulde have et Høisæde, som var eet Trin høiere end Jarlernes, og eet Trin lavere end hans. Sit Sæde havde han keiset Erik til efter sin Død, men der var ingen af hans Sønner som jo

havde Øie paa det: Tronderne havde udseet Halvdan Svarte til at beklæde det, og saavel Oplændinger som Vigveringer, stemmede hver for den dem var næst, saa det Sæde var da et nyt Tvistens Æble imellem Brodrene, som fodte mange Ulykker af sig.

For Resten fandt de Fleste af Brodrene, at de havde det for knapt derhjemme, og gik derfor paa Æventyr, hvor Adskillige af dem satte Livet til. Saaledes faldt, som sagt, Guttorm i Elvmundingen, for Solver Klove, Halvdan Langbeen paa Orkenoe, og Halvdan Hvide i Estland. Saaledes kom ogsaa Frode og Thorgils af Dage, thi de havde faaet Skibe af Kongen, hvormed de plyndrede i Nordsøen og paa Kysterne af Skotland, Bretland og Irland, og var de forste Nordmænd, som indtog Dublin; men der skal Frode være blevet forgivet, og endskiondt Thorgils holdt sig en god Stund som Konge i Dublin, mistede han dog ogsaa tilsidst Livet ved Irernes Forræderie.

Fire og Tyvende Kapitel.

Om Rognvald Stilkebeens Endeligt.

Rognvald Stilkebeen, som var Konge paa Hadeland, lod sig lære Seid, og blev en Troldmand, og det Slags Folk kunde Kong Harald ikke lide for sin haarde Dod. Nu var der paa Hordeland en Troldmand, ved Navn Vitger, og ham skikkede Harald Bud, at han skulde vænne sig af med at trylle og seide, men dertil svarede han og sagde paa Vers:

Rognvald sidder paa Hadeland
Og seider i Gylden-Stykke.
Ligner en Stodder nu Folk af Stand,
Er det dog vel ingen Ulykke!

Det tog Kong Harald sig af, og det var med hans Minde, at Erik Blodøxe, som var hans høire Haand, og allerede, baade i Faderens og sine egne Tanker, saa godt som Over-Konge, drog nu til Hadeland og indebrændte sin Broder: Rognvald Stilkebeen, tilligemed firsindstyve andre Seidmænd. Folk fandt imidlertid, at saadanne Karle kunde aldrig bedre fare.

Fem og Tyvende Kapitel.

Om Gudrod Glats Skibbrud.

Gudrod Glat havde samme Vinter været i Venne-Besøg paa Hvine hos sin Fosterfader: Thjodolf, og vilde med en velbemandet Snekke seile derfra nordop til Rogeland. Nu faldt det i med stærk Storm, men Gudrod, som havde Hastværk, vilde ikke desmindre afsted. Thjodolf kvad:

Den Vintermark nu du ei pløie, min Ven!
Man let sig forskiær i det Bløde!
O, bie til de Høi-Vande falde igien!
Paa Steen kan sig Jernet forstøde!

Fra Varmen i Kulden har slet ingen Hast,
Vend Kaaben, o Drot, efter Vinden!
Ved Jæderen bider det Jisslag saa hvast,
Der let man forkiøles paa Kinden!

Men, enten saa Thjodolf peeb eller sang, vilde Gudrod have sin Villie, og foer afsted, til han kom under Jæderen, og gik under med Top og Tavl, saa der blev ikke bjerget en eneste Mand.

Sex og Tyvende Kapitel.
Om Bjørn Kiøbmands Fald.

Kong Haralds Søn: Bjørn, var Konge paa Vestfold, og han gjorde ikke meget af Vikings-Tog, men havde for det Meste sit Sæde i Tønsberg, som var en stor Markedsplads ikke alene for Vigveringerne, men ogsaa for mange andre Kiøbmænd, deels oppe fra Landet, og deels nede fra Dannemark, og ude fra Tydskland. Kong Bjørn havde ogsaa selv Skibe i Søen, som handlede paa fremmede Lande, og bragde ham mangen Kostbarhed, men ogsaa Alt hvad Andet han syndes at kunne behøve, og derfor gav Brødrene ham det Ogenavn af Kiøbmand eller Farmand. Han var imidlertid en sindig og forstandig Mand, og en skiønne Fyrste at have til Drot, han var ogsaa meget godt gift og havde en Søn, som hedd Gudrød.

Nu traf det sig, at Erik Blod-Øxe kom seilende fra Vikingstog i Østerleden, havde et talrigt Mandskab om Bord, og syndes han kunde behøve baade Vaadt og Tørt, og nye Skibs-Telte, hvorfor han forlangde, at Bjørn skulde flye ham de Indkomster af Vestfold, som Kong Harald skulde have. Nu var Bjørn altid vant til, enten selv at bringe sin Fader Skatterne, eller ogsaa skikke dem med sine visse-Bud, og derfor vilde han ikke rykke ud med dem, men sagde, det var bedst at blive ved det Gamle. Erik blev da vreed, og gav sig ret for Alvor til at skiændes med Bjørn, men ligemeget hjalp det ham, og han maatte gaae ligesaa tomhændet ud som han kom ind. Da nu han var gaaet om Bord, tog Bjørn henimod Aften ogsaa ud af Byen, op til Herregaarden Sæm, men ved Midnatstid, mens han endnu sad ved Drikke-Bordet, kom Erik efter ham med en Trop Krigsfolk og omringede Gaarden. Der var da ikke Andet

for, end hvad Bjorn gjorde: at gaae ud, og see om man kunde hugge sig igiennem, men det vilde ikke lykkes; Bjorn faldt tilligemed mange af hans Folk, Erik plyndrede Gaarden, og seilede saa nordpaa med et anseeligt Bytte. Fik Erik Roes for Rognvald, saa fik han nu desmere Skam for Bjorn, Vigveringerne harmede sig ret inderlig over den Gjerning, og Rygtet lod sig forlyde med, at kunde Kong Olav see sit Nam, havde han nok Lyst til at takke for Sidst paa sin Broders Vegne.

Kong Bjorn ligger begravet ved Sæm i Farmands-Hoi.

Syv og Tyvende Kapitel.

Om Kongernes Tvist og Skjaldens List.

Vinteren efter Bedriften ved Tønsberg opholdt Erik sig paa Nordmor, og da Halvdan Svarte fik at høre, han var til Giæst paa Solvaa ved Agdenæs, kom han did om Natten med Krigsfolk, og omringede Indhuset, men Erik laae i en Sidebygning, og undkom selv femte til Skoven. Halvdan brændte Gaarden med samt Folk og Fæ som inde var, men da Erik slap ned til sin Fader og fik ham det fortalt, blev Kong Harald rasende forbittret, sankede Folk og vilde Trønderne til Livs. Da Halvdan fik hans Hensigt at vide, rustede han sig ligeledes med Flid, og lagde ud med sin Flaade til Stads-Bygden indenfor Thorebjerg, ikke langt fra Harald, som laae med sin ved Reine. Der blev imidlertid handlet om Forlig, og den der gjorde Udslaget var Guttorm Flint eller Sindre, en herlig Mand, som nu fulgde Halvdan Svarte, men havde for været i Harald Haarfagers Gaard, og var Hjertensven med dem begge. Guttorm, som var en ypperlig Skjald, havde gjort Ære-Viser baade om Fa-

der og Søn, og de havde budt ham Bragelon, men han vægrede sig ved at tage Noget, og forlangde kun, at de ved Leilighed skulde opfylde ham en Bon, og det havde de lovet. Nu gik han da Bud imellem Kongerne, for at mægle Fred, og sagde til dem begge, at nu kom han med sin Bon, som var, at de skulde lade sig forsone. Der var vel mange værdige Mænd, som stemmede i med ham, men det var dog aabenbart, at kun af Hoiagtelse for Skjalden opfyldte Kongerne hans Bon, og gik paa Forlig, med de Vilkaar, at Halvdan skulde beholde sit Rige i alle Maader som hidindtil, men lade sin Broder Erik være uanfægtet. Hertil sigter følgende Vers i Jorun Skjaldepiges Riimbrev:

Haarfager rynkede Panden,
Hvid var nu Sortsmuttes Kind,
Skjald gik fra Konge til Anden,
Sværd gik i Balgerne ind;
Glatte blev Panderne høie,
Ingen det fortned for Øie!

Otte og Tyvende Kapitel.

Om Hakon Adelsteens Fødsel og første Hændelser.

Hakon Grotgaardsøn Hlade-Jarl var, som vi veed, mens han levede, den ypperste Hædersmand i Trondelagen, og havde der hele Over-Opsigten, naar Kongen var paa andre Kanter. Efter hans Fald fik Sønnen Sigurd hans Værdighed, som Jarl i Trøndelagen, han kom i Rye for sin store Forstand, og giftede sig med Bergliot, som Thore hin Tavse paa Møre havde avlet med Haralds Daatter: Alof Aarbod. Nag-

ket nu Haralds Sønner: Halvdan Svarte og Sigrød, som havde været i Huset hos Hakon Jarl, vare hartad jævnaldrende med Sigurd, beholdt han dem dog, til de blev fuldvoxne, under sin Haand paa Hlade, hvor han nu opslog sin Bopæl; thi da Kong Harald begyndte at ældes, kom han sjelden videre end midt i Landet, hvor han havde mange store Gaarde, saasom: Alrekstad, Sæm, Fidie paa Stordøen, Udsteen, og Augvaldsnæs paa Karmen.

Nu skedte det, at Kong Harald, da han var ikke langt fra de Halvfjerds, avlede en Søn med en af sine Tjeneste-Piger, ved Navn Thora, som var meget høi, men smuk tillige. Hun var barnefødt paa Moster, hvorfor de gav hende Ögenavn af Moster-Stage, og hun var kommet af skikkelige Folk, og kunde udlede sin Herkomst fra Horde-Kaare, men paa den Tid havde Kongen faaet mangen en velbyrdig Bygselmand, og deres Døttre hedd alle hans Tjeneste-Piger. Nu var det i de Dage Skik imellem fornemme Folk, at være meget kræsen paa at lade Nogen vandøbe deres Børn og give dem Navn, og da det derfor lakkede ad den Tid, Thora ventede sig, seilede hun, med Sigurd Hlade-Jarl, fra Moster, og vilde op til Sæm, hvor Kongen just dengang var at finde; men hun kom ikke saa langt inden hun gjorde Barsel, thi det skedte en Nat, da de laae i Land paa Helle-Broen. Det var en Dreng hun fik, som Sigurd Jarl vandøbde og kaldte op efter sin Fader Hakon. Den samme lille Hakon blev snart baade stor og smuk, lignede Harald Haarfager meget, og fulgdes i sin Barndom med sin Moder omkring paa Kongens Gaarde.

Omtrent paa samme Tid var det, at Kong Adelsteen med Tilnavn: Seierrig og Trofast, kom til Regieringen i Engelland, og han sendte Bud over til Norge til Kong Harald, i et ganske eget Ærende. Sendebudene gik nemlig for Kongen at staae, og deres Formand rakde ham et prægtigt

Sværd prydet med Guld og Ædelstene om Hæfte og Handfang, og beklædt med en Skede af Sølv, forgyldt. Han flyede Kongen det med disse Ord: her har jeg et Sværd som Kong Adelsteen sender ved mig og siger, du skal det annamme; og da nu Harald tog om Handfanget, som var ham næst, lagde Formanden til: nu est du vor Konges Than og Underdan, thi du annammede Sværd af ham som en Lehnsmand efter hans Bud. Nu mærkede Kong Harald, at man vilde giøre Nar ad ham, som ingenlunde vilde være noget Menneskes Undersaat, men alligevel glemde han ikke sig selv, thi det var hans Sædvane, naar Japgalskab eller Hidsighed kom over ham, da at tvinge sig, til Vreden var gaaet over, og da betragte Sagen med koldt Blod. Han gjorde da ligesaa nu, beraadte sig derpaa med sine Venner, om hvad der var ved den Sag at giøre, og fandt dem alle enige om, at det Første man havde at giøre, var at lade Sendebudene reise hjem uskadt.

Det skedte da, men saa næste Sommer afsendte Kong Harald et Skib til Engelland med Ærende til Kong Adelsteen, og Høvedsmanden derpaa var Hog Habrok, en vældig Kiæmpe og en af Haralds bedste Venner. Hog, som havde den lille Hakon med sig, drog nu afsted til Engelland, og traf Kong Adelsteen i London, hvor han just holdt et stort og kongeligt Giæstebud. Hog underviiste nu sine Følgesvende, tredive i Tal, hvorledes de skulde bære sig ad, naar de gik op paa Slottet: knappe Overkjolen godt, saa Ingen kunde see, de havde Sværdet ved den venstre Side, stille sig op paa Rad ligefor Kongens Bord, og passe paa at gaae ordenlig, saa den kom sidst ud, som gik først ind. Da de nu kom ind i Salen, treen Hog frem for Kongen, og hilsde paa ham, og saasnart Kongen havde budt ham velkommen at være, tog han den lille Hakon, og satte paa Adelsteens Knæ. Kongen saae paa Drengen, og spurgde, hvad det skulde betyde? Det skal betyde, sagde Hog, at Kong Harald vil bede dig opfostre sig

sin Frille-Søn. Derover blev Kongen meget forbittret, snappede Sværdet, han havde liggende hos sig, og løftede det, som om han vilde give Drengen sit Livsbrod med Eet. Ja, sagde Hog, vil du have den Skam at myrde din Knæsætning, det kan du, men det maa jeg dog fortælle dig, at dermed faaer du ikke nær Has paa alle Haralds Sønner. Derpaa gik Hog ud af Salen med hele sit Følge, og ned om Bord, stak saa i Søen og kom hjem til Norge, hvor Kong Harald var meget glad over den Reise, thi det er et gammelt Ord, at: Fader tjener hvo Søn opføder. Alt hvad man ellers kan samle af de to Kongers Mellemhandel, er det, at begge vilde de gage paa den høire Side, og skildte dog dermed ikke hinanden ved saameget som et Haarsbred af deres Ære, thi ligegod Konge blev hver i sit Rige, saalænge til Aanden gik af ham.

Kong Adelsteen beholdt imidlertid Drengen, lod ham døbe, og siden oplære saavel i hans Christendom, som i Ridderspil og hoviske Lader. Efterhaanden kom ogsaa Kongen til at holde meget mere af ham, end af sine Egne, og det gjorde Alle i Kongens Gaard, fra den Høieste ned til den Laveste, thi Hakon var vittig, talde godt for sig, og gjorde sin Christendom Ære. Kong Adelsteen forærede ham iblandt Andet ogsaa et Sværd, som han bar til sin Dødedag, og som var det bedste Sværd, der nogensinde er kommet til Norge: Hæfte og Handfang var af det pure Guld, men Bladet var dog det bedste Stykke, thi med det kløvede Hakon en Mølle-Steen, lige ind til Øiet, hvorfor det og siden med Rette kom til at faae Navn af: Kværn-Bider!

Ni og Tyvende Kapitel.
Om Erik og hans Medbeilere til Haralds Throne.

Da Kong Harald blev firsindstyve Aar gammel, eller saa omtrent, faldt det ham for tungt baade at reise om i Landet, og at tage sig af Rigens Handel, og han fulgde derfor selv Erik hen til sin Throne, og udnævnede ham til sin Eftermand som Over-Konge; men da det spurgdes i Riget, var der Flere af Haralds Sønner, som reiste sig Konge-Stole ved Siden. Halvdan Svarte var den som begyndte, og erklærede sig, med alle Trønders Villie og Samtykke, for uafhængig i Trøndelagen. Dernæst, saa da Vigveringerne hørde, at Hørderne havde gjort Erik til Over-Konge, tilegnede de sig samme Ret, og udnævnede deres Olav til Over-Konge i Vigen. Alt dette var Erik meget ilde til Maade, og da nu, to Aar efter, Halvdan Svarte døde ganske pludselig ved et Giæstebud inde i Trondelagen, vilde Folk sige, at Gunnild Konge-Moder havde kiøbt en Hex til at give ham en Bane-Drik.

Tredivte Kapitel.
Om Harald Haarfagers Død og Eftermæle.

Kong Harald levede endnu tre Aar efterat han havde overdraget Erik sin Enevolds-Ret, og var omkring paa sine Gaarde i Hordeland og Rogeland, og imidlertid fik Erik og Gunnild en Søn, som han vandøbde, og gav sit Navn, med de Ord: at han skulde være Kong Eriks Eftermand. Sine fleste Døttre havde han giftet med indenlandske Jarler, og de bleve Mødre til en talrig Æt.

Endelig blev Kong Harald syg og døde paa Rogeland, hvor han blev begravet i en Høi paa Hauge ved Karmsund. I Haugesund er nu bygt en Kirke, lige sønden for Harald Haarfagers Høi, men hans Ligsteen, som har været Overligger ved Gravkammeret, findes nu vestenfor Kirken, næsten halvfjortende Fod lang og to Alen breed. Kong Haralds Leie havde været midt i Høien med en stor Steen ved Hovedet og en ved Fødderne, som den flade Liigsteen eller Hellen hvilede paa, og underneden ved begge Sider var der fyldt op med Smaasteen. Alle de tre store Stene, som var i Høien, de staae nu der paa Kirkegaarden, som de her beskreves.

Om Harald Haarfager sige Oldkyndinger saa, at han var usædvanlig baade smuk og stor og stærk, og gavmild, og afholdt iblandt sine Kæmper, saavelsom og i sine unge Dage en mandhaftig Kriger. Som et Varsel for hannem alene har man ogsaa udlagt det Drømme-Syn hans Moder havde, før han blev født, saa at Rodkiævlet, der var rødt som Blod, skulde betegne hans Ungdoms Ledingsfærd, Stammen derimod, saa faver og grøn, hans blomstrende Manddom, og den hvide Top de graae Haar han fik i sin høie Alderdom. Grene og Blade skulde da betegne hans Afkom, og vist er det, at den udbredte sig over det ganske Land, ligesom og, indtil denne Dag, alle Norges Konger udsprang af hans Æt.

Et og Tredivte Kapitel.

Om Olavs og Sigrods Fald.

Vinteren efter Kong Haralds Død var der midtveis i Landet Ingen som nægtede Erik al Kongelig Rettighed, men Sigrod eller Sigurd, som Trønderne havde valgt til Broderens Halvdan Svartes Eftermand, optog

Alt i Trondelagen, og det Samme giorde Olav i Vigen, som efter Bjørns Fald tillige bestyrede Vestfold. Det var en Torn i Eriks Oie, og han lod sig forlyde med, at han skulde dog nok see, om han ikke kunde lære sine Brodre at lade ham nyde den Enevolds-Magt over hele Riget, som hans Fader havde skiænket ham. Da Sligt kom Olav og Sigrod for Oren, traadte de ved Mellembud i Underhandling sammen, og berammede et Mode, som de om Foraaret vilde holde i Tonsberg. Sigurd kom ogsaa rigtig, og var i Vigen en Stund, men imidlertid bod Erik Leding ud, seilede østerind med en anseelig Magt, og havde saaledes Vinden med sig, at han kunde seile ud i eet Træk baade Nat og Dag, saa Ingen mærkede ham, førend han var ved Tonsberg. Olav og Sigurd gik nu ud og stillede sig til Modværge paa Hoiden østenfor Byen; men Erik, som havde langt flere Folk, blev dem overlegen, og de faldt begge To. Hvor de faldt blev de ogsaa liggende, og der sees nu deres Hoie. Olav havde en Son, ved Navn Trygge, og opfostrede tillige sin Broder Bjørns Søn Gudrod; disse to Knøse vare omtrent lige gamle, havde indgaaet Fostbroderskab, og var begge To baade snilde og raske Gutter, men dog var Gudrod ikke nær enten saa stor eller stærk som Trygge. Disse to Kongesønner maatte nu tage Flugten til Oplandet, thi Erik blev i Vigen det Meste af Sommeren, reiste rundenom og tvang Folket til Lydighed.

Kong Eriks Skudsmaal er ellers det, at han var smuk og stærk og djærv, en vældig og seierrig Krigsmand, men iilsindet, haardhjertet, vranten og but. Gunnild, hans Dronning, var en deilig Kvinde, munter og lystig, vittig, og vel oplært i mange Maader, men tillige saa sledsk, underfundig og grusom, at det var fælt. Erik havde med hende følgende Born: Gamle, Guttorm, Harald, Ragnfrode, Ragnild, Erling og Sigurd Sleve eller Savleskiæg, og det var smukke Børn tilhobs.

Hakon Adelsteens Saga.

Første Kapitel.
Om Hakons Thron-Bestigelse.

Saasnart det rygtedes til Engelland, at Harald Haarfager var død, lavede Hakon Adelsteens-Fostre sig strax til Hjemreisen, og blev af sin Foster-Fader udstyret med et godt og velbemandet Skib, samt med alt hvad andet han behøvede for at komme standsmæssig frem. Ved hans Ankomst til Norge, om Høstens Tid, fortalde man ham, baade hvordan det var gaaet hans Brødre, og at Erik var endnu i Vigen, hvorpaa han strax tog sin Beslutning, seilede op til Trondelagen, og henvendte sig til Sigurd Jarl paa Hlade, der gjaldt i Norge for et Vidunder af Klogskab. Her var Hakon en velkommen Giæst, og forsikkrede sig Jarlens Venskab ved at love ham mere Magt, hvis han kunde blive Konge. Derpaa kaldte man Bønderne sammen, og paa et meget folkerigt Thing talede Sigurd Jarl Hakons Sag og anbefalede Bønderne ham til Konge. Da nu han havde talet, traadte Hakon selv op, og saasnart man saae ham, hvidskede den ene til den anden rundtomkring og sagde, at det var Harald Haarfager, som var staaet op, og blevet ung igien. Nu opløftede Hakon sin Røst, og begyndte saaledes: Norske Bondemænd, sagde han, det er min Bøn til eder i Dag, at I med

kiærlig Hilsen vil give mig Konge-Navn, og med det Samme love og tilsige mig Huldskab og Mandskab, saa jeg med Kraft kan forsvare den Konge-Stol jeg beklæder! Derimod lover jeg at giore hver Bonde til Odelsmand, og skiænke dem Odel, som Nyt vil bygge. Neppe var disse Ord ude af hans Mund, da blev der en Stohei, som var ægte, og hele Almuen raabde og skreeg, at ham vilde de have til Konge, og det blev da derved; den femtenaars Hakon blev hyldet over hele Trondelagen, fæstede Hoffinder, og reiste omkring paa Giæsterie.

Det rygtedes snart, at Tronderne havde faaet sig en Konge, som var Harald Haarfager op ad Dage, kun med den Forskiel, at Harald havde kuet og knegtet det hele Folk, men denne Hakon saae derimod paa menig Mands Bedste, og vilde give Bonderne Odels-Retten igien. Glade Ansigter gjorde det Rygte, saavidt det kom, og det lob, fra Mund til Mund, som Ild i Blaar, mod Sonden og Osten til Landets yderste Grændser. Paa Oplandet saae man især dets Virkning, thi mange Bonder drog strax afsted, for selv at finde Kong Hakon, Somme sendte deres visse Bud, og Andre Beskeed med Forsikkrings-Tegn, men alle vare de om een Mening, nemlig om den, at de vilde have ham til Konge. Da nu derfor Hakon strax om Vinteren kom ned til Oplandet og stævnede Thing, da strømmede de til ham, alle hvem der baade kunde krybe og gaae, og han blev hyldet overalt saavel der, som i Vigen. Her kom hans Brodersønner: Trygge og Gudrod til ham, og beklagede sig over al den Uret, de havde lidt af Kong Erik, og den samme Klage førde mange Andre, thi slem havde Erik været, og værre gjorde man ham nu hver Dag, da Enhver kunde sige om ham, hvad han vilde, og alle Mand vilde giore deres Hoser gronne hos Hakon. Trygge og Gudrod trostede Hakon godt, thi han gav dem, med Konge-Navn, de Landskaber igien, som Kong Harald havde givet deres Fædre,

og paa samme Vilkaar, saa de skulde dele Halvden med ham af al baade Skat og Skyld. Trygge blev da Konge i Ranrige og Vingullmark, og Gudrod paa Vestfold, men da Ingen af dem havde endnu traadt sine Børneskoe, satte Hakon giæve og forstandige Mænd til deres Formyndere. Saasnart Foraaret meldte sig, reiste Hakon landveis tilbage til Trondelagen.

Andet Kapitel.

Om Erik Blodøxes Flugt og Fald.

Saasnart Søen blev aaben, samlede Hakon en stor Hob Folk i Trondelagen, og udrustede en Flaade, som Vigveringernes, der ogsaa var ganske betydelig, og alt ude, skulde stode til, om det ellers vilde lykkes. Midtveis i Landet sad nemlig Kong Erik endnu, og rustede sig, alt hvad han kunde, men det havde ingen Art, thi mange af de Store svigtede ham og gik over til Hakon. Derfor, da han saae, det gjorde ingen Gode at strides med sin Overmand, tog han med sig hvem der vilde følge ham vester over Havet, og seilede først til Orkenøe, hvor han fik meget Mandskab, og derfra til Skotland, hvor han begyndte at plyndre, og randsagede saaledes Kysterne langs ned til Engelland og saa videre fort. Da nu Kong Adelsteen hørde, hvordan han huserede i det nordlige Engelland, sendte han ham Bud med de Ord, at eftersom han og Harald Haarfager, havde været særdeles gode Venner, vilde han nu ære Faderen i Sønnen, og tilbød derfor Erik et Grevskab i Engelland. Saaledes gik der nu Bud imellem Kongerne, frem og tilbage, saalænge til de blev enige om at Erik med samt Kone og Børn og hele sit Følge, skulde lade sig døbe, og saa have Nordhumberland til Lehn af Kong Adelsteen, uden videre Forpligtelse, end

at forsvare Kysterne imod de Danske og andre Vikinger. Paa den Maade blev da Erik døbt og christnet, og Herre over Nordhumberland, som man regner for Femteparten af Engelland, og til sit Herresæde valgde han Jorvik eller York, hvor, efter Sigende, Regner Lodbroks Sønner for havde boet. Allerede forend Eriks Tid boede der mange Nordmænd i Nordhumberland, thi efter at Lodbroks Sønner var døde, og Landskabet kommet ud af de Fremmedes Magt, hjemsøgdes dette meget flittig af nordiske Vikinger: baade danske og norske, og der findes mange aldeles norske Navne paa Stæder dertillands, hvoriblandt det kan være nok at nævne Grimsbær og Hauksfliot.

Kong Erik havde en stor Husholdning, thi meget Mandskab førde han østerfra med sig, og mange af hans norske Venner kom siden over til ham; men Riget han havde var kun lille, og skulde Indtægt da svare til Udgift, maatte han immer giøre Vikings-Tog om Sommeren. Skotland og Syderøe, Irland og Bretland eller Wales, maatte da betale Gildet, og det gik godt, saalænge Adelsteen levede, men han døde, da han havde regieret i fjorten Aar, otte Uger og tre Dage, og Edmund, hans Broder og Eftermand, var ingen Ven af de Norske. Heller ikke havde Edmund nogen Godhed for Kong Erik, og skulde gierne, efter Sigende, have ladt sig forlyde med, at han agtede at skifte Høvding i Nordhumberland. Da Erik først hørde Saameget, havde han Nok, seilede først til Orkenøe, hvor Torv-Einers Sønner: Arnkiel og Erland stødte til ham, og derfra til Syderøe, hvor en heel Hob Vikinger og Søkonger gave sig i Ledtog med ham. Med denne forenede Styrke drog Erik i Vester-Viking, og plyndrede ikke alene i Irland og Bretland, men ligesaafuldt i det sydlige Engelland. Hvorsomhelst han foer frem, tog alle Mand Flugten, men en forvoven Karl var han, og stolede saa stærkt paa det dygtige Følge han havde, at

han gik hoit op i Landet og plyndrede. Der modte ham da en Kong Olav, som var Edmunds Statholder i de Egne, og havde faaet en utallig Hob Folk paa Benene; Erik holdt Stand, og det kom til et stort Slag, som kostede mange Engelskmænd Livet, men det var aldrig at mærke, thi der strommede altid tre Gange saamange friske Folk til, og ud paa Eftermiddagen vendte Bladet sig, saa Nordmændene faldt som Fluer. Erik selv hyttede sig til i Skumringen, men saa faldt han ogsaa, og desuden skal der paa hans Side være faldet fem Konger, nemlig: Guttorm med sine Sonner: Ivar og Harek, Sigurd og Rognvald. Begge Torv-Einers Sonner: Jarlerne Arnkiel og Erland satte ogsaa Livet til i dette Slag, og de Nordmænd der slap, vare snart talte.

Tredie Kapitel.

Om Gunnild Konge-Moder og hendes Sønner.

De Nordmænd som undkom af Slaget skyndte sig til Nordhumberland, og fortalde Gunnild hvordan det var fat, at Erik var faldet, og det under Avindskjold, som han bar imod Kongen af Engelland. Saasnart Gunnild fik Sikkerhed om, at Tingen virkelig forholdt sig saa, syndes hun, der var ikke Noget at bie længer efter, hvorfor hun strax indskibede sig med alt hvad Erik havde havt til Bedste og samlet, deels i Skat, deels i Bytte, og sagde saa, med alle dem der vilde følge hende, Nordhumberland Farvel. Sin Kaas satte hun til Orkenoe, hvor hendes Sonner tog Magten fra Torv-Einers Son: Thorfin Hjerne-Flækker, som var Jarl der, og havde saa om Vinteren deres Tilhold paa Oerne, men om Sommeren reiste de paa Handværket, og plyndrede i Skotland og Irland. Det har Glum Geersen anmærket saaledes:

Sin brune Hingst den Ungersvend
Udtrække lod og sadle,
Og rank og rask han foer paa den
Alt over Bjerg og Dale,
Ja, over Hav til Skotters Land,
En Dreng var han med Ære!
Hans Bud med Buk saamangen Mand
Til Valhal maatte bære!

Fort videre han reed paa Hav,
Den Ven af Valhals Gænter,
Stor Glæde han de Irske gav,
At sige: irske Glænter,
Den Frey var Jorden og for god,
Det maatte Folket finde,
Han lædsked den med Mandeblod:
Med Væld af Kæmpe-Tinde!

Fjerde Kapitel.

Om Hakons Tog til Dannemark.

Da Kong Erik var bortrømt af Landet bemægtigede Hakon Adelsteen sig hele Norge, men da han dog ikke turde troe Freden, og Erik snart, naar han var i Søen, kunde faae i Sinde at hjemsøge Norge, opholdt han sig hele den næste Vinter midtveis i Riget: nemlig i Fjordene, i Sogn, paa Hordeland og Rogeland. Hele Trondelagen overlod han Sigurd Jarl paa samme Vilkaar som han, og Fader for ham, havde havt det førend Delingen mellem Harald Haarfagers Sønner.

Saasnart imidlertid Hakon fik at vide, at hans Broder Erik var faldet, og at hans Sønner havde intet Rygstyd meer i Engelland, syndes han, der var ikke længer Noget at være bange for, og drog derfor Sommeren efter til Vigen, som paa den Tid blev meget hjemsogt og tit ilde medtaget af danske Vikinger. Der laae ogsaa virkelig en Hob af dem, da Hakon nærmede sig, men saasnart de fik Nys om, hvor mandstærk han var, tog de Flugten, Somme ind under Halland, og de Øvrige, som var Faren næst, ud i rum Søe, over ad Jylland til. Dem satte Hakon imidlertid efter, saasnart han blev dem vaer, af alle Kræfter, og da han ved den Leilighed kom til Jylland, gav han sig til at plyndre. Det gad Jyderne nødig sidde og see paa, og vilde dog prøve om de ikke kunde forsvare deres Land, hvorfor de sankede sig, en kion Flok, og bød Hakon Spidsen; de sloges heller ikke daarlig, men maatte dog tilsidst give tabt, og fægte med Hælene langt ind i Landet, thi Hakon skyede ingen Ting den Dag, brugde hverken Hjelm eller Brynie, og gik som en Vovehals heelt frem, foran sit eget Banner. Saa siger Guttorm Gniftring i sin Hakons-Drape:

Jeg kiender en Regnbue faver og blaa,
Den plumrede Hakon med Aarerne graa;
Til Jylland saa monne han glide!
Han reiste et Sneefog, den Herre saa mild!
Og Øine i Mængde det lukkede til
Den Staalsnee saa hvast monne bide.

Der gialdt det at staae, og der gjaldt det at flye
For Jyder som fandt under Skjoldet ei Lye,
For Hakon det gjaldt at forfølge!
Med Viin dig forlysted., som Konger i Sal,
Du Kiæmpernes Svanesangs-Kvæder paa Val,
Du Ravn i den rullende Bølge!

Derpaa satte Hakon sin Kaas ad Sælland til, for at lede om Vikinger, og traf ogsaa, da han, bare med to Snekker, roede igiennem Øresund, ikke mindre end elleve Viking-Skuder paa een Plet. Der blev da strax et Slagsmaal, og Guttorm Gnistring siger, som vi nu skal høre, at Hakon holdt ikke op, førend han havde gjort klart Dæk paa alle de elleve Fartøier:

Jeg kiender en Odde, saa blommet og skiøn,
I Regn-Buen blaa svømmer Odden saa grøn,
Paa Sælland saa monne den være!
Den Rytter, hvis Bue giør Byger som Skud,
Han reed under Øe, alt som Beiler til Brud,
Sit Saar maa dog Sælland vel kiære!

Den Herre han havde kun Gangere to,
De elleve Løbere dog ikke loe,
De baaded slet ikke ved Dysten!
Det sused og brused, thi Skytten var gram,
Stak alle de Daner af Sadlen med Skam,
Og bandt saa en Krands sig paa Kysten!

Efter den Seier plyndrede Hakon vidt og bredt paa Sællands Kyst, slog ihjel og tog til Fange, eller brandskattede svært, Alt som han syndes, thi han fandt ingen Modstand. Siden lagde han over under Skaane og bar sig ligedan ad, ødelagde alle de Kapere han kunde træffe, enten det saa var danske eller vendiske, plyndrede og brandskattede, baade der, og alt østerom i Gylland, saa han fik en urimelig Hob Skat og Bytte, som Guttorm da ogsaa siger:

Jeg kiender en Heire, som lasted ei Vand,
Thi svømme hun kunde paa vildene Strand,

Det Fiskene maatte bekiende,
Hun angled om Sælland med Kløer af Staal,
Ved Skaane hun stanged de vendiske Aal,
De snoed sig, dog ei fra hende!

Jeg kiender en Foged, som reiste om Land,
Og krævede Skat af saamangen en Mand,
Deraf skal ei Gotherne prale!
Med Staal-Handsker sanked den Gavmilde Guld,
Saa mangen en Skieppe blev toppende fuld,
Den Reise sig maatte betale!

Om Efteraaret seilede da Hakon hjem, og det, som sagt, med en usluffelig Hob Penge, og han blev Vinteren over i Vigen, for at være ved Haanden, om Daner eller Gother fik i Sinde at hevne Skade, men ellers fik han nu ogsaa en Hjelper, thi samme Efteraar kom Trygge Olavson hjem, som havde været vesterude til Kaps, og plyndret paa Skotland og Irland. Da nu Kong Hakon om Foraaret drog nordpaa igien, indsatte han sin Broderson, bemeldte Kong Trygge, til sin Statholder i Vigen, for at han skulde forsvare Landet, og tillige see om han kunde faae fast Fod i Dannemark, hvor Hakon havde drevet Skat ind om Sommeren. Derom siger Guttorm Gnistring:

Jeg kiender en Eng baade lystig og grøn,
Hvor Mangen sin Hest vilde græsse i Løn,
Og Gab er paa Vig-Markens Giærde!
Der planted Kong Hakon en haabefuld Eeg,
Som ei lod sig rokke og heller ei veeg,
Hvad Nyt der saa end var paa Færde!

Jeg kiender en Jomfru, saa faver og prud,
Og Beilere mange der er om den Brud,
Til Trygge er nu hun trolovet!
Med Svane-Sang er han fortrolig bekiendt,
Og Skam fik de Irer, hvor Snekken var vendt,
Som Trods ham at byde har vovet!

Femte Kapitel.

Om Gunnilds Færd til Dannemark.

I Dannemark regierede paa den Tid Kong Harald Gormsøn, som tog det meget fortrydeligt op, at Kong Hakon havde plyndret i hans Rige, og der gik Ord af, at Danne-Kongen vilde hevne Skade, men han reed dog ikke den Dag han sadlede. Saasnart imidlertid Gunnilds Sønner fik Sikkerhed om, at der var Ufred mellem Dannemark og Norge, lavede de sig strax til Afreise, overlod Thorfin Hjerne-Flækker Øerne igien, gav hans Søn: Arnfin, Kong Eriks Daatter Ragnild til Ægte, og reiste saa afsted, til Dannemark. Da de kom der, søgde Gunnild Kong Harald op, som tog meget godt baade mod hende og hendes Børn, og gav dem saa store Forleninger, at baade de, og deres Følgesvende kunde have fuldt op. Desuden, saa da Eriks Sønner ikke var ældre, end at Gamle, som var den ældste, var endnu en halvvoxen Knøs, saa knæsatte Danne-Kongen Harald Erikson, og lod ham opføde i Kongens Gaard, som sin egen.

Uagtet nu Eriks Sønner ingen Mangel leed, saa foer dog Somme af dem til Kaps, for at blive rige, saasnart de voxde lidt til, og det var tidlig, thi baade i Væxt og Dristighed gik de forud for deres Alder. De lærde sig først til i Østerleden, og aflagde siden ogsaa imellemstunder et Be-

søg oppe i Vigen, uagtet de altid kunde være sikkre paa at finde Trygge vaagen. Det gik da immer paa et Slagsmaal los, sommetider vandt de, og saa fik Vigen Skam, og naar de tabde, saa var det Sælland eller Halland, som maatte undgiælde, og betale Trygges Reise. Om Togene til Østerleden siger Glum Geersøn i Graafelds-Drape:

Det kan man sige
For vist og sandt:
I Øster-Rige
Den Konge vandt;
I Kiæmpe-Bjerge
Der vandt han Guld,
Da Skattens Værge
Nedsank i Muld.

Ja, Skjalde mange
Kan fra ham gaae,
Med Løn for Sange
Og dog ei faae,
Hvad Sløvmunds Tunge,
Alt uden Bøn,
For skarp at sjunge,
Fik da i Løn!

Sjette Kapitel.

Om Hakon hin Riges Fødsel.

Sigurd Jarl var Kong Hakons bedste Ven, og havde ladet anrette paa Hlade, for at Kongen, som nu var i Trondelagen, skulde drikke sit Ju-

le-Øl der, som ogsaa skedte, og første Julenat gjorde Grevinde Bergliot Barsel, og fik en Dreng, som Kong Hakon Dagen efter vandøbde, og gav sit Navn. Den Dreng blev siden Jarl efter sin Fader, og der blev en stor og fornem Mand af ham.

Syvende Kapitel.

Om Jæmteland og Helsingland.

Uplændingerne havde engang en Konge, ved Navn Eisten, der af Somme kaldes den Store, og af Andre den Onde. Han feidede paa Trøndelagen og indtog baade Øe-Fylke og Sparboen, som han satte sin Søn til Konge over, men den samme hans Søn sloge Tronderne ihjel, og saa kom Eisten igjen, plyndrede vidt og bredt, og undertvang Landet. Nu gjorde han Tronderne to Tilbud, som de skulde vælge imellem: enten at have hans Træl Thord Faxe, eller Sorr, hans Hund, til Konge, og Tronderne valgde Hunden, fordi de meende, at saa kunde de raade sig selv. Da de nu fik Hunden, skal de gierne med Seid have ladt trylle saamegen Menneske-Forstand i ham, at hvert tredie Bjef var som et Ord, men for Resten giøede han som en anden Hund, og havde baade Lænke og Halsbaand, kun at de var af Sølv og Guld. Han boede paa Inder-Øen, og havde sit Herre-Sæde paa Sorshoi, og paa Thinghøien sad han ordenlig i Høisædet, som en anden Konge, men naar han skulde nogensteds, og det var snavset, bar hans Hofmænd ham paa Hænderne. Tilsidst saa var det engang, at han sad paa Hoien, og saae at der kom Ulve imellem hans Faar, Hofmændene sagde at han maatte forsvare Hjorden, og sukkede ham paa Ulvene, saa løb han ogsaa, og det blev hans Endeligt, for Ulvene rev ham i tusinde Stykker.

Det var nu saa, hvad det var, men den samme Kong Eisten giorde Tronderne mange andre urimelige Spilopper, hvoraf Følgen var den, at mange Hovdinger, og med dem Flokke af menig Mand, forlod deres Hjemstavn.

Saaledes drog Onund Jarls Søn i Sparboen: Ketil Jamte, ind over Kiolen, med en stor Hob Folk, som førde med sig, af Gaarde, Alt hvad flyttes kunde, ryddede Skove, og bebyggede den store Strækning, som siden blev kaldt Jæmteland.

En Sønneson af Ketil, ved Navn Thore Helsing, som for Mandsdrabs Skyld maatte forlade Jæmteland, nedsatte sig paa hin Side Skovene, og da mange fulgde hans Fodspor, bebyggedes saaledes den vestlige Deel af Helsingland, den østlige derimod langs med den Bothniske Bugt har faaet sine Indbyggere fra Sverrig.

Siden da Harald Haarfager gjorde sig Plads allevegne, var der mange, baade Trønder og Nummedøler, som sprang til Side, for at undgaae ham, og ved den Leilighed fik ikke alene Jæmteland, men selv Helsingland endeel nye Indbyggere.

Hvad nu disse Udflyttere i Øvrigt angaaer, saa laae alle Helsingerne under Kongen af Sverrig, hvor de havde deres Handel og Vandel, men Jæmterne derimod, som laae midt imellem Begge, var der Ingen der ændsede, forend Kong Hakon nu fredlyste Jæmterne i sit Rige, og bragde Handelen med dem i Gang. Han søgde ogsaa at giøre sig gode Venner med de Fornemste i Landskabet, og det lykkedes ham, saa de kom af sig selv og lovede ham Huldskab og Mandskab med Skat og med Skyld, hvorpaa han gjorde dem til sine Embedsmænd og satte Lov og Ret i Landet. Tingen var den, at Kong Hakon havde et godt Ord paa sig mellem alle Folk, og de Nordmænds-Børn vilde da heller være under ham end under

Kongen af Sverrig; thi Blodet er aldrig saa tyndt, det er jo dog tykkere end Vand, og det saae man ret paa Helsingerne, thi saamange af dem, som havde deres Herkomst fra Landet paa hin Side Kiølen, traadte alle i Jæmternes Fodspor.

Ottende Kapitel.

Om Hakons Christendom og Trøndernes Hedenskab.

Under Kong Hakon var der Sikkerhed i Norge, saa Bonde sad og Kiøbmand foer uanfægtet, og Folk beholdt med Fred, hvad de havde, Landet gav sin Grøde, og Søen gav sin, og Han der sad paa Konge-Stolen ophøiede sig i sit Hjerte ei over Nogen, var munter og mild, forstandig og veltalende som Faa. Stor Omhu bar han ogsaa for god Lovgivning, og ligesom Heidsævis-Lov er af Halvdan Svarte, saaledes har man Hakon at takke baade for Gulethings- og for Frostethings-Lov, thi dem gav han begge: hiin med Kloge-Thorleifs, og denne med Sigurd Jarls Raad og Bistand.

Hvad derimod Christendom angaaer, da kom han vel til Norge med en god Grundvold, men fandt det dog raadeligt, saa godt som at skiule den, fordi han var der ene Christen mellem lutter Hedninger, i et Land, fuldt af stolte Stormænd, som vare Afguds-Dyrkelsen ivrig hengivne, og hvis Bistand han dog syndes høilig at behøve. Han lod det da, indtil Videre, dermed beroe, at han selv holdt Fredags-Faste, og Søndagen hellig, og de store Høitider i sømmelig Erindring, og at han fik indført i Loven, at Julen, som før begyndte med Vinter-Soelhverv i den saakaldte Hoke-Nat, og varede i tre Dage, skulde nu begynde paa samme Tid, som

de Christnes Juul, og holdes hellig, saalænge de tyve Kander Øl kunde vare, som Enhver, under Straf, var forpligtet til at have i Beredskab. Kongens Agt var imidlertid immer den, at naar han blev fast i Sædet, vilde han indføre Christendommen, og han begyndte efterhaanden saa smaat, med at overtale sine gode Venner til at annamme Troen. Da han nu var saa overmaade afholdt, blev ogsaa Følgen, at grumme mange lod sig døbe, skiøndt de ikke nær alle holdt derfor op at dyrke Afguderne, og saasnart Hakon meende, han turde regne paa nogen Bistand, skikkede han Bud over til Engelland efter en Biskop og nogle andre Prædikanter. De kom, og nu gjorde Hakon vitterligt, at han vilde indføre Christendommen i hele Riget, og begyndte med at lade nogle Kirker bygge paa Møre, hvor Præsterne holdt Gudstjeneste, men Folket saavel paa Møre som i Romsdalen stak sig bag ved Trønderne, og sagde, at de skulde raade i den Sag. I Trondelagen, hvor Kong Hakon ogsaa meest opholdt sig, var nemlig den meste Styrke, og der reiste han nu op, holdt Thing og talde Troens Sag, men fik ikke andet Svar af Bønderne, end at det var et meget indviklet Spørgsmaal, som de ikke kunde svare Noget til forend paa Froste-Thing, naar Folk blev samlet fra alle Herreder i Trondelagen.

Herved maatte det da beroe, og nu, da Froste-Thing skulde holdes, strømmede Bønderne sammen i Mangfoldighed, saa Hakon fandt Folk nok for sig, da han kom. Saasnart Retten var sat, tog Kong Hakon Ordet og begyndte strax med at sige, at hvad han vilde byde og bede dem saa mindelig om, var at de alle som Een, Bønder og Hosbonder, Rige og Fattige, Trælle og Frie, Gamle og Unge, Kvinder og Mænd, skulde nu forsage Afguds-Dyrkelsen med alle Hedenolds Guder, og troe kun paa den eneste Gud, og paa Jesus Christus, Marias Søn, holde Søndags Hvile og Fredags-Faste, hver Uge om Aaret!

Knap havde Kongen udtalt, og fremsat det Forslag, for der strax blev Ulyd og Knur fra alle Kanter, Bonderne knurrede over, at han vilde tage dem Tiden fra deres Arbeide, og sagde, at paa den Maade kunde Landet aldrig bestaae, og saa paa den anden Side skreeg Trælle og Tyende høit, at de kunde umuelig arbeide, naar de fik Intet at æde, ligesom de da ogsaa lagde til, at det maatte være en Arvesyge i den Slægt, at misunde Folk Maden, thi nu gik det med Kong Hakon, som med hans Fader og Forfædre, som alle havde det Lov, at de var guldrunde men madonde.

Derpaa reiste sig Asbjørn fra Melhuus i Guldalen, tog Svaret paa Kongens Forslag, og sagde: fordum, Kong Hakon! da du havde holdt dit første Thing med os Trønder, da vi havde gjort dig til Konge, og annammet Odels-Frihed af din Haand, da syndes vi Bønder, at du havde løftet os til Skyerne; men nu veed vi ikke længer, hvordan det er fat: om du under os Friheden, eller om du nu, med Underfundighed, vil knegte os paa Nye, i det du byder os forsage vore Fædres Troe som gik fra Slægt til Slægt, nu i umindelige Tider, i Brand-Old først og Høi-Old siden, og hvormed vi har herlig hjulpet os, om vi end ere meget ringere end Fædrene, fra hvem den stammer.

Konge! saaledes elskede vi dig, at vi lode dig raade for at skikke Lov og Ret i Riget, alt efter din Villie, og endnu i Dag er vi Bønder enige om og redebonne til at lyde den Lov du gav os her, og vi antog paa Froste-Thing, ja, saalænge der er Liv og Blod i nogen af os Thingmænd som ~~her~~ stande, skal vi følge dig trolig og værge din Stol, naar du kun, o Konge! vil ramme Maal og Maade, og ei forlange af os, hvad ei vi kan, og ei vi maae! Har du derimod i Sinde at vi skal tages med Trumf, og denne Sag drives igiennem med Vold og Magt, da har vi Bønder taget den Beslutning, at vende Dig Ryggen En og Hver, og keise os en anden

Hovding, der vil være saa skikkelig, at lade os have og holde ubehindret den Troe, som er efter vort Sind. Nu, Konge, veed du vor Mening, og raader selv for hvilket af To det skal være, men det vil jeg sige, du slipper ikke af Stedet, for du har valgt.

Denne Tale gav Bonderne stoiende Bifald, og raabde, at det var netop hvad de meende, og det skulde staae.

Da man nu endelig fik Ørenlyd igien, tog Sigurd Jarl Svaret, og sagde: som I vil, Bonder! vil Kong Hakon ogsaa, thi Eders Venskab vil han aldrig miste! Ja, sagde Bonderne, saa skal han ogsaa giore, ligesom hans Fader gjorde, og offre med os for Fred og Frugtbarhed. Hermed stilledes da Knurret og Thinget blev oploft, men siden talde Sigurd Jarl med Kongen, og bad ham dog endelig finde sig i, at føie Bonderne i Alt, thi sagde han, Kongen har selv hort, der er nu ikke Andet for, og siden hitter man vel paa et godt Raad. Kongen gav nu ogsaa hans Ord Magt, og det blev en aftalt Sag imellem dem.

Naar der skulde offres i Heden-Old, da var det Skik, at alle Bonder forsamledes ved Offer-Stædet, og bragde med hvad der horde til Gildet, thi mens det stod paa, skulde Folk ikke drikke andet end Øl, og der skulde slagtes baade Heste og allehaande Smaa-Kræ, hvoraf Kiodet blev kogt til Gildesmad. Blodet derimod, som man kaldte Hlud, og lod flyde i et Slags Skaaler, som man kaldte Hlud-Boller, brugde man deels til at stryge saavel paa Offer-Husets Vægge, baade uden og inden, som paa Afguds-Bænkene, og deels til at bestænke Folket med. Til begge Dele brugde man et Redskab der kaldtes Hlud-Tein, og havde ligesom en Kost paa Enden. Inde i Offer-Huset, midt paa Gulvet, var Ildstædet, hvor Kiedlerne hængde, og rundt om Ilden skulde Bægeret bæres, naar man drak Skaaler. Tre saadanne Skaaler skulde der drikkes, nemlig Odins

for Kongens Seierheld og Velmagt, Njords for Frugtbarhed, og Freys for Tryghed; men dernæst pleiede der gierne at være mange som drak Brage-Bægeret, og hvem der var af hedengangne Heltes Æt, drak ogsaa deres Skaal, som kaldtes Minde-Bægeret.

Nu maa man vide, at Sigurd Hlade-Jarl, saavelsom Fader for ham, var selv en af de allerflittigste Afguds-Dyrkere, han havde Forsædet, paa Kongens Vegne, ved alle Offer-Gilder i Trondelagen, og han gjorde et stort Offer-Gilde paa Hlade ganske paa sin egen Regning, hvorved han da vandt stor Berømmelse, og kom i Raabet for mageløs Gavmildhed. Dertil sigter følgende Vers af Kormak Ogmundson i Sigurds-Drapen:

Der saae man Ingen med Bimpel og Bøtte,
Føring til Tæring var der til Unytte;
Alting bekostede Sigurd hin milde:
Skad-Ungen gjorde for Ravn-Fader Gilde!
Saa, naar for Aserne Thurser giør Feste,
Smaafolk kan spare, hvad de har til Bedste!

Ingen behøved at skubbe og skyde,
Kiød var der Nok af i Kiedel og Gryde:
Fenje og Menje det, Guder til Gode,
Maled for Jetter, som Guld for Kong Frode!
Hvem vil om Thursernes Arne vel kives,
Naar der for Aser et Maaltid opskives!

Nu kom da Kongen til Offer-Gildet som holdtes i Vinterlaget paa Hlade. Ellers, naar han var ved Offer-Gilder, pleiede han at spise med nogle faa gode Venner i et afsides Kammer; men nu fortalde Sigurd Jarl ham, at det gik slet ikke an, da Bonderne ankede paa, at Hoisædet stod ledigt, naar Folket var gladest. Kongen maatte da sætte sig til Hoi-

bords, og da nu Skaalerne skulde drikkes, tog Sigurd Jarl Hornet, indviede det til Odin, og drak Kongen til. Han tog det ogsaa, men gjorde Korsets Tegn over det, og da Kaare Bonde fra Grotte saae det, sagde han: hvad er det Kongen tager sig for! vil han endnu ikke offre? Ih! tog Sigurd Jarl Svaret, han gjorde Hammers-Tegn over Hornet, og drak Thors Skaal, det er jo ikke andet end hvad Alle gior, som troe paa deres egen Magt og Styrke! Derved blev det da den Aften, men Dagen efter, da Folk gik til Bords, stimlede Bønderne sammen om Kongen, og sagde, at han skulde æde Hestekiød, og da han ingenlunde var dertil at formaae, bad de ham dog at drikke Sovsen. Da han heller ikke vilde det, bad de ham smage Fedtet; men da han ogsaa sagde Nei dertil, lavede de sig til at gaae ham paa Livet løs. Sigurd Jarl var imidlertid strax ved Haanden, og bad dem lænte lidt, saa vilde han see til at mægle Forliig. Derpaa bad han Kongen gabe over Kiedel-Krogen, som var fittet af Angen der slog op, og nu gik Kongen ogsaa hen og gabede over Krogen, men svøbde først et Linklæde om den, hvorpaa han atter gik til Hoisædet, uden at man dog var fornøiet paa nogen af Siderne.

Næste Vinter skulde Kongen holde Juul paa Møre, og da det lakkede hen imod Jule-Tider, blev der holdt en mærkelig Forsamlig af otte Hovdinger i Trøndelagen. Det var nemlig Ud-Trønderne: Kaare fra Grotte og Asbjørn fra Melhuus, Thorberg fra Værnes, og Orm fra Lexen, samt Ind-Trønderne: Botolf fra Olvishoug, Narv fra Staf i Værdalen, Trand Hage fra Egge, og Thore Skiæg fra Husbye paa Inderøen. Disse otte Mand sammensvor sig i den Hensigt, at de fire Ud-Trønder skulde udrydde hvert Spor af Christendommen i Norge, og de fire Ind-Trønder nøde Kongen til at blote. I Følge denne Aftale seilede virkelig Ud-Trønderne til Møre, brændte de tre Kirker, der var, og slog Præsterne, en ved

hver Kirke, ihjel. Bønderne var ogsaa forsamlede i Mangfoldighed paa Møre, da Kongen og Sigurd Jarl ankom med deres Huustrop, og stormede den allerførste Dag i Julen ind paa Kongen med de Ord: at vilde han ikke blote, saa skulde han blode. Sigurd Jarl gik imidlertid som sædvanlig imellem, og fik Sagen saaledes afgiort, at Kongen aad et Par Mundfulder Heste-Kiød, og tømde alle de Skaaler Bønderne skiænkede ham, uden at slaae Kors over Hornet.

Saasnart nu Gildet fik Ende, drog Kongen og Jarlen strax til Hlade, og der blev Kongen heller ikke gammel, men lavede sig strax, høist fortrydelig som han var, til Afreisen med hele sit Følge, og ved Afskeden lod han de Ord falde, at naar han næste Gang giæstede Trøndelagen, skulde han være bedre forsynet, saa han kunde give Bønderne Lidt at bide paa, og vederlægge deres Artighed. Sigurd Jarl bad ham vel, ikke at regne Trønderne Sligt til Onde, og sagde, at det kom han ingen Vei med at undsige Nordmænd og byde dem Spidsen, allerhelst i Trøndelagen, som var Norges Kierne, men nu var Kongen saa bister, at Ingen kunde faae et Ord indført hos ham. Saa reiste han da ned til Møre, hvor han blev om Vinteren og ud paa Foraaret, men saasnart det lakkede imod Sommeren, begyndte han at samle Folk, og gjorde slet ingen Hemmelighed af, at det var Trønderne, Rustningen gialdt.

Men, hvad skeer! ret som Kong Hakon havde faaet en dygtig Hær samlet, og var netop kommet om Bord, fik han Bud fra sønden Fields, at Eriks Sønner var kommet fra Dannemark op til Vigen, havde ved Sotenæs drevet Trygge Olavson fra sine Skibe, og derpaa plyndret vidt og bredt i Vigen, hvor ogsaa Mange havde underkastet sig dem. Da Kong Hakon hørde Sligt, syndes han, at den Styrke han havde kunde ikke forslaae, og skikkede derfor saavel Sigurd Jarl, som andre Høvdinger hvem

han havde Tillid til, Bud om at komme ham til Hjelp. Sigurd kom ogsaa med et dygtigt Følgeskab, men havde netop deriblandt alle de Trønder, som om Vinteren gik Kongen stærkest paa Livet, og vilde pine ham til at blote, og dem tog nu Kongen til Naade allesammen paa Jarlens Forbøn.

Niende Kapitel.

Om Slaget paa Augvaldsnæs.

Nu seilede da Kong Hakon sønder med Landet, Stat forbi, og der fik han Spørgdom paa Eriks Sønner, at de var kommet op til Nørre-Agde. De vidste ogsaa, at han var i Farvandet, hvorpaa begge Flaaderne søgde hinanden og mødtes ved Karmen, hvor Krigshærene gik i Land, og sloges saa paa Augvaldsnæs. Man havde, paa begge Sider, Folk i svære Mængde, saa det blev et haardnakket Slag, men som nu Kong Hakon gik frem med Kiæmpe-Skridt, traf han for Guttorm Erikson, og det gik Hug om Hug med dem saalænge, til Guttorm faldt, hans Banner, og mangen Mand der i Naboelaget havde samme Skiebne, og det gjorde Udslaget, thi nu stak Bræmsen Endeel af de Øvrige, og Eriks Sønner saae sig nødt til at nøies med den Skade de havde, som ikke var lille, og see til at komme paa Hiemreisen. Det lykkedes ogsaa, og da nu Hakon ikke var seen med at springe i Snekken og følge dem paa Vei, lagde man paa begge Sider alle Aarer om Borde; men da Eriks Sønner fik Øster-Agde fat, satte de Seil til, over efter Jyllands Kyst, og da de fik den i Sigte, vendte Kong Hakon hjem igien til Norge.

Saavel om Slaget, som Seiladsen taler Guttorm Gnistring paa følgende Maade:

En Skjoldborg sig reiste de Søemænd paa Val,
Det Jord-Drotten ilde behaged,
Han knækkede Bjelker i Høielofts Sal,
Saa fik over Hoved de Taget;
Den Kiæmpe-Dysser med vældig Arm
Betalde Sømænd for Land-Allarm.

De Staal-Orme hvisled i Norden-Skov,
I Maanen saa vilde de bide,
Den Spøg de Søemænd faldt alt for grov,
Og Sproget de kunde ei lide;
Thi løb de Alle, som laae ei fast,
Og sprang i Søen med Hui og Hast.

De Havmænd spændte vel Buen høit,
Og Bane de agtede Balder,
Men Pilen vendtes, og svared drøit:
Maal kun efter din ei hans Alder!
For Hakons Snekke, som for hans Sværd
De Havmænd svømmed fra Herrefærd!

Efter dette Slag indførde Kong Hakon i Loven, at hver Mand fra Stranden af saa langt op i Landet, som Laxen gik, skulde agtes for Søelimit, og til den Ende blev hele Strand-Kanten inddeelt i visse Søelægd, med tilføied Bestemmelse, hvor mange og hvor store Skibe der skulde udredes af hver Lægd i Lande-Leding eller ved almindeligt Opraab, og det skulde altid finde Sted, naar en fremmed Krigshær kom til Landet. Ved ethvert saadant Opraab skulde, mens Budstikken løb, Bavnene blusse paa visse høie Fjelde, hvoraf to immer kunde sees fra hinanden, og paa den Maade,

vil man sige, at Opraabet kunde i syv Nætter forplantes fra den sydligste Bavn til den nordligste Thinghoi paa Helgeland.

Tiende Kapitel.
Om Slaget paa Møre.

Efter Slaget paa Augvaldsnæs havde Eriks Sønner atter i lang Tid deres Tilhold i Dannemark, og plyndrede meget i Østerleden, stundum og, som sædvanlig, i Norge. Men, da nu Kong Hakon havde regieret i tyve Aar, skedte det, at Eriks Sønner fra Dannemark af hiemsøgde Norge med en stor Krigshær, som tildeels bestod af deres Folgesvende paa Vikings-Togene, tildeels, og det især, af Folk, som Kong Harald Gormsøn havde overladt dem. Fra Vendsyssel stak de ud, gik for en strygende Vind lige til Agde, og seilede saa Natten med Dagen videre nordpaa, uden at der blev tændt en eneste Bavn, deels fordi det var Skik at begynde fra Østen af, og der havde man ikke bemærket Fienden, men deels ogsaa fordi Kongen havde sat meget stræng Straf for hvem der kunde overbevises om at have tændt Bavn til Utide. Sagen var nemlig den, at det var saa tit der seilede enkelte Orloggere eller og Vikings-Snekker forbi, og plyndrede paa Ud-Øerne, og saa tænkde Folk strax, at det var Eriks Sønner, og tændte Bavnene, hvorved det hele Land kom i Bevægelse, og naar man saa skulde see sig til, var det nogle andre Vikinger, eller naar det var Eriks Sønner, havde de ingen Dane-Hær med sig, men kun deres egne Folk, og seilede hjem, forend man blev samlet. Saa var da det Hele til ingen Nytte, men kun til stor Besvær og Bekostning, og derover blev Kongen meget vred, ligesom ogsaa Bonderne paa deres Side knurre-

de, naar det skedte, men nu hjalp det godt til, at Eriks Sønner, uden at en Hund gioede ad dem, kom ligeop til Ulfvang. Her maatte de dog ligge stille i hele syv Dage, og imidlertid kom deres Rygte over Eidet til Møre, hvor Hakon var, og opholdt sig paa Frædøe, paa sin Gaard Birkestrand, men han havde ingen Folk om sig, undtagen sin Hird, og de Bønder han havde bedt til Bords.

Da nu Udriderne kom til Kong Hakon, og fortalde ham om Eriks Sønner, hvilken en mægtig Hær de havde, og laae med tæt søndenfor Stat, saa lod Kongen strax de Mænd kalde, som man holdt for de klogeste der paa Stædet, og spurgde dem til Raads, om han skulde bie og slaaes med saa overlegen en Magt, som Eriks Sønner havde, eller han skulde undvige nordpaa, til han fik Folk sanket?

Nu var der, iblandt Andre, en ældgammel Bonde, som de kaldte Eigil Uldvams, han havde i sine unge Dage været Krigsmand med Liv og Sjæl, ligesom han da ogsaa havde været en Kiæmpe i Kræfter, og i mange Aar baaret Harald Haarfagers Banner. Den samme Eigil tog nu Svaret, og sagde: veed du hvad, Konge! nu var jeg dog nogle Gange i Heden med din Fader Kong Harald, og han havde snart mere, og snart mindre Mandskab end Fienden, men immer vandt han, og aldrig hørde jeg ham friste sine gode Venner for at de skulde raade ham til at flygte; og seer du vel, Konge! siden vi nu ikke veed rettere, end at vi har en uforsagt Høvding, saa vil vi heller ikke give dig saadant et Raad, men kun fortælle dig, at du skal ingen Skam have af dit Følgeskab. Nu stemmede mange andre med i den samme Tone, Kongen sagde ogsaa, at han gik helst i Slag med hvem der var ved Haanden: og derom blev man da enig, hvorpaa Budstikken strax kom i Gang til alle Sider, og samlede ikke endda saa faa Folk sammen i en Hast. Det maa jeg lide, sagde Eigil, thi det har nu

enstund, i den umaneerlig lange Fred vi har havt, været min største Sorg, at jeg rimeligviis kom til at ligge herinde med et Straa i Munden, og døe af Alderdom, men nu kanskee dog, inden Enden tager, jeg kan naae mit Ønske, som immer var at falde i Kamp ved min Høvdings Side!

Saasnart Leiligheden faldt derefter, seilede Eriks Sønner Stat forbi, og lige hen, hvor de hørde, Hakon var, nemlig til Frekøesund, hvor han laae med ni Skibe, norden for Fræderbjerg. Eriks Sønner ankrede søndenfor samme Bjerg med tyve Skibe, og da det var skeet, sendte Hakon dem Bud, om de vilde gaae i Land og slaaes med ham paa Rasterkalv, thi der havde han afstukket Val-Pladsen, paa en deilig stor Slette med en lang lavagtig Bjergaas ved Siden. Dertil fandtes Prindserne villige, og gave sig strax paa Vei op over Bjerg-Aasen, hen til Rasterkalv, ligesom Hakon strax mødte paa Pletten, og stillede sin Hær op i lange Rækker, for, som han selv sagde, at Fienden, uagtet han var mandstærkere, ikke skulde omringe dem. Nu begyndte man da at gaae løs paa hinanden, og det djervt, men førend Slaget begyndte havde Eigil Uldvams forlangt af Kongen og faaet ti Mand, og et Banner til hver. Med disse ti Mand gik han bag om Valpladsen, og befalede dem, at gaae tæt ind under Brinken, een for een, og et godt Stykke fra hinanden, og saa løfte Bannerne i Veiret. Som sagt, saa gjort, og da nu de Bageste i Prindsernes Fylking, saae alle de mange flyvende Faner, som stak op over Brinken, da hvede de ilde til, og tænkde, at der maatte være Folk med i svære Mængde, som vilde falde dem i Ryggen, og afskiære dem fra deres Skibe. Det syndes de, var ikke Noget at tie med, men raabde og sagde, hvad der var paa Færde, og alt som det spurgdes videre fort, kom der Uroe over Mandskabet, saa de vendte Ryg, og Konge-Sønnerne med. Nu var da Kong Hakon og hans Folk ikke sene til at følge dem paa Vei, og nødte mange til at

bie, men da Gamle Erikson kom op paa Brinken, og fik seet sig om, da mærkede han, at de havde slet ikke større Flok efter sig, end den de havde havt for sig, og havde seet under Sine, saa det Andet var kun et Krigspuds. Han lod da strax tude i Val-Hornet, og reiste sit Banner, hvorunder ogsaa snart alle hans Nordmænd flokkedes, men de Danske søgde Skibene. Saasnart nu Hakon kom, begyndte man igien hvor man slap, og det for ramme Alvor, men nu havde Hakon flest Folk, og Enden blev at Eriks Sønner maatte give tabt. De flydde nu alle sønderned ad Brinken, men saa deelde Flokken sig: Somme gik i Øster, hvor der var jævn Jord, og Somme i Vester hvor Bjerget laae, med steile Klippe-Vægge ud imod Stranden. De der hummede sig hen efter Bjerget, dem fulgde Hakon med og skildtes ikke fra dem, forend de var kommet til Roe, hver og een, Somme under Klingen, og Somme under Klippen.

Endnu var imidlertid den Flok tilbage som søgde Sletten under Anførsel af Gamle selv, og saasnart han var kommet ned, vendte han Kloer igien, hvorpaa alle hans Brødre og endeel andre Flygtninger sankede sig om ham. Det blev da en tredie Dyst, og her var Eigil Uldvams Hovidsmand paa Hakons Vegne, han var ikke god at bides med, men Gamle var ikke heller, og de to Karle vexlede Hug saalænge til Eigil bukkede under, dog ikke forend han havde mærket Gamle saa, at det sveed til Marv og Been. Her faldt da mange af Hakons Folk, men saa kom han selv, tilbage fra Jagten efter de Andre, og vel løb Gamle ikke endda, men Hakon gik dog frem med Kiæmpe-Skridt, huggede løs baade til Høire og Venstre, og det saa droit at de faldt, den Ene over den Anden! Derfor siger ogsaa Guttorm Sindre:

Forbi sit Banner gik Helten paa Val,
Som Soel over Bjerg monne skride,

Da rysted, for Staal-Hanens vældige Gal,
De Vaagne paa Marken saa vide!
For høirøstet Kvinde skal Krigshære flye,
Det nu jeg i Sandhed befinder;
Thi styrtede nu ikke skjoldtakde Bye
For Røsten af stridbare Kvinder!

Da nu Prindserne saae deres Folk falde rundtomkring sig som Fluer, da søgde de Stranden, men de der var kommet først, havde halet Skibene ud og sat somme af dem paa Grund, saa der var nu ikke Andet for dem der kom efter, end at springe lukt i Søen. Det gjorde de da ogsaa, og, paa Gamle nær, som blev skudt i Flugten, naaede alle Eriks Sønner Skibene, men det var kun med et tungt Hjerte, de seilede tilbage til Danmark, hvor de nu atter en Stund opslog deres Bopæl.

Nu lod Kong Hakon tage alle de af Prindsernes Skibe, som stod paa Grund, og trække op paa Valpladsen tilligemed flere Skibe, saamange som der behøvedes til at rumme alle dem, der paa Kongens Side vare faldne. Alle disse, med Eigil Uldvams som Høvding i Spidsen, bleve da ladede i Skibene og tildækkede med Høie af Jord og Steen. Ved Eigils Høi blev desuden store Bauta-Stene opsatte.

Tiende Kapitel.

Om Slaget ved Fidie.

Der nu Kong Hakon Adelsteen havde, siden hans Broder Erik romde af Landet, i sex og tyve Aar været Nordmænds Konge, da kom der Nyt til Norge. Hakon var just paa Hordeland, paa Stolen eller Stord-

ven, og sad en Dag med sine Hofmænd og mange Bonde-Giæster over Davre-Bordet paa Fidie: sin Herregaard, men som de nu sad allerbedst, kom En ind i Stuen, gik hen til Eivind Findson eller Skalda-Spilder, og bad ham endelig gaae med sig ud, og det paa Timen, da der var ingen Tid at spilde. Sagen var den, at Vagten, som stod paa Udkik, havde seet en stor Hob Skibe komme sønderfra seilende og nærme sig Øen, og Folk havde staaet og talt med hinanden om, at man burde dog fortælle Kongen, at efter al Rimelighed var der Uller i Mosen, men de vidste ikke ret hvad de skulde, thi paa den ene Side var det ingen Spøg at bringe Kongen Budstikke, da han havde lagt forfærdelig stort Ansvar paa hvem der gjorde det, og paa den anden Side syndes de dog, det gik aldrig an, at Kongen ikke skulde vide det, om Fienden var for Døren. Saa hittede de da paa det Raad, at kalde Eivind ud, og saasnart han kom, hvor man kunde see Skibene, da saae han strax, det var en stor Krigs-Flaade, gik sporenstregs ind i Stuen, og frem for Kongen, og sagde: nu er Tiden Biende kort og Bidende lang! Hvorfor det? sagde Kongen, og saae op ad ham. Da kvad Eivind:

Naar paa Søe der falder Stænk,
Faaer man gierne Væde!
Øre-Sliben under Bænk
Giør uroeligt Sæde!
Ingenlunde Kongen jeg
Feide vil forkynde;
Men paa gamle Konge-Vei
Maa sig Kiæmper skynde!

For brav en Karl, sagde Kongen, est du, min Eivind, til at tage Feil af Budstikken, og løbe med Limstangen! Ja, sandt er det, var der

nu mange, som sagde, Eivind foer ikke med Tant. Nu lod da Kongen strax tage af Bordet, gik ud med, og fik Syn for Sagn, at Fienden var i Farvandet. Nu er gode Raad dyre, sagde Kongen til sine Mænd, hvad synes I? Skal vi prove til med de Folk vi er, eller skal vi gaae om Bord, og see vi finde Fleer lidt hoiere oppe? Aabenbart er det, at vi denne Gang faae endnu et storre Overtal at nappes med, end nogensinde for, og dog har vi for det Meste, naar vi sloges med Gunnilds Sønner, syndes det var lidt knebent med det Mandskab vi havde. Folk var just ikke saa huse til at svare paa det Sporgsmaal, men da Eivind mærkede, de Andre tav, tog han Svaret, og kvad for Kongen:

Spot og Skade følges ad,
Det kan aldrig feile,
Om vi fra vor Middags-Mad
Nu i Nord undseile!
Sønderfra de danske Kiør
Svømme hid som Ænder,
Gribe til, er hvad vi bør,
Flux med begge Hænder;
Harald undte os saa vel,
Drev dem over Stranden;
Vil de stanges, vi en Fjel
Give dem for Panden!

Ja, Eivind! sagde Kongen, du taler som en Mand, og halvveis ud af mit Hjerte, men dog vil jeg ogsaa høre Andres Tanker i denne Sag. Da nu imidlertid Folk syndes, det var nemt at giætte, hvad Kongen meende, saa blev de snart mange om den Mening, at det var meget bedre at falde med Æren, end at flye med Skam for de Danske, uden at prove dem forst, og det allerhelst da man for havde været med, hvor Mange tab-

de og Faa vandt. Det var Ord som Kongen takkede dem meget for, og bad dem saa gribe til Vaaben som de ogsaa gjorde. Selv slængde han i en Hast Brynien paa sig, bandt Kværnbider, sit Sværd, ved Lænd, satte paa sit Hoved en gylden Hjelm, hængde Skjold over Skulder, tog Spyd i Haand, stillede Folket op, Hofmænd og Bønder imellem hverandre, og reiste sit kongelige Banner.

Efter Gamles Fald var Harald Erikson blevet Hoved-Manden iblandt Brødrene, og foruden den store Dane-Hær, havde de dennegang i Følge med sig to hellende fore, forvovne Karle, ret to Blodhunde, nemlig begge deres Morbrødre: Eivind Skreya og Alf Askmand. De holdt nu uden Videre ind under Øen, gik i Land og stillede op, og saa stor, vil man sige, skal Forskiellen paa Folketal have været, at Eriks Sønner kunde sige Sex, naar Hakon sagde Een. Der er imidlertid ogsaa Forskiel paa Folk, og det var med Kong Hakon, som med hans Fader: Harald Haarfager, hvem der vilde tjene i hans Gaard, maatte baade have Lemmerne ved Magt, og Hjertet paa det rette Sted. Saaledes gik der en Karl ved Siden af Kongen, som han da selv havde sat der, han hedd Thoralv Skolmeson, havde Hjelm og Skjold, Spyd i Haand, og et Sværd ved Lænd som kaldtes Fodblad, og denne Thoralv skal omtrent have været lige saa stærk som Kongen selv. Saa siger i det Mindste Thord Syrikson i Visen han gjorde om Thoralv, hvor det hedder:

I Stolens Klippe-Tørning,
Hvor det gik: Haardt mod Haardt,
Ei gjorde den Een-Hjørning
Sit Fod-Blad nogen Tort:
For Snee-Skrid ikke bange,
Han ændsed Fog kun lidt,

Og holdt, som ikke mange,
Med Norges Konge Skridt!

Da Slaget skulde begynde, krængede Kongen, eftersom Eivind siger, Brynien af sig, og alt medens nu Spydene fløi, saae man, at det maatte blive en blodig og haardnakket Kamp, men endnu bedre beed det, som Eivind siger, da Kiæmperne havde skudt deres Spyd, og trak deres Sværd, thi da gik Kong Hakon, med Thoralv ved Siden, frem foran Banneret, og gjorde lyst omkring sig. Kongen var i sig selv nem nok at kiende, thi Ingen var saa høi som han, men da nu tillige Solen straalede paa Hjelmen, syndes Eivind Findsen, som saae, hvorledes Fienderne stimlede did, hvor Kongen var, at han blev alt for kiendelig, og kastede en Hætte over Hjelmen. Det mærkede Eivind Skreya, der tilligemed sin Broder: Alf, rasede frem som gale Hunde og uvane Tyre, og huggede Løst og Fast til begge Sider, og samme Eivind brølede da, saa man kunde høre det: hvor blev nu Guld-Hjelmen af? har Katten taget Kongen af Norge, eller krøb han i Skjul? Da opløftede Hakon sin Røst og raabde: Eivind! du est paa gode Veie, beenfram! saa finder du Kongen i Norge! Saa siger Eivind Skalda-Spilder:

Skreya fælt til Vennehuld
Skreeg af alle Kræfter
Om hans klare Hoved-Guld,
Og fik Svar derefter:
Seierrige Luse-Knækker!
Kiøg saa høit kun som du kiækker!
Norges Drot er nem at kiende!
Skrid kun, som du est paa Glid,
Stævn kun efter Næsen hid,
Da din Leden snart har Ende!

Det varede nu heller ikke uden en Haande-Vending, saa var Eivind tilstæde, svang sit Sværd, og huggede til Kongen, men Thoralv skiod sit Skjold imellem, saa stivt, at Eivind aglede; og saa tog Kongen Kværnbider: sit Sværd, i begge Hænder, og slakde, med et eneste Hug, baade Hjelm og Hoved paa Eivind, lige ned i Skulderen. Derfor siger Eivind Skalda-Spilder:

Sværdet med det gyldne Hjalte
Troer jeg, nok beed,
Slagte-Kniv til danske Galte
Gjorde kort Besked;
Bidhvas i to Konge-Hænder
Aabenlyst paa Skreya fløi,
Giennemgrov med hvasse Tænder
Bauta-Steen og Kiæmpe-Høi!

Thoralv slog imidlertid Alf Askmand ihiel, og da nu disse to Brodre styrtede, turde Ingen mere giore sig saa dristig at staae for Hakon, saa han gik frem med Kiæmpe-Skridt. Der faldt en Frygt paa Fiende-Hæren, og Flugt var Folgen, men som nu Kongen, selv i Spidsen, fulgde dem i Hælene, og huggede ned for Fode, see, da kom der en Piil flyvende, med en Hage ved, og foer ind i Kong Hakons Arm, lige i Muskelen, ovenfor Albuen. Den Ting forklare de Fleste saaledes, at midt i Tummelen fløi Gunnilds Skopudser: Kisping, frem, raabde alt hvad han kunde: Plads for Kongens Banemand! og skiod saa den Piil til Hakon; men Somme vil derimod paastaae, at Ingen veed, hvem Pilen kom fra, og det kan være ganske rimeligt, aldenstund der fløi i Luften baade Pile og Spyd og Alt hvad skydes kunde, saa tykt som Smuld.

Her faldt da en grumme Hob af Prindsernes Folk, baade paa Valpladsen og paa Strand-Veien, og paa Grundene, foruden de der druknede af Hastværk, men der var nok om Bord endda, og de roede alt hvad trække kunde, med Hakons Skytter i deres Kiolvand. Thord Syrikson siger:

Ulve kom fra Sønderleed:
Ulve efter Loven,
For at bryde Hegn og Fred,
Nord i Naale-Skoven,
For at hindre Norges Drot
Fra at døe af Anne-Sot!

Hakon hævded Landets Lov,
Ulve leed han ikke,
Spydig er den Naale-Skov,
Spyd vil gierne stikke!
Ræd i Sind, og rød om Sok,
Humped bort den Ulve-Flok!

Nødig levner Skytten Liv
I den Ulv ham saarer,
Derfor mangen Bonde stiv
Greb om Bord til Aarer,
Skiøndt det første Aare-Slag
Kosted sidste Aande-Drag!

Ja de Ulve, før de skjalv,
Beed, og ei med Læmpe;
Priis da med den gode Alv!
Han skal nævnes Kiæmpe!

Norges Frey han fulgde bold,
Næst med Sværd, og bedst med Skjold!

Ellevte Kapitel.

Om Hakons Død og Eftermæle.

Kong Hakon gik nu om Bord paa sin Snekke, og lod sit Saar forbinde, men Blodet vilde ikke stilles, og blev ved at løbe saa voldsomt, at da det lakkede mod Aften, daanede Kongen. Det var hans Agt, at seile op til Alrikstad, men han naaede ei længer end til Hakons-Helle, thi da han kom der uden for, saae Folk, at Døden spillede ham paa Læberne og satte ham i Land. Da lod han sine Venner kalde og sagde dem sin sidste Villie om Riget, og det var den, at da han ingen Sønner havde, skulde der gaae Bud til Eriks Sønner med den Hilsen, at han overlod dem Norges Throne, og lagde kun den Bøn ved Siden, at hans Slægt og Venner maatte have og beholde deres Yndest. Det skee kun strax, sagde Hakon, thi om og et længere Liv mig beskiæres, da bliver jeg dog ikke her, men reiser hen til Christen-Folk at giore Bod for det, hvormed jeg har fortørnet Gud. Men skal jeg døe i dette Land, saa stæd mig og kun her til Jorde, som I synes bedst!

Saa døde da Kong Hakon, et Dieblik efter, paa den samme Helle-Broe, hvor han var født til Verden, og efterlod af Børn kun en eneste Daatter, som hedd Thora; men derfor flød der ei desfærre Taarer paa hans Grav, thi hele Folket sørgede, og som med een Mund sagde Venner og Fiender det høit, at saa livsalig en Konge fik Norge aldrig meer!

Nu førde Kong Hakons Venner hans Liig op til Seim i Nord-Hordlehn, hvor de lode opkaste en mægtig Høi, og begrov ham der i sine bedste Klæder og sin fulde Rustning, men ei med andre Klenodier. Der blev da ogsaa talt over Graven efter hedensk Viis, saa man ønskede Kong Hakon Lykke paa Reisen til Valhal, ja Eivind Skalda-Spilder gjorde endogsaa en Vise om hans Fald, som kaldes Hakonar-Mal eller Hakons Efter-Mæle, hvori der sjunges om, hvor velkommen han var de hedenske Guder. Visen lyder nemlig saa:

Skøgul hin rige,
Gøndul tillige,
Sendtes at skille paa Val
Ynglinge-Trætten,
Kalde af Ætten
Konge til Hærfaders Sal!

Alt var ved Fidje
Sværdet i Midje,
Da kom Valkyrier did,
Fandt under Fane
Kiæmpernes Bane:
Broder til Farmanden blid!

Da faldt om Barmen,
Da faldt om Armen
Brynjen den Høvding for trang:
Af sig den krængde
Kongen, og slængde,
End førend Sværdene sang!

Høi under Mærke,
Høit paa den Stærke,
Kaldte nu Kongen saa bold,
Folk, som ei glipper:
Nordmænd som Klipper,
Havde Kong Hakon i Sold!

Hildur sig hæved,
Spydene bæved,
Fienderne nikked og sank;
Danerne dirred,
Alt som de stirred
Op paa Guld-Hjelmen saa blank!

Munter til Mode,
Hakon den Gode
Stod, som med Frænder i Leeg,
Staal skulde værge
Stol over Bjerge,
Steen-Bider Drotten ei sveeg!

Brynie-Ringe
Brat sønderspringe
Maatte for Klingen saa bold,
Ja, alt som Snekker
Bølgerne flækker,
Kløved den Hjelme og Skjold!

Nede det bruste,
Oppe det suste,
Det var en stormende Dag,

Ned faldt som Ile,
Iisslag af Pile,
Rundt var kun Bulder og Brag!

Bunderne brændte,
Iis dem antændte,
Kold og af Heden man blev;
Kinderne blegned,
Kiæmperne segned,
Valstrømmen strid dem henreev!

Ørerne bukked,
Kiæmperne sukked,
Det var ei Søgnedags-Færd!
Skjoldet var stækket,
Pandseret knækket,
Smalt var det skaarede Sværd!

Haglen var hoftet,
Lyst under Loftet
Var det og luftigt paa Val;
Bænke dog stode,
Fleer end man tro'de,
Bredte i skjoldtakte Sal!

Gøndul nu brummed,
Let hun sig krummed,
Lænet paa Spyd over Hest:
Guder det lykkes!
Valhal bebygges!
Hakon er Hærfaders Giæst!

Valheste-Rygge
Ranke og trygge
Val-Møer bar over Muld;
Dygtige Skjolde
Dækked de Kolde,
Glødende Hjelme som Guld!

Let over Valen
Susede Talen,
Hakon den vittig forstod;
Ei han dog bæved,
Røsten han hæved,
Svared med blussende Mod:

Efter Bedrifter,
Skøgul, udskifter
Ikke du Seiren i Slag;
Vi den fortjente,
Flokkeviis sendte
Guder vi Giæster i Dag!

Skogul.

Alt som vi peged,
Kiæmperne leged,
Vel har vi styret paa Val;
Helten har vundet,
Kongen er fundet,
Sædet ham bier i Sal!

Syster! nu fage,
Om og tilbage!

Hjem til den maigrønne Vang,
Odin at melde:
Hakon i Vælde
Stiler til Valhal sin Gang!

Hurtig nu, Brage!
Harpen du tage!
(Klang det hos Guder i Kveld)
Reis dig fra Sæde,
Du som med Glæde
Stævned for Balder til Hel!

Hermod og Brage!
Ud at modtage
Venlig den Rytter fra Val!
Norriges Balder,
Helt jeg ham kalder,
Høit skal han bænkes i Sal!

Blegnet og blodig,
Meldte end modig
Hakon for Hærsalens Dør:
Lad ham kun true!
Dog ei vi grue,
Gram er os Odin som før!

Brage til Harpen
Sang da som Sarpen:
Tryg er Einheriers Fred!
Naaleskovs Jæger!

Asernes Bæger
Glad du nu trøste dig ved!

Brødre herinde
Nok kan du finde,
Siddende, otte paa Rad!
(Dog kunde Brage
Ei det saa mage,
At han fik Konningen glad!)

Ilde til Mode,
Hakon den Gode
Svarede Brage dernæst:
Vaaben og Værge
Vil vi dog bjerge,
Sværdet er Stalbroder bedst!

Nu det for Dagen
Kom, at Kong Hagen
Gudniding ei var paa Jord;
Velkommen være
Bød ham medÆre
Gudernes hellige Chor!

Salig den Fader,
Sig efterlader
Mage til ypperlig Søn!
Hvo som kan vinde
Adelsteens Minde,
Aldrig han mister sin Løn!!

Ak! før til Hagen
Norge faaer Magen,
Fenris-Ulv farer om Land,
Aldrig saa herlig,
Høiviis og kiærlig,
Fødes en Drot os som han!

Døden, i Vælde,
Dale og Fjelde
Skjuler med Grav-Taagen mørk,
Frænderne isne,
Granerne visne,
Brat har ei Land vi men Ørk!

Hakon den Gode,
Bænket hos Frode,
Straaler ved Gudernes Bord,
Heden-Old kalder
Ret jeg hans Alder,
Heden med Heldet han foer!!

Harald Graafelds Saga.

Første Kapitel.

Om Norges mange Herrer.

Efter Hakon Adelsteens Fald blev da alle Eriks Sønner Konger i Norge, men deres Moder, Gunnild, som fik Navn af Konge-Moder, havde hos dem alle Meget at sige, og for Resten blev Harald, som nu var ældst, anseet for Hoved-Manden. Landet havde imidlertid endnu flere Herrer, thi Trygge Olavsen bestyrede Vigen, Gudrod Bjornsen Vestfold, og Sigurd Hlade-Jarl Trondelagen, for deres egen Regning, saa Gunnilds Sønner havde, den første Vinter, ikke uden Midtlandet; men derpaa blev det ved Mellemhandling afgjort med Trygge og Gudrod, at de skulde besidde deres Riger, som Lehnsmænd, paa samme Vilkaar, som de havde havt dem af Hakon Adelsteen.

Gunnilds Sønner var, som sagt, døbte i Engelland, men Alt hvad de gjorde, for at indføre Christendommen i Norge, var, at hvor de kunde komme til med det, forhindrede de Offringerne, og brækkede Afguds-Husene ned, hvorved de paadrog sig Manges Uvenskab.

Hvad Lands-Loven angik, da blev den vel ved at være uforandret, som Kong Hakon havde gjort den, men Kongerne rettede sig kun efter den, forsaavidt den var til deres Fordeel.

Med Landets Velstand gik det tilbage, lige fra den Dag af, Gunnilds Sønner tog fat, og de hjalp virkelig til at giøre dyr Tid, thi mange var de, som hver skulde have et kongeligt Tjenerskab, og gierrige vare de alle, saa der vilde Meget til, inden de fik nok, og de blev da dyre Herrer for Landet.

For Resten var det smukke Folk allesammen, store, stærke Karle, haarde og dristige Krigsmænd, skiøndt der var Maade med Seirene de vandt, og vel drevne i alskens Hofværk. Saaledes siger Glum Geerson i Visen, han gjorde om Harald Gunnildsøn:

Han, som man maa valstiv kalde,
Han, som, over Konger alle,
Følde helst med begge Hænder.
Heimdal paa de gyldne Tænder,
Var en heel og holden Mand,
Tolv Idrætter kunde han!

Andet Kapitel.

Om Harald Graafeld og Eivind Skalda-Spilder.

Kong Haralds fornævnde Skjald, Glum Geerson, en forvoven Karl, havde gjort følgende Vers, som skulde give Harald Æren for Hakons Fald:

Nyt jeg veed til Haralds Priis:
Godt blev Gamle hevnet,
Stort var Mellem-Mænds Forliis,
Liv dem ei blev levnet;
Harald Hakon aarelod,
Skaden let forvindes,
Sorte Ravne drak hans Blod,
Det skal længe mindes!

Det Vers klang godt i Manges Øren, men ikke i Eivind Skalda-Spilders, og han gjorde da et lige imod, som lød saaledes:

Hakon farved Konge-Fod:
Fenrirs Bane-Vaaben,
Rød i meer end Gamles Blod,
Da var Søen aaben;
Lykke-Træf for Eriks Æt,
Samt for deres Følge!
Hakon svømmed ei saa let
Under Spyd paa Bølge!
Aldrig var den Drot saa ung,
Han jo var til Flugt for tung!
Nu en Stymper af en Skjald
Stikler paa sin Høvdings Fald!

Dette Vers kom ogsaa i Folke-Munde, men saasnart det kom Kong Harald for Øren, lod han Eivind stævne som for halsløs Gierning, og fælleds Venner havde Ondt nok ved at faae Sagen forligt paa det Vilkaar, at Eivind skulde, som Skjald, træde i Haralds Tjeneste, ligesom han havde været i Hakons. Kongen og Eivind var for Resten ogsaa lidt i

Slægt, thi Eivinds Moder: Gunnild, var en Daatter af Halvdan Jarl og Ingeborg, altsaa en Daatter-Daatter af Harald Haarfager.

Nu skulde da Eivind giøre et Vers om Haralds Daad paa Stordøen, og her er det:

Lidt kun, siger hvem det saae,
Kiendte du til Gruen,
Da paa Stord de Kiæmper graa
Overspændte Buen,
Da paa Horders Brynje klang
Vunde-Haglen høit og sprang!

Sværdet du af Balgen drog,
I din Haand det svulmed,
Gienlyd hørdes, hvor du slog,
Døden Smerten dulmed;
Ja, Ulvinden, Harald! dig
Takke maa for fede Liig!

Gunnilds Sønner blev endnu immer ved at holde sig midtlands, thi de fandt det ikke raadeligt at sidde enten under Vigveringernes eller Trøndernes Vinger, for de mange store og stoute Høvdingers Skyld som fandtes i de Egne. Nu blev de imidlertid dog hvad man kalder forligte med Sigurd Jarl, thi da de en Stund havde været i Norge, og ikke faaet en Hvid af Trøndelagen, traadte de i Underhandling med ham, og fik ham til Lehnsmand, imod at indrømme ham Alt hvad han havde havt under Kong Hakon, og den Aftale blev da beseiglet og besvoret.

Alle Gunnilds Sønner havde Ord for at være Gniepinde, og Folk vilde sige, de gravede deres Sølv og Guld i Jorden. Derover gjorde Eivind følgende Vers:

Fordum, ja i Heden-Old:
Alle Hakons Dage,
Krages Sæd paa Fyrres-Vold
Blomstrede for Brage;
Billed-Urtens Pleie-Mænd
Soel-Blomst fik, ei Nelde,
Og med Fryd vi planted den
Høit paa Falke-Fjelde!

Nu paa Guldet anden Priis
Sætter man i Sale,
Frodes Meel, som troldomsviis
Jette-Kvinder male,
Folkets Strids-Mand i sit Skiød
Bærer nu til Høie,
Jette-Fiendens Moders Kiød
Skal det Meel fordøie!

Fordum saae man Fyllas Bind,
Hvormed hun mon pryde
Bryne-Dalens Fjelde-Tind,
Straaler trindt udskyde;
Straale klart som Snekke-Floi
Over Kiøl hos Brage,
Blinke trindt om Skjalde-Høi
Alle Hakons Dage!

Nu er anden Drot paa Stol,
Fjeldet han udhuler:
Elve-Hjemmets klare Soel
Han i Støvet skjuler;

Nu skal Ving-Thors Moders Liig
Himmel-Glandsen favne,
I sin Daad man ligner sig:
Aadsler elske Ravne!

Aldrig saasnart fik Kong Harald snuset op, hvem der havde gjort det Vers, førend han sendte Bud efter Eivind, at han vilde gierne tale med ham, og da saa Eivind kom, foer Kongen paa ham, og vilde have ham dømt som sin Avindsmand. Da nu Kongen, iblandt Andet, sagde: jo det klæder dig net, at være mig saa utroe, du som selv er traadt i min Tjeneste, da opløftede Eivind Rosten, og kvad:

Huldskab loved jeg engang
Herren som mig hued,
Fulgde ham med Sværd og Sang
Troelig, som jeg dued;
Nu jeg skal, som Duen graa,
Bukke for den anden,
Skulde jeg den tredie faae,
Revnede vist Panden!

Gamle Folk har Gammelt kiært,
Jeg om Hakon sjunger,
Aldrig jeg gad lidt og lært
Sang med tvende Tunger!
Tænk da, Konge! Hakons Skjald
Ved hans Gravhøi kvæder,
Fylder kun dit Skjalde-Tal
I de gamle Klæder!

Kong Harald nødte imidlertid Eivind til at lade ham være Dommer i sin egen Sag, og nu tildømde Kongen sig en prægtig stor Guldring, som

Eivind havde, og som kaldtes Molde eller Mulde, fordi den fordum var fundet i Jorden. Da der nu slet ikke kunde blive bedre Kiøb, fik han den ogsaa; men Eivind kvad:

Altsaa er det nu aabenbart,
Bladet havde saa heldig Fart,
Mødes skulde Paarørende to,
Staal og Guld udi Jette-Boe,
For at jeg Slange-Leiets Ven,
Skulde til Bod for min Ulykke
Bringe det Arvegods igien:
Falke-Fjeldets det favre Smykke!

Derpaa reiste da Eivind hjem, og morknede aldrig siden Kong Haralds Dørre.

Tredie Kapitel.

Om Sigurd Hlade-Jarls Endeligt.

Stundum var vel Gunnilds Sønner hver sine Veie, men for det Meste fulgdes de dog ad, og immer stak de og Moderen Hovederne sammen, for at udfinde hvordan de bedst skulde stile deres Sag. Paa et saadant Møde tog Gunnild engang Bladet fra Munden, og sagde til sine Sønner: nu maa jeg dog engang spørge, hvad dog egenlig jeres Mening er om Høvdingskabet i Trondelagen! I er dog rigtig kun Nisse-Konger i Grunden, thi vel har I Navnet af Stol-Konger, saa vel som eders Forfædre, men Gavnet har de andre, og mange er I om den Smule Land og det Par Undersaatter I har. Trygge og Gudrod sidder og kneiser der østerpaa, og det kunde endda paa en Maade lade sig forsvare, aldenstund de er af Slægten, men

hvorfra den store Kiærlighed kommer til Sigurd Jarl, at I lade ham sidde og brede sig over hele Trondelagen, medens I selv har det knapt, det gaaer langt over min Forstand. Maae I ikke dog selv finde, det er snurrigt nok, at hver Sommer ligge I paa Farten og plyndre i fremmede Lande, og hjemme i Fædrene-Landet lade I en Jarl sidde og gotte sig med eders Arvegods! Mener du, Harald! at Han, du er opkaldt efter, vilde nogensinde blevet Ene om hele Norge, dersom han havde gjort sig nogen Samvittighed over at rive en Smule Jarl af Pinden, eller hjelpe ham ud af Verden, og see, om han ikke dog blev baade gammel og graa, uden at Nogen rokkede en Fjer i hans Hat!

Ja, Moder! sagde Harald, at slagte en Kalv, og at slaae en Karl som Sigurd Jarl, det er ligelet sagt, men ikke derfor gjort; han er kommet af Folk, saa vel som vi, har mange Frænder, og flere Venner, og Forstand i Panden som den Bedste. Kommer han bare under Vinden med, at vi har Ondt i Sinde, da tor jeg vædde om hvad det skal være, at naar vi komme, da finde vi alle Tronderne, hvor vi finde ham, og maae da kalde det store Ting, om vi kan slippe med en lang Næse. Desuden vil jeg meget tvivle paa, der er Nogen af os Brodre, som turde slaae sig til Roe i Trondelagen. Velan! sagde Gunnild, saa gaae vi en anden Vei, der ikke falder saa besværlig, nu vil jeg i Efter-Aaret følge med Erling og Harald op til Nordmør, saa vil vi lægge vore Hoveder sammen, og see hvad vi kan giore! Det Raad fandt Bifald og blev sat i Værk.

Sigurd Jarl sad paa Hlade, og der fik han Besøg af Kong Haralds Bud, som bragde ham Venne-Gaver og den kiærlige Hilsen, at Kong Harald onskede at træde i den samme venskabelige Forbindelse med ham, hvori Kong Hakon havde staaet, og bad desaarsag, at Jarlen vilde umage sig ned til Kongen, for at de ret kunde slutte et evigt Venskab. Sigurd Jarl

tog imod Sende-Budene med begge Hænder, og bad dem bringe Kongen hans inderligste Tak for Venskab og alt Godt, saameget mere, som hans mange Forretninger ikke tillod ham at giore det selv mundtlig, som han onskede.

Nu drog da Budene bort med den Besked, men ikke længere end til en Broder Jarlen havde, ved Navn Grotgaard, som var meget yngre, og mindre anseet, da han slet ikke beklædte nogen Værdighed, men som dog holdt en Huustrop, og drog om Sommeren paa Vikings-Tog. Ogsaa ham bragde Sende-Budene gode Foræringer som Pant paa Haralds Venskab, og kiærlig Indbydelse til et Besog i Kongens Gaard. Her lykkedes Ærindet fuldkommen, thi da Budene reiste, lovede Grotgaard at komme til bestemt Tid, og han kom virkelig, til ikke liden Glæde baade for Harald og Gunnild. Han blev da ogsaa modtaget som en buden Helligdag, og omgaaedes som deres fortroeligste Ven for hvem Intet maatte holdes hemmeligt, eller for godt, og Enden blev da at Kongen og Dronningen foreskillede ham i al Fortroelighed, hvorledes hans Broder immer havde sat ham til Side, som den der ikke var værd at ændse, og spurgde ham om han vilde være Kongerne behjelpelig imod Sigurd, da han i saa Fald skulde arve baade sin Broders Værdighed og hele hans Forlening. Det blev da ogsaa talt saaledes i Lave, at Grotgaard skulde immer have sine Speidere ude, og sende Kongen Bud, naar der gaves bedst Leilighed til at komme bag paa Sigurd, og nu reiste da Grotgaard hjem med kongelige Foræringer, til Videre.

Sigurd Jarl havde immer været vant til at have mange Folk om sig, hvor han foer, da han kun troede Kongerne paa det Halve, men Kong Haralds Venskabelighed havde dog nu gjort ham noget tryggere, saa han var ikke nær saa mandstærk, som sædvanlig, da han om Efter-Aaret drog

om paa Giæsterie i Stordalen, og derfra til Augla. Saasnart han var kommet der, sendte Grotgaard Kong Harald Bud derom, og lagde til, at nu var der den bedste Leilighed man kunde ønske sig til at hjemsøge Jarlen. Kongerne Harald og Erling forsømde sig da ikke heller, men seilede endnu samme Nat, da det var stjernelyst, med fire Skibe op ad Trondhjems-Fiorden, mødtes med Grotgaard og kom henimod Morgen-Stunden til Ogle eller Augla, hvor de satte Ild paa Gaarden og indebrændte Sigurd Jarl med hele hans Følge. Strax i Dagningen seilede de tilbage ad Fjorden, og ned til Møre, hvor de atter enstund opslog deres Bopæl.

To Aar efter Kong Hakons Død var det, at Sigurd Jarl fik denne voldsomme Afgang, og herom taler Eivind Skalda-Spilder saaledes i Haleigia-Tal:

Det var Sigurd, den Kiæmpe bold,
Paa Ogle han sørgelig endte,
Føle han maatte i Ildens Vold,
At Kongernes Kiærlighed brændte!

Fjerde Kapitel.
Om Hakon hin Riges Opkomst.

Sigurd Jarls Søn Hakon var indenom i Trøndelagen, da han spurgde sin Faders Endeligt, og om ham flokkedes Trønderne alle som een med Vaaben og Værge, som Rygtet løb rundt, toge ham til Jarl og Hovding, og gjorde hver Snekke flot, som flyde kunde og Krigsfolk bære. Med denne Flaade løb Hakon ud ad Fjorden, og vilde hjemsøgt Kongerne, men paa Nys derom, forføiede de sig ned til Romsdal paa Søndmør, og

der blev da ikke Andet af, end at man paa begge Sider holdt Øie med hinanden.

Nu gik der saaledes tre Aar hen, uden at Gunnilds Sønner fik Skilling eller Skillings Værd af Trondelagen, thi Hakon fandt sig, ved sine Frænders Bistand, stærk nok til at forsvare hvad han havde, og skal have dræbt mange Folk for Kongerne i de idelige Træfninger der forefaldt. Det siger Einar Skalaglam i Vellekle, som er en Vise, han gjorde om Hakon Jarl, og hvori der staaer:

Med Snekker i Følge,
Med Gøndul fortroelig,
Paa skummende Bølge
Han tumlede rolig,
Det var ham en inderlig Fryd,
Naar Spyd-Stormen sused
Og Saar-Bølgen brused
I Chor med Staal-Buernes Lyd!

I Masten ophængde
Han blodrøde Skjolde,
Mod Konger i Mængde
Han Stand turde holde,
Gav Ravnene gierne en Fest
Saa stridbare Løver
Ei Sukken behøver,
Ei Spore den villige Hest!

Heelt kiækt han sig værged
Med funklende Sværde,

Og Livet han bjerged
Bag Skjoldenes Giærde,
Ja, han stod i Uveiret bold,
Som Draaber og Fluer,
Saa Hagel fra Buer
Han rysted af Brynje og Skjold!

Ja, Skjoldborgens Lilje,
Før bort fra sit Rige,
Ved Gudernes Vilje,
Han nødtes at vige,
Man tit saae i Valstormens Egn
Paa blodige Stade,
At ryste af Blade
Den iiskolde, øsende Regn!

End videre berømde Einar ham for Hevnen han tog for sin Fader, saalunde:

Fra Trønde-Stavnen,
Med Kiæmpe-Finger,
Paa Bølge-Ravnen
Han bredte Vinger;
Ja, klare Vinger han kiæk udslog,
I Sky det suste,
Paa Val det bruste,
Han blodig Hevn for sin Fader tog!

Min Sang ei lyver,
Naar han udspændte

Den brede Klyver,
Var Blæst i Vente,
Ja Blæst fra Norden med Frost paa Val;
For Dødens Kulde
Sank Mænd i Mulde,
Og stærkt befolket blev Odins Sal!

Efter de tre Aars Forlob blev imidlertid paa begge Sider Bønderne saa kiede af Ledingsfærd og Hiemlands-Feide, at fælles Venner maatte lægge sig derimellem, og efter kloge Folks Raad kom da tilsidst et Forlig i Stand paa de Vilkaar, at Kongerne vilde noies med den Magt og Myndighed, Kong Hakon havde havt, og Hakon Jarl skulde beholde Trondelagen paa samme Maade som Fader for ham. Det Forlig har dog paa en Maade været ærlig meent, thi det blev efter den Dag meget heedt mellem Hakon og Gunnild, og ihvorvel de ogsaa stundum spilde bedst Beskuf med hinanden, forgik dog nu andre tre Aar, hvori Hakon sad uanfægtet.

I Øvrigt giver man Hakon det Lov, at han var en særdeles smuk Mand, ikke hoi, men stærk bygget, en Mester i Hofværk, et ypperligt Hoved, og en uforsagt Krigsmand.

Femte Kapitel.

Om Kong Haralds Øge-Navn.

Kong Harald, saavelsom flere af Brodrene, havde for det Meste sin Handel i Hordeland og Rogeland, og Hardanger var deres sædvanlige Opholdssted. Nu kom der, en Sommer, en Islands-Farer, som var derovre fra, ladet med Skind-Pelse, og den lagde ind ved Hardanger, hvor

Islænderne ventede at giore det bedste Marked, for Folke-Sværmens Skyld, som der befandt sig. Da nu imidlertid den Regning slog feil, og Ingen vilde kiobe Pelsene, gik Skipperen op til Kong Harald, hvem han før havde talt med, og klagede ham sin Nod. Kong Harald, som var meget omgiængelig, og derhos lystig af sig, lovede da selv at komme ud ombord paa Islands-Fareren, og han holdt Ord, kom derud med en Sluppe, propfuld af Folk, kastede Die paa Ladningen, og spurgde saa Skipperen, om han ikke vilde forære ham et af de Graaskind. Jo, om det saa var ti, svarede Skipperen, inderlig gierne, og nu tog da Kongen en af Pelsene, trak den paa, og gik saa, lidt efter, over i sin Sluppe igien; men inden han lagde fra Skibet, havde alle hans Folk faaet sig hver en Pels, og fra nu af sloges man om Pelsene, saa i et Par Dage havde Skipperen udsolgt, og kunde blevet af med ligesaamange til, havde han havt dem. Fra den Dag af kaldte man Kongen Harald Graafeld.

Siette Kapitel.

Om Erik Jarls Fødsel.

Det hændte sig en Vinter, at Hakon Jarl var paa Besøg nede paa Oplandet, og laae der hos et Fruentimmer af ringe Stand, som blev frugtsommelig, og fodte en Søn, der blev kaldt Erik. Moderen reiste derpaa op til Hakon Jarl med Drengen, og sagde, at han var Barne-Fader, hvorpaa Jarlen ogsaa tog Drengen, og lod ham opfostre hos sin gode Ven: Kloge-Thorleif, som var en riig og mægtig Mand, og boede inde i Meldalen. Erik fik et deilig mandigt Ansigt, og tegnede til at blive baade stor og stærk, men Jarlen brod sig ikke synderlig om ham.

Syvende Kapitel.

Om Forræderiet mod Gudrod og Trygge.

Da Hakon Jarl et Efteraar var paa Oplandet, havde han paa Hedemarken en Sammenkomst med Kongerne Trygge Olavson og Gudrod Bjornson, samt med Dale-Gudbrand, og de havde en lang Samtale i Eenrum, hvoraf der ikke kom andet ud iblandt Folk, end at de havde indgaaet Venskab med hverandre. Dermed reiste da hver hjem til Sit, men da Rygtet om den hemmelige Samtale kom Gunnild og hendes Sonner for Oren, fattede de strax den Mistanke, at hine Hovdinger havde lagt Raad op imod Kongerne, og det havde de tit paa Bane imellem sig selv indbyrdes.

Da nu Foraaret kom, lod Kong Harald og hans Broder Gudrod lyse til, at de agtede sig, som sædvanlig, paa Vikings-Tog, øster eller vester paa, som det kunde falde. Nu sankedes da efterhaanden Folk til, Skibene rulledes ud, og da Alting var i Stand, blev der gjort et stort Afskeds-Gilde. Der blev da ikke drukket daarlig, og blandt anden Snak over Borde, sad man og gjorde Sammenligninger imellem adskillige Mænd, og endelig selv imellem de nærværende Konger. Ja, var der en Mand som sagde, Kong Harald han er dog i alle Maader sine Brodres Mester! Hvad? tog Kong Gudrod Ordet med al Bisterhed og sagde, da holder jeg mig alle Dage for ligesaa god som han? Velan! sagde Harald, det kan vi jo strax faae at see! Nu var da Hundrede og Eet ude, Brodrene greb til Vaaben og bod hinanden Spidsen, men Folk som havde Mindre i Hovedet og Meer i Panden, lob imellem, og fik Bulderet dysset ned. Hver gik imidlertid til sine Skibe, og man ansaae det for afgjort, at hver af dem den Sommer vilde drage sine Veie. De skildtes ogsaa virkelig ad, thi Ha-

rald søgde rum Søe, og sagde, at han agtede sig til Vesterleden, og Gudrod fulgde derimod Kysten østerom; men saasnart Harald var kommet Øerne forbi, vendte han og seilede udenom, den samme Kaas øster om Landet.

Gudrod Erikson seilede nu lige til Vigen, og sendte Kong Trygge Bud, om han vilde komme og giøre Aftale med ham, saa kunde de følges ad paa Vikings-Tog i Østerleden. Det fandt Trygge meget godt og rimeligt, og da han hørde, at Kong Gudrod var ikke synderlig mandstærk, tog han blot en Sluppe, og seilede ud til ham, hvor han laae: ved Veggerne, vestenfor Sotenæs; men da han nu gik op at tale med ham, sprang Gudrods Mænd til, og slog ham ihjel med samt hans tolv Følgesvende, og begrov ham saa der, hvor nu Trygge-Dyssen er.

Imidlertid kom Harald, paa sin Vei, ligeledes østerind, og da han i Tønsberg hørde, at Gudrod Bjørnson var til Giæst ikke langt derfra, drog han did, og omringede Huset ved Nattetid. Vel slap Gudrod udenfor, men faldt efter en kort Modstand tilligemed ikke faa af sine Venner, hvorpaa Kong Harald forføiede sig til sin Broder Gudrod, og nødte, i Forening med ham, hele Vigen til at underkaste sig.

Ottende Kapitel.

Om Harald Grænske.

Gudrod Bjørnson havde havt en Kone efter sin Stand og været godt gift, og efterlod sig en Søn ved Navn Harald, som var i Huset hos Hroar hin Hvide, Lensmand oppe paa Grønland. Hroars Søn Hrane, som siden blev kaldt den Vidtbereiste, var meget gode Venner og omtrent jævnaldrende med Harald, og flydde, efter Gudrods Fald, tilligemed ham og

et Par Andre, til Oplandet, hvor de enstund laae i Skjul hos Haralds Frænder. Da nu imidlertid Eriks Sonner var meget stærke i at snuse op hvem de havde et Horn i Siden paa, og især hvem de i Tiden kunde vente Modstand af, saa raadte baade Slægt og Venner Harald til at forlade Landet.

Harald, som, efter Stedet hvor han var opfodt, blev kaldt Grænske, drog da ind i Sverrig, for at see, om han kunde komme i Ledtog med Nogen der foer i Viking, og tjene Brodet med Kniven. Det lykkedes ham ogsaa, da han var en meget rask Karl, og han kom i Lag med en vis Toste, som agtedes for den mægtigste og giæveste Mand i hele Sverrig, af en Bonde at være, og som man kaldte Skogul-Toste, fordi han baade laae immer paa Farten, og var en ægte Søhane. Hos ham opholdt Harald sig i fem Vintre, efter de to han havde været paa Oplandet, og var med ham paa Vikingstog om Sommeren, hvor han opforde sig i alle Maader som en brav Karl, og vandt almindelig Agtelse.

Niende Kapitel.
Om Hakon Hlade-Jarl.

Gunnilds Sonner bod Stor-Leding ud i Vigen, og alt som de seilede nordpaa, droge de Skibe og Folk til sig af alle Fylker, og gjorde vitterligt, at de vilde op og hjemsoge Hakon Jarl. Saasnart Hakon fik Nys om Sligt, rustede han sig af al Magt og stak i Søen, men efterat have indhentet Kundskab om, hvor mandstærke Gunnilds Sonner vare, seilede han ned til More, plyndrede det Bedste han havde lært, slog ihjel for Fode, baade Rige og Fattige, og lod derpaa alle Bønder-Skibene seile

hjem til Trondelagen. Selv blev han ved at plyndre langs ned ad More-Kysten og i Romsdalen, indtil hans Speidere, som han immer holdt sondenfor Stat, kom og fortalde, at nu var Gunnilds Sønner kommet op i Fjordene, og ventede kun paa Bør, for at lægge Stat forbi. Da styrede Hakon ud til rum Soe, saa langt, at man ikke fra Landet kunde see hans Seil, vendte saa, og fulgde Havløbet østerom lige til Dannemark, hvorfra han igien drog videre i Østerleden, og plyndrede den hele Sommer.

Imidlertid seilede Gunnilds Sønner til Trondelagen, og blev der allesammen, til langt ud paa Sommeren, men derpaa drog Harald tilbage til Øster-Landet, med hele Krigshæren, og af Brødrene blev kun Gudrød og Sigurd Sleve eller Savleskiæg igien deroppe. Det varede imidlertid heller ikke længe med deres Sæde, thi om Efteraaret lagde Hakon Jarl sine Skibe op i Helsingland, og drog saa landveis giennem Helsingland og Jæmteland vester over Kiølen ind i Trondelagen, hvor Folk strømmede til ham i Hobetal, og saa syndes Gunnilds Sønner, det var bedst at age, mens Vognen var heel, og forend Hakon fik Skibe i Søen. De skyndte sig da altsaa ud ad Fjorden ned til More, og Hakon slog sig til Borgeleie paa Hlade, hvorpaa Vinteren gik, uden videre Nyt end at Hakon og Gunnilds Sønner gjorde hinanden saa smaat hvad Fortræd de kunde, som kostede adskillige Mænd paa begge Sider Livet.

Hakon beholdt da endnu Magten i Trondelagen, og var der for det meste hver Vinter, men om Sommeren var det af og til, thi stundum drog han til Helsingland, tog sine Skibe, og plyndrede i Østerleden, stundum blev han hjemme, og havde der en Flaade i Søen, og det var man altid vis paa, at naar Hakon var hjemme, traf man aldrig Gunnilds Sønner nordenfor Stat.

Tiende Kapitel.

Om Harald Graafelds Tog til Bjarmeland.

En Sommer seilede Harald Graafeld til Bjarmeland og plyndrede, Bjarmerne samlede sig imidlertid, og han maatte holde et stort Slag med dem paa Vinaa-Klint, men Harald anrettede et stort Nederlag iblandt dem, vandt Seier, og plyndrede saa ubehindret vidt og bredt i Landet, til han fik umaadelige Rigdomme. Det melder Glum Geersen saaledes:

Rød i Kammen
Blev Staal-Kokken,
Men for Grammen
Blegned Flokken;
Byen brændte,
Bjarmer rendte,
Det saae jeg i Sommer.

Hvor Vin-Aa spiller
Saa høit i Nord,
Den Kiæmpe-Stiller
Ved Tavle-Bord,
Trak Rus med Bjarmer,
Som vist dem harmer,
Thi Hoved-Trækket,
Og Efter-Smækket,
Skal mindes længe,
Det var saa godt,
Som rede Penge
For Norges Drot!

Ellevte Kapitel.

Om Sigurd Sleves Endeligt.

Klyp Thordsøn Herse var en mægtig og velbyrdig Mand: Sønnesøn af Horde-Kaare, og til hans Gaard kom Kong Sigurd Sleve eller Savleskiæg paa Besøg en Gang, da han ikke var hjemme. Hans Kone: Alof, tog imidlertid prægtig imod Kongen, og dækkede op med Mad og Drikke i Overflodighed, som heller ikke blev skaanet, men saa om Natten gik Kongen hen og lagde sig hos Alof, og det tvertimod hendes Villie. Om Morgenen reiste Kongen sin Vei igien, men baade Klyp og hans Kone var af stor Slægt, thi Alof var Syster til Jern-Skiægge paa Orje, og hendes Fader: Asbjørn, var Broder til den Reider, som var Styrkers Fader, og Einer Tambeskiælvers Farfader. Da derfor Harald og Sigurd om Efter-Høsten kom og vilde holde Thing paa Vosse, stimlede alle Bønderne om dem paa Thinget, og vilde slaaet dem ihjel. Vel slap de den Gang, og kom af Veien: Harald til Hardanger, og Sigurd til Alrikstad, men saasnart Klyp Herse fik det at spørge, gik han og hele Slægten, med Vemund Vole-Knække i Spidsen, lige til Alrikstad, og los paa Kongen, hvem man siger Klyp selv jog Sværdet igiennem og gav Banesaar, men faldt saa ogsaa strax for Einer hin Gamles Haand.

Tolvte Kapitel.

Om Grotgaards Fald og Hakons Flugt.

Nu satte endelig Kongerne Harald og Gudrod sig for at giæste Hakon Jarl i Trøndelagen, og sammendrog desaarsag en stor Flaade oster

paa Landet; men da Hakon fik det at vide, samlede han en Deel Folk, og hjemsøgde Møre. Der var hans Farbroder: Grotgaard, sat til Lande-Værge af Gunnilds Sønner, og laae just i Begreb med at ruste sig, efter Kongernes Ordre, for at følge dem paa Toget, men nu kom Hakon og nødte ham til at giøre hvad han kunde med de Folk, han havde. I dette Slag faldt, foruden mange Andre, baade Grotgaard og to andre Jarler, som Einer Skalaglam siger:

Den Styrmand det maatte forstaae,
At opvække Luft-Vennens Blæst,
Saa Vind-Hjemmets Venner, de smaa,
Ret kiendelig vorde dernæst,
Og Skam fik saa Fjenden for Resten,
Ja Skam fik de Smaa-Grever tre,
De kom og de kantred i Blæsten
For Høi-Greven Are at tee!

Derpaa lod Hakon Jarl staae til ud i rum Søe, og sønderpaa lige ned til Dannemark, og frem til Danner-Kongens Gaard, hvor han hos Harald Gormson fandt venlig Modtagelse. Her blev da Hakon Vinteren over, og kom i Kiendskab med Kongens Broderson: Harald Knudson, som havde faret paa de lange Reiser, at sige: vidt og bredt paa Vikings-Tog, men var nu kommet hjem med saadan en uslukkelig Hob Penge og andre gode Sager, at man kaldte ham Guld-Harald. Nu opholdt han sig i Kongens Gaard, og efter Fødselen burde han vel selv været Konge i Dannemark.

Trettende Kapitel.

Om Kong Erlings Endeligt.

Da nu Hakon var borte, drog Harald Graafeld med samt sine Brødre op i Trondelagen, og indkrævede, uden nogen Modstand, Skat og Skyld og alle Kongelige Indtægter, og desforuden svære Boder, som Bonderne maatte rykke ud med, og Kongerne meende, de havde til Gode, fordi det var ikke værd at tale om, hvad Skat de havde faaet af Trondelagen i Hakons Tid, som selv havde en stor Huusholdning, og tit Andet med Kongerne at skifte. Om Efter-Aaret seilede Harald sonderned igien med den største Deel af Hæren, men Erling blev tilbage med sit Følge, og havde endnu Meget at afgiøre med Bønderne. Den Regning var imidlertid slet ikke efter deres Hoved, og de knurrede slemt over at han skar saa brede Remmer af Andres Rygge, og saa om Vinteren slog de sig sammen, en heel Hob, og hjemsøgde Erling ensteds, hvor de vidste, han var paa Giæsterie. Han maatte herud og prøve Styrke med dem, og saa blev Enden, at han faldt, og en stor Hob af hans Svende maatte følge deres Herre.

Fjortende Kapitel.

Om Norges Uaar og Eivind Skalde-Spilder.

Uaaret begyndte egenlig, lige saasnart som Gunnilds Sønner kom til at staae for Styret, men jo længer de var i Landet, desværre blev det, og Bonderne gav dem Skylden, fordi de var saa grumme nærige, og flaaede Bonden det Bedste de kunde. Det gik tilsidst saavidt, at man paa de fleste Steder havde hverken Fisk eller Brød, og paa Helgeland især blev

det svært med Hunger og Dyrtid. Der vorde hartad ikke et Korn, og det var dengang ved Midsommers Tid, at alt Kvæget maatte staae inde, og Sneen laae tykt over Alt. Man har i den Anledning følgende Vers, som Eivind Skalde-Spilder kvad, da han kom ud i et flyvende Sneefog:

Ved Midsommers-Tide
Nu flyve de Hvide,
Og Nordmand som Fin
Sin Birke-Løvs Hind,
Maa sommerstaldfore med Kvide!

Nu havde Eivind gjort en Ære-Vise om det hele islandske Folk, og man blev enig om, at til Brage-Løn skulde hver Bonde give en Skilling, som veiede til tre Penninge i reent Sølv, og da dette Sølv var indsamlet paa Lands-Thinget, blev man enig om, at det skulde flyes til en Guldsmed, at han kunde smelte det, og giøre et Pile-Kogger deraf. Det skedte ogsaa, og uagtet Smede-Lønnen blev taget forlods ud, veiede dog Koggeret til halvtredsindstyve Mark, og det fik nu Eivind sendt, men han saae sig nødt til at slaae det i Stykker for at faae Noget kiøbt til Føden. Saaledes faldt der samme Foraar en Klat Sild paa en Udkant, og strax tog Eivind sine Karle og Huusmænd med sig, og roede derhen for at kjøbe Sild, men da alle hans Penge og gode Sager allerede var, saa at sige, ædt op, maatte han betale Sildene med sit Pile-Kogger, som man seer af Verserne han ved denne Leilighed gjorde:

Lad os nu med Aarer slaae
Til de Vippe-Stjerter smaa,
Som kan spaae,

For at høre, om ei Godet
Marsvin har til Land oprodet,
Kan med Iis-Marks Ildsted-Gave
Samme Værd til Fælleds have!

Naar lærer Folk til Alt:
Jeg for Bølge-Grise
Giver Skind af Valskovs Galt,
Som jeg fandt paa Iise;
Giver, som jeg nødig gad,
Flyve-Sildens Hytte-Fad
Bort for Søens Pile!

Olav Tryggesøns Saga.

Første Kapitel.
Om Olav Tryggesøns Fødsel.

Kong Trygge Olavsøn havde været gift med Astrid: den rige Erik Bjodeskalles Daatter fra Opperstad, og da Kongen var faldet, flygtede hun bort, og skjulde sig med hvad Løsøre hun kunde føre med. Hun layede dengang til Barsel, og lod sig føre ud paa en ubeboet Holm, hvor hendes Foster-Fader Thorolf Luseskiæg var bestandig om hende, medens hendes andre troe Tjenere vare ude omkring og holdt Øie med hendes Fiender, hvor de færdedes og hvad de tog sig for. Paa denne Holm fødte da Astrid et Drenge-Barn, som blev vandøbt og kaldt Olav efter sin Farfader, men imidlertid gik Sommeren, det blev koldt i Veiret, man fik de korte Dage og de mørke Nætter, og nu reiste da Astrid videre med Thorolf og et Par Andre i sit Følge. Immer drog de affides Veie, kom aldrig i Huus uden hvor de bad om Nattelye, og gav sig ikke tilkiende for Nogen, førend de en Aftenstund kom til Opperstad, og lod Erik hemmelig vide hvem der var udenfor. Erik lod dem strax vise ind i en Udbygning, hvor de imidlertid bleve beværtede paa det Bedste, og efter nogle Dages Forløb sendte Astrid

sine fleste Folk bort, men blev selv hos sin Fader hele Vinteren, tilligemed sin Søn Olav, to Piger, Thorolf Luseskiæg og hans Søn Thorgils, som da var sex Aar gammel.

Andet Kapitel.

Om Astrids Flugt og Forfølgelse.

Efter Trygges Mord havde Brødrene Harald Graafeld og Gudrod rigtig nok været omkring paa hans Gaarde, men da var Astrid alt borte, og al den Spørgdom de fik paa hende, var, at man sagde, som et løst Rygte, at hun skulde være frugtsommelig. Om Efteraaret, da de kom nordop i Landet til deres Moder, og fortalde hende deres Bedrifter, spurgde hun meget flittig til Astrid, og fik at vide, hvad Rygte der gik, men Uenigheden med Hakon Jarl gav dem baade om Efteraaret og om Vinteren saa meget at tænke paa, at de glemde at lægge sig nøiere paa Kundskab om Astrid.

Det varede imidlertid dog ikke længer, end til om Foraaret, inden Gunnild fik sine Støvere ud: ned til Oplandet og ind i Vigen, for at faae at vide hvordan det var fat med Astrid, og de kom igien med den Besked, at Astrid var hjemme hos sin Fader, og havde de ikke lugtet feil, havde hun nok en Søn af Kong Trygge ved Brystet.

Nu fik Gunnild travelt, og Hakon, en fornem Mand af hendes gode Venner, maatte afsted med tredive veludmunderede Ryttere, for at besøge Erik paa Opperstad, og hente baade Astrid og hendes Søn. Det gik feiende, og Rytterne kunde snart kommet bag paa Erik, men hans gode Venner i Nabolaget mærkede dog Uraad, og bragde en Aften Kundskab om, hvad Giæster han kunde vente. Han gjorde da Anstalt endnu samme

Nat, og skikkede Astrid bort med gode Ledsagere, som skulde følge hende ind i Sverrig til hans gode Ven: Hakon hin Gamle. De kom da affted, længe før Dag, og naaede i Tusmørket til en stor Gaard i Skøns Herred, hvor de da gik ind, og bad om Natte=Leie; men den rige Mand: Bjørn Hugorm, som der boede, var et ondt Menneske, og da han saae Folk, som han ikke kiendte, og som var daarlig klædt, jog han dem bort. Saa maatte de da endnu videre ved Aftenstid, men fandt dog ikke langt derfra, paa Gaarden Viskum en Mand ved Navn Thorsteen, som baade laande dem Huus og gjorde dem alt det Gode han kunde. Der laae de da og sov i deres gode Roe, til Thorsteen kom og vaagnede dem, skiældte og smældte, og jog dem paa Døren.

Sagen var den, at strax om Morgenen efterat Astrid var reist fra Opperstad, kom Gunnilds Snaphaner og spurgde baade efter hende og hendes Søn. Erik svarede dem kort, at hun var der ikke, men de randsagede dog allevegne, og biede der saalænge om Dagen, til de endelig fik snuset op, hvad Vei hun var taget. Nu maatte da Hestene springe, og de naaede silde om Aftenen til Bjørn Hugorms Gaard, hvor de tog ind og laae om Natten. Hakon spurgde Bjørn om han ikke kunde give ham nogen Oplysning om Astrid, og Bjørn sagde hvad han vidste, at i Skumringen var der kommet nogen Folk og havde bedt om Huus, men han havde jaget dem bort, og de laae sagtens ensteds der i Nabolaget. Imidlertid kom Thorsteens Avlskarl fra Skovs, og da hans Vei faldt forbi Bjørns Gaard gik han indenfor, hvor han da hørde hvad Giæster man havde, og hvad deres Ærende var. Det fortalde han Thorsteen, da han kom hjem, og derfor var det, at Thorsteen vaagnede sine Giæster tre Timer før Dag og jog dem ud, ikke dog i nogen ond Mening, thi saasnart han havde dem udenfor Gaarden, sagde han dem hvad Fare de svævede i for Gunnilds

Støvere, som laae oppe hos Bjørns, og de bad ham ikke forgiæves hjelpe sig, thi han flydde dem Mad med, og en Veiviser, som skulde fore dem ud til en Holm i Skoven, der var tæt begroet med Ror. De naaede ogsaa rigtig Stedet, vadede ud til Holmen, og skjulde sig i Rorene.

Tidlig om Morgenen stod Hakon op, og reed, med sine Svende, Gaard fra Gaard i Boigden, for at lede om Astrid. Da han nu kom til Thorsteen, og spurgde, om der Ingen havde været, fik han til Svar, at der havde rigtig nok været nogle Folk, men de var staaet op, før Dag, og gaaet østerefter, ad Skoven til. Hakon bad nu Thorsteen følge med og hjelpe dem at lede, da han bedst maatte kiende alle Veie og Smuthuller, som der kunde være i Skoven, og Thorsteen fulgde ogsaa med, men viiste dem bestandig bort fra den Side, hvor Astrid var. Da de nu havde ridt og leedt den hele Dag, og ingen Ting fundet, blev de kiede af det, og reiste hjem til Gunnild med den Beskeed.

Astrid og hendes Følge reiste da nu videre og slap lykkelig til Hakon den Gamle i Sverrig, som tog godt imod dem, og behandlede baade Astrid og den lille Olav meget venskabelig al den lange Tid, de var i hans Huus.

Saasnart imidlertid Gunnild Konge-Moder fik at spørge, at Astrid og hendes Søn Olav var i Sverrig, maatte hendes Hakon paa Farten igien med et dygtigt Følgeskab, og ind til Kong Erik i Sverrig med flittige Hilsener og gode Foræringer. Da nu dette Gesandtskab fandt en god Modtagelse og Hakon havde været nogle Dage hos Kongen i al Venskabelighed, rykkede han frem med sit egenlige Ærende, som var at bede Kongen paa Gunnilds Vegne, om han vilde hjelpe dem til at faae Olav Tryggesøn hjem med sig til Norge, hvor Gunnild selv vilde sørge for hans Opdragelse! Kongen lod nu ogsaa nogle af sine Folk ride med dem hen til Ha-

kon den Gamle, og Gunnilds Hakon lovede med mange søde Ord Olav Guld og grønne Skove, naar han maatte faae ham med sig. Hakon den Gamle svarede, at i den Sag skulde Drengens Moder have sin fulde Frihed, men Astrid vilde ikke af med sin Søn for nogen Priis, og Gunnilds Hakon maatte reise tilbage til Kongen med en lang Næse. Nu lavede han sig da til Hjemreisen, men bad Kongen endnu eengang om lidt Bistand, saa han kunde tage Drengen, enten saa Hakon den Gamle saae suurt eller mildt, og Kongen var ham forsaavidt til Villie, at han lod en Deel Folk ride med. Saa kom da Gesandterne igien og forlangde Drengen, og da de hørde, at de var langt fra Meningen, satte de de høie Hjul for, skiældte og smeldte og truede slemt; men saa sprang en af Trællene frem, som heed Burste, og vilde børstet Gunnilds Hakon, saa det var paa et hængende Haar, at baade han og hans Følgesvende havde faaet en banket Trøie af Hakon den Gamles Trælle. De slap dog imidlertid heelskindet hjem til Gunnild i Norge, og kunde da nu iblandt Andet fortælle, at de havde seet Olav Tryggesøn.

Tredie Kapitel.

Om Astrids og Olavs Fangenskab.

Astrid havde en Broder, ved Navn Sigurd, som havde været udenlands i mange Aar, og var blevet en stor Mand hos Kong Valdemar i Garderige. Da nu Astrid havde været to Aar hos Hakon den Gamle, fik hun Lyst at reise til Broderen i Garderige, og Hakon den Gamle udstyrede hende med Alting paa det Bedste, og skaffede hende i Selskab med nogle Kiøbmænd, som skulde den Vei, men da de kom ud paa Søen, mødte de Vikinger fra Estland, som tog baade Skib og Gods, slog endeel af Fol-

kene ihjel, og deelde de Øvrige som Slaver imellem sig. Ved denne Leilighed blev da Olav, som kun var tre Aar gammel, skildt fra sin Moder, og faldt, tilligemed Thorolf og Thorgils, i Hænderne paa en Estlænder, ved Navn Klerkon, men samme Mand fandt at Thorolf var for gammel til at giøre Træls-Arbeide, meende, han duede heller ikke til Opsynsmand, og slog ham derfor ihjel. Drengene skildte han sig imidlertid ogsaa snart ved, og solgde dem begge til en Mand som hedd Klerk, for en god Giedebuk, og Klerk solgde igien Olav for en god Kjortel eller Kappe til tredie Mand, som var en Bonde, ved Navn Reas, hvis Kone hedd Rekon og Sønnen Rekoni. Hos disse Folk var Olav en god Stund, og havde det godt, thi Reas holdt meget af ham.

Fjerde Kapitel.

Om Olavs Udløsning.

Dengang Olav havde været sex Aar i estlandsk Fangenskab, traf det sig saa vel, at Sigurd Erikson blev sendt til Estland i Kong Valdemars Ærende af Holmgaard, og skulde opkræve Landskyld. Sigurd kom frem, som en Herre i sit Væsen med Pragt og Tjenerskab, og fik paa Torvet Øie paa en meget smuk Dreng, som han strax kunde see, var ikke af det Lands Folk, og spurgde ham derfor: hvad han hedd, og hvad Slægt han var af? Olav, hedder jeg, sagde Drengen, og Trygge Olavson hedd Fader min, og Astrid Moder min er Daatter af Erik Bjodeskalle paa Opperstad. Heraf mærkede da Sigurd, at Drengen var hans Systerson, og spurgde videre, hvordan han var kommet der, hvorom han ogsaa fik god Beskeed, og bad saa Olav følge sig hen til Reas Bonde. Han gjorde saa, og Sigurd kiøbde begge Drengene: baade Olav og Thorgils, og tog dem med sig til

Holmgaard, hvor Olav blev holdt som en lille Junker, uden at dog Sigurd sagde noget udtrykkelig om hans Herkomst.

Femte Kapitel.
Om Klerkons Banesaar.

En Dag, da Olav Tryggesøn gik over Torvet, fik han Øie paa Klerkon, som havde dræbt hans Foster-Fader Thorolf, og kunde kiende ham midt i den Vrimmel af Mennesker, der var, og strax løb han hen, og huggede Klerkon lige i Hovedet med en lille Øxe han havde, saa han styrtede ned og var steendød. Derpaa løb Olav hjem, og fortalde hvad han havde gjort, hvorpaa Sigurd var ikke seen, at faae ham ind i Fruer-Buret til Dronning Allogia, hvem han bad dog endelig frelse Drengen. Dronningen betragtede Olav, og sagde, det var rigtig nok for smuk en Dreng at slaae ihjel, men sagde hun, kald da paa min Livvagt, at den kommer hid i fuld Rustning!

Sagen var, at i Holmgaard blev der holdt meget strængt over den almindelige Sikkerhed, saa hvem der dræbde Nogen uden Lov og Dom, var sin Død vis, og nu foer da ogsaa Folket paa, efter Landslov og gammel Skik, for at dræbe Drengen, hvor de fandt ham. Nu hørde man da, at han var inde hos Dronningen, og at Vagten stod i Gevæhr der udenfor, og da det kom for Kongen, vilde han dog ikke, at der skulde blive Slagsmaal af, men gik ud med sine Folk og mæglede Forlig, ved at dømme Olav til Mandebod, som Dronningen betalde for ham, og beholdt ham saa hos sig. Der var ogsaa den Lov i Garderige, at der maatte ingen Konge-Søn være i Landet, uden med Kongens Tilladelse, men da Sigurd nu saae, at Dronningen holdt meget af Olav, fortalde han hende, hvad Slægt han

var af, og hvad Aarsagen var hvorfor han var kommet der, da han ikke i Hjemstavnen var sikker paa sit Liv, og alt dette bad han, hun vilde forestille Kongen. Det gjorde hun da ogsaa, og bad ham dog endelig forbarme sig over en Konge-Søn, der havde fristet saa haard en Skiebne, som han da, for hendes Forbøns Skyld, ogsaa gjorde, tog Olav høitidelig i sin Beskyttelse, og holdt ham fra den Dag i alle Maader, som det en Konge-Søn egner og anstaaer.

Olav var ni Aar, da han kom til Garderige, og blev nu der, hos Kong Valdemar, lige saalænge, i hvilken Tid han voxde godt, og blev en Karl baade i Vext og Kræfter, i Deilighed og alskens Hofværk, hvis Mage blandt Nordmænd man aldrig har vidst af at sige.

Sjette Kapitel.

Om Hakon Jarls Ræve-Streger.

Hakon Jarl Sigurdson var, som sagt, hos Kong Harald Gormson i Dannemark, den Vinter efter at han var flygtet fra Norge for Gunnilds Sønner, og gjorde ikke andet end grublede, laae for det meste til Sengs, sov næsten aldrig og aad og drak ikke meer end netop saameget, at Livet kunde hænge i ham. Det Første, der kom ud af den Grublen, var at han sendte hemmelig Bud til sine Venner i Trøndelagen, og bad dem see til, de kunde komme ad med, at slaae Kong Erling ihjel, saa vilde han komme tilbage i Begyndelsen af Sommeren, og, som vi veed, dræbde Trønderne virkelig Erling den samme Vinter.

Nu var det Guld-Harald, som ansaae Hakon for sin bedste Ven, han kom en Dag, og udøste sit Hjerte for ham, fortalde, at han var kied af at flakke om paa Søen, og vilde slaae sig til Roelighed; men nu vilde han

sporge Hakon, om han vel meende, at Harald vilde dele Riget med ham, naar han forlangde det? Ja, sagde Hakon, hvad jeg mener, er at Danner-Kongen vel ikke vil nægte dig din lovlige Ret, men hvad jeg veed, er at tier du, saa tier han med, og taler du til ham om det, saa faaer du hans Mening at vide.

Strax efter denne Samtale, stædtes Guld-Harald frem for sin Kongelige Navner, i Nærværelse af mange Herremænd, som gialdt for fælleds Venner, og forlangde, at Kongen, i Betragtning af hans Byrd og Arveret, skulde dele Danmarks Rige med ham. Over denne Fordring blev Kong Harald hoilig fortornet, og sagde: det skulde have været min Fader, Kong Gorm, eller min Farfader, Horde-Knud, eller Sigurd Snogoie, eller Regner Lodbrok, Nogen havde kommet til med det Forlangende, at han skulde giore sig selv til Halv-Konge i Dannemark! men see, om man ikke tog Næsen i Agt! Dermed var den Samtale ude, thi, saa flyvende gal som Kongen nu gjorde sig, var det umueligt at faae et Ord indført.

Guld-Harald fandt nu, at han var hjulpet af Asken i Ilden, da han ikke havde vundet et Straaesbred Land, men kun sin Konges Vrede, og han skyndte sig da hen til sin gode Ven: Hakon, for at klage ham sin Nod, og bad ham sige sig et godt Raad, om han vidste noget, men, lagde han til, efter mine Tanker bliver det vel nu bedst at beile til Kronen med Klingen. Det skal du dog sige sagte, svarede Hakon, thi kommer det ud, kan det koste dit Liv, og overlæg forst vel ved dig selv, om du ogsaa er Mand til det Stykke Arbeide, thi hvem der vil begynde paa Sligt, maa ikke alene være dristig, men ogsaa urokkelig, saa han sparer hverken Ondt eller Godt, for at naae sit Forsæt, og at flyve op som en Love og falde ned som et Lam, det er kun Kiærlingerie og Borne-Streger! Ja, sagde Guld-Harald, jeg har ogsaa betænkt at forfolge denne Sag til det Yderste, og vil end ikke

spare at lægge Haand paa Kongen selv, om jeg kan komme ad dermed, aldenstund han vil nægte mig min lovlige Ret!

Hermed endtes den Samtale, men nu kom Kong Harald ogsaa hen til Hakon, og imellem anden Snak, fortalde Kongen, hvad for en Fordring Guld-Harald nylig var kommet til ham med, og hvad Svar han fik, og, sagde Kongen, det er min faste Beslutning, ikke for nogen Priis at formindske mit Rige, men vil Guld-Harald ikke lade de Griller fare, da bryder jeg mig kun lidt om, at lade ham slaae ihjel, thi hvem der gaaer paa slige Veie, kan jo Ingen troe. Ja, svarede Jarlen, det er en vanskelig Ting, thi jeg troer ingenlunde Guld-Harald lader denne Sag døe hen, og seer jeg ikke feil, da vil han, om han giør Opstand, finde mange Venner, især for hans afdøde Faders Livsaligheds Skyld. Nu at slaae ham ihjel, ja, det kan du, men han er din Brodersøn, alle Folk vil sige, at han har intet Ondt gjort, og du vil faae en slem Klik paa dit Navn! Aldrig skal imidlertid Nogen sige, at det var efter mit Raad, om du fornedrer dig, og bliver mindre Mand paa Thronen end din Fader, Kong Gorm, som vel mærkelig forøgede, men aldrig formindskede sit Rige! Dagad jeg nok vidst, sagde Kongen, hvad saa dit Raad er, naar du vil, at jeg hverken skal dele mit Rige, eller vælte Stenen af mit Hjerte! Kommer Tid, kommer Raad, sagde Hakon, og om et Par Dage, naar jeg ret har overveiet denne vanskelige Sag, skal jeg sige dig min Mening.

Dermed gik Kong Harald hjem til Sit med alle sine Tjenere, og nu laae da Hakon igien og svedte, og tumlede med sine Tanker, og lod kun meget Faa være i Huset hos sig.

Efter et Par Dages Forløb kom Kongen igien for at tale med Jarlen, og spurgde om han nu havde overlagt, hvad de talde om forleden Dag? Ja tilvisse, sagde Jarlen, jeg har ikke havt Søvn i mine Øine

siden, enten Nat eller Dag, og det bedste Raad jeg har kunnet hitte paa, er at du beholder dit Fædrene-Rige heelt og ubeskaaret, men giver din Brodersøn et andet Konge-Rige, saa han ikke heller skal mangle den Ære han attraaer. Ja, det er godt nok, sagde Kongen, men hvor tage vi det Rige fra, som jeg kan skiode og hjemle Harald, naar jeg Intet skal miste af Dannemark? Der er ogsaa et Land, som hedder Norge, sagde Jarlen, og Kongerne deroppe er ilde lidt af alle deres Undersaatter, som de ogsaa fortjene, thi giør de Nogen Godt, da skeer det af Vanvare. Ja Norge, sagde Kongen, det er et stort Land, og det er et haardt Folk der boer, som det giør ingen Gode at tage i Haand med udenlandske Staalhandsker, det fik vi at fornemme, da Kong Hakon stod for Styret; hvad vi tabde, det kan vi huske, men hvad vi vandt, har jeg ikke seet noget af endnu. Ja, sagde Jarlen, det har jeg vidst saalænge, at du har tit nok hjulpet Gunnilds Sønner paa Glid, og faaet ligegod Tak, det vil sige et Griin for det, men vi skal slippe meget nemmere til Norge, end at sætte hele den danske Flaade paa Spil. Skik du bare Bud op til Norge, og beed din Frænde, Harald Graafeld, komme her ned og tage det Landskab, Brødrene før har havt til Lehn i Dannemark, og sæt ham en vis Tid! saa vil Guld-Harald magelig kunne faae Harald Graafeld til at lade ham blive Konge i Norge! Men, sagde Kongen, det vil man kalde et Nidings-Værk at forraade sin Fostersøn! Hum, sagde Jarlen, da vil dog vist de Danske sige, at Et af To, var det meget bedre gjort, at slaae en Norsk Viking, end sin egen Danske Brodersøn ihjel. Det varede længe inden Kongen kunde faae det i sit Hoved, men saa tilsidst blev han dog enig med Hakon.

Da nu Guld-Harald atter kom Hakon Jarl i Tale, sagde Jarlen til ham: nu har jeg arbeidet saaledes for dig, at der skal ikke feile Meget i,

du jo bliver Konge i Norge, som ingen Ting, saa vil vi være halvt om det Hele, og i Norge kan du have megen Nytte af mig! Saaledes blev Hakon ved, og snakkede Guld-Harald for, saalænge, til han fandt sig i den Ting, og nu mødtes Kongen og Jarlen og Guld-Harald tit for at giøre nærmere Aftale.

Syvende Kapitel.

Om Forræderiet mod Harald Graafeld.

Danner-Kongen skikkede nu et stadseligt Gesandtskab op til Norge, som ogsaa blev modtaget med al Æres-Beviisning, og da Gesandten kom til Harald Graafeld, fortalde han ham først, at Hakon Jarl vel var nede i Danmark, men laae som han var dødsens, og fultede sig selv, saa han udentvivl havde en Skrue løs. Dernæst rykkede han da frem med sit Ærende, og hilste fra Harald Danne-Konge, at han herved tilbød sin Fostersøn de Fadeburs-Lehn, han og hans Brødre før havde havt i Dannemark, naar han vilde møde ham i Jylland og modtage Forleningen! Harald Graafeld raadførde sig nu om den Sag, baade med Gunnild og sine andre gode Venner, men det var langt fra, at de svarede eens, thi Nogle sagde, det var vist ikke raadeligt at komme til Giæst, hvor somme Andre sad bag Døren, de Fleste derimod drev paa, at Harald burde reise, da der i Dannemark dog var skikkelig gode Tider, thi naar Harald fik Land og Lehn dernede, kunde han lade føre Korn op til Norge, hvor der jo var saadan en Hungers-Nød, saa Kongerne knap kunde føde deres egne Tjenere, hvorover Folket ogsaa kaldte den Egn, hvor Kongerne havde deres eneste Tilhold: Hardanger eller Knapnæring. Det gik endelig efter de fleste Stemmer, og Gesandterne fik Hjemlov med den Besked, at Harald Graa-

feld vilde næste Sommer indfinde sig i Dannemark, og tage imod hvad den danske Kong Harald vilde byde ham.

Sommeren kom, og Harald lavede sig til Reisen med tre Langskibe, hvoraf Arnbjorn Herse fra Fjordene førde det ene, og satte saa ud fra Vigen, over til Limfjorden, hvor han ankrede ved Hals. Der sagde man, at Kong Harald var hver Dag i Vente, men saasnart Guld-Harald hørde, at den norske Konge var kommet, seilede han over til Jylland med xi Skibe, der laae færdige, som om han vilde paa Vikings-Tog. Da han nu kom til Hals, bod han strax Kongen ud paa Krigs-Maneer; og uagtet Harald Graafeld havde færre Folk, vilde han dog ikke undslaae sig, men gik i Land, og lavede sig til Slag. Forend det begyndte, opmuntrede han sine Folk til at gaae mandelig frem, og kun strax gribe til Sværdet, og selv fulgde han det samme Raad, stillede sig i Spidsen, og huggede rask til begge Sider, saalænge til han faldt. Saa siger Glum Geerson i Graafelds-Drapen:

Han som turde kiæk og bold
Hamre, løfte klingre Skjold,
Havde og, hvor Sværde sjunge,
Djærve Kiæmpe-Ord paa Tunge;
Raabde til sit raske Følge:
(Hvad at huske finder værd
Snaren-Svend paa Land og Bølge)
Gaaer i Slag med svungne Sværd!

Dog, ved Strand paa Limfjords Kyst,
Ligge maatte lavt og tyst
Han som Hest med Sokker hvide
Pleied rask paa Strand at ride!

Han som kan med Konger tale,
Og er spids i sine Ord,
Voldte, at fra gyldne Sale
Harald nu til Graven foer!

Saavel Arnbjorn Herse, som den største Deel af Haralds Folge faldt ogsaa i dette Slag, og det skedte, efter min Regning, femten Aar efter Hakon Adelsteens Død, og tretten Aar efter Sigurd Hladejarls Fald. Derimod siger Præsten Are Frode, at i tretten Aar var Hakon, under Harald Graafeld, Jarl over Trondelagen efter sin Fader, og forde saa i sex Aar Krig med Gunnilds Sønner, under hvilken Krig snart de og snart han maatte forlade Norge.

Ottende Kapitel.

Om Forræderiet mod Guld-Harald.

Hakon Jarl laae ogsaa udrustet som til Vikings-Tog, og det med tolv store Skibe, og Guld-Harald var neppe vel borte, forend han gik op til Kongen og sagde: veed du hvad, Kong Harald! nu er jeg bange for, at vi vælte Vognen og brække selv Halsen! Naar nu Guld-Harald har faaet Bugt med Harald Graafeld, og bliver Konge i Norge, mener du da han er at stole paa, fordi han er stærk, aldenstund han sagde til mig i Vinters, at han vilde gierne slaae dig ihjel, naar han bare aarkede det! Vil du nu derimod love mig, snart at blive mild igien, saa vil jeg giore dig vred, ved at seile hen og slaae din Broderson ihjel, og dømme dig til at være Konge i Norge. Det vil da sige, at naar jeg ved din Hjelp faaer vundet Norge, vil jeg sværge dig Huldskab og Mandskab, være din Jarl, regiere paa dine

Vegne og betale dig Skat, og da overgaaer du endnu din Fader, aldenstund du er Konge over to hele Riger og Folkefærd. Herom blev de da enige, og strax derpaa stak Hakon i Søen for at finde Guld-Harald, hvem han ogsaa traf, inden Harald Graafeld vel var blevet kold. Hakon lagde strax om Borde med Guld-Harald, vandt Seier, og lod Guld-Harald, som var blevet fangen, hænge i en Galge. Derpaa seilede han tilbage til Dane-Kongen, og behovede ikke mange Kunster til at formilde hans Vrede over det Frænde-Tab.

Niende Kapitel.

Om Norges Herre-Skifte.

Nu bød da Kong Harald Leding ud over hele sit Rige, og seilede til Norge med sex hundrede Skibe, havende i Følge med sig baade Hakon Jarl og Harald Grænske, og mange andre Herremænd, som for Gunnilds Sønners Skyld vare gangne i Landsflygtighed. Dane-Kongen lagde ind til Vigen med sin Flaade, hvor alle Indbyggerne gik ham til Hænde, og da han kom til Tonsberg strømmede Folk sammen til ham allevegne fra. Over denne Hær satte han Hakon til Hovedsmand, og gjorde ham til sin Statholder over følgende syv Fogderier: Rogeland, Hordeland, Sogn, Fjordene, Søndmør, Romsdalen og Nordmør, og det med endnu større Rettigheder, end Harald Haarfager indrømmede sine Sønner, thi Hakon skulde, i fornævnte Fylker, saavelsom i Trondelagen, have Raadighed over alle Kongens Gaarde, beholde hele Landgilden, og være bemyndiget til, naar der kom Fiender i Landet, at tage, som han trængde, af Kongens Liggendefæ.

Harald Grænske, som nu var atten Aar gammel, tilstød Harald Gormson Konge-Navn og Raadighed over Vingulmark, Vestfold og Agde til Lindesnæs, paa samme Vilkaar som hans Forfædre og alle Harald Haarfagers Sønner havde havt deres Riger.

Da nu det var bestilt, seilede Kong Harald hjem igien med hele den danske Flaade, men Hakon seilede nordpaa med sin, og da Gunnilds Sønner horde det, og mærkede der var ikke mange som havde Lyst til at stride for dem, gjorde de, som Fader for dem, og seilede vesterpaa, med deres Moder og hvem ellers blev dem troe, over til Orkenoe, hvor Thorfin Hjerneslækkers Sønner: Lodver og Arnved, Loter og Skule sad ved Regieringen.

Herpaa underkastede hele Landet sig Hakon Jarl, han valgde den første Vinter Trondelagen til sit Opholdssted, og Einar Skalaglam siger i Vellekla:

Han, der Tøilen som en Mand
Holde kan paa Hav og Land,
Over Fylker syv ophøiet,
Lærde Silke-Fruen stolt
Fra hans Stol at vende Øiet,
Landet han for sig beholdt!

Tiende Kapitel.

Om Hakons Iver for Hedenskabet.

Den allerførste Sommer Hakon kom til Norge, da han seilede nordop og tog imod Folkets Hylding, forordnede han, at Templer og Offringer skulde holdes ved Lige i hele hans Rige, og det blev fulgt. Derfor hedder det i Vellekla:

Sjunket dybt var Offer-Huset,
Ledigt stod hvad lavt ei laae,
Atter reistes nu af Gruset
Altret mellem Klipper graa;
Derfor Jette-Fiendens Hammer
Alle Hakons Fjender rammer
Rundt paa Søe, hvor snildt de dukke,
Maae de for Hlorride bukke!

Skjolde-Farveren paa Hlade,
Han er alle Aser god,
Tempel-Væg og Støtte-Stade
Rødme nu af Offer-Blod,
For den Farve godt han lønnes,
Dalene saa deilig grønnes,
Høit med Altret kneise Vipper
Atter mellem Norges Klipper!

Hakon hylder Guder høie,
Landet hylder ham igien,
Ned til Lindesnæs sig bøie
Norges Knæ for Asers Ven;
Vinde milde vifte Grøde
Ned hvor nys var goldt og øde;
Derfor Vinden over Vangen
Vifte skal og Skjalde-Sangen!

Den allerførste Vinter Hakon var paa Nye i Norge, gik Silden til ved alle Vær; hvor Noget var saaet, der fik man og Korn alt den første Sommer, og da nu derpaa alle Mand det næste Foraar var sig om Sæde-

Korn, saa kom de fleste Marker igien i Drift, og man fik gode Tider inden man ret vidste det selv.

Ellevte Kapitel.

Om Krigen imellem Hakon Jarl og Kong Ragnfred.

Nu var der af alle Gunnild Konge-Moders Sønner kun to tilbage, Gudrod nemlig og Ragnfred, som Glum Geerson ogsaa siger i Graafelds-Drapen, hvor det hedder:

Vist nok spandt ei Haralds Skjald
Silke ved sin Herres Fald:
Hælvden af mit Haab henveired
Stormen, som den Eeg beseired,
Ei dog vil jeg slet forsage;
End, med Gunnilds Sønner to,
Tusinde har Haab tilbage,
Konge-Løfter tør jeg troe.

Ikke uden een Vinter opholdt Ragnfred sig paa Orkenøe, førend han igien satte Kaasen østerpaa ad Norge til, og det med store og velbemandede Skibe. Saasnart han naaede den norske Kyst, og horde at Hakon var i Trøndelagen, holdt han nordefter, Stat forbi, og gav sig til at plyndre paa Sondmor, hvor ogsaa endeel af Folket gav sig under ham, men det kan man aldrig regne, thi naar der kommer Krigsfolk i et Land, sporger de, der har Ulykken for Døren, gierne ikke om Andet, end hvordan de bedst kan faae den til at gaae dem forbi.

Imidlertid, saa da Hakon spurgde, at det var galt fat nede paa Møre, lod han strax Budstikken løbe, skyndte sig alt hvad han kunde, at faae

en Flaade i Søen og seilede saa ud af Fjorden, ned med Landet, til han mødte Ragnfred, hvor Søndmør Kyst begynder nordensfra. Hakon gik strax lige til Meningen, og det blev en meget alvorlig Samtale, men omendskiøndt Hakon havde flest Folk, kom han dog til Kort, og det af den Aarsag, at hans Skibe var lavere end Ragnfreds, thi det gjorde en stor Forskiel, da man brugte at slaaes fra Stavnene af. Da der nu tillige var paalands Strøm, saa Skibene immer drev ind ad, saa lod Jarlen sine Folk stage dem hen, hvor han syndes der var bedst at lande, og saasnart Skibene kom paa Grund, sprang han ud med hele sit Mandskab og trak dem saa høit op, at Fienden skulde faae Lov at lade dem ligge. Saasnart den Ting var i Rigtighed, stillede Hakon sine Folk i Slag-Orden, og gjorde sig al Umage for at faae Ragnfred til at komme i Land, men det lykkedes ikke, Ragnfred lagde sig kun tæt ind under Landet, og skiødes med Jarlen en Tidlang, og seilede derpaa sin Vei ned forbi Stat. Grunden hvorfor han ikke vilde i Land, var den, at han frygtede for, Hakon der skulde faae stort Tilløb af Indbyggerne, og da nu Hakon paa sin Side var bange for Ragnfreds høie Stavne, og turde derfor ikke sætte efter ham, saa vare de gode at skille ad. Om Efteraaret drog nu Hakon hjem til Trøndelagen, hvor han blev den hele Vinter, og Ragnfred spillede Mester sønden for Stat, hvor han sad mandstærk hele Vinteren, men sankede, saasnart Foraaret meldte sig, Folk og Skibe sammen, af alle de Fylker som vare ham underdanige, af Fjordene og Sogn, Hordeland og Rogeland, til han fik en stor og veludrustet Flaade.

Hakon Jarl forsømde sig imidlertid ikke heller paa sin Side; hele Sømagten i det nordlige Norge, lige fra Byrdø til Stat var til hans Tjeneste, saa han, foruden sine Trønder og Romsdøler, havde mange Folk baade fra Nummedalen og Helgeland, og deraf kommer det Udtryk i Vel-

lekla, at han havde fire Folke-Slag med sig, ligesom der da ogsaa staaer at ham fulgde syv Jarler i Strid med talrige Skarer; thi saa lyde Versene:

Det mindes skal saa mangen Dag:
Den Mester i at hærge,
Til Sogn med fire Folke-Slag
Neddrog, som Lande-Værge,
Han Skibe skiød saa hardt i Hav
At Brag og Bulder blev der af!

Med Bille-File, som til Kværn,
Uddrog syv Jarler bolde,
Didhen hvor skarpe Hugge-Jern
Afbilde Daad paa Skiolde!

Fra tynde Bræt et Døn udbrød,
Det er nok værd at melde,
Som dundrede og huult gjenlød
I alle Norges Fjelde!

Dog Meget faldt, før Dønnet steeg,
For Intet Fjeld ei ryster,
Saa mangen Nordmand rød og bleeg
Opslød paa Norges Kyster!

Hakon Jarl var nemlig seilet Stat forbi med hele sin Flaade, og saa fort videre til Sogn, hvor han spurgde at Ragnfred var at finde, og denne Gang sogde Jarlen Land i Tide, afstak Val-Pladsen, og udfordrede Kong Ragnfred ordenlig til et Land-Slag. Derfor hedder det i Vellekla:

At op og ned det gaaer i Krig,
Nu Kongen fik at finde:
Han lærde af de tause Liig
At lade Jarlen vinde!

Det var den Styr=Mand til Profit,
At Snekken han lod hvile;
Helst paa det Tørre havde Sit
Den Ven af Brynje=File!

Et haardnakket Slag stod nu paa Tingnæs, hvor Sogn og Hordeland mødes, men Hakon, som ogsaa var meget mandstærkere end Ragnfred, vandt dog en afgjørende Seier, saa Kongen, med et Forliis af tre hundrede Mand, maatte søge Stranden. Det er saaledes sagt i Vellekla:

Der laae i Ravne=Vinge=Læe
Tre Gange hundred Helte,
Det kneeb, før stærke Val=Nød=Træe
Saamange Blade fældte!

Nu prise kunde rasken Drot
Om Bord sin gode Lykke!
Hans Følge fandt og Byttet godt,
Lod Andre Valen smykke!

Nu flygtede Kong Ragnfred bort fra Norge, Hakon Jarl havde Fred i Landet, og lod sin store Flaade seile hjem igien, men selv blev han søndenfields det Efteraar og hele den følgende Vinter.

Tolvte Kapitel.

Om Hakons Giftermaal med Thora.

Hakon Jarl giftede sig nu med en overmaade deilig Kvinde, som hedd Thora, og var en Daatter af den velfornemme Skage Skoftesøn, og med hende avlede han, foruden to Sønner: Svend og Hemming, en Daatter: Bergliot, som siden fik Einer Tambeskelfer. Rigtig nok var Hakon Jarl meget slem efter Fruentimmer, og havde allerede mange Børn, hvoriblandt en Daatter: Ragnhild, som nu blev gift med Thoras Broder: Skofte Skagesøn, men Thora holdt han dog usædvanlig meget af, saa hendes Frænder blev hans allerkiæreste Venner. Imellem disse var nu igien Skofte, som blev hans Svigersøn, høiest anskreven, han fik store Fadeburs-Lehn paa Møre, og naar de var til Orlogs, og ankrede nogensteds, skulde Skoftes Skib immer ligge ved Siden af Jarlens, saa det var som en stor Ulykke, om nogen vilde komme der, og skille dem ad.

For Resten havde Skofte den Bestilling, naar han kom til Jarlen, at fortælle ham alt hvad Nyt han vidste, og derfor kaldte man ham Tidende-Skofte, eller Skofte Rigs-Tidende. Jarlen giorde imidlertid ogsaa Giengiæld, og fortalte Skofte, hvad Nyt han havde hørt.

Trettende Kapitel.

Om Tidende-Skofte og Erik Jarl.

Nu hændte det sig en Sommer, at Hakon Jarl var til Orlogs, og havde iblandt andre Kloge-Thorleif i Folge med sig. Erik Hakonsøn, som da kunde være en ti, elleve Aar gammel, var om Bord med sin Fosterfa-

der: Thorleif, og man fik ikke Fred nogen Aften, naar Flaaden kastede Anker, inden man føiede ham i at lægge Skibet lige ved Siden af Jarlens. Det skedte da ogsaa en Aften, da man alt var kommen til Møre, men saa kom Tidende-Skofte roende med et velbemandet Langskib, og da han saae, at hans Plads var optaget, raabde han til Thorleif, at han skulde lægge af Veien. Erik tog strax Svaret og sagde Nei, Skofte kunde nok nøies med en anden Plads. Da Hakon Jarl hørde det, sagde han: hillemænd, hvilken stor Karl i sine egne Tanker er Erik nu blevet, siden han ikke vil vige for Skofte, men, raabde han saa, lægger I ikke strax af Veien, saa skal jeg see at hjelpe jer, med Kieppen paa Nakken. Nu mærkede Thorleif, hvortildags det var, og gjorde strax Anstalt, saa han kom af Veien, og Skofte fik sin gamle Plads ved Siden af Jarlen.

Næste Vinter var Erik endnu hos Thorleif, og holdt sig ganske rolig, men saa om Foraaret fæstede han Folk, og fik en femtensædig Skude, med Over-Træk eller Sparlagen, Skibs-Kost og alt Tilbehør, i Foræring af sin Fosterfader. Med den seilede han Fjorden ud og ned til Møre, hvor han traf Skofte, ogsaa med en fuldbemandet, femtensædig Skude paa en Reise imellem hans Gaarde. Erik viiste ham strax Brodden, og yppede et Slagsmaal, som kostede Skofte Livet, men saasnart han var faldet, lod Erik de Øvrige af hans Folk fare med Fred. Herom taler Eiolf Daad-Skjald i Kiæde-Drapen saaledes:

Det var den Ungersvend saa hvas,
Og saa den haarde Skofte,
De mødtes seent, men ret til Pas
Med lige Flok paa Tofte.

Forgangen var den klare Dag,
Og Soel var knap til Syne,
Men Erik lod det Slag i Slag
Paa Skoftes Skjold-Mark lyne!

Her kiæmped Fornioters Børn,
Her kiæmped Kar og Æger,
Alt under Sang af Ravn og Ørn
Om deres Vederkvæger!

Ja Natte-Ravn den Aften-Leeg
Gav Herse-Kiød at æde,
Det Høie sank, det Lave steeg,
Saa bølger Skiebnens Kiæde!

Derpaa seilede Erik sønder med Landet og ned til Kong Harald Gormsøn i Dannemark, i hvis Gaard han blev den næste Vinter, og drog saa om Vaaren tilbage til Norge som Danner-Kongens Jarl og Statholder over Vingulmark og Rommerige. Disse Landskaber fik Erik med samme Rettigheder, som Under-Kongerne før havde havt, og blev nu snart en fornem Herre. Eiolf Daad-Skjald siger:

Den Høvding paa sin Vand-Snog reed
Til Drage-Gulvets Feier,
Ja, over Hav i Sønder ned,
Til Danne-Fæets Eier.

I Drikke-Sal den Vinter kold
Heel godt han havde sovet,
Thi hjem han kom med Hjelm og Skjold,
Med Odins Brud forlovet!

Trettende Kapitel.

Om Olav Tryggesøns Afreise fra Garde-Rige.

I al denne Tid opholdt Olav Tryggesøn sig i Garde-Rige, og var baade i Kongens Gunst og Dronningens Kridthuus, hvorfor ogsaa Kong Valdemar meget tidlig betroede ham til at forsvare Rigets Grændser. Halsteen siger:

Til Aske-Krogen aldrig stod
Hans Hu, den Horders Frænde,
Som tolvaars Dreng med freidigt Mod
Han Glavind turde vende;
Han redte ud
Sin Snekke prud,
Og lod til Orlogs stande!

Alt i sin Vand-Snegl tør han sad,
Og maled Skum paa Bølge,
Han drog med Mølle-Stene glad
Og Skye til Storm i Følge,
At male Malt
Og male Salt.
For frittesyge Giæster!

Ved denne Leilighed holdt Olav adskillige Træfninger, og da de løb vel af, saa man fandt at Hjelm-Busken klædte ham godt, begyndte han at fæste Folk, som han selv gav Kost og Løn af hvad Kongen havde tilstaaet ham. Eftersom nu Olav var en gavmild Herre, saa fik han baade Svende nok, og Karle som gik i Ilden for ham, men man veed nok, hvor-

Man det pleier at gaae, naar en Udlænding kommer saa høit i Veiret, eller saa stærkt for Orde, at han stikker de Indfødte ud, at da er han dem gierne en Torn i Øiet, og saa gik det her. De som misundte Olav Kongens og Dronningens Gunst, gik til Kongen, og bad ham dog see sig vel for, at han gjorde ikke alt for Meget af Olav, thi, sagde de, saadan en ridderlig, driftig og afholdt Ungersvend, kunde blive Majestæten en farlig Mand, hvis han slog sig til Kongens eller Landets Fiender; ubegribeligt er det os rigtig nok ogsaa, hvad Dronningen og han altid kan have saa meget at tale sammen om!

For nu desbedre at forstaae dette, maa man vide, at i de Dage var det meget Skik ved store Hoffer, at Dronningen havde Liv-Vagten saaledes til Hælvden med Kongen, at hun baade selv fæstede Halv-Parten og lønnede dem af sin Livgæding, eller sine Indkomster, som var beregnet derefter. Saaledes var det nu ogsaa ved Kong Valdemars Hof, saa Dronningens Husholdning var ligesaa stor som Kongens, og de sloges ordenlig om de berømte Kiæmper, thi dem vilde de begge have.

Kongen laande nu virkelig saavidt Øre til Bagtalelsen, at han blev noget mut og suur imod Olav, og da han mærkede det, sagde han det strax til Dronningen, og lagde til, at nu stod hans Hu til Norden, hvor hans Forfædre havde været regierende Konger, og hvor det derfor var rimeligst, at ogsaa han kunde giøre sin Lykke. Ja, sagde Dronningen, saa vil jeg ogsaa af mit inderste Hjerte ønske dig Lykke paa Reisen, og kun lægge til, at hvor du end stædes, saa staaer der en Helt.

Derpaa lavede Olav sig til Afreisen og satte sin Kaas ud i Østersøen. Saa siger Markus Skiæggesøn:

Fra den onde Lunes Gaard,
Fulgt af Kiæmper kiække,

Stævned Smile-Kind i Vaar
Med saamangen Snekke!

Deraf napped Mangen Møn,
Naar han Senen stramde,
Sikker nok var Trygges Søn,
Skudt var den, han ramde!

Da han nu kom østerfra, laae Bornholm paa hans Vei, og der gjorde han Landgang og plyndrede; Beboerne forsamlede sig rigtig nok, og sloges med ham, men de fik Skrup, og han desmere Bytte. Dertil siger Halfred Vanraad-Skjald i sin Olavs-Drape, naar han siger:

Olav, som i Holme-Gaard,
(Hvi er det begravet?)
Farved Staal i Dryp af Saar,
Hist paa Holm i Havet!

Fjortende Kapitel.

Om Olavs Giftermaal med Geira.

Mens nu Olav laae under Bornholm, kulede det op til en flyvende Storm, saa der var ikke andet for, end at søge rum Søe, og saa drev Vinden dem ned under Venden, hvor de fandt en god Havn, og blev liggende enstund, uden at giøre Nogen Fortræd. Paa den Tid var der en Konge i Venden, ved Navn Burislav, som havde tre Døttre: Geira, Gunnild og Astrid, og paa den Kant af Landet, hvor Olav var kommet ind, havde Geira Bestyrelsen. Den fornemste af hendes Raadgivere var

en Mand, som hedd Dixin, og saasnart han hørde, at der var kommet Fremmede til Landet, som lod til at være af Stand, og gjorde ingen Fortræd, saa tog han efter Aftale med Prindsessen derned, og skulde hilse fra hende, at siden det var saa langt ud paa Aaret, og Veiret var saa barsk og uroeligt, skulde det være hende en Fornoielse, om de vilde tage til Takke hos hende i Vinter. Saasnart Dixin kom, mærkede han strax at Hovedmanden her havde Noget at betyde, baade i sig selv og i Henseende til sin Herkomst, hvorpaa han da rygtede sit Ærende, og fik mange Tak for det gode Tilbud, som Olav ogsaa tog imod. Saaledes kom da Olav til Geiras Gaard, og da han blev kiendt med Prindsessen, syndes de begge To saa grumme godt om hinanden, at han beilede, og hun sagde Ja, og det blev klappet og klart, de holdt Bryllup endnu samme Vinter, og Olav skulde være hendes Medhjelper i Regjeringen. Nu var der i Venden adskillige Herreder, som laae under Geiras Statholderskab, men havde revet sig løs, og vilde hverken lystre eller skatte. Dem hjemsøgde Olav om Vinteren, foer frem med Ild og Sværd, gjorde meget Bytte, og nødte dem af Oprørerne, som beholdt Livet, til igien at underkaste sig.

Femtende Kapitel.

Om Olavs Kryds-Tog.

Om Foraaret, saasnart Søen blev aaben, lavede Olav sig til og gik til Sejls, og det Første man derpaa hører til ham, er at han gjorde Landgang paa Skaane, sloges med Indbyggerne, vandt Seier og meget Bytte.

Da han nu seilede derfra op under Gotland, mødte han et Kiøbmands-Skib fra Jæmteland, som gjorde haardnakket Modstand, men faldt dog

efterat næsten hele Mandskabet var nedlagt, med hele sin Ladning i Seierherrens Vold.

Den tredie Træfning holdt Olav i Gotland, vandt ogsaa der den tredie Seier, og fik meget Bytte.

Herom taler Halfred Vanraad-Skjald, naar han siger:

Tidlig pløied Meer end Bølge
Olav og hans Vende-Følge;
Kongen slog, og Sværdet ramde,
Segne maatte mangen Jamte;
Farlig Drottens Lange-Kniv
Ogsaa blev for Gothers Liv,
Ja, i Guldet samme Vaar
Staal-Tøe gjorde dybe Skaar,
Siger man, i Skaane!

Sextende Kapitel.

Om Keiser Ottos Tog til Dannemark.

Det var Keiser Otto i Tydskland, han skikkede Bud ind til Kong Harald i Dannemark, at enten skulde han og hele hans Folk strax lade sig døbe, og antage Christendommen, eller ogsaa vilde Keiseren hjemsøge ham med hele sin Krigs-Hær!

Saasnart Kong Harald havde faaet det Bud, stræbde han af al Magt at sætte sig i Forsvars-Stand, lod rette op paa Danne-Virke, udrustede sin Flaade, og skikkede Bud op til Hakon Jarl i Norge, at han strax om Foraaret skulde indfinde sig med al den Magt han kunde afstedkomme!

Skat havde Hakon Jarl rigtig nok aldrig givet af Norge, men det kom deraf, at Danner-Kongen havde selv tilladt ham at oppebære alle de Kongelige Skatter, til de store Udgifter han havde for at værge Landet imod Gunnilds Sønner. Han bød da nu, efter Tilsigelse, Leding ud over hele Riget, og seilede om Vaaren med en anseelig Styrke ned til Dannemark, hvor Kongen ogsaa gjorde megen Høitid ad ham.

Nu havde Danner-Kongen en ganske artig Krigs-Magt paa Benene, og mange Høvdinger i sit Følge, men det var dog ikke imod hvad Keiseren havde, som trak Folk sammen af Saxland og Frakland, Friisland og Venden, og med den vendiske Hær, som ikke var liden, fulgde baade Kong Burislav selv, og Olav Tryggeson. Stor tilgavns var Keiserens Ridder-Skare, men dog var Fodgiængernes Antal endda langt større, og selv i Holsteen vorde Hæren ikke ubetydelig.

Nu gjorde da Kong Harald sin Inddeling og satte Hakon Jarl med sine Nordmænd til at forsvare Danne-Virke. Derfor hedder det i Vellekla:

Under Norges raske Drot
Skummed Havets Hoppe,
Bar ham ned til Danmark godt
Over Bølge-Toppe!

Horde-Jarlen med sit Sværd
Stævned over Bølge,
Daners Drot i Herrefærd
Agted han at følge!

Harald vidste og, hvor han
Hakon skulde sætte,
Han paa Dovret for sit Land
Satte Norges Vætte!

Med den stærke Keiser-Hær
Hist fra Romer-Rige
Skulde Horde-Jarlens Sværd
Værge Danmarks Dige!

Hakon var saa haard en Hals;
Det skal Ingen nægte,
Men og sande allenfalds,
Prøven hun var ægte!

Med Danne-Virke havde det den Beskaffenhed, at paa et Sted, hvor der gaae to Fjorde ind i Landet, en paa hver Side, der havde de Danske gjort en høi Vold af Steen og Tømmer og Græs-Torv, som naaede fra den ene Fjord til den anden, havde udenfor sig en dyb og bred Grøft, og et Taarn over hver Port.

Samme Danne-Virke var det da nu Keiser Otto angreb, men som ogsaa i Hakon Jarl havde en dygtig Forsvarer, saa der blev et morderligt Slagsmaal, som man ogsaa seer af Vellekla, hvor det hedder:

Intet Gab dog Tydsken saae,
Heller ingen Stændte,
Og forgiæves brød han paa,
Ihvor vel han nænte!

Vind ei vælter grundfast Borg,
Vand ei haarde Banker,
Det befandt og her med Sorg
Vender, Friser, Franker!

Keiseren sad høit paa Hest,
Rysted flink sin Landse,

Meget slog omkuld den Blæst,
Men ei Danmarks Skandse!

Hakon Jarl satte en Trop af sine Nordmænd over hver af Portene, men den største Deel af Hæren lod han bestandig være i Bevægelse langs med Volden, og flokke sig hvor der brødes meest paa, og Folgen blev at Keiseren tabde en stor Hob Folk, uden at vinde saameget som en Straaesbred af Volden. Den Leeg blev han da kied af, trak sine Folk tilbage, og kom aldrig meer paa de Veie. Derfor hedder det i Vellekla:

Knald og Fald de fulgdes ad,
Som naar Torden brager,
Ørne-Maderen ei gad
Længer mætte Krager!

Kiede af den Odde-Leeg,
Kongen og hans Sachser,
Flygtende i Hast besteeg
Bølgernes Hrim-Faxer!

Hakon værged Volden godt!
Slemt han brød de Brydske!
Da for Nord-Mænd løb med Spot
Sønderud de Tydske!!

Efter dette Slag drog Hakon Jarl tilbage til sin Flaade og vilde seilet hjem til Norge, men maatte for Modvinds Skyld, blive liggende enstund i Limfjorden.

Imidlertid havde Keiser Otto trukket sig tilbage til Slesvig, hvor han gik om Bord og gjorde Landgang nordenfor Danne-Virke. Da Kong

Harald det hørde, gik han imod ham med sin Krigshær, og sloges drabelig, men tilsidst vandt dog Keiseren Seier, og Danner-Kongen maatte flygte ud til en Øe i Limfjorden som hedder Mors. Nu indlod han sig i Underhandling med Keiseren, saa der blev giort Stilstand og holdt en Sammenkomst paa Mors, hvor Biskop Pope talde Christendommens Sag, og bar til Vidnesbyrd gloende Jern i sine bare Hænder. Da Kong Harald derpaa havde synet Hænderne, og fandt at de skadte ingen Ting, lod baade han og hele Dane-Hæren sig døbe.

Førend endnu dette gik for sig, havde Kong Harald, fra Mors af, skikket Bud til Hakon Jarl, at han endelig maatte komme ham til Hjelp, men da nu Jarlen kom til Øen, havde Kongen ladet sig døbe, og nødte Hakon, da de kom sammen, til at giore ligesaa. Paa den Maade blev da Hakon Jarl døbt tilligemed hele hans Følge, og Kongen gav ham Præster og andre lærde Mænd med, ved hvis Hjelp han skulde lade Folket døbe over hele Norge. Derpaa drog Hakon Jarl sin Vei, lagde ud af Fjorden, og biede der paa Medvind.

Keiser Otto og Kong Harald skildtes nu ad som gode Venner, Keiseren drog hjem til Sachsen, og Danner-Kongen holdt ved Christendommen lige til sin Dødsdag. Somme vil ellers fortælle, at Keiseren ved denne Leilighed blev Gudfar til Svend Haraldson og gav ham i Daaben sit Navn, saa han kom til at hedde Svend Otto.

Olav Tryggeson fulgde med sin Sviger-Fader, Kong Burislav tilbage til Venden, og om hans Deelagtighed i dette Tog siger Halfred Vanraads-Skiald i Olavs-Drapen:

Til Hedebye den Søhelt drog,
Og stod for Danne-Virke,

Paa Danmarks Brynje kjækt han slog;
Paa barkeløse Birke!

Syttende Kapitel.

Om Hakon Jarls Hjemreise.

Saasnart det blæste saameget op, at Hakon Jarl meende han kunde række rum Soe, kastede han alle de lærde Mænd i Land, og gik under Seil, men saa sprang Vinden om og blev stik Vesten, saa han nødtes til at seile østerpaa, hvor han da løb igjennem Øresund og plyndrede paa begge Sider. Derpaa seilede han sønderom Skaane og plyndrede hvor han kom, men i Øster-Gotland tog han sig god Tid, og anrettede et stort Afguds-Offer. Under Offringen kom der to Ravne flyvende, som skreeg i høien Skye, og deraf formodede Jarlen, at Odin havde fundet Behag i hans Offer, og vilde skiænke ham Seier, hvorfor han strax stak Ild paa sine Skibe, og foer frem i Landet med Ild og Sværd. Vel gik nu Statholderen i Gotland: Ottar Jarl, ud imod ham, men efter et hidsigt Slag faldt han, og Hakon fortsatte seierrig sin Reise med Sværdet i Haanden, giennem begge Gotlandene, hjem til Norge, og standsedes ikke, for han naaede Trondelagen. Herom staaer i Vellekla:

Udforske vilde
Den Tempel-Drot,
Om Norner milde
Ham undte godt,
Da Offer-Dampen
I Veiret skiød,

Om Held til Kampen
I Luft det lød,
Til stærke Bloter,
De Ravne skreeg:
Brat segne Gother
I Odins Leeg!

Nu med sit Følge
Han turde gaae,
Hvor Mast og Bølge
Man aldrig saae,
Hvor ingen Anden,
Om nok saa bold,
Opbar fra Stranden
Sit gyldne Skjold;
Ja, Gothe-Hjemmet
Fra Syd til Nord,
Som ingen Fremmed,
Han gjennemfoer!

Han dertil arved
Fra Odin Mod,
Han Marken farved
Med Gothe-Blod;
Til Valhal sendte
Den Gude-Søn
Sin Fader Rente
Af Arven skiøn!

Ja Aser raade,
Det seer man vel,

Thi deres Naade
Gav Hakon Held;
Jeg frit tør sige,
At Hakons Rige
Faaer Kraft og Held
Fra dem han dyrker,
Hvis Stel han styrker
Paa Norges Fjeld!

Attende Kapitel.

Om Olav Tryggesons Tog i Vesterleden.

Da Olav Tryggeson havde været tre Aar i Venden, blev Dronning Geira syg og døde, og det Tab gik Olav saa nær til Hjerte, at han havde aldrig meer en glad Dag i Venden, hvorfor han strax lod giøre sine Krigs-Skibe i Stand, og gik paa Nye til Orlogs. Det maatte de frisiske, sachsiske og flanderske Kyster undgiælde, som Halfred Vanraad-Skjald siger:

Hæslig i sin Vext forknyttet
Uden Hoved er en Mand,
Hexe-Hestene ved Byttet
Glæded sig i Sachsenland,
Thi den raske Søn af Trygge
Fored dem med Dværge stygge
Skabte af hans skarpe Sværd!

Ja, hver Hex paa Seide-Bænken
Takke burde Norges Drot,

Thi hvor Olav stod for Skiænken,
Havde Ulve altid godt,
Deres Tørst de kunde lædske
I hans Staals den stærke Vædske,
I det brune Frise-Blod!

Ravnene blev ogsaa mætte
Af de fede flamske Sild,
Han som gierne skiller Trætte
Og neddysser Kiv saa mild,
Fordum lod sig Klæder skiære,
Var dem og paa Val med Ære,
Som Valkyrie i Vest!

Derpaa satte Olav Kaasen til Engelland, hvor han plyndrede vidt og bredt lige op til Nordhumberland, og saa videre fort, langs op ad Skotland, og derfra til Syderøe og Man, hvor han holdt adskillige Træfninger. Siden hjemsogde han paa samme Maade Irland, Bretland, Kumberland og endelig Valland eller Frankerige. Herfra agtede han sig tilbage til Engelland igien, og ankrede under Syllingerne eller Scilly-Øerne, der vesten for, og det var fire Aar efter hans Afreise fra Venden. Haifred siger:

Mildingen, som kom fra Sachsen
Vandt hos Angler Priis i Baxenz
Ondt man i Nordhumberland
Fik af Kongens salte Vand,
Og af Ulvens Rygter Skotten
Baade Skaden fik og Spotten!
Gierne Olav Men beskiærer,
(Men er Guldtei som man bærer)
Derfor skar han dybt paa Man!

Havets Gud det er jo Æger,
Ir og Bue enes vel,
Olav: Bue-Havets Æger,
Ir og Deboe slog ihiel.
Baade Tyr og Gud og Ære
Skal i Grunden Eet jo være,
Helt er Skiolde-Markens Tyr,
Æren Tyr er ei for dyr,
Olav gik om Æren!

Bretlands Bønder samme Drot
Gav en banket Trøie,
Og blandt Kumbrer rødt og blaat
Blev saamangt et Øie;
Olav med sit skarpe Staal
Lærde dem at grave,
Og med dybe Spade-Maal
Jorden godt at lave!

Nittende Kapitel.

Om Olavs Omvendelse.

Imens Olav laae under Syllingerne, hørde han tale om en vis Mand der paa Øen, som gav sig ad med at spaae, og havde Ord for at kunne see og sige meget forud, som rigtig slog ind. Samme Mand fik Olav Lyst til at sætte paa Prøve og skikkede derfor en meget smuk og velvoxen Karl, i sine Klæder op til Spaamanden, og bad ham give sig ud for Kong Ola Gardmand, thi saaledes havde han immer ladet sig kalde, siden han kom fra Garde-Rige, og under det Navn var han allevegne bekiendt, baade for

sin usædvanlige Størrelse og for sit deilige, velsignede Ansigt. Da nu Fristeren kom op til Spaamanden, og gav sig ud for Kongen, fik han ikke andet Svar end som det: du har tidsnok med at være Konge, men vil du lyde mig, saa vær din Konge troe!

Da Budet nu kom tilbage med den Beskeed, begyndte Olav at tænke, det var dog nok muligt, det kunde være en sand Spaamand, og fik Lyst til selv at besøge ham. Det gjorde han da ogsaa, gav sig i Snak med Manden og spurgde, hvad Lykke han spaaede Ola, enten i Henseende til Konge-Domme, eller hvad hans Skiebne for Resten kunde være? Du, svarede Eensidderen eller Eremiten med helligt Fremsyn, du skal vorde en ypperlig Konge, og ypperlig Daad skal du øve, thi Daab og Christendom skal vidt ved dig udbredes, til Gavn og Glæde for dig selv og mange Tusinde! Men for at du skal troe min Tale, da være, hvad jeg nu vil sige, dig et sikkert Tegn: naar du gaaer ned om Bord, da møder du Forrædere, som du maa nødes til at kiæmpe med, og mister nogle Folk, og saares selv saa du er Døden nær, men læges dog, for Ugen endes, og lader dig saa døbe!

Da nu Olav gik ned til Stranden, mødte han virkelig Stimænd, som han sloges med, og Alting gik som det var forudsagt, saaret blev Olav saa hardt, at hans Folk paa deres Skjolde maatte bære ham om Bord, og ottende Dagen var han dog karsk igien.

Nu syndes Olav, han maatte troe hvert Ord, ham var sagt, og at Eremiten maatte være en sand Spaamand, ihvor han saa havde sin Viisdom fra. Han besøgde ham derfor anden Gang, havde en lang Samtale med ham, og udspurgde omhyggelig, hvordan han dog var kommen til den Viisdom, saaledes forud at kunne sige tilkommende Ting! Dertil svarede Eremiten, at det var de Christnes Gud alene, som aabenbarede

ham hvad han ønskede at vide, og om denne almægtige Guds store og forunderlige Gierninger talede han saa længe, til Olav fandt sig overtalt, og lod sig døbe med sit hele Følge. Derpaa slog han sig til Roe, og det længe, paa Øen, for ret at undervises i den sande Troe, og tog selv, da han saa endelig reiste, Præster og andre boglærde Mænd med sig i Følge!

Tyvende Kapitel.

Om Olavs andet Giftermaal.

Om Efteraaret seilede Olav fra Syllingerne over til Engelland, men drog frem i al Fredelighed, thi nu, da han selv var blevet Christen, vilde han ikke plyndre christne Folk. Som han nu laae der i en Havn, blev alle Mand der omkring stævnet til at møde paa Lands-Thinget, og Olav mødte for Løiers Skyld ogsaa.

Hoved-Personen paa samme Thing var en Grevinde Gyde, Syster til Kong Olav Kvaran i Dublin, og som havde været gift med en fornem Jarl i Engelland. Hendes Mand var nu død, og ved det hun fik Grevskabet efter ham, saa var der, i samme Egn, en vældig Kiæmpe og stor Slags-Broder ved Navn Alfvin som beilede til hende, men hun havde svaret, at hun havde Lov til, at vælge til sin Mand hvem hun vilde i hele Grevskabet. For den Sags Skyld blev da dette Lands-Thing holdt, at Gyde skulde vælge sig en Hosbond, og der mødte da Alfvin saavelsom mange Andre i deres bedste Klæder og stiv Stads, men Olav, som holdt sig affides med sine Svende, havde ikke andet end sine Skibs-Klæder paa, og en Pelts udenover: Gyde gik nu Thinget rundt og skaadede hver Mand, som hun syndes saae ud til at være Karl for sin Hat, men saasnart hun kom til Olav og fik ham seet i Øinene, spurgde hun ham strax, hvem han var? Olav

hedder jeg, sagde han, og har ikke hjemme her til Lands. Vil du have mig, saa vil jeg have dig, sagde Gyde. Nei vil jeg ikke sige, svarede Olav, men jeg vil kun spørge om dit Navn, din Byrd og Stand. Mit Navn er Gyde, sagde hun, Kongens Daatter af Irland, og jeg blev giftet herover med dette Lands Jarl, men nu er han død, siden har jeg staaet selv for Styret, og havt Beilere nok, men Ingen jeg undte min Haand.

Gyde var en meget smuk, ung Kone, og efter en kort Samtale blev hun og Olav enige om at ægte hverandre.

Et og Tyvende Kapitel.

Om Olavs Holmgang med Alfvin.

Det Giftermaal var en Streg i Alfvins Regning, som han ærgrede sig meget over, og fordrede derfor Olav Tryggesøn ud, thi det var Skik i Engelland, naar der var to Beilere om een Brud, at lade Sværdet skille Trætten ad, og Aftalen blev at de skulde mødes en vis Dag, selv tolvte paa hver Side.

Dagen kom og Kiæmperne med, men saa aftalde Olav med sine Folge-Svende at de skulde giøre ligesom han, og han brugde den Maneer, at ligesom Alfvin vilde hugge til ham, vendte han Nakken til af en stor Øxe han havde, og slog med eet Drag Alfvin Sværdet af Haanden, og med det andet ham selv omkuld, hvorpaa han tog og bagbandt ham. Ligesaa gik det alle Alfvins Stalbrødre, de fik et godt Øresigen, og blev ført bagbundne hen til Olavs Herberge. Nu gav Alfvin Kiøb, overlod Olav alle sine liggende Grunde, og lovede ham at reise sin Vei ud af Landet og blive borte.

Nu holdt da Olav Bryllup med Gyde og var siden, snart i Engelland, og snart i Irland.

To og Tyvende Kapitel.
Om Hunden Vige.

Medens Olav var i Irland, traf det sig en Gang, at han var til Orlogs og kom i Forlegenhed for Skibs-Kost, hvorfor hans Folk gik op i Landet, og tog en stor Hoben Kvæg, og drev til Stranden. Da kom der en Bonde til Olav, og bad om sine Kiør igien. Ja, sagde Olav, jeg har ingen Tid at spilde, men kan Du i en Hast lede dine Kiør ud, saa tag dem! Nu havde Bonden en stor Fæhund med sig, ham viiste han ind i Driften, og uagtet der var saa mange hundrede Hoveder i Flokken, foer Hunden dog i en Hast omkring, og trak ud netop saa mange, som Bonden sagde han havde, og alle med eens Mærke; saa ingen kunde tvivle paa, at Hunden havde jo gjort sin Pligt. Alle fandt da, at det var en farlig klog Hund, og Olav spurgde Bonden, om han ikke vilde sælge ham sin Hund? Jo, sagde Bonden, med største Fornøielse, men jeg vil ogsaa gierne give dig ham. Saa tog Olav Hunden, men Bonden gav han en Guldring i dens Sted og lovede ham sit Venskab.

Denne Hund havde Olav siden i mange Tider, Vige hedd han, og man veed ikke Mage til Hund i hele Verden!

Tre og Tyvende Kapitel.
Om Harald Gormsøns Tog til Norge og Nag til Island.

To Tidender spurgde Kong Harald Gormson fra Hakon Jarl, som slet ikke huede ham, først at han var faldet fra Troen igien, og dernæst at havde havde plyndret for Fode i Dannemark. Desaarsag udrustede Dan-

ner-Kongen sin Flaade, satte Kaasen op til Norge, og gav sig til at plyndre og odelægge Landet, saasnart han naaede de Egne Hakon Jarl raadte over. Saaledes blev han ved op til Solunds-Øerne, og i **Leerdalen** blev ikke uden fem Gaarde staaende, men alle Indbyggerne var i Forveien flygtede, Somme til Skovs og Somme til Fjelds, med Alt hvad flyttes og føres kunde.

Herfra havde Kong Harald i Sinde at seile med sin Flaade lige over til Island, for at prove, om Islænderne havde en stærk Ryg til deres slemme Mund, som de havde beklikket ham med. Sagen var den, at nogle Islændere havde lidt Skibbrud paa de Danske Kyster, og de Danske med en Borge, som var Kongens Foged, i Spidsen, havde bemægtiget sig hele Ladningen, under Navn af Vrag-Gods. Derfor havde Islænderne paa Stor-Thinget gjort den Forordning, at der skulde digtes en Nidvise om Kong Harald, saa lang, at der blev et Vers for hver Næse paa hele Landet. I samme Nidvise stod der blandt Andet:

Harald Blodtand banked paa
Ved en Jette-Stue,
Blev saa flux fra Top til Taa
Som en Hest at skue;
Nu Dør-Vogtersken kom ud,
Borge vil jeg sige,
Hoppeklædt, som Heste-Brud;
Lige søger Lige!

Førend Kong Harald drog videre, lod han imidlertid en Troldmand skifte Ham og fare, som en Hvalfisk, over til Island at see Leiligheden an og bringe ham Beskeed tilbage. Samme Troldmand kom først til den nordlige Kant af Øster-Fjerdingen, og saae der Fjelde og Huler vrimle af Land-

Vætter baade smaae og store. Da han kom til Vapnefjord, løb han derind og vilde været i Land, men saa kom der en stor Drage ned ad Dalen, med en stor Hob Hugorme, Tudser og Øgler i Følge, og hvæste Forgift paa ham, og dengang boede Brodd-Helge i Vapnefjord.

Saa gik Hvalfisken derfra og vesterom til Oefjord, men da han løb derind, kom der imod ham en heel Flok Fugle, baade smaae og store, med een Fugl i Spidsen, der var saa uhyre stor, at han kunde spænde med sine Vinger fra det ene Bjerg til det andet, og dengang boede Eiolf Valgerdsøn i Oefjord.

Bort løb nu Hvalfisken derfra og sønderpaa ned til Breedfjord, og derind, men her mødte han en stor uvane Tyr, med en heel Hob Landvætter i Følge, som løb lige ud i Vandet, og brølede frygtelig, og dengang boede Brøle-Thord i Breedfjord.

Bort løb nu Hvalfisken derfra, sønderpaa forbi Reikenæs, og vilde været i Land paa Vikerskeid, men der kom, foruden mange andre Jætter, en Rise imod ham, som var sit Hoved høiere end Bjergene, og havde en stor Jernstang i Haanden, og dengang boede Thorodd Gode paa Ølves.

Bort løb nu Hvalfisken derfra, og sønder og øster om Landet, men der, sagde han, fandtes kun Sand-Banker og Udørkener, og saa svar en Søgang med Brændinger mellem Øerne ind under Landet, at der kunde intet Langskib seile.

Med den Beskeed vendte Kong Harald om og seilede hjem til Dannemark med sin Flaade, og Hakon Jarl lod bygge hvor der var brændt, men gav aldrig Danner-Kongen Skat.

Fire og Tyvende Kapitel.
Om Harald Gormsøns Endeligt.

Kong Harald havde en Søn ved Navn Sven, som siden blev kaldet Sven Tveskiæg, og han forlangde nu Part i Riget af sin Fader, men fik kun en lang Næse, thi Kong Harald havde det faste Forsæt aldrig at skille Dannemark ad. Nu lod Sven, som han vilde paa Vikings-Tog, men da han havde faaet alle sine Ting i Stand, og Palnatoke fra Jomsborg var stødt til ham, seilede han lige over til Sælland og op ad Isse-Fjorden, hvor Kong Harald laae med sin Orlogs-Flaade. Sven angreb strax sin Fader, og der stod et haardnakket Slag, men immer strømmede der Folk fra alle Sider til Harald, saa han blev Sven aldeles overlegen og nødte ham til at tage Flugten.

Imidlertid fik dog Harald ved denne Leilighed sit Banesaar, og efter hans Død blev Sven Konge i Dannemark.

Fem og Tyvende Kapitel.
Om Sven Tveskiægs Fangenskab i Jomsborg.

Strut-Harald, som havde været Konge i Skaane, efterlod sig tre Sønner: Sigvald, Hemming og Torkild den Høie, og Sigvald, som var blevet Jarl over Jomsborg i Venden, fangede Kong Sven, førde ham til Jomsborg, og nødte ham til at tage sig til Opmand i hans Trætte med den Vendiske Kong Burislav, da han truede med i andet Fald at udlevere ham til Venderne, af hvem Sven godt vidste han maatte vente sig en piinlig Død. Sven maatte altsaa bide i et surt Æble og underkaste sig Sigvalds Dom, som løb derpaa ud, at Sven skulde ægte Gunnild, en Daat-

ter af Kong Burislav, og give ham igien sin Søster Thyre, hvorpaa der skulde være Fred imellem dem og hver beholde hvad han havde. Det vedtog da Sven, og reiste saa hjem til Dannemark, hvor han med samme Gunnild avlede to Sønner: Harald og Knud hin Rige.

Sex og Tyvende Kapitel.
Om Haralds Gravøl og Jomsvikingernes Tog til Norge.

Paa denne Tid hørde man tit de Danske true med, at de vilde hjemsøge Hakon Jarl i Norge, men det blev først til Alvor efter det store Giæstebud Kong Sven gjorde, da han drak Arveøl efter sin Fader.

Det traf sig just, at hardtad paa samme Tid som Kong Harald Gormsøn døde, var Strut-Harald død i Skaane, og Veset paa Bornholm, hvor han var Høvding, og Veset havde to Sønner: Bue Digre eller Tykkert, og Sigurd, som ogsaa var i Jomsborg, tilligemed deres Systersøn: Vaagn Aagesøn, ja Bue var Høvding i Jomsborg tilligemed Sigvald: derfor skikkede Kong Sven Bud til Jomsborg, til Sigvald Jarl og Bue, at de, med samt deres Brødre, skulde indfinde sig ved Giæstebudet og drikke Arveøl efter deres Fædre, og de kom virkelig, i Selskab med alle de djærveste Jomsvikinger, og saa mandstærke, at de havde femten Skibe fra Venden og tyve fra Skaane.

Den første Gildes-Dag uddrak Kong Sven, forend han besteeg Høisædet, sin Faders Minde, og gjorde derved det Løfte, at inden tre Aar var omme, skulde han være i Engelland med væbnet Haand, og enten tage Kong Edelred af Dage eller drive ham i Landsflygtighed. Denne Skaal

maatte alle Giæsterne drikke med, og til Høvdingerne fra Jomsborg skiænkede man baade i de største Horn og af den stærkeste Drik man havde.

Da denne Skaal var drukket, maatte alle Giæsterne tomme et Bæger til Christi Ihukommelse, og ved denne Leilighed fik Jomsvikingerne ogsaa Broder-Parten, saavelsom ved den tredie almindelige Skaal: til Mikkels Minde.

Nu skulde Sigvald Jarl uddrikke sin Faders Minde, og derved gjorde han da det Løfte, at inden tre Aar var omme, skulde han være i Norge og slaae Hakon Jarl ihjel, eller drive ham ud!

Raden var nu til Torkild den Hoie, og han lovede at følge sin Broder Sigvald til Norge, og ei flye saalænge Sigvald stod!

Derpaa kom Bue Digre frem med sit Løfte, som var, at han vilde tage med til Norge, og under ingen Omstændigheder vende Ryg i Slaget til Hakon; derimod lovede hans Broder, Sigurd, kun at følge med, og staae saalænge til Hælvden af Jomsvikingerne faldt eller flydde.

Mange af de andre Hovdinger gjorde nu ogsaa Løfter, men deriblandt er Vaagn Aagesøns det mærkværdigste, thi han lovede at drage med til Norge, og ei vende tilbage, forend han havde slaaet Torkild Leire ihjel, og sovet hos hans Daatter Ingeborg, uden at sporge hendes Frænder om Forlov!

Den Dag drak man nu op, men Morgenen efter, da Folk blev ædrue, fandt Jomsvikingerne selv, at de havde taget Munden brav fuld, og raadforde sig med hinanden om, hvorledes de bedst skulde stile deres Sag. Aftalen blev, at man maatte see, at komme afsted til Norge, saasnart som muligt, og i Følge deraf rustede Enhver sig, det Bedste han kunde.

Denne Begivenhed var imidlertid, som man vel kan tænke, Noget der gik Ord af allevegne, og saasnart det kom Erik Jarl for Øren, som

dengang just var paa Rommeriget, sankede han Folk og drog giennem Oplandet over Dovre-Fjeld, op til sin Fader Hakon Jarl i Trondelagen. Det melder Thord Kolbeenson i Eriks-Drapen saaledes:

Der kom Nyt med Sønden-Vær:
Norge staaer i Fare,
Kiæmper hvæsse blanke Sværd,
Bonde, tag dig vare!

Hurtig ruller Skib i Søe
Paa de danske Kyster,
Orlogs-Snekken under Øe
Pralende sig bryster!

Hakon og Erik lode nu Bud-Stikken løbe Trondelagen rundt, og skikkede Bud baade sønderned til Møre og Romsdal, og nordop til Nummedal og Helgeland, at alle Mand skulde møde med Vaaben, og hvert Skib være folgagtigt, som det hedder i Eriks-Drapen:

Der kom Bud fra Jarlens Gaard:
Nu er Freden ude,
Komme brat, som Bølgen gaaer,
Snekke, Kaag og Skude!

Jarlen seiler under Land,
Skjaldens Kvad ham følger,
Skibe mylre vidt paa Strand,
Tykt og tæt som Bølger!

Hakon Jarl seilede strax ned til Møre, for at ligge paa Udkik og skynde paa Rustningen, men Erik biede i Trondelagen, til Folket deroppefra var sanket, og seilede saa først sønderpaa med hele Flaaden.

Jomsvikingerne fulgde Jyllands Kyst op til Limfjorden, og styrede saa derfra ud i rum Soe med ikke mindre end tredsindstyve Skibe. Med samme Flaade seilede de udenom Agde, op til Rogeland, hvor Hakons Rige begyndte, og derfra af plyndrede de sig frem nordpaa langs ad Kysten.

Nu var der en Mand ved Navn Geermund, som med et Par Folk sprang i en Rende-Skude, og foer op til Nordmor, hvor Jarlen dengang var, og ret som Hakon sad over Borde, kom Geermund lige op i Stuen og sagde: jeg kan fortælle dig Nyt, Jarl, sonderpaa har vi Fienden i Landet, og han er kommet nede fra Dannemark af.

Ja, sagde Jarlen, men veed du ogsaa ret Rede til hvad du siger?

Om jeg veed at Fienden er i Landet! sagde Geermund, jo jeg kan vise dig Syn for Sagn, thi her kan du see min Handled, Haanden er Pokker i Vold.

Men, sagde Jarlen, kan du da ikke give mig lidt noiere Forklaring om Fienden?

Jh, sagde Geermund, er det ikke Jomsvikingerne, som slaae ihjel, røve og plyndre vidt og bredt, og fare dog afsted som en ond Tid, saa jeg skal vædde med dig, det varer ikke længe, forend du har dem selv her udenfor.

Nu fik Hakon travelt tilgavns, foer afsted, og hver Fjord han kom til, gik det som en Piil: ind ved den ene Side og ud ved den anden, for at faae Folk paa Benene; tidlig og silde, Nat og Dag var han selv paa Færde, og lod holde Udkik baade nede i Fjordene, og ude paa Mannseid, og nordpaa, hvor Erik skulde komme fra med Flaaden. I Eriks Drape staaer:

Hakon, uforsagt i Hu
Satte Bølge-Ravne,

Imod Sigvalds stærke Tru,
Og hans høie Stavne!

Da saa mangt et Aare-Blad
Skjalv paa bratte Bølge,
Medens uforfærdet sad
Jarlens tappre Følge!

Erik Jarl var ogsaa paa Vei med Flaaden og skyndte sig sønderned alt hvad han kunde.

Imidlertid løb Sigvald Jarl Stat forbi, og ind under Herøe, men om Hakons Færd vare Jomsvikingerne ganske i Vildrede, thi naar de ogsaa fik en Nordmand fat, og frittede ham ud, røbede han dog ingen Ting, men bandt dem kun Noget paa Ærmet. Alt hvad de kunde giøre, var da at fortsætte Plyndringen, som de ogsaa ærlig gjorde, men da de nu saaledes gjorde Landgang paa Hod og drev ned til Stranden baade med Folk og Fæ, efterat have slaaet ihjel hvad vaabenført Mandskab de fandt, da mødte de en Bonde, som gik ikke langt fra Bues Trop, og raabde til dem: jo, I ere de rette Skytter, I! at I gaae her og drive Kiør og Kalve til Vands, mens Bjørnen sidder i Klemme; det var nok saa sundt at I peltsede ham, det havde I Ære af! Hvad mumler du der i Skiægget, Graaløv, raabde Vikingerne, veed du kanskee hvor Hakon Jarl er? Ja, veed jeg saa, sagde Bonden, han roede i Gaar ind i Jørund-Fjord med et Skib eller to, i det Høieste tre, og havde ingen Spørgdom paa jer. Nu afsted! raabde Bue, hvo først seer Fienden, er Seieren næst, og lad os da nu skionne paa, vi veed hvor han er! Kiør og Kalve fik nu Lov at skiøtte sig selv, og Bues Trop stak i Rend ned til Stranden og ud om Bord, og hver til sin Aare, og foer afsted.

Hvad Nyt? raabde Sigvald Jarl efter dem, da de roede ud, og da han fik til Svar: Hakon Jarl ligger hist inde i Fjorden, lod han ogsaa gaae los, og roede med Flaaden nordenop om Hod-Oen.

Jarlerne Hakon og Erik havde nu faaet hele deres Magt samlet og laae i Halkieldsviig med halvandet hundrede Skibe, men saasnart de horde, at Jomsvikingerne lob op om Hod, roede de afsted for at mode dem, og traf dem ved Mundingen af Jorundfjord, hvor man strax paa begge Sider lagde sig paa Rad til Slag.

Midt i Flaaden vaiede Sigvald Jarls Flag over tyve Orlogs-Skibe, og imod ham lagde Hakon Jarl, Thore Hjort fra Helgeland og Styrker fra Gimse, med halvtredsindstyve Snekker.

Paa det ene Floi laae Bue Digre og Sigurd hans Broder, ligeledes med tyve Orlogs-Skibe, og mod ham lagde Erik Jarl, Gudbrand Hvid fra Oplandet og Torkild Leire fra Vigen, med andre halvtredsindstyve Snekker.

Paa det andet Floi udbredte sig Vaagn Aageson ligeledes med tyve Orlogs-Skibe; og med halvtredsindstyve Snekker gik mod ham Svend Hakonson, Skiægge fra Ophoug paa Orlandet, og Rognvald fra Ærviig paa Stad. Herom staaer der i Eriks-Drape:

Dans Havfruer blotted Bryst,
Over Bølger kolde,
Dandsed frem da til en Dyst
Med de Maager bolde!

Under Møre, Jarlen dog
Rydded Bord i Række,
Heden Nordvind og forslog
Mangen Kiæmpe-Snekke!

Ligeledes siger Eivind Skalda-Spilder i Haleigia-Tal:

Sikkert ei
Fjenderne af Ynge-Frei
Nægte vil, at Staal i Mund
Havde samme Morgenstund,
Da Hugaf fra Sønderleed
Og hans Hottentotter
Sporenstregs paa Bølgen reed
Imod Norges Drotter,
Og befandt ved Landse-Kast
Hakon Jarl var sadelfast!

Saasnart nu de fiendtlige Flaader fik Hold paa hinanden, begyndte et grueligt Slag, og Folk faldt som Fluer, vel paa begge Sider, men dog mest paa Hakons; thi det maa man lade Jomsvikingerne, at baade havde de Mod i Bringen, og Styrke i Armen, og Smidighed i alle Lemmer, saa det gik feiende for dem, og lukt igiennem Skjoldet fløi hver Piil de skiød. Dog allergalest var det der hvor Hakon stod, saa der blev snart ikke Heelt af hans Brynie, hvorfor han ogsaa smeed den, som Fin Halkieldson beretter:

Vinden blæste hvas og kold
Over Fyrre-Senge,
Giennemhvined mangt et Skjold,
Vakt ved Bue-Strænge,
Uden Læ og uden Lye,
Nøgen i det kolde Gnye
Stod dog Klippe-Jarlen!

Sønder sprang i Sønden-Vær
Rundt om Bryst og Skuldre

Pandseret for Piil og Sværd,
Alt som Klimper smuldre,
Jarlen kiæk paa Toften ned
Brustne Malle-Krave smeed,
Sank dog ei for Stormen!

Det maa man sige, at i dette Slag var Haardt mod Haardt, men Jomsvikingerne havde den Fordeel, at deres Skibe vare baade høiere og bredere, og det gjorde Meget.

Vaagn Aageson lagde saa klods ind paa Svend Hakonsons Skib, at han saae sig nødt til at fire paa Skioderne, og gjorde klart til at vende, men saa kom Erik Jarl og stævnede lige ind paa Vaagn, og saa gav han Kiøb og trak sig tilbage til sit forrige Leie.

Imidlertid var det ogsaa med Eriks Flaade gaaet til Agters, og Bue havde alt kappet, for at følge den paa Vei; men saasnart nu Erik kom igien, lagde han sig bovlangs med Bue, fik et Par af sine andre Skibe til Hjelp, og lod saa Sværdet skifte. Der vankede Raat for Usødet, men imidlertid reiste der sig et forfærdeligt Uveir med Jisslag, saa hver Hagelstump vog en Øre, og nu kappede Sigvald Jarl med alle Sine for at flygte. Sigvald! raabde Vaagn Aageson, vær dog ingen Krysster og Kiælling nu! men Sigvald lod, som han ingen Tiing hørde. Da greb Vaagn et Spyd og stak efter ham der stod ved Roret, og ramde ham rigtig, men det var ikke Sigvald Jarl, han roede bort, og ham fulgde fem og tredive Skibe.

Kun fem og tyve Skibe blev da tilbage med Bue og Vaagn, og nu kom Bue til at ligge mellem Fader og Søn, mellem Hakon og Erik, saa hans Folk fik begge Hænder fulde. To gruelige Karle havde han især om Bord: den bomstærke og forvoone Havard Huggere eller Boløxe, og saa

Aslak Holmskalle som var hans Fosterfader og Stavn-Boe, en Karl som slog for To, og som intet Jern havde bidt paa; men nu fik dog Aslak sit Banesaar. Der var nemlig en Islænder, ogsaa en bomstærk Karl, ved Navn Vigfus, en Søn af Vige-Glüm, han saae en Ambolt, der laae paa Dækket, som En af Folkene havde brugt til at pikke sit Sværd paa, den tog han i begge Hænder og slog i Panden paa Aslak, saa Nebbet, den havde, gik ind i Hjernen.

Ved denne Leilighed kom Eriks Folk om Bord til Bue og stædtes ikke for de naaede Bagstavnen, hvor de fandt ham selv, og Thorsten Midlang huggede ham over Næsen, saa det blev kiendt, og Næse og Mund gik ud i Eet. Bue forsømde sig imidlertid ikke, og huggede til Thorsten paa den ene Side, saa han gik midt over, men da saa det var skeet, tog Bue to Kister han havde med Guld og Sølv, raabde med høi Røst: over Bord, over Bord alle Bues Mænd! og sprang saa lukt i Søen med sine Kister. Mange af hans Folk fulgde efter, og hvem der ikke sprang over Bord, sprang over Klingen, thi anden Fred var ikke her at vente.

Saaledes fik man da gjort reent Bord fra Stavn til anden paa Bues Skib, og bar sig nu ligedan ad med alle de andre, Stykke for Stykke. Vaagns var det sidste Erik Jarl besteeg, og det kostede braadne Pander, men gik dog an, og Mandskabet faldt, paa Vaagn selv tredivte nær, dem tog man til Fange, og førde dem bundne i Land. Der blev de sat paa Rad langs med et Toug, hildede sammen om Benene, men med Hænderne løse, og nu kom Thorkild Leire frem med en Boløxe i Haanden og sagde: Du har rigtig nok lovet, Vaagn, at slaae mig ihjel, men nu bliver det dog uden Tvivl mig der giver dig Livs-Brodet. Derpaa huggede Thorkild Hovedet af ham der sad yderst paa Touget, og saa videre fort, af den Ene efter den Anden.

En af disse Jomsvikinger sagde: her har jeg en Kniv i min Haand, og pas nu paa! den vil jeg stikke i Jorden, dersom jeg veed Noget af mig selv, naar jeg er halshugget; men det blev ikke til Videre, thi da Hovedet faldt af Kroppen, faldt Kniven ogsaa af Haanden.

En Anden var der, som havde et deiligt Ansigt og et prægtigt Haar, han tog Lokkerne op fra Nakken, rakde Halsen frem, og sagde: smor mig nu bare ikke mit gode Haar! Der gik da en Mand hen og holdt paa Haaret, men da Thorkild loftede Oxen, gav Vikingen et dygtigt Ryk med Hovedet, og han der holdt om Haaret gav efter, saa Oxen gik igiennem begge hans Handledder ned i Jorden. Da gik Erik Jarl hen og sagde: hor mig, du smukke Karl, hvem est du? Sigurd er mit Navn, sagde han, og Folk vil sige, at Bue var min Fader; det vil have Tid, før Jomsvikingerne uddoe! Ei troer jeg, sagde Erik, man lyver dig Fader til, men vil du have Fred? Først maa jeg vide, hvem Freden byder, sagde han. Den byder, som raader, sagde Erik. Ja, saa vil jeg nok, sagde Sigurd, og blev lost af Baandene.

Ja, Jarl! sagde Thorkild Leire, alle de Andre kan du give Fred, om du lyster, men aldrig skal Vaagn Aagesøn komme levende herfra. Med Oxen i Veiret lob han nu ind paa Vaagn, men Skaare Viking passede paa, og slængde sig lige for Fodderne ad ham, saa han faldt næsegruus over ham, og Vaagn var ikke seen, at snappe Oxen og give Thorkild Banesaar. Vil du nu have Fred, Vaagn! sagde Jarlen. Ja jeg vil, sagde Vaagn, naar vi alle maae leve. Løser dem! sagde Jarlen, og det skedte; Atten vare dræbte og Tolv fik Fred.

Ret som nu Hakon Jarl og Mange med ham sad og hvilede sig paa en Vind-Fælde, faldt der et Skud fra Bues Skib, og Pilen ramde Gisser Lehnsmand fra Valders, som sad Jarlen næst, og var prægtig klædt.

Da Folk nu strax søgde ud paa Skibet, fandt de Havard Huggere, som havde mistet begge Benene, men stod alligevel paa Knæerne op til Relingen, med sin Bue i Haanden. Hvem faldt? spurgde Havard strax. Det gjorde En som hedd Gisser, svarede de. Ikke Andet! sagde Havard, det var kun en tynd Lykke! Saa! sagde de Andre, da var saamænd Ulykken stor nok, men, sagde de saa, og slog ham ihjel, det skal ogsaa blive den sidste du har gjort.

Nu gav man sig da til at ransage Valen og deele Byttet, og Tallet paa Skibene, man tog fra Jomsvikingerne, findes i følgende Vers af Fin Halkjeldson:

Næsviis Fisk i Middags-Stund,
Mens den Solskin slikker,
Nemt en Krog kan faae i Mund,
Saa den dybt ei stikker!

Hugins Mader fanged saa,
Om ei Synet giækker,
Vende-Hvaler ikke smaa
Fem og tyve Snekker!

Dog, til Hval vil meer end Krog,
Det fik Folk at føle,
Førend man paa Landet drog
Vende-Hærens Kiøle!

Derpaa gav man Hæren Hjemløv, og Hakon Jarl søgde Trøndelagen, men han ærgrede sig meget over, at Erik havde givet Vaagn Aageson Fred, og Ordet gaaer, at under Slaget havde Hakon, for at faae

Seier, offret sin egen Søn Erling, som da skulde havt Hagel-Veiret og Jomsvikingernes Nederlag til Følge.

Erik Jarl tog Vaagn Aageson hjem med sig til Oplandet, og gav ham ikke alene Thorkild Leires Daatter Ingeborg, men forærede ham og-saa et godt Langskib med fuld Bemanding og alt Tilbehør, saa de skildtes ad som de bedste Venner, og Vaagn drog hjem til Dannemark, hvor han blev en stor Mand og Stamfader til en berømmelig Slægt.

Syv og Tyvende Kapitel.

Om Harald Grænskes Endeligt.

Harald Grænske var, som sagt, Konge paa Vestfold, og havde gif-tet sig med Aaste, en Daatter af Gudbrand Kule eller Torske-Nakke.

Nu var det en Sommer, at Harald drog paa Vikings-Tog i Øster-Leden og løb ind paa Veien i en svensk Havn. Dengang var Oluf Sven-sker Konge i Sverrig, og han var en Søn af Erik Seiersalig, som døde Straadød i Upsal ti Aar efter Styrbjørns Fald, men Olufs Moder hedd Sigrid og var en Daatter af den Skogul-Toste, Harald Grænske havde været i Ledtog med. Den Gang var Sigrid en smuk ung Pige, men alt en Dronning i sit Væsen, og nu havde hun, som Enke-Dronning, store Be-siddelser i Sverrig, ikke langt fra den Havn, hvor Harald laae. Saa-snart hun hørde, at denne hendes Ungdoms-Ven var i Nabolaget, skik-kede hun Bud og bød ham til Giæst, og han lod sig ikke bede to Gange, men gav sig strax paa Vei med et stort Følgeskab. Han blev ogsaa mod-taget med begge Hænder, alle hans Folk fik Mad og Drikke, fuldt op og lidt til, og selv sad han om Aftenen i Høisædet og drak af Glas med Dron-

ningen, saalænge til de begge To fik meget for meget. Da det nu blev Sengetid, førde man Kongen ind i et Kammer, der næsten var for ham alene, og hvor der stod en prægtig opredt Seng med Damaskes Omhæng, og endnu efter at han var klædt af og havde lagt sig, kom Dronningen ind til ham, og var nok saa venlig, skiænkede selv for ham, og lokkede ham til at drikke endnu meer. Endelig faldt da Harald i Søvn, og saa gik Dronningen ogsaa hen og lagde sig.

Næste Morgen begyndte man rask hvor man slap i Gaar, men det var dog egenlig kun Skiænkerne, thi det gik her som sædvanlig: naar Musen er mæt, er Melet beesk, og naar man har seet alt for dybt i Kruset den ene Dag, nipper man gierne kun til det den næste. Dronningen var imidlertid lystig og sad og holdt Kongen med Snak, og klog var hun til Gavns, og kunde lugte Meer end mange vidste; men saa kom hun, blandt Andet, til at sige, at det skulde være knapt nok hun kunde staae sig ved at bytte sit Enke-Sæde i Sverrig bort med hans Hoi-Sæde i Norge, aldenstund hun havde ligesaa meget at raade over som han. Nu var det forbi med al Haralds Fornøielse, han var som slaaet paa Øret, brød sig hverken om det Ene eller det Andet, men skyndte sig bare at komme afsted. Dronningen derimod var nok saa lystig, og fulgde ham til Døren med prægtige Foræringer.

Næste Efteraar drog Harald hjem til Norge, og blev der om Vinteren, men immer var han sorgmodig, og da han nu den følgende Sommer igien vilde til Østerleden, løb han atter ind i den svenske Havn, og skikkede Dronning Sigrid Bud, at han ønskede at tale med hende. Hun kom da ogsaa ned til ham, men da han, strax i Begyndelsen af Samtalen, bragde et Giftermaal med hende paa Bane, svarede hun, at det maatte være hans Ganterie, og at han havde jo en meget god Kone, som han nok

kunde nøies med. Ja, svarede Harald, Aaste er en rar, velsignet Kone, men hun er ikke af saa stor Stand som jeg. Lad saa være, svarede Sigrid, at du er af høiere Herkomst, end hun, men seer jeg ikke feil, da er nu til hende begge eders Lykke bundet! Det var omtrent alle de Ord, der faldt, thi Dronningen skyndte sig at komme bort, men Harald blev ved at være beklemt om Hjertet, og lavede sig til at ride op i Landet og tale endnu engang med Dronning Sigrid. Vel raadte mange af hans Folk ham fra det, men her hjalp ingen Snak, derop vilde han, og derop maatte han, og kom da ogsaa til Dronningens Gaard samme Aften, som Kong Visevold fra Garderige, der ligeledes vilde beile til Sigrid. Begge disse Konger blev med alle deres Folk viist ind i en gammel Stor-Stue, hvor alt Boskabet ogsaa var gammeldags, men det var Synd at sige, de maatte sidde med tørre Munde, thi der var Drikke-Vare i Overflodighed, og de tog saaledes for sig, at de blev fulde allesammen, og saavel Hoved-Vagten som Udposterne faldt i Søvn. Derpaa lod Sigrid om Natten sine Giæster angribe baade med Ild og Sværd, lod brænde med Stuen hvad inde blev, og slaae ihjel hvem der kom ud. Saa skal I have, I Nisse-Konger! sagde Sigrid, til I lægger af at reise udenlands og beile til mig; og for denne hendes Storagtigheds Skyld kaldte man hende fra den Dag, Sigrid Storraade. Dette skedte Sommeren efter Jomsvikinge-Slaget i Jorund-Vaag.

Otte og Tyvende Kapitel.

Om Hakon Jarls Vælde og Løsagtighed.

Nu herskede Hakon Jarl over hele Norge langs med Vester-Havet, saa sexten Fylker vare ham underdanige, og da der, efter den Skik som Harald

Haarfager havde indført, og som blev længe holdt ved Lige, skulde være en Jarl i hvert Fylke, saa havde nu Hakon Jarl ogsaa sexten Jarler under sig. Derfor hedder det i Vellekla:

Syng det, Fugl, paa hver en Green,
Hvad jeg nu vil sige:
Sexten Jarler tjene Een,
Siæt, i hvilket Rige!

Der, hvor først til Verden kom
Rye om Hakons Vælde,
Som gaaer nu al Verden om,
Ud fra Norges Fjelde!

Alle de Dage, Hakon Jarl stod for Styret i Norge, havde man gode Aaringer, og forligdes godt indbyrdes i Landet, og sin meste Tid var Hakon meget elsket af Bønderne, men da det lakkede mod Enden med ham, tog hans Løsagtighed reent for sig selv, ja det gik tilsidst saa vidt, at han lod hente fornemme Jomfruer til sig, og sendte dem beskiæmmede tilbage, naar han havde havt dem en Uges Tid eller to, og det voldte ham meget Uvenskab af alle, hvem der var i Slægt med de Piger. Desaarsag begyndte efterhaanden Trønderne at knurre slemt, som man veed er deres gamle Vane, naar der er Noget, som støder dem for Hovedet.

Ni og Tyvende Kapitel.

Om Hakons Argelist og Olavs gode Lykke.

Imidlertid var det kommet for Hakon Jarls Øren, at i Vesterleden færdedes en Mand ved Navn Ale, som der ansaaes for en Konge-Søn, og

efter Beskrivelsen faldt det ham ind, at samme Mand var udentvivl af det Norske Konge-Blod. Vel sagde man, at denne Ale havde hjemme i Garderige, men det forvildede ikke Jarlen, thi han var ogsaa kommet under Veir med, at en Søn af Trygge Olavsen, der netop hedd Olav, var i sin Ungdom kommet over til Garderige, og der født op hos Kong Valdemar. Denne Olav havde Jarlen bestandig gaaet paa Spor efter, og nu faldt det ham ind, at det kunde gierne være ham, der nu var kommet vesterpaa.

Nu havde Hakon Jarl en meget god Ven, ved Navn Thore Klakke eller Thore Aal, som havde faret vidt omkring, mest som Viking, og tildeels som Kiøbmand, og var derfor godt kiendt allevegne. Ham udsaae Jarlen til sin Speider, og bad ham giøre en Reise, som paa Handelens Vegne, til Dublin, hvor der var et dagligt Marked, men saa endelig see til, han fik ret udforsket, hvem den Ale dog egenlig var. Fandt han nu, at det virkelig var enten Olav Tryggesøn, eller en Anden af det Norske Konge-Blod, da maatte han giøre sig al mulig Umage for paa en eller anden Maade at lokke ham i Fælden.

Da nu Thore kom over til Dublin, og hørde, at Ale var netop der hos sin Svoger Olav Kvaran, vidste han snart at faae ham i Tale, og da Thore var Mand for at belægge sine Ord, fandt Olav tit siden Fornøielse i at holde lange Samtaler med ham. Endelig tilsidst begyndte Olav at sporge Thore ud om Norge, først om Kongerne paa Oplandet, om de levede endnu, og havde Noget at raade over? og derpaa om Hakon Jarl, hvordan han var lidt i Landet? Ja, Hakon Jarl! sagde Thore, han har Folk saadan under Pidsken, at de skal nok bare dem for at sige Andet end hvad han gider hørt, thi der er jo Ingen at tye til uden ham; men jeg veed nok hvad jeg veed, og naar man skal sige den rene Sandhed, saa er

baade Almuen og mange fornemme Mænd saa vel fornøiede, at kom der en Konge til Norge af Harald Haarfagers Æt, da vilde de tage imod ham med begge Hænder. Imidlertid, hvor tage vi ham fra, især nu, da man har seet, de skal staae tidlig op, som vil vinde Seier over Hakon Jarl!

Efterat nu den Ting tit havde været paa Bane, aabenbarede Olav Thore baade sit Navn og sin Herkomst, og spurgde, om han ogsaa virkelig meende, at Bonderne vilde have ham til Konge, hvis han kom til Norge? Ja sikkert nok, sagde Thore, raadte ham af al Magt til at giøre den Reise, og vidste ikke al den Roes, han vilde lægge paa ham og hans store Egenskaber.

Daglig vorde nu Olavs Hjemvee efter Fædrenelandet, og med fem Snekker tog han paa Vei, og seilede først til Syderøe, og derfra til Orkenøe. Han kunde ikke komme igiennem Petlands-Fjorden, og seilede derfor vesten om Rognvalds-Øe til Asmunds-Vaag, hvor Jarlen Sigurd Lodversøn netop laae med et Langskib, paa Reisen over til Katnæs. Saasnart Kongen hørde, at det var Jarlen der laae, lod han ham kalde om Bord til sig, og gav ham, efter en meget kort Indledning, kun to Ting at vælge imellem: enten at lade sig og alle sine Undersaatter døbe, eller miste Livet lige paa Timen, og vil Folket ikke antage Christendommen, lagde Kongen til, saa farer jeg frem med Ild og Sværd, og ødelægger Landet. Ved saaledes at sætte Jarlen Kniven paa Struben, fik Olav ham rigtig nok til at lade sig døbe med hele sit Følge, og Sigurd maatte desuden sværge Olav Huldskab og Mandskab, og give ham sin Søn: Hund eller Hvalp, hvad det var han hedd, til Gidsel.

Nu satte da Olav Kaasen øster over ad Norge til, og lagde ind til Den **Moster**, hvor han først betraadte Norges Jord, og lod i en Telt synge Messe for sig, paa det selvsamme Sted, hvor nu Kirken staaer.

Thore Klakke, som var fulgt med Olav til Norge, raadte ham nu, at han for Guds Skyld aldrig maatte sige noget Menneske, hvem han var, saa hans Rygte ikke skulde komme ham i Forkiøbet, thi skal det lykkes, sagde han, da maae du fare afsted over Hals og Hoved, og see, du kan komme bag paa Jarlen, naar han mindst venter det. Det Raad fulgde Olav ogsaa, seilede baade Nat og Dag, naar han havde Vind, og gjorde Ingen viis paa hvem han var, eller hvor han vilde hen. Saaledes gik det, immer i Nord, lige op til Agdenæs, og der fik han at høre, at Jarlen laae inde i Trondhjems-Fjorden, men tillige at han var usaattes med Bønderne, og det var et Torden-Slag i Thores Øre, og en Streg i hans Regning, som han mindst havde ventet, thi strax efter Jomsvikinge-Slaget, da han tog fra Norge, var alle Mand færdig at bære Hakon Jarl paa Hænderne, for den herlige Seiervinding, hvormed han havde frelst Landet fra Fiendens Haand. Nu derimod, da Piben havde faaet en anden Lyd, traf det sig meget uheldigt at føre saadan en Høvding til Lands, som Olav var.

Tredivte Kapitel.

Om Hakon Jarls Endeligt.

Med Fiendskabet imellem Jarlen og Bønderne hængde det saaledes sammen, at da Hakon var til Giæst paa Melhuus i Guldalen, skikkede han nogle af sine Trælle hen til Orm Lyrgia, en fornem Bonde, der boede paa Bynæsset, for at hente hans Kone Gudrun, som var en Daatter af Bergthor paa Lunde, og kaldtes for sin Deiligheds Skyld: Gudrun Lunde-Sol. Trællene kom rigtig nok frem med deres Ærende, men saa bad Orm dem at sidde ned, og faae Nadre først, og inden de fik afædt,

var Gaarden fuld af Boigdens Folk, som Orm havde skikket Bud til. Nu sagde han da reent ud til Trællene, at de fik ingenlunde Gudrun med, og hun lagde til: de kunde hilse Jarlen, at vilde han have hende, kom han til at sende Thora fra Rimold efter hende, men samme Thora var en af Jarlens kiæreste Veninder, og i Øvrigt en fornem Frue. Med mange Trudsler gik nu Trællene deres Vei, og sagde, at naar de kom igien, skulde baade Hosbond og Madmoder faae Nadren betalt, saa de kunde huske det; men nu lod Orm paa Timen Budstikken løbe fire Veie fra Gaard, med den Beskeed, at alle Mand skulde gribe til Vaaben for at slaae Hakon Jarl ihjel. Tillige skikkede Orm Bud til Haldor paa Skierdingstad, som ogsaa virkelig satte Budstikken i Gang i sin Boigd, og Folk var saa meget villigere til at reise sig, som de nylig havde lettet sig i Sædet, thi da Jarlen for kort siden tog Konen fra en Mand, der hedd Brynjolf, vakde det stor Forbittrelse, saa Bønderne paa et hængende Haar nær havde gjort Opstand. Nu gjorde de det da, og strømmede flokkeviis til Melhuus, men fandt ikke Jarlen, thi han havde faaet et Nys om Tingen, og var, med hele sit Følge, krøbet i Skiul nede i en dyb Dal, som man endnu kalder Jarle-Dalen. Den hele følgende Dag lod han holde Øie med Bonde-Hæren, og hørde at de havde besat alle Veie, men stode i den Formening, at Jarlen var snarest søgt op til sin Flaade, som laae ved Viggen, under Anførsel af hans Søn Erland, en meget mandig Ungersvend. Derpaa, saasnart det blev mørkt, sagde Jarlen til sine Folk: naar I ikke har mig med, gior Ingen jer Noget; derfor skal I nu kun skilles ad og søge ind ad Orkedalen til, og hvem der først seer Erland, maa sige ham, at han seiler ned til Møre, saa vil vi mødes der, thi jeg skal nok hytte mig for Bønderne.

Saaledes skildtes da Jarlen fra sit Følge, tog kun een af sine Trælle, ved Navn Karker, med sig, og tyede ind i en Hule, som siden kaldes

Jarlshulen, men først havde han skudt sin Hest ud i Gulelven, som ikke endnu var optøet, og kastet sin Kappe ved Siden.

Som de nu sad inde i Hulen, faldt baade Jarlen og Karker i Søvn, og da saa Karker vaagnede, sagde han til Jarlen: jeg drømde, at der gik en kulsort Mand med et Røver-Ansigt forbi Hylen, og jeg var saa bange for, han skulde komme herind, men saa raabde han til mig: nu er Uller død. Ja, sagde Jarlen, saa er min Søn Erland vist dræbt. Derpaa sov Karker ind igien, og gav sig i Søvne ligesom forrige Gang, og sagde, da han vaagnede: nu drømde jeg om den sorte Mand igien, og jeg syndes han kom tilbage fra den anden Side, og bad mig hilse Jarlen, at nu var der Bom for alle Sunde.

Da Hakon hørde det, tænkde han nok at han havde ikke langt tilbage, men stod dog imidlertid op, og gik til Rimold, hvor han sendte Karker ind for at bede Thora komme ud og tale med ham i Hemmelighed. Hun kom ogsaa, og tog meget kiærlig imod ham, hvorpaa han bad hende om Skjul et Par Dage, til Bønderne skildtes ad! Ja, sagde hun, her vil vist blive randsaget i min Gaard baade ude og inde, da det er vitterligt nok, at jeg gior dig gierne alt det Gode jeg kan, men dog er her et Stæd ved Gaarden, hvor man ikke let skal falde paa at lede om saadan en Mand som du er, og det er min Svine-Egel. Da hun nu førde dem derhen, sagde Jarlen strax: ja, Livet maa jo være det Første man bjerger, her maa vi bygge Rede! Trællen grov nu et stort Hul, bar Jorden bort, og lagde Træe derover isteden, og imidlertid fortalde Thora Jarlen, baade at Olav Tryggeson var kommet til Lands, og at Erland var faldet. Derpaa krob Jarlen og Karker ned i Hullet, og Thora lukkede ikke alene til med Bræder, men skollede tillige en Deel Jord og Møg ovenpaa, og drev saa Svinene derind.

Med Erlands Fald hængde det saaledes sammen, at da Olav Tryggesøn seilede ind ad Fjorden med sine fem Langskibe, kom Erland roende lige imod ham med tre, men fattede dog tilsidst Mistanke om, at det var ikke ganske rigtigt, og dreiede af, ind imod Landet. Dengang Olav fik Syn paa bemeldte Langskibe, tænkde han vist, at Hakon havde selv været med, og saasnart de vendte, lod han roe efter dem, alt hvad trække kunde; men imidlertid havde Erland og hans Folk dog faaet Grunden fat, og sprang saa strax ud, for at svømme i Land. Det saae Olav, som nu netop havde naaet dem, snappede Hændingen af Roret, og kastede efter den Kiønneste i Flokken, og det var Erland, som derved fik Hovedet knuust og lod sit unge Liv. Endeel af Erlands Folk blev nu ogsaa dræbt, men Nogle undkom dog med Flugten, og Nogle fangede man, som fik Fred, imod at fortælle hvad de vidste. Ved denne Leilighed erfarede da Olav, at Hakon Jarl havde ladt sig fordrive af Bønderne, samt at han havde splittet sit Folge ad, og vankede nu husvild om i sit eget Land.

Det varede nu ikke længe, inden Bønderne og Olav mødtes til ikke liden Glæde paa begge Sider, og det gik: en, to, tre, at de sluttede Forbund, og Olav skulde være deres Konge, og de skulde være lige gode om at lede Hakon Jarl op. Nu gik da Toget ind i Guldalen, og lige til Rimold, thi var han nogensteds i Dalen, meende de vist det maatte være hos Thora, da han ingen bedre Veninde havde deromkring. De kom, og de ledte, baade ude og inde, men der var ingen Hakon Jarl, og for nu at raadføre sig med hinanden, blev der holdt et Stand-Thing ude paa Toften, hvor Svine-Egelen var. Oven over samme Svine-Egel laae der en vældig stor Kampe-Steen, og der steeg just Olav op, og holdt sin Tale til Folket. I samme Tale sagde han blandt Andet, at hvem der lagde Haand paa Hakon Jarl, vilde han belønne baade med Ære og Gods; og det kunde

baade Jarlen og Karker høre nede i Hullet. Jarlen saae nu paa Karker, thi de havde Lys dernede, og sagde: hvad skader dig, Karker, snart er du bleeg som et Liig, og snart saa sort som Jorden? har du ikke dog nu i Sinde at forraade mig! Nei, sagde Karker. Ja, ja, sagde Jarlen, vi er begge to født i een og selvsamme Nat, og mange Dage overleve vi da sikkert ikke hinanden.

I Skumringen tog Kong Olav bort, og Natten faldt nu paa, men Jarlen turde ikke andet end holde sig vaagen. Karker sov derimod ind, og skaaede sig ilde, hvorpaa Jarlen vaagnede ham og spurgde, hvad han havde drømt? Jeg drømde, sagde han, at jeg var paa Hlade, hvor Olav Tryggeson hængde en Guld-Kiæde om min Hals. Det betyder, svarede Jarlen, at kommer du til Olav, da giver han dig en Ring om Halsen, rødere end Guld, tag dig derfor i Agt, og forraad mig ikke, thi hos mig skal du altid have det godt, ligesom hidindtil.

Nu sad de Begge og vaagede, ligesom To der lure paa hinanden, men henimod Dagningen overfaldt Søvnen Hakon lige med Eet, og det var en grumme urolig Søvn, ja det gik saa vidt, at Jarlen ordenlig trak Hælene til sig og lettede Nakken, som om han vilde op, og hvinede tillige vildt og frygteligt. Herover blev Karker saa angest og bange, at han trak en stor Kniv op af Lommen og jog i Halsen paa Jarlen, og skar hans Strube over.

Saaledes døde da Hakon Jarl, og nu skar Karker Hovedet af ham, og kom noget op ad Dagen løbende med det til Hlade, lagde det for Kong Olavs Fødder, og fortalde hele Tildragelsen saaledes, som vi nu har hørt; men Belønningen han fik, var den, at Olav lod ham strax føre ud og halshugge.

Derpaa drog Kong Olav, og mange Bønder med ham, ud til Nid-Holmen, hvor det sædvanlige Rettersted for Tyve og andre Misdædere var; der blev Hakons og Karkers Hoveder naglede til Galgen, og stenede af den hele Forsamling, som gik did i Række, hviede og sagde: følges ad skal Nidinger alle! Siden blev Jarlens Krop hentet oppe fra Guldalen og brændt, og saa grændseløs var Trøndernes Forbittrelse mod Hakon, at i langsommelig Tid turde Ingen nævne ham med hans rette Navn, men immer skulde han hedde Jarlen hin Onde. Ikke desmindre er det dog baade vist og sandt, at Hakon Jarl havde mange Fortrin, som giør en Hovding Ære; thi var han ikke dog af høiadelig Herkomst, havde en ypperlig Forstand, og store Indsigter i Stats-Bestyrelsen, Mod og Kraft til at kiæmpe om Seiren, og Lykken med sig til at vinde den, og fælde sine Modstandere, og hvem var mere gavmild end Hakon Jarl! Derfor siger ogsaa Thorleif:

Maanen vandrer vidt om Land,
Fandt dog, tør jeg sige,
Hakon! ei din Overmand
Mellem Jarler rige!

Naar har af sit Skiød vel Ran
Rask opskudt med Vælde
Mage til den Kiæmpe-Gran
Over Norges Fjelde!

Intet Under, at dit Navn
Vidt og bredt man kiender;
Intet Under, at i Favn
Meget du omspænder!

Røse maa dig Ravn paa Val,
Vel ham smagde Marven;
Drotter ni til Odins Sal
Gik for dig fra Arven!

Saaledes vendte imidlertid Bladet sig, at slig en Hovding kom saa ulykfalig ilde af Dage, men hvad skal man sige? Det gik, som det gik, især fordi Tiden var kommet, da Afguds-Dyrkelsen, med hvem der stottede paa den, skulde kuldkastes og give Plads for den sande Troe og de hellige Skikke!!

Et og Tredivte Kapitel.

Om Olav Tryggesøns Thron-Bestigelse.

Nu blev da Olav Tryggeson, paa Trøndelagens Stor-Thing, udraabt, som Harald Haarfagers Arving, til hele Norges Konge, og det nyttede Ingen at tale derimod, thi rundtomkring i Riget stod Menig-Mand op i Hobetal, og vilde ikke vide af Andet at sige, end at Olav Tryggeson skulde Norges Konning være. Derfor, da Olav drog ned giennem Landet, underkastede sig Alt, der var i hele Norge ikke en eneste Mand, som turde nægte ham Lydighed; selv Vigens og Oplandets Hovdinger, som vare Danner-Kongens Lehns-Mænd, indstillede sig for Kong Olav, og kiendte ham for deres Herskab. Med denne Hyldings-Reise hengik den forste Vinter og den folgende Sommer, og imidlertid flygtede Jarlen Erik Hakonson, og Sven, hans Broder, med deres Slægt og Venner ind i Sverrig til Kong Oluf Svensker, hvor de fandt venlig Modtagelse. Herom siger Thord Kolbeenson:

Sikkerlig af Dage kom,
Hakon efter Nornens Dom
Thi til Ulve-Daad og Held
Skabes Ulven immer vel;
Saa ei stort man skal det regne:
Ham forraadte slemt hans Egne!

Helten sig til Norges Land
Hævded Ret paa aabne Strand,
Da fra Vesten kom en Dag
Flaaden under Konge-Flag;
Trygges Søn, det tør jeg sige,
Nemt nu kom til Norges Rige!

Meer end høit man siger nu,
Erik havde vist i Hu,
Imod ham, som har det Kaar,
At han giver Gyldent Saar;
Intet Under! hvor man vanker,
Som man er, saa har man Tanker!

Til den Svenske Konges Gaard
Erik drog, i Hu saa haard,
(En Land-Løber er han ei)
Efter Overlæg, sin Vei!
Født han var til Drot for Trønder,
Stivhed lykkes Trondske Bønder!

To og Tredivte Kapitel.
Om Dronning Astrids Udløsning og andet Giftermaal.

Der var i Vigen en riig og velbyrdig Mand, ved Navn Lodin, som var næsten altid paa Farten, somme Tider paa Vikings-Tog, men dog for det meste paa Handels-Reiser; og iblandt andet seilede han en Sommer til Estland med sit eget Skib, og havde en kostbar Ladning inde, som han blev liggende der og forhandlede. Imellem den Mængde Gods der sammesteds bodes fal i Markeds-Tiden, var ogsaa en stor Hob Trælle, og blandt dem fik Lodin Oie paa en Kone, som han syndes han skulde kiende, og fandt virkelig, ved at see noiere til, at det var Astrid Eriks-Daatter, som havde været gift med Kong Trygge. Hun lignede ellers slet ikke sig selv, saadan som hun saae ud i sin Velmagt, thi hun var nu baade mager og bleg og daarlig klædt, og da nu Lodin gik hen og spurgde hende om hendes Forfatning, maatte hun nok sige, det var sørgeligt at tale om, siden stund hun havde mistet sin Frihed, og blev nu ført til Torvs for at sælges igien. Da nu derpaa Lodin sagde, hvem han var, kiendte Astrid ham godt af Navn, og bad ham, at han dog endelig maatte kiøbe og føre hende hjem med sig til hendes gode Venner. Ja, sagde Lodin, jeg vil giore dig et Forslag i den Anledning, og det er, at jeg vil skaffe dig hjem til Norge, naar du saa vil være min Kone. Det Vilkaar indgik Astrid, deels i Betragtning af sin elendige Forfatning, deels fordi hun vidste at Lodin var en hoibyrdig, riig og driftig Mand, og derpaa blev hun løskiobt, og bragt hjem til Norge, hvor hun ægtede Lodin med sine Frænders Samtykke, og avlede med ham een Søn: Thorkild Nefia eller Stornæse, og to Døttre: Inger

og Ingigerd. Disse to Systre blev gift med to Brødre: Hyrning og Thorgeer, som boede østerpaa i Vigen, og vare rige, velbyrdige Mænd.

Med Kong Trygge havde Astrid to Døttre: Astrid og Ingeborg, og hendes Brødre vare, foruden Sigurd: Karlshoved, Josteen og Thorkild Dyrdil, eller Thorkild Prinds, allesammen rige og dygtige Mænd, som eiede Gaarde østerpaa i Vigen.

Tre og Tredivte Kapitel.

Om Vigveringernes Daab.

Dengang Kong Harald Gormson i Dannemark havde antaget Christendommen, lod han den Befaling udgaae over hele sit Rige, at alle Mand skulde lade sig døbe og omvende til den sande Troe, og hvor Budet var forkyndt, der kom han selv bag efter, og tvang med Magt og Straf, hvem der ikke vilde lystre med det Gode. Til Norge sendte han ogsaa Bud med en stor Hær, under Anførsel af to Grever, som man kaldte Urguthrot og Brimilskiar; samme Grever landede i Vigen, som laae under Kong Harald, og bragde Mange til at lade sig døbe; men saa kort efter døde Kong Harald, og imens hans Søn, Sven Tveskiæg, fulgde Krigen i Sachsland og Frisland og endelig i Engelland, faldt de nydøbte Nordmænd tilbage til deres gamle Hedenskab, og offrede til Afguderne ligesom Folket nordpaa.

Da nu imidlertid Olav Tryggesøn i sit første Regierings-Aar kom til Vigen, og var der længe om Sommeren, blev han modtaget som en buden Helligdag, og fik hele Tiden stærkt Besøg, deels af sine mange Frænder og Svogre, og deels af sin Faders gamle Venner, som var heller ikke faae. Under disse Omstændigheder sammenkaldte Olav sine Morbrødre, sin Stiffader Lodin, og sine Svogre Thorgeer og Hyrning, til en Samtale,

hvori han med den høieste Alvor gav dem tilkiende, at han vilde lade Christendommen forkynde over hele Riget, og at dens Indforelse, overalt i Norge, var en Ting, han enten vilde drive igiennem, eller lade Livet for. Desaarsag bad han dem alle tage en Haand i med, og hielpe til af yderste Formue, og lagde saa til: at jeg vil ophøie eder alle til Magt og Ære, det følger af sig selv, thi af hvem skulde jeg vente mere Troskab, end af mine Egne. De lovede nu alle med een Mund baade selv at lade sig døbe, trolig at staae ham bi i alle Maader, og raade Alle til at giøre ligesaa; og derpaa thinglyste Olav strax for menig Mand, at det var hans Villie, at baade de og alle Nordmænd skulde antage Christendommen. De, som nu havde lovet at staae bi, tog strax Ordet, og svarde Ja, og da det var alle de Fornemste paa Thinget, tog de Andre Eftersyn ad dem, og alt Folket øster i Vigen lod sig døbe.

Derpaa drog Kongen nordop i Vigen med samme Ærende, og da han tillige strængelig straffede alle, hvem der sagde Nei, lod Somme dræbe, Andre lemlæste og Somme igien jage ud af Landet, saa naaede han virkelig at faae Christendommen antaget i hele sin Faders Rige, saavelsom ogsaa i det hans Frænde, Harald Grænske, havde havt, og inden næste Foraar var alle Folk i hele Vigen døbte.

Fire og Tredivte Kapitel.
Om Ægdernes og Rygernes Daab.

Tidlig om Vaaren drog Kong Olav med et stort Følgeskab fra Vigen op til Agde-Siden, holdt overalt Thing med Bønderne, og befalede alle Folk at lade sig døbe, som de ogsaa gjorde; da der Ingen var, som kunde faae Bønderne til at giøre Opstand.

Herfra drog Olav videre, op til Rogeland, og lod strax menig Mand stævne til Things, hvorpaa der ogsaa mødte en stor Mængde Bønder i fuld Rustning, og holdt en Raads-Forsamling, hvori de udnævnede tre, af de meest veltalende Mænd, til at føre Ordet paa Thinge, og, naar Kongen kom med Troen, da sætte ham Stolen for Døren, og sige, at om ogsaa Kongen vilde Ulov byde, saa vilde de dog ikkun Loven lyde.

Da nu Tiden kom, og de var alle sankede, stod Kong Olav op, og aabnede Thinget med en Tale, hvori han strax bad Bønderne antage Christendommen, og det i de allermildeste Udtryk, og med de mest velsignede Ord, men saa til Slutning, da Talen blev om dem, der ikke vilde høre ham, men sætte sig imod hans Bøn og Befaling, saa gik det rigtig nok i en anden Tone, og hedd, at de skulde have hans fulde Vrede, og saasandt han kunde naae dem, skulde det intet mindre end gaae dem vel og ustraffet af.

Saasnart nu Kongen havde endt sin Tale, stod den Bonde op, som var udvalgt til at være Formand, og hvis Veltalenhed der ikke fandtes Magen til i hele Fylket, men ligesom han vilde til at lukke Munden op, og svare Kong Olav, fik han det saaledes med Hoste og Angbrystighed, at han kunde ikke føre et eneste Ord frem, og maatte derfor sætte sig ned.

Ja, mumlede den anden Bonde, Thinget skal dog ikke gaae i Staae, fordi een Mund gaaer i Baglaas, og reiste sig, for at tage Svaret, men, saasnart han begyndte, kom han saaledes til at stamme, at der blev ikke eet heelt Ord i Alt hvad han sagde, og da de nu desaarsag stak i at lee paa alle Kanter, saa satte han sig ogsaa ned.

Endelig kom da den Tredie, men der skulde heller Ingen fortælle, hvad han sagde, thi han var blevet saa hæs og rusten, at Ingen kunde høre hvad det var han stod og hvæsede, og saa satte han sig ogsaa ned.

Nu var der ingen Fleer af Bønderne, som havde belavet sig paa at tale imod Kongen, og naar man taber Munden, vil Næsen gierne synke lidt, saa nu blev der ingen Opstand af, men Alle lod Kongen raade, og han veeg ikke fra Thinget, førend alle de Tilstædeværende havde ladet sig døbe.

Fem og Tredivte Kapitel.

Om Horde-Kaares Afkom og Hordernes Daab.

Dette Kong Olavs Foretagende giorde strax megen Opsigt paa Hordeland, især mellem Frænderne af Horde-Kaare, som udgjorde den største og ypperste Slægt i den Egn, og var deelt i fire Grene, efter Horde-Kaares fire Sønner: Kloge-Thorleif, Augmund, Thord og Olmod. Olmods Søn Askel var Fader til Aslak Fitiaskalle, Thord var Fader til Klyp Herse, som slog Kong Sigurd Savleskiæg ihjel, og Augmund var Farfader eller Oldefader til Erling Skjalgsøn paa Sole. Saasnart det spurgdes op til Hordeland, hvorledes Kongen tog afsted nu ogsaa vesterpaa, drog mandstærk om paa Thinge, forkyndte en ny Troe, og satte alle Folk Kniven paa Struben, som vilde holde ved den gamle, da forsamlede Horde-Kaares Afkom sig for at raadslaae om, hvad Forholds-Regler de skulde tage, naar, som ikke kunde vare længe, Kongen kom til dem. Aftalen blev at de vilde mødes, saa mandstærke som muligt, paa Guløe-Thing, og der handle med Olav Tryggesøn, og som en Følge heraf fik Kongen i Tide det Bud fra Menig-Mand paa Hordeland, at paa Guløe-Thing vilde de tale med ham om Troen.

Dengang nu Olav kom til Guløe, og saae hvordan Sagerne stod, besluttede han først at tale med Høvdingerne inden lukte Dørre, og her kundgjorde han dem da sit Forslag, og bad dem lade sig døbe! Ja, sagde Olmod hin Gamle, den Ting har vi Frænder overlagt med hinanden, og nu skal jeg sige dig, hvad vi er blevet enige om allesammen. Dersom det er Kongens Mening, at du vil tage os Frænder med det Haarde, og nøde os til at førlade vor gamle Troe, eller i det Hele kue os til at lystre, saa vil vi staae imod og tage igien af al Livsens Styrke, og lad saa Lykken raade for Seieren; men vil Kongen derimod giøre Noget, som vi mene er til Slægtens Bedste, saa er den ene Artighed den anden værd, og saa vil vi staae dig bi med Raad og Daad i alle Maader. Velan! sagde Kongen, lad mig da høre, hvad I forlange, for at vi kan blive de allerbedste Venner? Først og fremmerst, svarede Olmod, er vort Forlangende, at du vil gifte din Syster Astrid med vor Frænde Erling Skjalgsøn, hvis Mage i alle Maader vi mene, at Ingen skal finde imellem alle Norges unge Karle. Ja, sagde Kongen, Erling er vist nok baade kommet af Stand, og seer ud til at blive en Mand, saa jeg vil troe, det Giftermaal var ikke saa galt, men det maa imidlertid komme derpaa an, hvad Astrid siger.

Da nu Olav spurgde Astrid, hvad hun syndes om det Giftermaal, svarede hun ganske kort: skal jeg være Bonde-Kone, da maa jeg sige, jeg spinder ikke Silke ved at have Kongen til Fader, og Kongen til Broder, men jeg er ikke saa giftesyg, at jeg jo heller bier nogle Aar endnu efter en anden Beiler! Olav tav, og gik sin Vei, men skikkede saa Astrid hendes Falk, efter at have ladet alle Fierene plukke af den, og saa sagde hun: nu kan jeg see, min Broder er vreed, stod strax op, og gik ind til Kongen, som tog meget kiærligt imod hende. Jeg kommer, sagde Astrid, for at bede Kongen raade for mit Giftermaal efter hans eget Tykke! Vel!

sagde Olav, jeg skulde ogsaa mene, jeg raader for her i Landet, at giøre saa stor en Mand som jeg vil af en Bonde!

Derpaa lod Kongen Olmod, Erling, og alle deres Frænder kalde, overlagde Ægteskabs-Sagen med dem, og trolovede Astrid med Erling. Siden holdtes Thinget, Kongen talde Troens Sag, Olmod, Erling og hele Slægten talde Kongens, Ingen vovede at knye, og Følgen blev, at Alle lod sig døbe.

Henad Sommeren stod nu Erling Skjalgsons Bryllup, og der var Gildes-Folk i svære Mængde, Kong Olav var der ogsaa selv, og tilbød Erling at giøre ham til Jarl, men fik til Svar af ham: nei, ellers Tak! Herser hedd mine Fædre, og høiere Navn vil jeg ikke bære, men det vil jeg derimod nok bede Kongen om, at jeg maa være den ypperste Herse i Norge! Det skal du blive, sagde Kongen, og gjorde ham saa, ved Afskeden, til sin Lehnsmand over den hele Strækning fra Sogn-Søe til Lindesnæs, med samme Raadighed og Rettighed som Harald Haarfagers Sønner havde havt, hver i sit Rige.

Sex og Tredivte Kapitel.

Om Folke-Daaben i Fjordene, i Romsdalen og paa Møre.

Samme Høst holdt Olav et Lands-Thing paa Dragseidet, hvortil Indbyggerne i Sogn og i Fjordene, paa Søndmør og i Romsdalen vare indstævnede, og hvor Olav, som sædvanlig, formanede Alle til at lade sig døbe. Allerede da Kongen drog ud fra Vigen, var han dygtig mandstærk, og hvad han ikke var det før, da blev han det paa Rogeland og Hordeland, saa Folk maatte sagtens blive bange, da han nu ved Enden

af sin Tale kun gav to Ting at vælge imellem, hvoraf det Ene var, at lade sig døbe, og det Andet at holde Slag med ham. Til det Sidste havde Bønderne ingen Leilighed, og de nødtes da til at vælge det Første, og lade sig giøre til Christne.

Ligedan gik det paa Nordmør, da Kongen kom derop.

Syv og Tredivte Kapitel.

Om Tempel-Branden paa Hlade og Haleiernes Opstand.

Nu seilede Kong Olav til Hlade, og saasnart han kom did, lod han strax Afguds-Templet brække op, Stadsen paa Afguds-Billederne og Alt, hvad der ellers var Noget værdt, tage bort, og Templet brænde af. Forbittrede herover skikkede de næste Bønder strax Budstikken om i alle Fylker med den Beskeed, at alle Mand skulde gribe til Vaaben mod Kongen. Han løb imidlertid ud ad Fjorden, satte Kaasen nordlig, og agtede sig op til Helgeland, for der at indføre Christendommen, men kom ikke længer end til Bjørnør, thi der hørde han, at Haleierne havde gjort Opstand imod ham, under Anførsel af Harek paa Tjøtte, Thore Hjort fra Vaagen og Eivind Kinrif eller Hareskaar, og i Følge heraf holdt han det for raadeligst at vende om og seile sønderpaa. Han skyndte sig at komme Stat forbi, og reiste derpaa videre i sin gode Mag, men kom dog ligesaa tidlig som Vinteren til Øster-Vigen.

Otte og Tredivte Kapitel.

Om Giftermaals-Forhandlingen imellem Kong Olav og Sigrid Storraade.

Nu var det om Vinteren, at Kong Olav skikkede Bud til Sigrid Storraade paa hendes Enke-Sæde, og forlangde hendes Haand, hvilket hun tog meget vel op, og den Sag blev derpaa ved Mellembud saavidt afgjort, at man havde sagt Ja paa begge Sider. Der kom imidlertid snart en Kurre paa Traaden, i Anledning af Fæstens-Gaven, som Kong Olav sendte Sigrid, thi det var en stor, tyk Ring, som han havde taget af Tempel-Dørren paa Hlade, hvortil den var bekostet af Hakon Jarl, og den Ring lod jo rigtig til at være et dyrebart Klenodie, men hvem der ikke roste den, var to Smede, Dronning Sigrid havde. Saasnart disse to Brødre fik fat paa Ringen, som gik omkring og blev meget roest, stod de og veiede den i Hænderne og hvidskede saa alt imellem til hinanden, hvorpaa Dronningen lod dem kalde for sig, og spurgde: hvad det var de gjorde Næse ad? De vilde i Førstningen ikke ud med Sproget, men da hun erklærede, at de ingenlunde maatte dølge for hende, hvad Feil de fandt ved Ringen, sagde de, at den var gjort paa Falskerie. For nu at komme efter Sandheden, lod Dronningen slaae Ringen over, og da saae man, at der var Kaabber inden for. Vred blev nu Sigrid, og sagde: ja, kan Olav saaledes narre mig i det Ene, kan han ogsaa narre mig i det Andet.

Ikke desmindre mødtes dog Olav og Sigrid, efter Aftale, det næste Foraar paa Grændserne ved Gøt-Elven, hvor der skulde slaaes Hoved paa Sømmet. Mødet holdtes i Konghell, og det lod paa Samtalerne, som man var meget enig om, at giøre Alvor af, hvad der om Vinteren havde været paa Bane, indtil Kong Olav forlangde, at Sigrid

skulde antage Christendommen, og lade sig døbe. Dertil svarede Sigrid, at hun havde ikke Noget imod, at han troede paa den Gud, han syndes bedst om, men hun vilde ogsaa have Lov til at beholde sin og sine Forfædres gamle Troe i Fred. Bister blev nu Kong Olav, og var ubesindig nok til at kaste hende sin Handske lige i Ansigtet, og sige: ja, saa maa Pokker gifte sig med din hedenske Tæve! Op stode de begge i en Fart, Sigrid sagde: den Begegnelse, vil jeg haabe, skal koste dit Liv, og dermed skildtes de ad, og drog, hver sine Veie, han op i Vigen, og hun ind i Sverrig.

Ni og Tredivte Kapitel.

Om Troldmændenes Ødelæggelse.

Kong Olav drog nu til Tønsberg, og holdt der et Thing, paa hvilket han lyste til, at Alle, om hvem det var vist og vitterligt, at de omgikkes med Galder, Seid eller anden Trolddom, skulde strax forføie sig ud af Landet. Derpaa lod Kongen nøie udspeide, hvem der alligevel blev tilbage der i Egnen, dem lod han alle byde til Gildes, og fik virkelig paa den Maade en heel Flok sanket, med Rognvald Rettelbeens Sønnesøn, Eivind Kelda, i Spidsen, som var Seidmand og en stor Hexemester. De blev nu allesammen viist ind i en Stue for dem selv, hvor Olav anrettede et prægtigt Gilde for dem baade med Mad og stærk Drik, men da de saa havde faaet sig en dygtig Ruus, lod Kongen sætte Ild paa Stuen, og indebrændte dem hver een, undtagen Eivind Kelda, der reddede sig ud igiennem Skorstenen, og slap bort. Dermed var han imidlertid ikke fornøiet, men da han var kommet saa langt bort, som han syndes, sendte

han Kongen det Bud med nogle Reisende, han mødte: at Eivind Kelda var sluppet ud af Ilden og skulde nok hytte sig for at komme tiere i Kong Olavs Kloer, men vilde for Resten, nu som før, gaae sin egen Gang, og drive sin Kunst. De Reisende bragde virkelig Kongen Eivinds Hilsen med de samme Ord, og Kongen var meget ilde fornoiet med at Eivind levede endnu, men der var nu ikke andet for, end at give Tid.

Henimod Foraaret reiste Kong Olav omkring paa sine Hovedgaarde ved Sokanten og lod allevegne giore vitterligt, at han om Sommeren vilde have en Flaade i Soen, og selv reiste han nordpaa, saa tidlig, at han allerede i Fasten var ved Agde-Siden, og kom til Rogeland i Dimmel-Ugen. Paaske-Aften kom Kongen, med et Folge af tre hundrede Mand, til Augvaldsnæs paa Karmen, hvor han vilde holde Paaske, og samme Nat kom Eivind Kelda til Øen med et Langskib, propfuldt af Seidmænd og andre Troldfolk. Eivind gik strax i Land og gjorde sine Hexe-Kunster, for dermed at kogle en tyk Taage frem, saa Kongen og hans Folk skulde ikke kunne see ham og hans Stalbrodre. Imidlertid, inden de endnu ret naaede Gaarden paa Augvaldsnæs, blev det lys Dag, og gik meget anderledes, end Eivind havde tænkt, thi nu faldt Taagen, han havde koglet frem, over ham selv og hans Selskab, saa de saae ligesaa godt med Nakken som med Oinene, og blev ved at trave frem og tilbage, rundtomkring Øen. Vagten blev dem nu vaer, og da Ingen vidste hvem det var, blev der kaldt paa Kongen, som strax stod op og foer i Klæderne med alle sine Mænd, og kom udenfor, hvor han da saae det samme Syn. Nu lod han da Folket væbne sig og fare afsted for at undersoge, hvem det var, der gik og tossede om, og da nu Kongens Mænd kom derhen, og saae at det var Eivind, greb de ham med hele hans Folge, og forde dem til Gaarden. Nu fortalde Eivind, hvordan det Hele hængde sammen, og derpaa blev

han og alle de andre, efter Kongens Befaling, bagbundne og satte ud paa et blindt Skiær i Stranden, hvor de, da Hoivandet kom, fandt deres Dod, og gav Anledning til, at man siden kaldte Stedet Skratte-Skiær eller Trolde-Skiær.

Fyrgetivende Kapitel.

Om Kong Olavs Fristelse af Odin.

Nu fortæller man, at medens Olav opholdt sig paa Augvaldsnæs, skal der en Aftenstund være kommet en gammel, ordklog Mand til Byes, som havde en bredskygget Hat, der hængde ham ned over Ørerne, og kun eet Die. Samme Mand gav sig i Snak med Kongen, og vidste saa meget at fortælle om hele Verden, at Kongen hørde paa ham med største Fornoielse, og gjorde ham ogsaa mange Spørgsmaal, uden at den Fremmede nogensinde blev forlegen for Svar. Det blev da et langt Aften-Sæde, og iblandt Andet spurgde Kongen den Fremmede, om han ikke kunde sige ham, hvad det havde været for en Augvald, som Næsset og Gaarden der var kaldt op efter? Jo, sagde Giæsten, han var Konge, den Augvald, og en dygtig Krigsmand, og han havde en Koe, som han forgudede, og gjorde megen Hoitid ad, og førde omkring med sig, hvor han reiste, fordi han troede det kunde holde hans Helbred vedlige, naar han immer drak af hendes Melk. Samme Kong Augvald kom i Krig med en Kong Varin og faldt i Slaget, og blev saa begravet i den Hoi, her strax udenfor Gaarden, hvor Bauta-Stenene staae endnu, men hans Koe ligger i den anden Hoi ved Siden af. Saadanne Fortællinger om de hedenfarne Konger og andre gamle Ting var Giæsten fuld af, og blev ved at snakke til langt ud paa Natten, saa Biskoppen maatte til at minde Kongen om, at det var

høi Senge-Tid. Nu brød Kongen da ogsaa strax op, men da han saa var klædt af, og kommet i Sengen, satte Giæsten sig paa Senge-Fjellen og begyndte hvor han slap. Nu gik da atter en god Stund, og naar en Fortælling var ude, syndes Kongen immer, der fattedes Noget, som fordrede en ny, men da det varede Biskoppen for længe, sagde han til Kongen, at det var ogsaa Tid at lægge sig til at sove, hvilket Kongen da ogsaa gjorde, og lod Giæsten gaae ud. Lidt efter vaagnede Kongen op, og spurgde efter Giæsten, som han befalede, man skulde kalde ind til ham, men han var ingensteds at finde. Om Morgenen efter lod Kongen strax kalde baade sin Kok og sin Kielder-Mester for sig, og spurgde, om der ikke havde været en fremmed Mand hos dem? De sagde Jo, mens de gik og lavede Mad, kom der en Mand til dem, spurgde, hvad det var for noget jammerligt Kiød til Kongens Bord, de havde i Gryden, og gav dem saa et heelt Hoved, baade stort og fedt, som de kaagde med det Øvrige. Ja, sagde Kongen, da skal I nu smide det bort Altsammen, thi det har været den gamle hedenske Afgud Odin selv og ingen Anden, som vilde gierne narre os, om han kunde, men det skal han ingen Vei komme med!

Et og Fyrgetyvende Kapitel.

Om Jernskiægge og Froste-Thinget.

Nu trak da Kong Olav om Sommeren en stor Hær til sig fra Øster-Landet, hvormed han seilede op til Trondelagen, og lagde ind ved Nidaros. Herfra lod han Bud udgaae paa begge Sider af Trondhjems-Fjorden og stævnede Folket af otte Fylker til at møde paa Froste-Thing; men Bønderne gjorde Stævnemaal til Opbud, og lod Budstikken løbe med den

Beskeed, at alt vaabenført Mandskab, baade Herre og Træl, skulde møde i Rustning. Som sagt, saa gjort, og i denne stridbare Forsamling aabnede da Kongen Thinget med en Tale, hvori han, som sædvanlig, bad Bonderne antage Christendommen; men han var ikke kommet ret langt, forend Bonderne gav sig til at hvie og skrige, at det skulde han kun tie stille med, thi, hvis ikke, sagde de, byder vi dig Brodden, og vil jage dig ud af Landet, for saadan bar vi os ad med Hakon Adelsteen, da han kom til os med den Snak, og tænk kun aldrig, at vi skulde bukke os dybere for dig, end for ham!

Kong Olav, som saae, at Bonderne vare splittergale, og syndes det gik ikke an at slaaes med dem, saa mandstærke som de for Oieblikket var, fandt det raadeligst at tage Svoftet ind, og lade Bonderne beholde deres Villie, hvorfor han vendte om og sagde: ja, ja, saa ere vi jo endda lige gode Venner, naar Alt bliver ved det Gamle, og næste Gang, naar I har eders største Offring, vil jeg komme hen og giøre mig bekiendt med Landsens Skik; saa kan vi tales nærmere ved om Troen!

Ved denne Kongens sagtmodige Tale blev Bonderne mere føielige, Alt hvad der videre var at forhandle paa Thinget, gik vel og venligt af, og man skildtes derpaa ad med den Aftale, at til Midsommer, naar Offer-Gildet stod paa Mære, skulde, som sædvanlig, alle Hovdinger og fornemme Bonder indfinde sig, og mødes der med Kong Olav. Med den Beskeed gik hver til Sit, og Olav drog til Hlade.

To og Fyrgetivende Kapitel.
Om Gildet paa Hlade.

Kong Olav havde sin Flaade, som bestod af tredive velbemandede Skibe, liggende i Nid-Elven, men selv opholdt han sig med sit Hof meget paa Hlade, og da det lakkede nær henimod Tiden, da der skulde offres paa Mære, gjorde han her et stort Giæstebud for Hovdingerne og de store Odelsmænd baade fra Strind og Guldal og ude fra Orkedal.

Første Aften, da Giæsterne var samlede, blev der skivet prægtig op, og drukket til Pæls saalænge man kunde see en Flue paa Væggen, hvorpaa da alle Mand gik til Sengs, og sov i al Mag Rusen ud; men saa om Morgenen, da Kongen var paaklædt, og havde hort Messe, lod han blæse til Borge-Thing, hvor da Mandskabet fra hele hans Flaade indfandt sig.

Paa dette Thing stod Kongen op, talede og sagde: vi holdt forleden, som I veed, et Thing paa Froste, hvor jeg formanede Folk til at lade sig dobe, men fik til Svar, at tvertimod skulde jeg offre til Landets Guder, ligesom fordum Hakon Adelsteen. Imidlertid, dersom jeg skal offre med eder, da maa det skee paa saa udmærket en Maade, at Mage til Offring skal man aldrig have enten hort eller spurgt, og derfor har jeg i Sinde at giore et Menneske-Offer, dog ingenlunde af Trælle og Misdædere, nei! af de allerypperste Mænd i Landet, thi til Guderne er det Bedste ikke for godt! Derpaa udnævnede han Orm Lyrgia fra Melhuus, Styrker fra Gimse, Kaare fra Grotte, Asbjorn Thorbjornsen fra Ærnæs, Orm fra Lexen, Haldor fra Skierdingstad, og endnu fem andre af de meest udmærkede Mænd, og sagde: Dette skal være mit Slagt-Offer for gode Tider og Lande-Fred! Strax brod Kongens Folk ind paa

fornævnte Mænd, og da Bønderne saae, at de havde ingen Kræfter til at staae imod, gav de Kiob allesammen, og lagde Sagen i Kongens Haand. Slutningen blev da, at alle tilstæde Værende maatte lade sig døbe, og eedelig forbinde sig til at lade Hedenskabet fare og holde fast ved Christendommen; men for en Sikkerheds Skyld holdt Kongen ydermere paa alle sine Giæster, og lod Ingen slippe, forend han satte sin Søn, eller sin Broder, eller en anden Nærpaarørende til Gidsel.

Tre og Fyrgetivende Kapitel.

Om Offer-Dagen paa Mære og Trøndernes Daab.

Da nu Tiden kom, drog Kong Olav med hele sit Mandskab ind til Mære i Trøndelagen, og fandt der for sig alle de throndske Hovdinger, som vare Christendommens ivrigste Modstandere; Bønder var der, som sædvanlig, ogsaa Nok af, og det saae i alle Maader ud, som paa Froste-Thing. Kongen anordnede imidlertid et Stand-Thing, hvor man paa begge Sider mødte i fuld Rustning, og der talede Olav atter Christendommens Sag, men saa var der en Mand, ved Navn Skiægge, eller Jern-Skiægge kaldet, fra Ophoug paa Ørlandet, han havde været baade den Første og den Trodsigste til at tale imod Christendommen paa Froste-Thinget, og han stod nu her frem paa Bøndernes Vegne med de Ord, at Bønderne vilde ligesaalidt nu som før taale nogen Upligt af Kongen, men det vil vi derimod, Kong Olav! sagde han, at du skal komme og offre med os, ligesom vore forrige Konger! Ja, raabde alle Bønderne, og gjorde en forskrækkelig Allarm, saa som Skiægge siger, saa skal det være. Velan! sagde Kongen, saa vil jeg da gaae ind med i Templet, og see, hvor-

dan I bærer jer ad med at offre! Det syndes Bønderne godt om, og hele Forsamlingen fulgdes derpaa ad til Templet.

Med nogle Faa af sine Mænd og nogle faa Bonder gik nu Kongen ind i Templet og hen hvor Afguderne stod, og hvor Thor som den Fornemste, bredte sig i Hoisædet, behængt fra Overst til Nederst med Sølv og Guld. Derpaa løftede Kong Olav sin gyldne Hellebard, som han gik med i Haanden, og smak dermed Thor under Oret, saa han drattede af Stolen. Strax vare hans Mænd til Rede og kiorde ligeledes alle de andre Afguder til Gulvs, og imidlertid blev Jern-Skiægge dræbt udenfor Tempel-Dorren, ogsaa af de Kongelige. Saasnart nu Olav kom ud igien, bad han Bønderne vælge imellem, enten strax at antage Christendommen, eller holde Slag med ham, og da nu Bønderne, efter Skiægges Fald, ingen Formand havde, som turde løfte Banner mod Kong Olav, fandt de det var bedst at holde Fred, og giøre hvad Kongen forlangde. Saa bleve da alle Nærværende døbte, Gidsler maatte Bønderne stille for, at de vilde blive Christendommen troe, og da nu derpaa Kongen lod sine Bud reise rundt i alle Fylkerne, var der ikke en Mand, der mukkede, saa nu bleve alle Trondelagens Indbyggere døbte.

Jern-Skiægges Liig blev bragt hjem til Orlandet og begravet i Skiæggehoi ved Østeraad.

Fire og Fyrgetivende Kapitel.

Om Anlæggelsen af Byen Nidaros eller Trondhjem.

Efter denne velóverstandne Dyst drog Kong Olav med Krigs-Folket ned til Mundingen af Nidelven, og gav sig der til at anlægge en Kiøbstæd, reiste selv det første Huus paa Baklandet og udviste Tofter til hvem som

der vilde bygge og boe. Sin egen Hofgaard lod han derimod bygge nede ved Lade-Pladsen, forsynede sig om Efteraaret med Alt hvad han behøvede til Vinterhold, og opslog saa med et stort Tjenerskab sin Bopæl der.

Fem og Fyrgetivende Kapitel.

Om Olavs Giftermaal med Jern-Skiægges Daatter.

Jern-Skiægge havde mange mægtige Frænder, som baade kunde og vilde paatale hans Drab, saa Kong Olav fandt det raadeligst at holde en Sammenkomst med dem, for at træffe et Forlig om Mande-Boden. Enden paa denne Underhandling blev, at Kongen skulde gifte sig med en Daatter af Jern-Skiægge, ved Navn Gudrun, og til bestemt Tid blev Bryllupped ogsaa holdt, men saa den allerførste Nat, da de var kommet i Brudeseng, og hun tænkde Kongen var faldet i Søvn, trak Gudrun en Kniv frem og vilde stukket i ham. Kongen mærkede det imidlertid, tog Kniven fra hende, stod op, og gik ind til sine Mænd, hvem han fortalde, hvad skeet var. Gudrun stod nu ogsaa op og klædte sig paa, og reiste sin Vei med samt hele hendes Følge, og det blev baade første og sidste Gang Kong Olav deelde Seng med den Kvinde.

Sex og Fyrgetivende Kapitel.

Om Tranens Bygning.

Samme Efterhøst lod Kong Olav et Skib sætte paa Stabelen ude paa Næsset, og der var saamange Handværksfolk om det Stykke Arbei-

de, at allerede i Begyndelsen af Vinteren blev Snekken fix og færdig. Det var et stavnhoit Skib og tredive Rum i Længden, men temmelig smalt, og derfor kaldte Kongen det Tranen.

Syv og Fyrgetyvende Kapitel.

Om Thangbrand Præst og hans Islandske Reise.

Der var kommet en Sachsisk Præst til Kong Olav, ved Navn Thangbrand, som var en dygtig Karl og en god Taler, men tillige et uregierligt Menneske og en stor Slagsbroder, som giorde saamange Optoier, at Kongen vilde ikke beholde ham hos sig. Samme Thangbrand skikkede Olav nu, i sit tredie Regierings-Aar, over til Island, at forkynde Christendommen, og med det Kjobmandskib Kongen forærede ham til Reisen naaede han Oen i den ostre Fjerding, og lob ind i sondre Svane-Fjord. Vinteren efter var Thangbrand til Herberge hos Hald paa Side, og skaffede virkelig ved sin Prædiken Christendommen Indgang i Landet, thi baade Hald med hele hans Huus og endeel andre fornemme Mænd lod sig dobe, men det var dog kun meget Faa imod dem der forsmaaede og lastede Ordet, ja, det gik saa vidt at Thorvald Ræv og Vinterlid Skjald giorde ordenlig Nidviser om Thangbrand, men det kom dem dyrt at staae, thi han slog dem ihiel begge To, og i de to Aar Thangbrand var paa Island, gav han i Alt tre Mennesker Banesaar.

Otte og Fyrgetyvende Kapitel.

Om Harek paa Tjøtte og Eivind Kinrif.

Det hændte sig en Sommer at to Brødre oppe fra Helgeland, Sigurd og Houk, som foer meget til Søes paa Handelens Vegne, stødte ved Nordmør, da de paa Hjemreisen fra Engelland løb langs med Landet, paa Kong Olavs Flaade. Saasnart det blev Kongen meldt, at her var et Skib fuldt af hedenske Haleier, lod han strax kalde Skipper og Styrmand for sig og spurgde, om de vilde lade sig døbe? Nei saamænd om vi vil, sagde Brødrene. Kongen søgde vel paa alle Maader at overtale dem, men det hjalp ikke, han truede dem ogsaa paa Liv og Lemmer, men det var dem det Samme, derpaa lod han dem sætte i Bolt og Jern, og førde dem saaledes med sig enstund, men uagtet han nu ogsaa tit øvede sin Veltalenhed paa dem, lod det dog til at være som man slog Vand paa en Gaas, og saa en Nat blev de borte begge To, uden at nogen vidste hvordan det gik til, eller kunde sige, hvor de var enten støien eller sløien.

Om Efterhøsten flød de samme to Karle imidlertid op, og kom til Harek paa Tjøtte, som tog meget vel imod dem, og giorde dem til Gode hos sig hele Vinteren.

Nu traf det sig om Foraaret en Dag, det var et deiligt Veir, at Harek var saa godt som ene hiemme med Brødrene, og syndes der var saa dødt paa Gaarden. Men, sagde Sigurd til ham, skulde vi da ikke tage ud og roe, saa har vi lidt at more os med? Jo nok, sagde Harek, og gik strax med dem ned til Stranden, hvor der laae en fersædig Skude, den trak de ud, og hvad Seil og Redskab der hørde til Skuden gik Sigurd ogsaa ind i Skibhuset og tog, uden at Harek derved fattede mindste Mistanke; thi det var saa tidt, at de tog Seil med, naar de roede ud for Morskab. Ha-

rek gik først ombord og satte Roret i Lave, men imidlertid kastede Brødrene en Brødkurv og et Par Smørrottinger i Skibet, og gik saa om Bord med en stor Ølfierding imellem sig. Da de nu derpaa havde roet et lille Stykke, satte de Seilet til og lod Harek styre, til de kom vel ud over Grundene, men saa gik de agter op til Harek begge To, hvor da Sigurd tog Ordet og sagde: hvilket vil du nu, Bonde? vil du med det Gode lade os raade for Skib og Kaas, eller skal vi tage og binde dig? Harek fandt, at gode Raad var dyre, thi begge Brødrene vare hellende føre Karle, saa det var Alt det, han turde binde an med een af dem, under lige Omstændigheder, og nu var de ovenikiøbet begge To i fuld Rustning, som det havde været deres Skik, ogsaa hjemme paa Tjøtte at gaae daglig med; han valgde desaarsag af to onde Ting, hvad han syndes var dog den mindste, og lovede dem eedelig med Haand og Mund, at han vilde lade sig føre af dem, hvorhen de vilde. Derpaa satte Sigurd sig ved Roret og styrede sønderpaa, de havde en strygende Vind, tog sig vel i Agt for at møde Nogen, og kastede ikke Anker, forend de naaede Throndhjems-Fjorden og Nidros, hvor Kong Olav var.

Saasnart nu Brødrene havde meldt sig hos Kongen, lod han Harek kalde, og formanede ham til at lade sig døbe, men Harek sagde Nei, det vilde han ikke. Saaledes gik det mange Dage i Rad, immer holdt Kongen an med ham om det Samme, snart offenlig, og snart i Eenrum, men de kunde aldrig blive enige. Endelig sagde da Kongen: ja, ja, Harek! saa reis du kun hjem, thi her vil jeg ingen Skade giøre dig, deels for vort Slægtskabs Skyld, og deels fordi du kunde sige, at jeg har fanget dig med List; men det kan du være overbeviist om, at til Sommer agter jeg mig nordpaa for at besøge Godtfolk i Helgeland, og da skal jeg vise jer, om jeg ikke nok kan ogsaa tugte Haleier, som trodse imod Christendommen. Ja,

sagde Harek, det skal være mig en stor Fornøielse, saasnart som muligt, heller i Dag end i Morgen, at komme bort herfra, og nu flyede Kongen Harek en meget god Skude, vel forsynet i alle Maader, og besat med tredive raske, vel berustede Karle, uagtet der ikke behovedes uden ti, tolv Stykker til at roe. Houk og Sigurd tog imidlertid ikke med, men forblev i Kongens Gaard og lod sig døbe.

Nu foer da Harek afsted, saasnart som muligt, og fortsatte Reisen i Eet væk, til han naaede Tjøtte, hvorfra han saa strax sendte Bud til sin gode Ven Eivind Kinrif, og lod Budet hilse fra Harek paa Tjøtte og sige, for det Første: at han havde været nede hos Kong Olav, men ikke ladet sig kue til at antage Christendommen, og for det Andet, at de kunde vente stort Besøg til Sommer af Kong Olav og hans Krigshær, saa det var den høie Tid at belave sig paa at tage imod de Giæster, hvorfor Harek ogsaa ønskede, saasnart som muligt, at see Eivind hos sig.

Da Eivind fik dette Bud, saae han strax at der var ingen Tid at give bort, om man ellers vilde tænke at holde Kongen Stangen, han sprang derfor strax med et Par Karle i en Baad og roede til Tjøtte, hvor han var meget velkommen, og gik strax efter Ankomsten ud i Marken med Harek for at tale med ham i Hemmelighed. De var imidlertid ikke kommet vidt i Samtalen, førend de blev afbrudt af Kong Olavs Folk, som havde fulgt Harek hjem, thi de kom nu anstigende, lagde strax Haand paa Eivind, førde ham om Bord, og seilede deres Kaas med ham, Nat og Dag, lige til Nidros. Her blev da Eivind bragt frem for Kong Olav, og tilspurgt om han vilde lade sig døbe som andre skikkelige Mennesker? men han sagde Nei, og hvormange gode Ord Kongen end gav ham, og hvormange Beviser for Christendommens Sandhed baade Kongen og Biskoppen endog anførde, saa gjorde det dog ikke mindste Indtryk paa Eivind.

Kongen bod ham store Gaver og Forleninger, men det var ikke Eivinds Sag, saa truede han ham paa Liv og Lemmer, men det brod Eivind sig heller ikke om. Da lod Kongen tage et Fyrbækken fuldt af Gløder og sætte paa Eivinds Mave, saalænge til der brændte Hul, og saa sagde Eivind: tag mig det Bækken af Veien! jeg har Noget at sige, førend jeg døer. Nu, Eivind! sagde Kongen, vil du nu troe paa Christus? Nei, sagde Eivind, Daab og Christendom er ikke for mig, thi jeg er en Aand, som med Finne-Konst er tryllet frem i Menneske-Ham, da mine Forældre ikke paa naturlig Maade kunde avle nogen Børn. Derpaa døde Eivind, og det Skudsmaal havde han af Alle, at han var en Hexe-Mester uden Lige.

Ni og Fyrgetyvende Kapitel.

Om Haleiernes Daab.

Samme Foraar lod Kong Olav sin Flaade udruste, og saasnart den var færdig, stak han i Søen med en stor og faver Skare, og var selv Styrmand paa Tranen. Da han kom ud af Fjorden, styrede han nordefter, Byrde forbi, op til Helgeland, og hvor han kom frem, saavel paa Øerne som paa det faste Land, befalede han Alle at lade sig døbe og antage den rette Troe, hvilket nu heller Ingen vovede at nægte, og paa den Maade udbredtes da Christendommen, saavidt han kom. Ved denne Leilighed besøgde Kongen ogsaa Harek paa Tjøtte, som lod sig døbe med hele sit Huus, gjorde Kongen ved Afreisen store Foræringer, og traadte som Kongelig Lehnsmand i hans Tjeneste.

Nu boede der paa Gudøe, inde i Salte-Fjorden, en meget rig og mægtig Bonde, ved Navn Rod hin Ramme, som holdt en stor Huustrop,

og havde desuden, saa tit han behøvede det, en heel Hob Finner til sin Tjeneste. Samme Rod var en ivrig Afguds-Dyrker, en stor Hexe-Mester, og Hiertens-Ven med en anden mægtig Hovding deroppe, som vi alt har nævnet ved en anden Leilighed, nemlig Thore Hjort. Saasnart disse To havde spurgt Kong Olavs Ankomst til Helgeland, opbød de alle deres Kræfter, forordnede Leding, og fik sanket en ganske anseelig Somagt. hvormed de gik Kong Olav i Møde, og begge Hovdingerne havde hver sit store Skib, hvoraf Rods især er bekiendt, det var en Drage paa tredive Rum, og endda temmelig bred, med udhugget og forgyldt Stavn.

Saasnart nu denne Flaade stødte paa Kong Olavs, blev Mødet naturligviis strax til et Slag, og der blev stridt haardnakket, men Tabet blev dog snart størst paa Haleiernes Side, og da det ene af deres Skibe efter det andet lagdes øde, tog Resten Flugten.

Rod lagde alle Aarer om Bord for at komme ud i rum Søe, og da det var lykkedes, satte han strax Seil til, og foer som en Piil hjem til Gudøe, og det var ingen Sag, thi han kunde saaledes mage det med sine Hexe-Konster, at han havde altid Vinden med sig.

Thore Hjort vilde derimod have Sit paa det Torre, satte sit Skib paa Grund, og løb saa i Land med sit Mandskab, men den Konst forstod Kong Olav ogsaa, og han og hans Mænd kunde baade løbe og slaae saa godt, at mange af Thores kom ikke langt. Kongen var selv i Spidsen, som han da immer var hvor det gjaldt, og fik aldrig saasnart Øie paa Thore Hjort, som var en Løber ud af første Skuffe, forend han satte efter ham. Hinde ham kunde Kongen rigtig nok ikke, men til Lykke havde han Vige, sin Hund med sig, og saa snare han sagde til ham: puds Vige! der løber Hjorten, foer Hunden afsted, og havde i en Haandevending Thore i Nakken. Thore standsede og huggede til Vige, saa han fik et farligt

Saar, men imidlertid tog Kongen Sigte, og ligesom Thore huggede til, havde han Spydet, som Kongen skiød, ind i Armhullet og tvers igiennem Brystet. Nu maatte da Thore lade sit Liv; af hans efterlevende Mandskab fik alle de Fred, som bad derom og vilde lade sig døbe, og den saarede Vige blev baaret ud paa Tranen.

Derpaa styrede Kongen sin Kaas endnu høiere op imod Nord, og lod døbe alt Folket paa denne Side Salte-Fjorden, hvornæst det var hans Agt at løbe ind ad Fjorden, og hjemsøge Rød hin Ramme; men han kunde ikke for Kuling og Kastevinde, som mødte ham i Indløbet. Kongen tænkde, det gik vel over, og blev liggende deruden for i hele otte Dage, men det blev ved, og hvad der var det Allerforunderligste, udenom Fjorden havde man med en strygende Vind den skiønneste Leilighed nordpaa man vilde ønske sig. Nu besluttede Kongen sig da til, først at seile op til Ømd, som han ogsaa gjorde, og fik alt Folket der til at lade sig døbe, men da han saa kom nordenfra tilbage og vilde ind i Salte-Fjorden, saa var det endda lige nær, flyvende Storm og rivende Strøm, stik imod, var Alt hvad han fandt; men da han nu atter havde ligget nogle Dage og biet omsonst paa bedre Veir, saa kaldte han paa sin Biskop og spurgde, om han dog ikke kunde finde paa et godt Raad! Jeg skal see ad, sagde Biskoppen, og Gud vil dog kanskee nok give os Magt til at overvinde disse Fandens Kunster!

Nu gik da Sigurd hen og tog sine Alter-Klæder paa, stillede sig i Forstavnen paa Tranen, lod tænde Voxlys, og giorde Røgelse, reiste den Korsfæstedes Billede i Stavnen, og messede Evangeliet tilligemed endeel andre Bønner, og befalede derpaa at giøre klart Dæk, og roe ind ad Fjorden. Kong Olav raabde nu til Folket paa de andre Skibe, at de skulle lægge i Linie, og roe i hans Kiølvand, og det var forunderligt nok, at ligesaa-

snart Aarerne kom i Vandet, løb Tranen ind i Fjorden, de der roede, mærkede ikke til Vind, og Kiølvandet blev staaende kruset ligesom i Havblik, men ud til begge Sider gik der, for deres Øine at see, saa høie Bølger, at de skiulde Fjeldene. Man blev nu ved at roe med Tranen hele Dagen og den følgende Nat, hele Flaaden roede, Skib for Skib, bag efter i den lune Snevring, og saaledes kom man lidt for Dag til Gudøerne, thi det var Navnet paa alle Øerne derinde, ligesom og Sundet mellem dem og Fastlandet kaldes Gudøe-Sund, men de Øer Rød beboede hedd egenlig Gilling og Hæring. Saasnart man fik Øie paa Røds Drage som laae og skvalpede udenfor hans Gaard, lavede man sig til, og skyndte sig op til Gaarden, hvor Kongen strax søgde hen til Røds Sengekammer, lod brække Døren op, og trak ind med sine Folk, som da først tog og bandt Rød, og siden de Andre der laae, hvem der ikke imidlertid blev slaaet ihjel. Herfra gik Kongens Folk hen til Herberget, hvor Røds Tjenerskab laae, og der gik det Hulter til Bulter, Nogle mistede Livet, Nogle blev bundne, og Andre slap med et Livfuld Hug.

Kongen lod nu Rød bringe for sig, formanede ham til at lade sig døbe, og lagde til, at saa skulde han faae Lov til at beholde Alt hvad han havde, men det var grueligt at høre paa Rød, thi det var ikke Nok med det, at han raabde Nei, han vilde aldrig i Evighed troe paa Christus, men saa hvinede han tilmed i vilden Skye, og udstødte de forfærdeligste Guds-Bespottelser. Da blev Kong Olav fnysende vred, og sagde: saa skal du da ogsaa faae den grueligste Død der kan tænkes.

Nu lod Kongen ham spænde paa en Biælke, med Ansigtet i Veiret, og Munden opspilet, og lod saa tage en Hugorm og putte derind. Ormen vilde ikke løbe ind, og trak sig tilbage, fordi Rød blæste fra sig, men saa er der Nogle som sige, at Kongen lod tage en Angelika-Rod og stoppe

Rods Mund med, og Andre fortælle derimod at han lod sætte sin Luur ind i Munden, hvor saa Ormen igien blev puttet ind, og fik et gloende Jern bag efter sig, hvorpaa den løb ned i Halsen, og skar sig ud ad Siden.

Nok er det, at Rod maatte lade sit Liv, og Kong Olav bemægtigede sig hele hans overordenlig kostbare Efterladenskab, baade af Sølv og Guld, Vaaben og allehaande Klenodier. Alle Rods Tienere maatte nu ogsaa lade sig døbe, eller udstaae haarde Pinsler og tildeels miste Livet.

Rods Drage tog Kongen til sit eget Skib istedenfor Tranen, thi det var baade meget rummeligere og smukkere, var fortil som et Drage-Hoved og endte sig i en Svands ligesom en krøllet Hale, saavel Halse som Stavne vare guldbeslagne; og naar Seilene vare oppe, saae det ret ud som en flyvende Drage, derfor kaldte Kongen det: Ormen, og derom vare alle enige, at Mage til deiligt Skib fandtes der ikke i hele Norge.

Efterat Kong Olav havde christnet Folket i Salte-Fjorden, gav han sig paa Hjemreisen, og ihvorvel man fattes ikke paa Fortællinger om mangehaande underlige Ting, der skal have tildraget sig paa den Nordlands-Færd, om Trolde og Meenvætter som drillede hans Folk, stundum ogsaa ham selv, saa lyster mig dog heller at skrive om Kong Olavs Idrætter med at udbrede Christendommen, saavel i Norge, som i andre Lande, og hvad jeg nu først vil lade føre i Pennen, er en Fortælling om islandske Mænd.

Halvtredsindstyvende Kapitel.

Om Halfred Vanraad-Skjalds og andre flere Islænderes Daab.

Kong Olav kom om Efteraaret til Trøndelagen og slog sig til Borge-Leie i Nidros, hvor han vilde tilbringe Vinteren, og omtrent paa samme

Tid kom der Giæster til Nidros ovre fra Island, hvoraf Somme vare Christne, men de Fleste Hedninger. Imellem Hedningerne som vare mange, baade Høie og Lave, maae vi især lægge Mærke til Kiartan Olavsen; en Sønnesøn af Hoskuld og Daattersøn af Eigil Skallagrimsøn, samt for Resten, efter Alles Dom, den meest godlidende Mand, som Island har frembragt; men desuden var her ogsaa Haldor Gudmundsøn fra Modrevold; Thor Frey-Godes Søn og Brand-Floses Brodersøn: Kolbeen, Runolf Godes Søn Sverting, og mange Andre. Christne vare derimod Gissur Hvide og Hialte, som havde ladt sig døbe af Thangbrand; Hialte Skieggesøn var gift med Gissurs Daatter Vilborg, og Gissur var i Slægt med Kong Olav, thi Kongens Moder Astrid var, som vi veed, en Daatter af Erik Bjodeskalle, og samme Eriks Farfader: Vikinge-Kaare, havde to Sønner: Sigurd, som blev Fader til Erik, og Bodvar Herse, hvis Daatter Alof blev gift med Teit Ketilbjørnsøn, og derved Moder til Gissur. Kong Olav tog med aabne Arme imod Svogrene Gissur og Hialte og beholdt dem om sig, men saasnart han var kommet til Byes, giorde de andre islandske Skippere, som var Hedninger, sig reisefærdige, fordi man havde sagt dem, at Olav vilde nøde alle Folk til at blive Christne. De gik da under Seil, baade Thoraren Næsulvsøn, og Halfred Ottarsøn Skjald, Brand Rundhaand, og Thorlak Brandsøn, thi saa hedd Skipperne, men Vinden gik dem imod, og kastede dem tilbage ind under Nid-Holmen. Det kom strax Kong Olav for Øren, at der laae nogle islandske Skibe, hvis hele Mandskab var hedensk og søgde at undflye ham, hvorpaa han sendte Bud ned til dem, at de maatte ikke understaae sig at seile bort, men skulde lægge ind til Byen. Det gjorde de da ogsaa, og holdt Marked med Bymændene paa Konge-Bryggen, men aftaklede ikke deres Skibe.

Imidlertid traf det sig en Dag, det var grumme godt Veir, og det lokkede mange Folk ud i Aaen at svømme og giøre Løier. Deriblandt var een Mand, som langt overgik de Andre i alskens Hofværk, og da Kiartan saae det, sagde han til Halfred Vanraad-Skjald, om han ikke vilde gaae ud og prøve den Karl, men Halfred sagde Nei. Da, vil ikke du, saa vil jeg, sagde Kiartan, smeed sine Klæder, sprang ud, og gav sig strax i Færd med bemeldte Mand, hvem han snappede fat om den ene Fod og trak ned under Vandet med sig. Noget efter kom de op, men mælede ikke et Ord, gik derpaa ned igien, og blev meget længere borte end forrige Gang, kom endelig op, og tav endda bomstille. Derpaa dukkede de under tredie Gang, og blev saalænge borte, at Kiartan syndes det var høi Tid at komme op, men maatte da fornemme at han var kommet i Lav med sin Overmand, og fik ikke Lov at slippe op, forend han var hardtad reent udaset. Hvad hedder du, Islænder! sagde Normanden, da de derpaa var kommet i Land. Kiartan, var Svaret. Du er en god Svømmer, blev Normanden ved, men kan du ikke vel ogsaa andet Hofværk? Som om det var noget Hofværk at svømme? svarede Kiartan. Men, sagde Normanden, hvorfor spørger du ikke mig om Noget igien? Fordi, svarede Kiartan, jeg bryder mig ikke en Smule om enten hvem du er eller hvad du hedder! Ja, sagde Normanden, saa vil jeg dog fortælle dig, at det er Olav Tryggesøn du taler med.

Kongen gjorde herpaa Kiartan mange Spørgsmaal om Island, men fik kun kort Besked, og inden han saae sig om, var Kiartan paa Benene og i Færd med at gaae sin Vei; men da nu Kongen sagde: hør Kiartan! her har jeg en Kappe, som jeg vil forære dig, saa kom Kiartan, og tog ikke alene imod Kappen, men takkede ogsaa ganske overordenlig kiønt for Gaven.

Saaledes gik det hen til Michelmysse-Dag, da Kongen stræbde at giore Guds-Tienesten saa høitidelig som muligt, og Islænderne undlod heller ikke at gaae hen, og høre paa den favre Sang og Klokke-Klang. Siden, da de kom om Bord igien, fortalde de hinanden, hvad de havde syndes om de Christnes Kirke-Skikke, og Kiartan gav dem et godt Lov, men de Fleste talde ilde derom. Det fik Kongen strax at vide, thi det gik her, som man siger for et gammelt Ord, at mange ere Kongers Øren, og endnu samme Dag fik Kiartan Bud, om han vilde komme op til Kongen. Han tog strax nogle gode Venner med, og gik, og han var en Mand til at komme til Hove, thi baade var han meget smuk og velvoxen, og godt skaaret for Tungebaand. Ret mange Ord vexlede Kongen ikke med ham, forend han bad ham lade sig dobe, og dertil svarede Kiartan, at naar det kunde skaffe ham Kongens Venskab, vilde han ikke vægre sig derved. Da derfor Kongen lovede ham sit inderligste Venskab, var Sagen afgjort; Kiartan, tilligemed hans Frænde Boller Thorlaksson og alle deres Staldbrødre, døbdes Dagen efter; baade Kiartan og Boller vare Kongens Giæster hele Tiden, mens de gik med Christen-Toiet, og Kongen fik dem overmaade kiær, men det var ogsaa to ypperlige Karle, ihvor de kom.

Nu traf det sig en Dag, da Kongen gik op ad Gaden, at han mødte en Deel Folk, hvoraf den Mand, der gik forrest, hilsde ham særdeles mildt. Kongen spurgde ham, hvad han hedd, og han svarde: Halfred. Er du da Skjalden Halfred? sagde Kongen. Ja, rime kan jeg, sagde han. Men, sagde Kongen saa, vil du ikke nok lade dig dobe og saa tjene mig for en Hofmand? Ja, sagde Halfred, om Daaben at tale, da kommer det derpaa an, om Kongen vil selv være min Gudfar, thi det vil jeg ikke have nogen Anden til. Ja, ja, sagde Olav, saa vil jeg være det, og det blev Alvor, saa Halfred døbdes i Kongens Haand. Naa, Hal-

fred! sagde Kongen siden, vil du saa nu være min Hirdmand? Ja, Hirdmand! sagde Halfred, det var jeg engang hos Hakon Jarl, og skal jeg nu være din, da maa det være paa det Vilkaar, at ihvor det saa gaaer, du dog aldrig jager mig bort! Godt nok! sagde Kongen, men, saavidt jeg har spurgt, kunde det dog nok træffe sig, du med al din Vid og Forstand gjorde mig et Stykke Arbeide, som jeg ikke for min Død vilde lide! Saa kan du jo slaae mig ihjel, sagde Halfred. Det var Raad som Uraad, sagde Kongen, og derfor skal du nu hedde Vanraad-Skjald, men ikke desmindre skal du dog være min Hirdmand. Men, sagde Halfred, hvad giver Kongen mig saa til Navne-Fæste, siden jeg skal hedde Vanraad-Skjald? Da gav Kongen ham et Sværd, men uden Skede, og sagde: giør mig nu et Vers om det saaledes, at der bliver Sværd i hver Linie! Derpaa kvad Halfred:

Konge-Sværdet mig forsand
Gjorde til en sværd-riig Mand,
Sværde-Drageren vel maa
For det Sværd lidt Angest faae;
Dog mit Sværd fornærmer Ingen,
Og jeg vogter trende Sværd,
Naar en Skede, som ei skiær,
Skiænkes mig til Sværde-Klingen!

Men, sagde Kongen, i det han rakde Halfred Skeden, der var jo dog een Linie uden Sværd! Ja, svarede Halfred, men saa var der ogsaa een med hele tre! Naa, sagde Kongen, det er jo ogsaa sandt.

Samme Halfreds Viser er det ellers vi maae takke for de fleste sandfærdige Efterretninger om Olav Tryggesøn.

Endnu samme Efteraar kom Thangbrand Præst tilbage fra Island og fortalde Kong Olav at han havde kun gjort en daarlig Reise, og at der var ingen Udsigt til at Islænderne nogensinde vilde blive til christne Folk, aldenstund de havde gjort Nidviser om ham, og Somme af dem havde nær slaaet ham ihiel. Herover blev Kong Olav saa rasende vreed, at han strax lod tude paa Gade, og befalede at slaae alle de Islændere ihiel, som fandtes i Byen; men saa gik Kjartan og Gissur og Hialte og de andre døbte Islændere op til ham og sagde, at det kunde dog aldrig være Kongens Alvor, saaledes at gaae fra sit Ord, aldenstund han havde forsikkret, at Ingen skulde have gjort ham saa Meget imod, at det jo skulde være ham tilgivet, naar han lod sig døbe og aflagde Hedenskabet. Nu, sagde de, vil alle de Islændere, som her ere, lade sig døbe, og det ansee vi for et stort Skridt til Christendommens Indførelse paa Island, thi her er mange fornemme Folks Børn derovre fra, hvis Fædre kan hielpe til godt at sætte den Sag igiennem. Thangbrand Præst kan du aldrig regne, thi der som her, tog han afsted som han var gal med Slagsmaal og Mandslæt, og derfor var det, han ikke kunde nære sig paa Landet. Til denne Tale laande Kongen Øre, og derpaa bleve alle de Islændere døbte, som da var i Nidros.

Et og Halvtredsindstyvende Kapitel.

Om Kong Olafs Hofværk, Væsen og Adfærd.

Ialskens Hofværk var Kong Olav Mesteren for alle de Nordmænd, man veed af at sige, det være sig i Styrke eller Smidighed, saa kunde slet Ingen maale sig med ham, og mangt et Sagn desangaaende har man optegnet, saasom, blandt Andet, Fortællingen om, hvordan han gik op paa

Smalsarhorn og plantede sit Skiold paa Toppen af Bierget, ja kom med det Samme en af sine Hofmænd til Hielp, som i Forveien havde prøvet at bestige Fjeldet men var blevet hængende, og kunde hverken komme op eller ned, ham gik Kongen hen til, tog ham under sin Arm, og bar ham saaledes ned paa Sletten.

Kong Olav kunde ogsaa, naar hans Folk sad og roede paa Ormen Lange, gaae udenfor tverts over Aarerne.

Fremdeles kunde han lege med tre Haandsværd, saa det ene var immer i Luften, og det skulde aldrig slaae feil, han greb dem jo rigtig om Haandfanget. Han huggede ogsaa ligesaagodt med Keiten som med Retten, og kunde skyde med to Spyd ad Gangen.

For Resten giver man Kong Olav det Lov, at han var særdeles munter og lystig, blid og omgiængelig, hurtig og driftig i Alt hvad han befattede sig med, overordenlig gavmild, udmærket i alle Henseender, og den diærveste Kæmpe man kunde see paa en Valplads. Men, naar han blev vreed, da var der heller ingen Maade med hans Grumhed, det fik hans Fiender at føle, naar han lod dem pine, thi Somme stegde han paa Baal, Somme lod han sønderslide af glubske Bolbidere, og Andre lemlæste, eller ogsaa nedstyrte fra Klippe-Tinder. Her seer man Aarsagerne baade hvorfor hans Venner vare ham saa inderlig hengivne, og hvi hans Fiender skiælvede for ham; ligesom det igien forklarer den store Fremgang hans Foretagender havde, thi Somme giorde hvad han vilde af Kiærlighed og med Glæde, imedens Andre giorde det Samme af Frygt.

To og Halvtredsindstyvende Kapitel.

Om Leif Grønlænders Daab.

Erik hin Røde, som var den Første, der nedsatte sig paa Grønland, havde en Søn ved Navn Leif, der om Sommeren var kommet fra Grønland til Norge, og han begav sig nu til Kong Olavs Gaard, hvor han lod sig døbe, og forblev om Vinteren.

Tre og Halvtredsindstyvende Kapitel.

Om Kong Gudrod Erikſøns Endeligt.

Jal denne Tid havde Erik Blodøxes og Gunnild Konge-Moders sidste Søn, Gudrod, flakket om paa Vikings-Tog i Vester-Leden, men nu, den nysomtalde Sommer, da Olav Tryggeſøn i fire Vintre havde været Norges Konge, nu kom Gudrod did fra Engelland af med en anseelig Flaade, og da han kom ind under de Norske Kyster, satte han Kaasen sønderpaa, for at lande, hvor han var sikkerst paa ikke at møde Kong Olav. Sydlig i Vigen gjorde han derpaa Landgang, foer frem med Hærværk og Vold, og forlangde at tages til Konge. Landsens Folk, som saae at de havde Overmagten for sig, søgde da at skaffe sig Fred ved mindeligt Forlig, og vilde heller bøie sig under hans Spir, end bukke under for hans Sværd. Desaarsag gik nu Budstikken rundt for at sammenkalde Folket til et Hyldings-Thing, og imidlertid skulde der være Stilstand. Nu forlangde Kongen Kost-Penge at leve af under Stilstanden, men Bønderne vilde heller føde ham paa Omgang, saalænge han behøvede det, og det lod Kongen sig ogsaa befalde, og gav sig til at drage om paa Giæsterie, med en Deel af sit

Krigsfolk, medens Resten tog Vare paa Flaaden. Aldrig saasnart kom Dette Kong Olavs Svogre, Hyrning og Thorger, for Øren, førend de fik travlt med at sanke Folk, og skaffe sig Skibe, hvormed de saa droge nordop i Vigen, og naaede ved Natte-Tide at komme til en Gaard hvor Kong Gudrod var til Herberge. De lod det nu hverken mangle paa Ild eller Sværd, og Enden blev, at Kong Gudrod faldt med hardtad hele sit Følge. Siden kom Raden til dem der skulde bevogte Flaaden, hvem af dem der undgik Døden, flygtede hver sine Veie; og nu var Eriks og Gunnilds Sønner uddøde.

Fire og Halvtredsindstyvende Kapitel.

Om Lang-Ormens Bygning.

Vinteren efterat Kong Olav havde giort Toget til Helgeland, lod han sætte et Skib paa Stabelen, inde under Lade-Hammeren, som blev bygget meget større end de Skibe man ellers havde der til Lands, og Banke-Stokkene ere endnu til Syne, saa man kan maale sig til, at det langs med Jorden har i Længden været fiorten Alen paa den fierde Snees, og bredt var det i Forhold, høit var Skroget og Tømmeret fort tilgavns. Der var da ogsaa en svær Mængde Folk om det Stykke Arbeide, Nogle fældte Træer, Andre hentede Tømmer, Endeel var der om at slinge, og Endeel slog Nagler og Søm, men een Mand, ved Navn Thorberg Skavhug eller Haarkløver, var dog den egenlige Bygmester og stod for det Heele. Hvad Tømmer og Andet, der ikke var ganske overordenligt, blev der slaaet Vrag paa, og en artig Fortælling har man ved denne Leilighed om Thorberg. Han maatte nemlig, mens man huggede paa Siderne, reise hiem i et nødven-

digt Ærende, og blev saa længe borte, at da han kom igien, var begge Sider færdige med Reling og Samt. Endnu den samme Aften som Thorberg kom, var han med Kongen nede ved Skibet, for at see, hvordan det tog sig ud, og derom syndes Alle enige, at Mage til Langskib, saa stort, og tillige saa deiligt, havde de aldrig i deres Dage seet. Kongen tog derpaa hjem, men om Morgenen ganske tidlig kom han igien ned til Skibet, tilligemed Thorberg, og Tømmer-Mændene var der alt, men stod og bestilde ingen Verdsens Ting. Da nu Kongen spurgde, hvad det var for en Opforsel, sagde de, at Skibet var reent skamferet, aldenstund der maatte have gaaet en Mand bovlangs ved den ene Side, og hugget i Relingen Skaar ved Skaar, fra Ende til anden. Kongen gik nu selv derhen, og da han fik Syn for Sagn, sagde han strax og svoer derpaa, at kunde Kongen komme efter, hvem der af Ondskab havde skamferet det deilige Skib, da skulde det koste den Nidings Liv, men hvem der kunde opdage Gierningsmanden skulde faae sin Umage godt betalt. Ja, sagde Thorberg, da kan jeg nok sige Kongen, hvem der har gjort det Stykke Arbeide. Ja, sagde Kongen, du er ogsaa af alle den Mand, jeg snarest troer det kunde lykkes at oplyse og klare den Sag. Ja, sagde Thorberg, naar jeg da skal sige Kongen, hvem der er den sandskyldige, saa er det mig selv. Naa, sagde Kongen, saa bod nu strax, hvad du har brudt! og bliver Skibet ikke ligesaa godt som det var før, skal det koste dit Liv. Derpaa gik Thorberg hen med sin Øxe og jævnede Relingen, saa alle Skaarene gik ud, og nu maatte baade Kongen, og alle de Andre tilstaae, at Skibet var meget kionnere paa den Side, hvor Thorberg havde hugget, end paa den anden, og saa sagde Kongen: lad mig nu see, du gjør begge Sider censdan, saa skal du have mange Tak for din Umage. Thorberg blev nu ved at bestyre Arbeidet, lige til Skibet var fix og færdigt, og det var gjort i Drage-Lignelse, alt efter

den Drage, Kong Olav havde hjem med sig fra Helgeland, andet end det, at det nye Skib var baade meget større og bygt af anderledes udsøgte Vare. Den gamle Drage kom nu til at hedde Kort-Ormen, thi den nye kaldte Kongen Lang-Ormen, og paa denne var baade Hoved og Hale lueforgyldt, den havde fiorten og tyve Rum, og laae saa hoit paa Vandet som de Skibe man bruger paa de lange Reiser. Kort sagt: Lang-Ormen var baade det ypperste og tillige det allerkostbareste Skib, som nogensinde er bygget i Norge.

Fem og Halvtredsindstyvende Kapitel.
Om Erik Hakonsøn Jarl.

Efter Hakon Jarls Fald forlod, som sagt, hans Søn Erik, med samt sine Brødre, og mange andre ypperlige Mænd af Slægten, deres Fædreneland, og Erik drog østerpaa ind i Sverrig, til Kong Oluf, som tog meget venlig imod ham, gav ham et stadigt Tilhold i sit Rige, og anviste ham til hans Fadebur saa store Indtægter, at han deraf magelig kunde underholde baade sig selv og sit Følge. Da imidlertid siden en Mængde Nordmænd, som Olav Tryggesøn drev i Landsflygtighed, strømmede til Erik, tog han den Beslutning, at anskaffe sig en Flaade og gaae paa Vikings-Tog, for at erhverve Noget baade til sig selv og til dem. Det første Sted han nu hjemsøgde var Gulland, under hvis Kyster han tovede til langt ud ad Sommeren, og passede ikke allene de Kiøbmænd og Vikinger op, som kom der i Farvandet, men gik undertiden ogsaa i Land, og plyndrede langs med Strand-Kanten. I Kjæde-Drapen hedder det:

Berømt er Grev Erik om Lande
Af glimrende Seire, ei faa,

Men først, der han drog over Strande,
For Navnet, han bærer, at naae,
Til Gulland da styred den Giæve
Og hærged den fremmede Øe,
For Mild-Øie da maatte bæve
De brusende Hvirvler paa Søe!

Herfra styrede Erik sønderned ad Venden til, og traf da ved Staure nogle Vikings-Snekker, som han angreb, ryddede og tog. Derom hedder det i Kiæde-Drapen:

De Hav-Kiør ved Staure han mødte,
Om Hornet den Herremand greb,
Til Stilhed dem alle han nødte,
Og siden dem for sig han drev!

Paa Tungen saa mødtes de Sværde,
At Saar-Havets Maage blev glad,
Hun tryg sad paa Vikingers Hærde,
Og hugged sig kostelig Brad!

Hvad Andet kan derom man sige,
End: Erik den Herre saa bold,
Til Nytte for Norriges Rige,
Blev dækket af Gudernes Skjold!

Om Efteraaret seilede Erik hjem til Sverrig, og blev der Vinteren over, men saasnart Foraaret kom, gjorde han sig klar, og seilede til Øster-Leden. Her gjorde han Landgang i Kong Valdemars Rige, og det var ei dermed nok, at han hærgede, og foer ødelæggende frem med Ild og

med Sværd, men da han saaledes havde huseret, lige op til Aldeigiaborg, gav han sig til at beleire denne Fæstning, og lod ikke af, førend han fik den indtagen. Det kostede mange Folk Livet, og den faste Borg afbrændte og nedbrød Erik i Bund og Grund, ligesom han da ogsaa dernæst plyndrede vidt og bredt i Garderige. Derom hedder det i Kjæde-Drapen:

Den Herre som Sværd lader lyne,
Han fløi som en Fugl over Strand,
Hvorfor, kom med Sværdet til Syne,
Til Sorg for Kong Valdemars Land!

Ja vist skal man sande i Gaarde,
At der kom en Kjæmpe til Huus,
Med Hænder og Svende fuld haarde:
Aldeigia-Borg sank i Gruus!

Fem Sommere i Træk fortsatte Erik disse sine Krydstog, men dengang han drog hjem fra Garderige, er det at mærke, at han hærgede overalt i Adel-Syssel og Oe-Syssel, og tog der fire Danske Vikings-Snekker, hvis Mandskab, alle som Een, han lod springe over Klingen. Herom hedder det i Kjæde-Drapen:

Tilvisse gik Rye og af Luen,
Som bragede høit under Oe:
Af Ilden i Kjødarne-Gruen,
Som blussede vildt over Søe!

Ja, vildt over Bølgerne røde
Sig hvirvled den Lue med Lyst,
Og Snekkerne fire blev øde,
Af Kold-Brand i Kjæmpernes Bryst!

Fra Danmark de Kjæmper udginge,
Dem fældte Grev Erik saa bold,
Hans Øie var mildt, men hans Klinge
Var bister paa Hjelm og paa Skjold!

Til Byes løb og Gotherne kjække,
Grev Erik dem Ærinde gav,
Han værged med Æren sin Snekke,
Saa kneise den kunde paa Hav!

Han kløved den kneisende Bølge,
Han flakde og Folkenes Fred,
De Syssel-Mænd kan det ei dølge,
Den Greve dem gjorde Fortred!

Saa foer mellem Kyster og Havne
Med Hæder den Herre saa bold,
For Norge at glæde og gavne,
Ham dækkede Gudernes Skjold!

Dengang Erik havde været en Vinter i Sverrig, drog han over til Dannemark, og gjæstede Kongen: Svend Tveskiæg, til hvis Daatter: Gyde, han derpaa beilede, og fik baade hendes Ja og Kongens Minde dertil, saa hun blev hans Frue. Næste Vinter fødte Gyde Grev Erik en Søn som blev kaldt Hakon, og nu var Erik om Vinteren meget mere i Dannemark, end han var i Sverrig, men om Sommeren var han, som sagt, paa Vikings-Tog.

Sex og Halvtredsindstyvende Kapitel.

Om Svend Tveskiægs Giftermaal med Sigrid Storraade.

Danne-Kongen Svend Tveskiæg havde, som man veed, været gift med Gunnild: Kong Burislavs Daatter af Venden, men paa samme Tid, som det vi talte sidst om gik for sig, fik Dronning Gunnild sin Helsot og døde. Kort derpaa giftede Kong Svend sig igien, og det med Skøgul-Tostes Daatter, og Kong Oluf Svenskers Moder: Sigrid Storraade, og fra den Dag af blev det meget heedt imellem de kongelige Svogre, som nu tilligemed Erik Hakonson Jarl udgiorde et mærkeligt Klover-Blad.

Syv og Halvtredsindstyvende Kapitel.

Om Thyras Giftermaal med Kong Burislav.

Nu skal vi høre, hvorlunde Kong Burislav af Venden klagede sin Nød for sin Svoger Sigvald Jarl, og ankede paa, at det Forlig Sigvald havde stiftet imellem ham og Kong Svend, var brudt, aldenstund han aldrig siden havde faaet Svends Syster: Thyra Haralds-Daatter til Dronning, som dog udtrykkelig var ham lovet og tilsagt. Burislav gav fremdeles tilkiende, at nu vilde han indtale sin Rettighed, og bad Sigvald, om han ikke nok vilde reise ind til Dannemark for ham, og hente Prindsessen! I Følge heraf gav Sigvald Jarl sig ufortøvet paa Vei, ankom til Dannemark, sagde Kong Svend sit Ærende og vidste saa vel at belægge sine Ord, at han virkelig formaaede Kongen til at overantvorde ham Thyra, om hvem der for Resten blev gjort den Aftale, at de

Godser, Dronning Gunnild havde eiet i Venden, skulde være hendes Medgift, og desuden skulde der tillægges hende en stor Deel i Morgen-Gave. Thyra græd sine modige Taarer, og vilde saare nødig affted, men maatte dog ikke desmindre følges med Sigvald til Venden og der holde Bryllup med Kong Burislav. Hans Dronning blev hun da, men at spise eller drikke med de Hedninger, dertil var hun ei at formaae.

Otte og Halvtredsindstyvende Kapitel.

Om Olav Tryggesøns Ægteskab med Thyra.

Dengang Thyra blev ført til Venden, gjorde adskillige baade Mænd og Kvinder hende Følgeskab, og deriblandt var hendes Foster-Fader: den velfornemme Adzer Aagesøn, og med ham løb hun efter syv Dages Ophold i Venden, bort om Natte-Tide. Først tyede de ind i en Skov, og slap saa hjem til Dannemark, men der turde Thyra paa ingen Maade tøve, efterdi hun vidste, at kom det hendes Broder, Kong Svend, for Øren, at hun var der, da tog han og sendte hende paa Timen hjem til Venden igien. Desaarsag gave de sig ingensteds tilkiende, men blev ved at reise, til de kom til Norge, og Thyra stilledes ikke, før hun naaede Kong Olavs Gaard, hvor hun fandt meget venskabelig Modtagelse; og blev særdeles godt begegnet. Thyra fortalte nu Kongen al sin Vidderværdighed og bad ham saavel om et Fristæd i hans Land, som i Øvrigt om Hjelp med Raad og Daad, og aldenstund Thyra talde meget godt for sig, fandt et godt Ord ogsaa et godt Sted, og da Kongen tillige betragtede, hvor hun dog var deilig, saa faldt det ham ind, at det kunde ret være Kone for ham. Der paa dreiede han da Samtalen hen, og spurgde, om hun vilde være hans Dronning?

Thyra fandt, at det var en vanskelig Ting at snoe sig fra under hendes nærværende Omstændigheder, og da hun tillige tog i Betragtning, at et Giftermaal med saa ypperlig en Konge maatte kaldes en særdeles Lykke, saa blev hendes Svar, at hun overlod til Kongen, at giøre hvad Bestemmelse med hende, han selv fandt for godt. Dermed var den Sag afgjort, Kong Olav fæstede sig Thyra til sin Dronning, og holdt Bryllup med hende den samme Efterhøst, som han var kommet hjem fra Toget til Helgeland.

Kong Olav og Dronning Thyra opholdt sig nu Vinteren over i Nidros, men hen om Foraaret begyndte Thyra idelig med sine grædende Taarer at beklage sig for Kongen derover, at hun, som i Venden havde havt saa store Besiddelser, havde i Norge slet ingen Ting; og imellem anvendte hun al sin Veltalenhed for at faae Kongen til at skaffe hende sine vendiske Besiddelser, hvilket hun paastod var ingen Sag for ham, aldenstund Kong Burislav var hans gamle gode Ven, og vilde, naar de kom hinanden i Tale, ikke nægte ham det Mindste af hvad han forlangde. Saasnart som Kongens Venner fornam hvad der var i Giære, undlod de ikke eenstemmig at raade ham fra slig en Reise; men saa fortæller man, det var en Dag, tidlig om Foraaret, da gik Kongen paa Gaden, og mødte oppe ved Torvet en Mand med en heel Mængde Kvanner, og det af en Størrelse man saa til Aars maatte forundre sig over. Kongen tog sig en af dem, og med denne store Kvan-Jolle i Haanden, kom han ind i Stuen til Dronning Thyra, som sad og græd. See her, min Dronning! sagde Kongen, hvilken herlig stor Kvan-Stok jeg har og vil forære dig! Større Stykker, sagde Thyra og slog til Kongens Haand, havde Harald Gormson at give bort, men mindre ræd end du er nu, var han for at giøre en Udenlands-Reise og staae paa sin Ret; det fik man at finde, dengang han

tog herop til Norge, lagde Broder-Parten ode, og gjorde sig Alt underdanigt med Skat og med Skyld, i den Sted at du, af Frygt for min Broder, Kong Svend, tør ikke saameget engang, som seile forbi Dannemarks Kyster! Hvad er det du siger? raabde Kong Olav, sprang op og sagde, og satte en Eed derpaa: den Dag skal du aldrig leve, at jeg vorder ræd fo' din Broder Kong Svend, og møder han mig, skal vist han gaae af Ve..n!

Ni og Halvtredsindstyvende Kapitel.

Om Kong Olavs Anstalter til Ledings-Færd.

Det var ikke længe derefter, da holdt Kong Olav et Thing i Byen, hvor han gjorde alle Mand vitterligt, at han om Sommeren vilde have en Flaade i Søen, og dertil baade Skibe og Mandskab af hele Riget. Derpaa lod han gaae Bud om i Landet, fra Ende til anden paa Langs og paa Tvers om det Samme, ligesom han da ogsaa lod baade Ormen hin Lange og alle sine andre Skibe, de smaae med de store, lægge ud til Seilads. Lang-Ormen førde han selv, og da man tog Mandskab ud til det Skib, tog man rigtig nok ikke i Flæng, thi det skulde Allesammen være saa overhaands dygtige Karle, med Mod saavelsom med Styrke, og der maatte Ingen findes paa Ormen, som enten var under sine tyve Aar eller over de Treds. Først og fremmerst tog man da til det Skib hele Kongens Livvagt, thi det var just en udvalgt Samling deels fra Norge, og deels fra andre Lande, af baade de stærkeste og tillige de diærveste Kæmper man kiendte.

Tredsindstyvende Kapitel.
Om Christendommens Indførelse paa Island.

Dengang Kong Olav var hartad færdig at seile fra Nidros, og havde forsynet hele Trondelagen med Embeds-Mænd, da udskikkede han Gissur Hvide og Hjalte Skiæggesøn med det Ærende, at faae Christendommen indført paa Island. Desaarsag lod han baade Thormod Præst og nogle andre boglærde Mænd reise med, og beholdt derimod som Gidsler, fire Islændere, som han ansaae for de ypperste, Kiartan Olavsøn nemlig, Haldor Gudmundsøn, Kolbeen Thordsøn og Sverting Runolvsøn.

Om denne Gissurs og Hjaltes Reise er det kort at fortælle, at de kom til Island, endnu førend Stor-Thinget holdtes, søgde did, og fik paa det samme Thing udvirket en Lov for, at Christendommen skulde indføres hele Landet over, hvorpaa da Folket ogsaa om Sommeren En og Hver lod sig døbe.

Et og Tredsindstyvende Kapitel.
Om Christendommens Indførelse paa Grønland.

Det samme Foraar affendte Kong Olav ogsaa en Præst og andre boglærde Mænd til Grønland med Leif, for der at forkynde Christendommen, og Leif kom ikke blot lykkelig til Grønland om Sommeren, men fandt tillige paa Reisen det gode Land Vinland, og bjergede nogle skibbrudne Folk, som hjelpeløse drev paa et Vrag. Siden kaldte man ham Leif Lykke, men da han kom hjem til sin Fader Erik i Brattelid, maatte han dog høre af ham, at det var kun Hælvden Lykke og Hælvden Ulykke han førde med, saa det gik lige op, thi vel havde han bjerget skibbrudne

Folk paa det vilde Hav, men saa havde han ogsaa fort dem en Ulykkes-Fugl, saa kaldte han Præsten, paa Halsen.

To og Tredsindstyvende Kapitel.
Om Ung-Haralds Fødsel og Død.

Vinteren efter at Kong Olav havde christnet Helgeland, forblev han, som sagt, med sin Dronning, i Nidros, men Sommeren for havde Dronning Thyra født ham en Søn, der saae ud til at blive baade stor og stærk, og blev kaldt Harald efter sin Mor-Fader. Samme lille Harald var begge Forældrenes Øiesteen, og de havde det bedste Haab om, at han skulde leve og blive sin Faders Arving, men førend han endnu fuldt var Aar gammel, døde han, til stor Bedrøvelse for begge Forældrene, som kaldte det et ubodeligt Tab.

Tre og Tredsindstyvende Kapitel.
Om Kong Olavs Syster Ingeborg.

Samme Vinter, da der, som sagt, var mange Islændere og andre udmærkede Mænd hos Kong Olav, opholdt hans Syster Ingeborg sig ogsaa i Kongens Gaard, og det var en smuk Pige, mild og nedladende mod Smaafolk, og meget elsket, men tillige heftig og, saa at sige, mandig. Islænderne som vare hos Kongen kunde Ingeborg grumme godt lide, og fornemmelig Kiartan, hvem hun havde været længst samlet med, og giorde meget ad, ligesom han da ogsaa fandt megen Fornøielse i at tale med hende, da hun baade havde megen Forstand og gode Talegaver.

Ligesom vi har hørt, at Kong Olav i sine gode Mænds Selskab, var meget munter og lystig, saaledes maa man ogsaa vide, at det var hans Vane, naar der kom nogen til ham, fra Naboe-Rigerne, enten det saa var fra Dannemark eller fra Sverrig, da meget flittig at erkyndige sig om Høvdingernes Tænkemaade og Adfærd der til Lands. Det Samme gjorde han ogsaa nu, da Halfred Vanraad-Skjald var om Sommeren kommet hjem fra Vest-Gothland, hvor han havde giæstet Landets ny Høvding: Rognvald Jarl, som var Sødskendebarn med Kong Oluf Svensker, thi Ulf, hans Fader, var kiødelig Broder ad Sigrid Storraade. Det var heller ikke Lidt hvad Halfred havde at fortælle Kongen om Rognvald, thi han gav ham det Lov, at han var en rask, vindskibelig Høvding, og derhos baade gavmild, mandhaftig og vennehuld. Desuden meldte Halfred ogsaa, at Rognvald yttrede megen Lyst til at slutte Venskab med Kong Olav, og havde talt om at beile til hans Syster Ingeborg.

Virkelig kom der nu ogsaa om Vinteren Sendebud fra Rognvald Jarl i Gothland, som strax søgde op til Kongen i Nidros, og bragde Kongen den samme Hilsen fra Jarlen som Halfred havde talt om, at Jarlen nemlig ønskede at træde i den nøieste Venskabs-Forbindelse med Kong Olav, samt at indgaae Svogerskab med ham, ved at ægte hans Syster Ingeborg. Da nu Sendebudene ogsaa med klare Tegn og Beviisligheder forvissede Kongen om, at de virkelig foer i Jarlens Ærende, blev deres Forslag meget vel optaget, men dog erindrede Kongen, at hvad Giftermaalet med hans Syster angik, da vilde det for en stor Deel komme an paa hende selv. Da nu Kongen derpaa talde med Ingeborg om den Ting, og spurgde hvad hun syndes om det, fik han følgende Svar: jeg har, sagde hun, nu været hos Eder en Stund, og jeg skal ikke Andet sige, end at I lige siden I kom her til Lands, har i alle Maader sorget broderlig for mig, med al

Æres og Kiærligheds Beviisning, hvorfor jeg da ogsaa vil lade Eder efter eget Tykke raade for mit Giftermaal, kun haaber jeg, at I ikke vil række min Haand til en Hedning. Nei, sagde Kongen, det kan du lide paa; og da han saa atter talde med de gothlandske Sendebud, førend de gav sig paa Hjemveien, blev det afgjort, at vilde Rognvald Jarl slutte besynderligt Venskab med Kongen, da skulde han næste Sommer mødes med ham ofter paa Landet, og der kunde de da selv giøre hvad Aftale de fandt for Godt. Med den Besked droge Jarlens Sendebud hjem, og Kong Olav blev ved den hele Vinter med et talrigt Tjenerskab at holde Hof i Nidros, og det som stadseligt var.

Fire og Tredsindstyvende Kapitel.

Om Lang-Ormens Mandskab.

Stavn-Giemmerne paa Lang-Ormen vare Ulf hin Røde, som førde Kongens Banner, og Kolbjørn Staller; og hos dem stod paa Herre-Skandsen: Thorsten Oxefod, og Arnliot Gellinas Broder: Vikar af Tiendeland.

I For-Rummet befandt sig: Vaagn Romson fra Alfhiem, Berse hin Stærke, And Skytte fra Jæmteland, Thrand Ramme og hans Broder Uthyrm fra Tellemarken; Haleierne: Thrand Skeeløie og Ogmund Sande, Lodver hin Lange fra Saltvig, og Harek hin Hvasse, samt Ind-Trønderne: Ketil den Høie, Torfind Ose, Havard og hans Brødre fra Orkedal.

I Krappe-Rummet vare: Bjørn af Studle, Bark fra Fjordene, Thorgrim Thjodolfsson fra Hvine, Asbjørn og Orm, Thord af Mardørlag,

Thorsten Hvide fra Offerstæd, Arner hin Morske, Halsteen og Høg fra Fjordene, Eivind Snog, Bergthor Bestil, Halkield fra Fjelle, Olav Bravkarl, Arnfind Sogneboe, Sigurd Sortebryn, Einar Horde og Find, Ketil Ryger og Grotgaard Snarensvend. Einer Tambeskiælver gik ikke for Fyldest, aldenstund han var kun atten Aar.

Desuden fandtes paa Lang-Ormen Halsteen Hlifeson, Thorolf, Iver Snydeskaft, Orm Skovnæse, og mange andre ypperlige Mænd, som vi ikke veed at opregne, thi blot i det allermindste Rum var der otte, og i For-Rummet tredive Mand, og det Allesammen de mest udsøgte Folk, saa det var den almindelige Stemme, at ligesaameget som Ormen hin Lange overgik andre Skibe, ligesaameget overgik ogsaa dens Mandskab almindelige Krigsfolk, og det baade i Anseelse, Styrke og Manddom.

Fem og Tredsindstyvende Kapitel.

Om Kong Olavs Afreise fra Nidros.

Nu stak da Kong Olav i Søen med sin Flaade, og uden at tale om de tyvesædige og mindre Fartoier, eller om Førings-Skibene, bestod den ved Udløbet af elleve Orlogger, som Trondelagen havde udredt, og Kongens egne Skibe: Lang-Ormen, som han selv førde, Kort-Ormen og Tranen, begge velbemandede, og hvoraf Kongens Halvbroder Torkild Nefia førde det Første, men begge hans Morbrødre Torkild Dyrdil og Jostein det Andet. Baade Dronning Thyra og Prindsesse Ingeborg vare med om Bord, og nu satte Kongen da Kaasen sønderpaa, og Stat forbi, hvor mange af hans Venner og Lehnsmænd, som skulde giøre Reisen med, stødte til ham. Blandt disse var imidlertid Kongens Svoger: Erling Skialg-

son første Mand, og hans Skib var en stor og velbemandet Orlogger paa tredive Rum. Dernæst kom Kongens andre Svogre: Hyrning og Thorgeir, hver med sit Linie-Skib, og saa kom der en heel Deel andre Lehnsmænd, som sluttede Toget. Med hele denne Flaade blev Kongen ved at styre sønderpaa, til han naaede Rogeland, men der gjorde han en Standsning, og løb ind til Sole, hvor Erling Skialgson havde beredt ham et kosteligt Gilde.

Sex og Tredsindstyvende Kapitel.

Om Ingeborgs Giftermaal med Røgnvald Jarl.

Paa Sole fik Kongen Besøg af Røgnvald Jarl fra Gothland, som kom, for, efter den Aftale, der om Vinteren ved Mellemhud var gjort, at høre den endelige Bestemmelse, om han fik Ingeborg eller ikke. Kong Olav tog meget venlig imod ham, og da hans Ærende kom paa Tale, erklærede Kongen sig redebon til at holde Alt hvad han havde lovet, og give Jarlen sin Syster Ingeborg, naar han vilde antage den sande Troe og forpligte sig til at indføre Christendommen overalt i det Landskab der var ham underdanigt. Det Vilkaar indgik Jarlen, og lod sig døbe med hele sit Følge, hvorpaa der endnu blev budt flere Giæster, og holdt Bryllup med ham og Ingeborg, og nu havde Kong Olav giftet alle sine Systre.

Da nu Røgnvald Jarl lavede sig til at reise hjem med sin Brud, tog Kongen en særdeles kiærlig Afskeed med ham, og forsynede ham med Præster til at døbe Gothlands Folk og undervise dem i Christendommen.

Syv og Tredsindstyvende Kapitel.
Om Kong Olavs Reise til Venden.

Saasnart man var klar med Ingeborgs Bryllup, skyndte Kong Olav sig afsted med sin Flaade, som bestod af tredsindstyve Linie=Skibe, og var bemandet med en baade skiøn og talrig Folke=Skare.

Saa styrede da Kongen ud fra Norges Kyster, sønderned til Dannemark, igiennem Øresund og ned til Venden, hvor der blev holdt en Samling med ham og Kong Burislav, som løb meget fredelig af, thi Kongerne blev venlig og vel forligte om hvad der var dem imellem, og Olav fik god Rede og Rigtighed for de Eiendomme, hvorpaa han gjorde Paastand.

Kong Olav fandt i Venden mange af sine gamle, gode Venner og forblev der til langt ud paa Sommeren.

Otte og Tredsindstyvende Kapitel.
Om Sigrid Storraade og Forbundet mod Kong Olav.

Vi hørde før, at Kong Svend Tveskiæg havde giftet sig med Sigrid Storraade, men Sigrid havde svoret Olav Tryggesøn evigt Fiendskab, og syndes det var ikke meer end billigt, fordi Kong Olav baade havde rygget Ord og Aftale med hende, og slaaet hende i Ansigtet. Hun opæggede da af alle Kræfter Svend Tveskiæg til at beseide Olav Tryggesøn, og spurgde om han ikke syndes, Olav havde dertil givet Aarsag nok, aldenstund han, uden at spørge Kong Svend om Forlov, havde taget hans Syster Thyra

i Favn. Det er i det Mindste Noget, sagde hun, som dine Forfædre aldrig vilde have taalt.

Saadanne Talemaader førde Dronning Sigrid jævnlig i Munden, og bragde det omsider saa vidt, at Kong Svend besluttede sig til at opfylde hendes Ønske. Desaarsag lod han gaae Bud ind i Sverrig, saavel til sin Stifson, Kong Oluf Svensker, som til Erik Jarl, og lod dem sige, at, eftersom Kong Olav i Norge havde en Flaade i Søen og agtede sig om Sommeren til Venden, saa var det nu Danner-Kongens Begiæring, om baade Kong Oluf og Erik Jarl vilde udruste deres Flaader og mødes med Kong Svend, hvorpaa de da i Forening vilde byde Kong Olav Tryggeson Spidsen!

Det var en Reise, som baade Kongen og Jarlen heller end gierne gjorde med, og de forsømde da ikke at samle en stor Flaade allevegne fra i Sverrig, hvormed de begave sig til Dannemark, og ankom der noget efter at Olav Tryggeson var seilet forbi ned til Venden. Saa formelder Haldor Hedning i Visen, han gjorde om Erik Jarl, hvor det hedder:

Kongen alt til Sønder-Leden
Seilet var med Mod i Bryst,
Da den Hær med Had til Freden
Stævned ud fra Svenske Kyst;
Ti for Een til Drab paa Bølge
Havde Erik Lyst at følge,
Han da og i dyben Skaal
Skiænked Ravnen bredfuldt Maal!

Kong Oluf og Erik Jarl stødte nu med deres Flaade til den Danske, og det var da en frygtelig Styrke, som her blev samlet.

Ni og Tredsindstyvende Kapitel.
Om Sigvald Jarls Forræderie og Kong Olavs Hjemreise.

Dengang Kong Svend havde skikket Bud om Bistand over til Sverrig, affærdigede han Sigvald Jarl til Venden, for at han skulde udspeide Kong Olavs Magt og Bevægelser, samt see at lokke ham i Fælden, saa han ikke undgik de Forbundnes Hænder. Med dette Ærende tog Sigvald ogsaa rigtig afsted, og, efter først at have været hiemme i Jomsborg, besogde han Kong Olav, havde i Fortroelighed mange Samtaler med ham, og vidste i hoi Grad at vinde hans Tilboielighed, hvortil det vel ogsaa hialp, at Sigvalds Frue: Astrid, Kong Burislavs Daatter, var Kong Olavs gode Veninde, tildeels for gammelt Svogerskabs Skyld, da han havde havt hendes Syster Geira.

Sigvald Jarl var en klog Karl, og snue som Pokker, og vidste derfor da han havde faaet Noget at sige hos Kongen, under allehaande Paaskud, at forsinke hans Afreise, uagtet Nordmændene laae slemt og knurrede af Hjemvee, nu da Alting var i Stand, og de havde den bedste Vind af Verden.

Omsider fik Sigvald Jarl i Hemmelighed Efterretninger fra Dannemark om, at den svenske Flaade var kommet, at Erik Jarl var ogsaa færdig, og at nu vilde alle tre Hovdinger seile til Venden, og lægge sig paa Luur bag Oen Svold, saa skulde Sigvald mage det saa, at de der fik Kong Olav fat! Vel rygtedes det nu ogsaa til Venden, at den Danske Flaade var i Soen, og man begyndte snart at mumle om, at Kong Svend nok havde i Sinde at prove en Dyst med Kong Olav; men Sigvald Jarl vidste Raad, og sagde til Kong Olav: nei, det har vist ingen Nod, at

Kong Svend skulle brænde sig saa heedt, nu med den Danske Flaade alene at komme til dig, som har saadant et Selskab. Imidlertid, saa, dersom I tvivler om, der er Ugler i Mosen, saa har jeg her elleve velbemandede Skibe, med dem vil jeg gjøre eder Følgeskab, og hidtildags har man dog altid regnet det for en Hjelp, at have Jomsvikinger med sig. Det Tilbud tog Kongen imod, og uagtet det kun luftede smaat, lod han dog, da Vinden var god, gjøre klart, og blæse til Seils, men Følgen af den sagte Vind blev, at Smaaeskibene kom fortest afsted, og løb fra de andre ad Søen til. Sigvald derimod holdt sig bestandig tæt ved Kongens Skib, og raabde over til Folkene der, at de skulde kun følge hans Kiølvand, thi jeg, sagde han, er bedre kjendt med Løbet her imellem Øerne, og veed hvor Dybet er, som I med Eders Dybstikkere kan høit trænge til.

Saa seilede da Jarlen foran med samt sine elleve Skibe og Kongen fulgde efter med sine store Orloggere, ligeledes elleve i Tal, thi alle hans andre Skibe gik udenom i rum Søe.

Det gik Altsammen godt, indtil Sigvald kom henimod Svold, men der mødte ham en Baad med den Besked, at i Havnen der strax foran laae den Danske Flaade, hvorpaa Sigvald lod stryge Seil og roede ind under Øen.

At Kong Olav ved sin Afreise fra Venden, havde, naar man regner Sigvalds med, en og halvfjerdsindstyve Skibe, det seer man af Halder Hednings Vise, hvor det hedder:

Sønderfra den Konning gild
Drog med Snekker mange;
Syv Gang ti og een dertil,
Over Ægirs Vange;

Olav, mellem Sværd forsat,
Skjolde farved røde,
Sigvalds Snekker alt for brat
Daner løb i Møde!

Halvfjerdsindstyvende Kapitel.
Om Kong Svends, Kong Olufs og Erik Jarls Ordskifte.

Den Danske Kong Svend, den Svenske Kong Oluf og Erik Jarl laae da nu under Svold med hele deres Flaade, og aldenstund det var et deiligt Solskins-Veir, befandt alle Høvdingerne sig med et stort Følgeskab oppe paa Øen. Her saae de Kong Olavs Flaade som gik ude i Søen, og da de nu iblandt andre fik Øie paa et stort og prægtigt Skib, raabde begge Kongerne: see hvilket et Skib der kommer seilende, baade stort og overhaands deiligt! det er vist Ormen hin Lange! Ormen hin Lange? sagde Erik, jo vist! og han havde Ret, thi det var Endrids fra Gimse. Lidt efter fik de Syn paa et andet Skib, som var endnu meget større end det forrige, og da sagde Svend: nu kan vi da see, at Kong Olav er blevet ræd, aldenstund han ikke tør lade sit Skib holde Hovedet i Veiret! Mener du det er Kongens Skib, sagde Erik, nei, det Skib med samt sit stribede Seil, det kiender jeg godt, for det er Erling Skjalgsøns, og lad ham kun seile! det Hul, som derved bliver i Kong Olavs Flaade, maa være os langt kiærere end dette Skib at finde. Enstund derpaa kom Sigvalds Skibe, som man kiendte, og saae lægge ind under Øen, men efter dem fulgde tre Norske Skibe, hvoraf det ene var dygtig stort, og da Svend

saae det, tog han til Orde, og raabde: nu da om Bord, alle Mand! see der har vi Ormen hin Lange! Nei! sagde Erik Jarl, lad os bie lidt endnu! thi ikke er Ormen hin Lange det eneste Skib af de Norske, som baade kan skrylle og skinne paa Hav. Ja saa, var der nu grumme Mange, som sagde, Erik Jarl har da ingen Lyst til at vove sin Troie i Dag, for at hevne sin Fader; men ligger vi nu her og kukulurer med saadan en Krigsmagt, mens Kong Olav seiler lukt ud i Havet, lige for vor Næse, da er det dog baade en Spot og en Skam, som vil høres og spørges al Verden om! Men midt under samme Snak, fik man fire Skibe i Sigte, hvoraf det ene var en stor og stærk forgyldt Drage, og nu reiste Kong Svend sig og sagde: høit skal Ormen bære mig i Aften, thi da staaer jeg for Styret. Hum! mumlede Erik Jarl i Skiægget, men dog saa høit, at Nogen hørde det, om saa Kong Olav aldrig havde mere end det samme Skib, saa skulde dog Kong Svend nok bare sig for at tage det fra ham med den hele Danske Flaade. Nu foer da Folket om Bord, rev Dækkenerne af, og havde meget Hastværk med at blive færdige, men imidlertid var det dog Kort-Ormen man havde taget Feil ad, ligesom før ad Tranen, og først nu, under Høvdingernes sidste Tale, kom der fire store Skibe, hvoraf det bageste var Lang-Ormen. Saasnart den kom til Syne, var der Ingen som tvivlede længer, men Alle vare enige om, at der seilede Kong Olav Tryggeson, og beredte sig til Træfning.

For Resten var der imellem begge Kongerne og Erik Jarl gjort den Aftale, at kunde de fælde Olav Tryggeson, da vilde de dele Norge broderlig imellem sig, men Lang-Ormen med Alt hvad derpaa fandtes, skulde høre den Høvding til, som først besteeg den, ligesom i det Hele Enhver skulde beholde de Skibe han tog.

Et og Halvfjerdsindstyvende Kapitel.
Om Kong Olavs Styrke.

Saasnart Thorkild Dyrdel, som førde Tranen, og de andre Skibs-Hovedsmænd, som var med ham i Følge, blev det vaer, at Sigvald Jarl roede ind under Øen, da strog ogsaa de deres Seil, roede efter ham, og raabde over til hans Folk, hvad det skulde smage af? Jo, sagde Jarlen, her vil jeg oppebie Kong Olav, thi uden Tvivl er der Muse-Reder her inden for. Nu lod da Thorkild og de Andre deres Skibe ligge og ride ad, til Thorkild Nefia kom med Kort-Ormen og de tre andre Skibe, han havde med sig, som ligeledes standsede, da de fik den Besked.

Saasnart nu Kongen seilede ind imod Øen, kom hele den fiendtlige Flaade indenfra roende imod ham, og da Kongens Folk det saae, bad de ham seile sin Kaas, og dog ingenlunde give sig i Kast med en saa overlegen Magt; men Svaret de fik, var, at Kongen reiste sig i Bagstavnen og raabde med høi Røst: ned med Seilet! og det er ikke mine Folk, som tænke nu paa Flugt, mit Liv maa staae i Herrens Haand, men aldrig endnu har jeg flygtet for Sværd, og gjør det heller ingenlunde! Som Kongen bød, saa gjorde man, og Halfred siger:

Ordet jeg mindes med Føie,
Det som af Mænd mig er meldt,
Det som med Sværdet for Øie
Mæled den herlige Helt!

Kraftig til Kæmperne sine
Raabde den Herre om Bord:
Mand gjør til Flugt ikke Mine!
Leve de Stolkonge-Ord!

Med Luren lod nu Kong Olav sine Skibe kalde sammen, og hans eget Skib blev lagt i Midten, med Kort-Ormen paa den ene Side, og med Tranen paa den anden, men der Kongen saae, at man vilde sammenlænke begge Ormenes Stavne, da løftede han sin Stemme og raabde: bedre frem med Lange-Maren! eller mener I vel, at jeg vil staae bag ved alle jer Andre! Ja, svarede Ulf hin Rode, da dersom Ormen skal lægges saameget længere frem, som han er længere end de andre Skibe, da bliver det et Pokkers Arbeide at staae paa Skandsen i Dag. Ei, ei! sagde Kongen, det har jeg aldrig vidst før, at jeg havde en Stavn-Giemmer, som var baade rød og bleg! Ja vist! sagde Ulf, men blegn du bare ikke før i Lyftingen end jeg i Forstavnen! Flux spændte Kongen sin Bue, han stod med i Haanden, og holdt lige paa Ulf, men han sagde ganske uforsagt: Kongen gjorde bedre i at skyde til den anden Side, thi der kan det anderledes gjøres behov, og skiød du mig, saa skiød du jo dig selv i Haanden!

Saa stod da Kong Olav i Lyftingen paa Ormen hin Lange, og han var nem at kiende, aldenstund han ragede frem høit over alle de Andre med Skjoldet og Hjelmen lueforgyldte, og havde over sit Pandser en høirød Kofte. Han saae nu de fiendtlige Skarer adskille sig hobeviis efter Bannerne som reistes, hver for sin Høvding, og spurgde saa ad, hvad det var for en Høvding, hvis Flaade laae lige ud for ham? Ih, fik han til Svar, det er jo Svend Tveskiæg der ligger med hele den Danske Flaade! Blæse, sagde Kongen, med saadanne blødsødne Karle! Naar var der Marv eller Mod i de Danske! Men, hvad er saa det for en Flaade, som ligger paa høire Haand ad den Danske? Ih, det er den Svenske, sagde man, under Kong Oluf selv. Svenskerne! sagde Kong Olav, nu, da havde de saamænd havt meget bedre af, at blive hjemme, og slikke deres Lud-Boller om Bredde, end her under Nordmænds Sværd at lude paa

Ormen hin Lange! Men hvem eier saa de store Dromedarer, som ligger til Bagbords ud fra de Danske? Det gior, blev der sagt, Erik Hakonson Jarl. Ja, det kan jeg begribe, sagde Kong Olav, at han har Mod paa at komme os i Tale, og det bliver Haardt imod Haardt, thi han og hans Svende er Nordmænd saavel som vi selv!

To og Halvfjerdsindstyvende Kapitel.
Om Svolder-Slaget.

Nu roede de forbundne Hovdinger frem, og toge hver sin Stilling, saaledes, at Kong Svend lagde sig med sit Skib lige mod Lang-Ormen, Kong Oluf Svensker lagde sine Skibe paa Rad med Stavnene ind mod Siden af det yderste Skib paa hoire Floi, og paa den anden Side af Kong Olavs Flaade laae Erik Jarl. Nu begyndte da en hidsig Træfning, hvori Alle tog Deel, uden Sigvald, som blev liggende afsides med sine Skibe. Saa siger Skule Thorstenson:

Ung var ogsaa jeg engang,
Gammel nu man vil mig finde,
Ældre under Sværde-Sang
Og jeg blev ved Svolders Minde;
Der jeg paa den varme Dag,
Med den røde Plante-Stikke,
Fulgde ham i Vaaben-Brag,
Som vist Sigvald elsked ikke!

Halfred siger ogsaa:

Sagtens Helten savned her
Mange Trøndske Svende,

Dog ei Faa for Olavs Sværd
Maatte Ryggen vende;
To om Een er ingen Sag,
Her var Tre om Helten,
Vitterligt det blev den Dag:
Olav var af Vælten!

Tilvisse var det ogsaa en varm og blodig Dag. Formændene saavel paa Tranen og Kort-Ormen, som og paa Lang-Ormen, kastede Stavn-Kroge i Kong Svends Skibe, og da de stod saa høit, at de ret egenlig kunde hugge ned for Fode, saa blev der ikke et levende Øie paa noget Skib, som de fik Kløer i. Kong Svend, og hvem der ellers vilde beholde Livet, maatte da springe over paa et andet Skib, og Følgen blev, at den Danske Flaade skruppede sig bort, og ud af Skuds Vidde, saa det gik rigtig, som Kong Olav havde spaaet.

Nu vilde da Kong Oluf Svensker til at fornye sin Mynt, men det gik ham ikke et Haar bedre; saasnart han nærmede sig Stor-Skibene, mødte han samme Begegnelse, som Kong Svend, og maatte fortrække, efterat have mistet mange Folk og adskillige Skibe.

Erik Jarl gik en anden Vei, og han havde et grusommelig stort Skib, som han pleiede at bruge paa Vikings-Tog, og som kaldtes Barden eller Skiægge-Manden, fordi at rundt om Relingen var der ligesom et Jern-Skiæg eller en Kam. Paa Siderne, ned over Vandgangen, var dette Skib ogsaa forhudet med en tyk Jern-Plade, af samme Bredde som Kammen, og Erik forhastede sig ikke, men lagde sig bovlangs med det yderste Skib i Kong Olavs Flaade, og veeg ikke derfra, før det var gjort ryddeligt. Derpaa kappede han Mellem-Touget, lod det tomme Skib fare, og gav sig til det næste, som havde samme Skiebne, og saaledes blev han

ved, hvoraf Følgen var, at hvem der ikke faldt, maatte see at redde sig fra de mindre op paa de større Skibe. Imens han saaledes bestandig laae bovlangs og brugde Sværdet, laae den Danske og Svenske Flaade kun og beskiød Kong Olavs Skibe fra alle Kanter, men saa saare der faldt Nogen af Eriks Folk, blev deres Plads dog besat deels med Svenskere, og deels med Danske. Saa siger Haldor:

Hist, jeg veed, paa Ormen Lange,
Hvor de gyldne Spyde klang,
Kæmper rask i Timer mange,
Holdt de skarpe Sværd i Gang;
Men, naar Trønde-Jarlen vinked,
Siger man, i denne Færd,
Ogsaa trindt omkring ham blinked
Dannemænds og Gothers Sværd!

Nu var Slaget paa det Hedeste, og omsider var der gjort reent Bord paa alle Kong Olavs Skibe, undtagen paa Lang-Ormen, hvor da alt Kongens vaabenføre Mandskab, som end var tilovers, tyede op, og Erik Jarl lagde sig nu ogsaa bovlangs med Lang-Ormen, og her begyndte da Huggeriet paa en Frisk, som Halfred melder, naar han siger:

Ormen Lange slemt i Knibe
Nu ved Sneppert-Mødet kom,
Takkel-Bjergets blanke Skive
Flakdes efter Greve-Dom,
Dengang tæt til Fofners Side
Erik klemde Barden sin,
Og bød Lange-Maren ride
Folket under staalgraa Liin!

Det var imidlertid ei blot med Sværdene man sloges, man skjød tillige med Spyd og med Pile, ja brugde i Flæng, kort sagt, Alle-haande, som der kun lod sig gjøre en Ulykke med, og Lang-Ormen var saa bespændt, at Skjoldene gjorde ei synderlig Nytte, thi fra de fiendt-lige Skibe, som laae der runden omkring, regnede der Spyd og Pile ned paa Ormen overalt. Desaarsag blev Kong Olavs Folk saa indtændt ar-rige, at de sprang op paa Relingen, for dog med Sværdene at naae de Karle, som holdt sig i en Afstand fra Ormen, og havde ikke Mod til at gaae dem paa Klingen. Da skedte det, at mange af Kong Olavs Mænd, som huskede ei Andet, end at de sloges paa det faste Land, sprang over Bord, og sank til Bunds i deres tunge Rustning. Derfor siger Halfred:

Fra Ormen sank de Brodd-Mænd ned,
Med Smede-Skiæl om Bringe;
De sank, for de som Løver streed,
Og agted Livet ringe!

Vel er den Høvding kiæk og brav,
Som nu med Ormen farer,
Ja stolt den skrider end paa Hav,
Alt under kiække Skarer;

Men, hvor den skrider med sit Guld,
Og med de høie Stavne,
Kong Olavs stolte Kæmpe-Kuld
Den længe dog skal savne!

Erik Jarl stod i Forrummet paa sit Skib, indelukt i en Skjoldborg, og Einer Tambeskiælver, den mageløse Bue-Skytte, stod bag i Krappe-Rummet paa Lang-Ormen, og brugde sig med sin Bue. Han skiød nu og-

saa efter Erik Jarl, og Pilen strøg lige over Jarlens Hoved og ind i Roer-Knappen, lige op til Omsvøbet. Jarlen skottede til Pilen, og spurgde, om Nogen kunde sige ham, hvor den havde hjemme, men i det samme Øieblik kom der en til, som ogsaa var nær efter Jarlen, thi den fløi igiennem hans Armhul, og satte sig i Sæde-Fjellen, saa Odden gik langt ud paa den anden Side. Hør! sagde nu Jarlen til en Mand, som var hans bedste Bue-Skytte, og som, efter Nogles Sigende, hedd Find, men efter Andres var en Finlap, hør du, sagde han, skyd mig den lange Rekkel hist i Krappe-Rummet! Han skiød ogsaa flux, just som Einer stod og spændte sin Bue til det tredie Skud, og Pilen ramde midt paa Buen, saa eftertrykkelig, at den sprang flux itu. Hvad knak saa knaldende? raabde Kong Olav. Herre Konge! Norges Spiir i din Haand, sagde Einar. Nei, saa stort var Knækket dog just ikke, sagde Kongen; for Spiret raader Gud og ei din Bue, der! tag min, og skyd med den! Saa kastede da Kongen strax sin Bue hen til Einar, og han tog den op, men da han saae den lod sig bøie lige ud til Pile-Spidsen, smeed han den igien, og sagde: for veeg, for veeg er den Vældiges Bue! Saa tog han til Sværd og Skjold, og brugde sig med dem.

Hele Tiden stod Kong Olav Tryggesøn i Løftingen og skiød, snart med sin Bue, og snart med Haand-Gafler, immer to ad Gangen; men som han nu stod, og saae hen over Skibet, da lagde han Mærke til, at uagtet hans Mænds Sværd var immer i Gang, saa beed det dog ikke stort. Hør, godt Folk! sagde Kongen, I lægge nok Fingerén imellem, aldenstund eders Sværd gior saa slet Beskeed. Nei mænd gior vi ei, sagde En, det er Sværdenes Skyld, det er nu kun skaarede Dødbidere vi har. Da gik Kongen ned i Forrummet, hvor Høisædes-Kisten stod, lukde op, og uddeelde en Høb skarpe Sværd til sine Mænd, og i det han stak sin høire

Haand ned i Kisten, saae man at Blodet rendte ham ned i Staalhandsken, men hvor han var saaret, fik Ingen at vide.

Stavngiemmorne og dem i Forrummet paa Ormen, var det som værgede sig bedst, baade fordi at det var de allerudsøgteste Folk, og fordi Skibet der var hoiest; midtskibs begyndte det først at minke paa Folk, og da Erik Jarl saae, at omkring ved Masten var der noget næsten tomt, fik han Mod paa at bestige Ormen, og slap virkelig derop selv femtende; men Kongens Svoger Hyrning gik ham ogsaa strax imøde med endeel Svende, hvorpaa der vankede Dommedags-Slag, og Enden blev, at Jarlen maatte være glad, han slap ned paa Barden igien. De der havde været oppe med Erik, bleve deels slagne og deels saarede, og i Anledning heraf siger Thord Kolbeensøn:

Skam fik han med Hjelm og Skjold
Ved de røde Sæder;
Med sit blanke Sværd saa bold
Hyrning vandt sig Hæder;
Før det Værn om Norges Drot
Gange skal af Minde,
Revne maa det hvalvte Slot
Over Klippe-Tinde!

Nu værgede da Kongens Folk sig atter drabelig enstund, men mange af dem maatte ogsaa lade Livet, og da nu derved Rækkerne blev immer tyndere, besluttede Erik igien at prøve sin Lykke, og besteeg Lang-Ormen anden Gang. Der Stavngiemmerne bleve Saadant vaer, da ryggede de længere tilbage paa Skibet, og tog imod Jarlen, som da fik haarde Halse for sig, men efterdi at Ormen, ved det store Tab den havde lidt paa Mandskab, var mangensteds blottet for alt Forsvar, saa kunde det ikke for-

hindres, at jo Jarlens Folk, Somme hist og Somme her, kom op paa Skibet. Desaarsag klyngede nu alle Mand af Olavs, som der inden Borde var endnu paa Benene, sig tæt om Kongen bag i Skibet, og satte sig til Modværge der, saa godt som de kunde. Saavel dette, som at Erik nu fandt det fornødent at opmuntre sine Folk, formelder Haldor Hedning, naar han siger:

Da Kong Olavs Svende sprang
Over Tofterne tilbage,
Jarlen kiæk til Kjæmpegang,
Æggede sin Trop saa fage;
Ormen, han var haardt belagt,
Olav trindt og tæt omringet,
Da blev holdt for ham med Pragt
Messe høi paa Vaaben-Thinget!

Saa fik man da endnu i Forrummet at see en haardnakket Kamp, men den var alt for uligelig, thi saamange af Jarlens Folk, som kunde faae Rum inden Borde, var nu steget op paa Ormen, og Resten laae rundt omkring med alle hans Skibe. Det var da en følgelig Sag, at uagtet de faa overblevne Kong Olavs Mænd vare stærke og kiække som Løver, saa kunde de dog ikke udholde Kampen mod saadan en Hær, men sønderknustes i en Haande-Vending hartad alle.

Kolbjørn Staller, en stor og deilig Mand, som baade i sin Klædning og sin Rustning havde megen Lighed med Kong Olav, var gaaet op til ham i Løftingen, og nu sprang de begge paa een Gang, men hver til sin Side, over Bord. Jarlens Folk som laae paa Baade under Ormen, og som ellers dræbte hvem der sprang i Søen, vilde fanget Kongen levende

og fort ham til Jarlen, men der blev Intet af, thi Olav sprang ud med Skjoldet over Hovedet, og dukkede saa under. Kolbjorn Staller skiød derimod Skjoldet under sig, da han sprang, for ei at rammes af Spydene der underneden fra, og Følgen blev, at han kom til at falde paa sit Skjold, og kunde ei saa hastig komme under Vandet. Ham tog de da, og trak ham op i Baaden, i den Tanke, at det var Kong Olav, men da han blev fremledt for Erik Jarl, saae Jarlen strax, at det var ikke Kongen, men kun Kolbjorn, og lod ham derfor leve. I samme Øieblik som dette skedte, sprang alle Kongens Mænd, som var tilbage, over Bord, og efter Halfreds Sigende var Kongens Halvbroder Torkild Nefia den Sidste af dem Alle. Halfreds Ord ere disse:

Bidhvas gik med freidigt Mod
Thorkild gjennem Slaget,
Farvede sit Sværd i Blod,
Blev paa Bølge-Taget,
Indtil begge Drager laae
Øde, alt som Tranen,
Da han først paa Bølgen blaa
Svømmed bort med Svanen!

Tre og Halvfjerdsindstyvende Kapitel.

Om Rygterne angaaende Kong Olavs Skiebne.

Vi hørde før, at Sigvald Jarl ledsagede Kong Olav fra Venden med elleve Skibe, og dengang nu Kong Olav var sprunget over Bord, og Seier-Skriget lod fra alle Kanter, da lod Sigvald Jarl sine Folk gribe

til Aarerne, og roe hen til Valpladsen, som Haldor Hedning formelder, naar han siger:

Hisset til Valpladsen, vide fra Læ,
Vist kom de Vendiske Snekker,
Og over Valfaders Liggendesæ
Gabed de Rovdyr i Rækker;
Ørnene sleed nu, hvad Spydene beed,
Kæmpernes Arving dem fældte,
Sværd giennem Luften saa bragende reed,
Hobeviis flygted dens Helte!

Men herved er at mærke, at det var dog egenlig kun de ti Snekker, som tilhorde Sigvald Jarl, den ellevte var bemandet med hans Frues: Prindsesse Astrids Folk, den fulgde ikke med de andre, men roede strax efter Slaget hjem til Venden. Nu blev strax det Rygte meget giængs iblandt Folk, at Kong Olav skulde have krænget Brynien af sig under Vandet, og saa være dukket under Langskibene hen til den Snekke, som Astrids Folk var paa, samt at de skulde have taget ham op ombord, og bragt ham til Venden. Siden har somme Folk vidst meget at fortælle om Kong Olavs Færd, men Halfred udlader sig herom saaledes:

Skal om den Rovfugle-Mætter jeg kvæde,
Som om en Høvding, der end skuer Soel!
Eller skal jeg som hensovet begræde
Guldets Udskifter paa Konninge-Stol?
Vist ikkun veed jeg, hvad Alle tilstode,
Blodig var Kongen paa Bulderets Dag,
Meget at fritte, det giør ingen Gode,
Troe kan i Norge Hver efter Behag!

Det være nu hermed som det vil, Saameget er vist at aldrig kom Olav Tryggeson meer til at sidde paa Norges Throne. For Resten siger Halfred Vanraad-Skjald:

Den Mand, som mig det meldte,
At Kongen lever end,
Var, mens han gik blandt Helte,
Den sanddru Herres Ven;
Fra Slaget slap den Herre,
Det var den Ædlings Ord,
Man Meget har, desværre,
Af Løgn og Tant paa Jord!

Umuligt, vil man sige,
Og det gjør Pinen kort,
Fra Kæmpe-Skarer slige,
Det var at komme bort;
Sin Skiebne at betvinge
Slet Ingen nemmet har,
Det rimeligt mon klinge,
Men gjør ei Sagen klar.

Fra Østen Sagn er baaret,
Som synes ganske sandt,
Om Kongen som blev saaret,
Og mellem Sværd forsvandt;
Fra Syd kom Sandt for Øre
Mig om hans Gjemme-Sted,
Paa Kjærling-Snak at høre,
Det kan ei godt jeg med!

Fire og Halvfjerdsindstyvende Kapitel.
Om Norges Deling og om Erik Jarl.

Ligesom Erik Hakonson Jarl tilskrev sig Seieren, saa tog han og til sin Deel, foruden meget andet Bytte, Ormen hin Lange, og stod paa den ved Roret, da han skildtes fra de andre Høvdinger. Saa siger Haldor:

Olav foer paa Ormen Lange
Under gyldne Hoved-Bind,
Did, hvor hærske Snekker mange
Mødtes brat til Vaaben-Thing;
Ormen skulde Erik arve,
Tog paa Thinge Roret glad,
Egg og Odd han maatte farve
Først dog i et Birtings Bad!

Dengang nu de tre fornævnde Høvdinger skiftede og deelde Norges Land imellem sig, da fik Kong Oluf Svensker af Trondelagen fire Fylker eller Fogderier, med begge Mørerne og Romsdal, foruden det han fik paa Øster-Kanten: Ran-Riget nemlig, mellem Svine-Sund og Gote-Elven; men alle disse Landskaber overlod han, med al den samme Rettighed, som Jarler eller Nisse-Konger havde fordum havt, til Svend, sin Svoger, en Søn af Hakon Jarl, som ægtede hans Daatter Holmfride, og lod sig af ham udnævne til Jarl.

I Erik Jarls Lod faldt derimod de øvrige fire Fylker af Trondelagen, Helgeland og Nummedalen, Fjordene og Fjæler, Sogn og Hordeland, Rogeland og Agde-Siden ned til Lindesnæs.

Alt hvad Kong Svend beholdt, var Vigen; thi baade Rommerige og Hedemarken overlod han Erik. Derfor siger Thord Kolbeensøn:

Saamange Herremænd, saamange Venner,
Jarlerne havde i Norriges Land,
Erling alene for Andet jeg kjender,
Guldprude Høvding jeg priser forsand:
Kort efter Slaget med Vælde han lagde
Sammen alt Landet fra Vegge til Agde!

Haand som og Hævd over Nordmænd at holde,
Det holdt den Herre for Ret og for Skjel,
Trives mon Alt under Skyts af den Bolde,
Hvem skulde ei da befinde sig vel!
Døde Kong Svend nu og midt i sin Vælde,
Ulykken er ikke stor,
Taarer ei Mange derover skal fælde,
Faa var hans Gaarde hernord!

Svend Hakonsøn var den deiligste Mand, Nogen vilde see for sine Øine, men hvad Bestyrelsen angik, var Erik dog egenlig Manden for det Hele.

For Resten var baade Erik og Svend aarvaagne og virksomme Herrer, og uagtet de selv havde annammet Daab og Christendom, saa lod de dog, i hele deres Regierings-Tid, Folket i den Henseende raade sig selv, men Landets gamle Love og Sædvaner holdt de godt i Hævd, og havde Folkets Yndest.

Indholden.

Halvdan Svartes Saga:

Olav Tryggesons Saga:

Rettelser.

Side 96 Lin. 7 Hakon Jarls for: Sigurd Jarls
— 119 — 27 Erling, Gudrod og for: Erling og
— 138 — 18 Mære for: Møre
— 139 — 2 Ligeledes.
— 196 — 23 meste for: eneste.

Desuden staaer, i Forskningen tit, efter gammel Stiil, Hagen for Hakon og Gylland for Gothland.

